

המפלגה הקומוניסטית הישראלית

הוועידה ה-20

חיפה ונצרת, 4-7 בדצמבר 1985

20th CONGRESS
COMMUNIST PARTY OF ISRAEL
Haifa and Nazareth, 4-7.12.1985

סידור: מפעלים אוניברסיטאיים בע"מ
לוחות והדפסה: דפוס מל"ן, ת"א
נדפס בישראל, 1986

התוכן

עמוד	
9	מהלך הוועידה
15	דברי פתיחה – תופיק טובי
20	דין־וחשבון הוועד המרכזי – מאיר וילנר
22	1. המצב הבינלאומי
	2. התככים של ארצות־הברית במזרח־התיכון
31	נגד השלום ועצמאות העמים
36	3. במאבק נגד הכיבוש והדיכוי
39	4. לקחי מלחמת לבנון והשלכותיה
43	5. לשלום כולל, צודק ויציב
49	6. המצב הפוליטי בישראל
67	7. העמקת המשבר הכלכלי והחברתי
74	8. המיתקפה של המעבידים והממשלה ומאבקי העובדים
81	9. לחזית דמוקרטית אנטי־אימפריאליסטית
82	10. האוכלוסייה הערבית בישראל
91	11. התנועה הקומוניסטית הבינלאומית
94	12. המפלגה
117	דין־וחשבון ועדת הביקורת המרכזית – וולף ארליך
131	דברי סיכום – מאיר וילנר
143	דין־וחשבון ועדת המנדטים – רמזי כורי
144	החלטות הוועידה ה־20
	1. אישור הדין־וחשבון של הוועד המרכזי
	2. אישור הדין־וחשבון של ועדת הביקורת המרכזית
	3. קול קורא: יכול להיות אחרת!
145	4. לימין העובדים הנאבקים להבטחת מקום עבודתם וזכויותיהם
	5. לשלום ישראלי־פלסטיני! לשלום כולל, צודק ויציב במזרח־התיכון!
	6. לא, למלחמת הכוכבים! לא, למלחמה גרעינית! כן, לפירוק נשק ולשלום בעולם!
146	7. ישוחררו ממצור אנטול יבלונקו וכל סרבני המצפון!
147	8. הקץ לפעולות הדיכוי של שלטונות הכיבוש נגד העם הערבי הפלסטיני!
	9. לחזית מלוכדת נגד הגזענות וסכנת הפאשיזם!
148	10. הקץ לנישול האוכלוסייה הערבית מהקרע!
149	11. הקץ לאפרטהייד! יופסקו הקשרים הטמאים עם דרום־אפריקה!
	12. סולידריות עם העם של ניקרגואה
	13. להציל את מערכת הבריאות
	14. מקומכם בשורות המפלגה הקומוניסטית הישראלית!
151	הרכב המוסדות המרכזיים שנבחרו בוועידה ה־20

הוועידה ה-20 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית, שנערכה בדצמבר 1985, פרשה יריעה רחבה של עמדות המפלגה בשאלות מדיניות, רעיוניות וכלכליות-חברתיות. ספר הוועידה ה-20 יפורסם בשני כרכים.

הכרך הראשון, המוצע בזאת לקורא, כולל את דברי הפתיחה, דין-וחשבון הוועד המרכזי, דין-וחשבון ועדת הביקורת המרכזית, דברי-הסיכום, ההחלטות והרכב המוסדות המרכזיים של המפלגה, שנבחרו בוועידה.

הכרך השני, יכלול את דברי המשתתפים בדיון ואת דברי המברכים מהארץ ומחוץ לארץ.

מהלך הוועידה

הוועידה העשרים של המפלגה הקומוניסטית הישראלית, שנערכה באולם "שביט" בחיפה בימים 4-7 בדצמבר 1985, היתה אירוע גדול ומקור של גאווה לכל הקומוניסטים הישראליים. משנתפזרו 615 הציירים, לאחר שסיימו את הוועידה בשירה נלהבת של "האינטרנציונל", נותרה בלב התחושה העמוקה של ה"ביחד", של האחדות היהודית-ערבית שנתחשלה במערכות המעמדיות והפוליטיות.

המושב הראשון – ערב הפתיחה

בערב פתיחת הוועידה, ביום ד', 4.12, היה אולם "שביט" מלא מפה לפה שעה ארוכה לפני שהחל החלק הרישמי. צירים מ-95 סניפי המפלגה ברחבי הארץ לחצו ידיים והתחבקו, העלו זכרונות וסיפרו על החדש בעבודתם. על המדרגות ישבו בני-נוער רבים בחולצות לבנות ועניבות אדומות – חברי ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי, שהתגייסו לעזרת הוועידה והפליאו לעשות בדאגתם המסורה. על הבמה, שקושטה בצורה מרשימה בסיסמאות ובסמל הוועידה, ישבו חברי הוועד המרכזי וועדת הביקורת המרכזית של המפלגה וראשי המשלחות של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות אורחות הוועידה. באולם נכחו אישי ציבור רבים, ביניהם ח"כ צ'רלי ביטון, ראש אירגון הפנתרים השחורים: אריה גוראל ראש עיריית חיפה: משה ורטמן, מזכיר מועצת פועלי חיפה; הסופר מרדכי אבי-שאל ופרופ' ישראל שחק, ראשי הליגה לזכויות האדם והאזרח; איברהים נימר חוסיין, יו"ר ועד ראשי המועצות המקומיות הערביות; האשם מחמיד, ראש עיריית אום אל-פחם; ראשי רשויות מקומיות רבות; מזכיר הוועידה האיסלמית, מוחמד זיידן; ראש ועד היוזמה הדרוזי, השייח' ג'מאל מעאדי. בין הנוכחים בלטה משלחת של הכוחות הלאומיים בשטחים הכבושים.

תופיק טובי, סגן המזכיר הכללי, קידם בברכה את נשיא המדינה, מר חיים הרצוג, שכיבד את הוועידה בנוכחותו ואף נשא בה דברים.

השתתפותו של נשיא המדינה עוררה עניין רב באולם הוועידה וגם אצל אמצעי התקשורת המקומיים ואלה שמחו"ל, ולא במקרה; למרות שגם בעבר הוזמנו נשיאי ישראל להשתתף בוועידות המפלגה, הרי מר חיים הרצוג הוא הראשון שנענה להזמנה זו.

ח"כ תופיק טובי הציג את משלחות המפלגות האחיות והאורחות והקהל יצא שוב ושוב מגידרו. פעם אחר פעם קמו האנשים על רגליהם לקדם בברכה נרגשת את מי שבאו מקצוות עולם.

הדין-וחשבון של הוועד המרכזי לוועידה הוגש ע"י הח' מאיר וילנר. הדו"ח סקר את המצב בעולם ובארץ והתעכב על בעיות פוליטיות אקטואליות ועל עבודת המפלגה.

בהתרגשות רבה קיבל הקהל את ברכתה של המפלגה הקומוניסטית הפלסטינית.

חגיגה אמיתית היתה באולם כאשר רעמי התופים ותקיעות החצוצרות בישרו, כי ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי מביאה את ברכתה. מאות נערות ונערים יהודים וערבים, נושאי דגלים אדומים ודגלי המדינה, פשטו

על האולם בכל המעברים. **מוחמד נפאע**, המזכיר הכללי של התנועה, קצר תשואות כשדיווח על שי אירגון הנוער למפלגה: מאות חברים חדשים שהצטרפו למפלגה זה מקרוב.

הדיון

ימי הדיונים של הוועידה ה-20 היו מפגן מלהיב של אחווה יהודית-ערבית, אחדות רעיונית, התלהבות מהפכנית ודמוקרטיה פנימית של המפלגה הקומוניסטית הישראלית. בדיון השתתפו **82 צירים** מכל רחבי הארץ, אשר שיקפו את פעילות המפלגה בשורה ארוכה של מיגזרים. במהלך הדיון הובעה על-ידי רובם המכריע של הצירים הסכמה מלאה עם דו"ח הוועדה ל"מ לוועידה; יחד עם זאת הושמעו דברי ביקורת רבים ותביעות לשיפור הפעילות המפלגתית בתחומי עבודה שונים. במיוחד בלט הרצון להתוות דרכים לשיפור העבודה המפלגתית בקרב מעמד הפועלים ובתחום הרעיוני ולחיוזוק האירגון המפלגתי.

במהלך שני הימים היו רגעים מרגשים רבים, וביניהם הופעתם של צירים שהצטרפו לא מכבר למפלגה ושל חברים אשר עזבו את המפלגה עקב הפילוג (ב-1965) וחזרו בשנים האחרונות לשורותיה. הצירים והאורחים קיבלו בתשואות רמות את חברת המפלגה הוותיקה ביותר בארץ, **פנינה פיינהוז** בת ה-87, שבאה לוועידה. הצירים והאורחים התלהבו, כמו תמיד, יותר מכל, ממשלחת **בני-עמל** שמנתה מאות ילדות וילדים. ברכתם לוועידה ליותר בתופים ובמחיאות כפיים סוערות, בהפרחת בלונים ובענידת העניבות הכחולות-אדומות של בני-עמל לחברי הנשיאות. התלהבות רבה עוררו משלחות המפלגות הקומוניסטיות האחיות שברכו את הוועידה, הביעו סולידריות עם מאבקה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית ואיחלו לה הצלחה בוועידתה ובהמשך פעילותה. במהלך הוועידה הושמעו ברכות מאישי ציבור ומאירגונים רבים.

המושב השני – יושבי-ראש: עוזי בורשטיין וסמירה כורי

הח' עוזי בורשטיין פותח את המושב בהביאו את רשימת מומלצי הוועד המרכזי, 44 במספר, במעמד של ציר בדעה מכרעת. הוועידה מאשרת את הרשימה ללא מתנגדים.

לנשיאות הוועידה, בת 44 חברים, נבחרו:

אבו-עיטה עבד אל-חמיד, אירגה יהושע, אלגזי מרים, אלטמן קלמן, אל-קאסם סלים, אל-קאסם סמית, ארליך וולף, בורשטיין עוזי, ברכה נסים, ג'ובראן סאלם, גוז'נסקי יורם, גוז'נסקי תמר, גונן בנימין, ג'רג'ורה מונעם, וילנר מאיר, זהבי ליאון, זיאד תופיק, זיסר משה, זליג אברהם, חביב גסאן, חביבי אמיל, חנין דוד (סשה) – יו"ר, טובי ג'ורג', טובי תופיק, כורי סמירה, כורי רמזי, כליפה מנשה, כמיס סליבה, כנענה יוסף אסעד, כרכבי זאהי, לבנבראון אברהם, לברכט הנס, לוביץ' רות, לנגר פליציה, מאליק איברהים, מיכאלי גבריאל, מוסא ג'מאל, מורקוס נימר, מלמד אברהם, נפאע מוחמד, נעמנה פאדל, עאשור עלי, שביטה גאזי, שלום שמואל.

לוועדה מתמדת, בת עשרים חברים, נבחרו:
אירגה יהושע, אלטמן קלמן, אל־קאסם סלים, ארליך וולף, בורשטיין עוזי,
ג'ובראן סאלם, גוז'נסקי יורם, גוז'נסקי תמר, גונן בנימין, וילנר מאיר,
זיאד תופיק, חביבי אמיל – יו"ר, חנין דוד, טובי ג'ורג', טובי תופיק, כמיס
סליבה, כרכבי זאהי, לוביץ' רות, מוסא ג'מאל, נפאע מוחמד.

לוועדת המנדטים, בת עשרה חברים, נבחרו:
אבו־עיטה עבד אל־חמיד, אליעזר נסים, וילנר דורון, כהן סלבטור, כורי
רמזי – יו"ר, כליפה מנשה, נימר אודט, נעאמנה פאדל, עמית יחיאל, קצב
מרדכי.

לוועדת הערעורים, בת אחד־עשר חברים, נבחרו:
אלגזי מרים, ג'רג'ורה מונעם, גטאס כמאל, דיאב סוהייל, טובי שפיק,
כנענה תופיק, לבנבראון אברהם – יו"ר, מנדל שמואל, עירם צילה, עאזם
שאקר, שלום שמואל.

בהמשך המושב מסר הח' וולף ארליך, יו"ר ועדת הביקורת המרכזית,
את דו"ח הוועדה לוועידה.

לאחר מכן החל הדיון הכללי.

במושב זה נשאו דברים החברים:

אסעד יוסף – יפיע; נסים ברכה – בתים; גאזי שביטה – טירה; מרדכי
פרוינד – פתח־תקוה; ג'מאל מוסא – עכו; אברהם זליג – רחובות; תופיק
כנענה – נצרת; נאיף סלים – פקיעין; עיסאם מכול – חיפה; דורון וילנר –
תל־אביב; תמר גוז'נסקי – בתים; סוהייל דיאב – נצרת; עבד אל חמיד
אבו־עיטה – טייבה; רפיקה בכרי – בענה; אליעזר פיילר – קיבוץ יד חנה.
במהלך המושב הוגש לוועידה שי – פסל מעשה ידי ויולה בינדיש. כן
הוגשו מתנות של מחוז נצרת וסניף בענה.

המושב השלישי – יו"ר: יהושע אירגה

בדיון השתתפו החברים:

כמאל גטאס – עכו; גרשון קניספל – חיפה; עאדל אבו אל־היג'א – טמרה;
רות לוביץ' – תל־אביב; מוריז פריז – אום אל־פחם; יעל כץ – תל־
אביב; יוכבד גונן – חיפה; חוסיין אל־עוברה – רהט; עוזי בורשטיין –
רמת־גן.

במושב זה בירך את הוועידה נציג מפלגת אק"ל מקפריסין, הח' אגממנון
סטברה.

המושב הרביעי – יו"ר: אסעד יוסף כנענה

בדיון השתתפו החברים:

סעיד באדר – נצרת; בצלאל מושינסקי – הוד השרון; נביהה מורקוס – כפר
יאסיף; יחיאל עמית – ירושלים; אמיל חביבי – נצרת; גדי אלגזי – תל־
אביב; פליציה לנגר – רמת־גן; אחמד סעד – אבו־סנאן; בן־ציון בייר –
חולון.

המושב החמישי – יו"ר: ג'מאל מוסא

בדיון השתתפו החברים:

יעקב יעקב – באר-שבע; עבד אל-קאדר דהר – טייבה; בנימין גונן – חיפה; זאהי כרכבי – חיפה.

במושב זה הוקראו הברכות שנשלחו על-ידי האישים הבאים:

ישראל קיסר – מזכ"ל ההסתדרות; **מאשה לובלסקי** – מזכ"ל נעמת; **איברהים נימר חסין** – ראש עיריית שפרעם; **שיח' ג'מאל מעדי** – יו"ר ועד היוזמה הדרוזי; **דן וישניצר** – יו"ר ועד השלום בישראל.

כמו כן נישאו ברכות של משלחות המפלגות האחיות:

ברכת המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות – שהביא ראש המ-שלחת, **מיכאיל מנשייב**; ברכת משלחת המפלגה הקומוניסטית היוונית – שהביא ראש המשלחת **קוסטאס גולאקיס**; ברכת משלחת מפלגת האחדות הסוציאליסטית של גרמניה – שהביא ראש המשלחת, **הנס רוק**; ברכת משלחת מפלגת הפועלים המאוחדת הפולנית – שהביא ראש המשלחת, **טדיאוש צ'כוביץ'**; ברכת המפלגה הקומוניסטית הרומנית – שהביא ראש המשלחת, **מיהיי גרה**; ברכת המפלגה הקומוניסטית הקובנית – שהביא ראש המשלחת, **ראול ואלדס ויוו**.

במושב החמישי בירכו את הוועידה **האשם מתמיד**, ראש עיריית אום אל-פחם, בשם הנהלת חד"ש וח"כ **צ'רלי ביטון** בשם אירגון הפנתרים השחורים.

מעל הבמה הוקראה ברכתו של **יאסר ערפאת**, יו"ר הוועד הפועל של אש"ף.

המושב השישי – יו"ר: גאזי שביטה

בדיון השתתפו החברים:

שמואל שלום – פתח-תקוה; **אנואר ג'מאל** – סטודנט, ברה"מ; **סלים אל-קאסם** – נצרת; **דב חנין** – תל-אביב; **אליאס טובי** – חיפה; **סמירה כורי** – נצרת; **רות לוין** – תל-אביב; **סמיח גנדרי** – נצרת; **נסים אבו-חייט** – טירה; **אמיר מכול** – חיפה; **מליח נסרה** – עכו; **דורית שייקרסקי** – תל-אביב; **רמזי כורי** – עכו.

המושב השביעי – יו"ר: אברהם זליג

בדיון השתתפו החברים:

יוסף אלגזי – רמת-גן; **ג'מאל זחלקה** – ירושלים; **סאלם ג'ובראן** – נצרת; **פאתן גטאס** – עכו; **מיכה וילנר** – תל-אביב; **סליבה כמיס** – חיפה; **צפורה שרוני** – חיפה.

בירכו את הוועידה:

נציג המפלגה הקומוניסטית של ארצות-הברית – **לואיס מ. מורוז**; ראש המשלחת של המפלגה הקומוניסטית של מונגוליה, **ה. בראנזראגח**; ראש המשלחת של המפלגה הקומוניסטית האיטלקית, **אליו קרסילוי**; נציג המפלגה הקומוניסטית הקנדית, **ז'אק פיליפס**.

המושב השמיני - יו"ר: עיסאם מחול

השתתפו בדיון החברים:

עודה בשאראת - נצרת; נזיה עאסלה - סטודנט, רומניה; מוחמד עלי טאהא - כבול; יהושע (שיקה) אירגה - פתח-תקוה; יורם גוֹז'נסקי - בת-ים; מוחמד עלי מחמיד - אום אל-פחם; דוד (סשה) חנין - תל-אביב; סמי גטאס - נצרת; כרמלה תמיר - תל-אביב; ג'ורג' טובי - חיפה; נזיר מג'אלי - נצרת.

המושב התשיעי - יו"ר: נסים ברכה

השתתפו בדיון החברים:

סלים אל-שיח' - נצרת; אפרים קצב - רמת גן; סמי סבאג - נצרת; לילי רסולי - ירושלים; יוסף מטאנס - אבו-סנאן; ירון בקר - רמת גן; אודט נימר - נצרת; תופיק זיאד - נצרת; אילנה בקאל - תל-אביב. במושב זה הוקראה הברכה של תנועת ר"צ. את ברכת חזית נצרת הדמוקרטית הביא וליד אל-חאג'.

שמחה רבה עוררה כניסת ילדי בני עמל לאולם הוועידה. הילדים יהודים וערבים, ענובים עניבות תכולות שפס אדום מעטר אותן, הציפו את האולם בבלונים צבעוניים, טיפסו ועלו על במת הנשיאות וענדו את עניבות "בני עמל" לחברי הנשיאות.

הילדים דניאל לוינהוף מתל-אביב ועובור טהא מנצרת קראו את ברכת אירגון בני עמל בעברית ובערבית.

המושב העשירי - יו"ר: איברהים מאליק

את הדיון חתמו החברים:

פכרי נשתאוי - עכו; מופיד סידאוי - אום אל-פחם; גסאן חביב - נצרת; משה גבוה - פתח-תקוה; ואחמד נזאל - ירושלים. את ברכת המפלגה הקומוניסטית הבולגרית לוועידה הביא ראש המשלחת, ולאדימיר סנציב; את ברכת המפלגה הקומוניסטית של גרמניה, הביא היינץ הומבך; בשם מפלגת הפועלים של הונגריה בירך את הוועידה פאל רומיין, ראש המשלחת; בשם המפלגה הקומוניסטית של צ'כוסלובקיה בירך ראש המשלחה, קארל הנס; את ברכת בטאון בעיות השלום והסוציאליזם הביא זינון זורזווליס; בשם המפלגה הקומוניסטית היפנית בירך ראש המשלחת, הידד סאקמוטו. כן הוקראה ברכת המפלגה הקומוניסטית הווייטנאמית.

במושב זה הוגש דו"ח ועדת המנדטים ע"י הח' רמזי כורי (פרטי הדו"ח בהמשך).

הח' אמיל חביב, יו"ר הוועדה המתמדת, מסר לוועידה דין-וחשבון על ההערות שהוגשו על-ידי 32 צירים לדין-וחשבון של הוועד המרכזי ולהצעות ההחלטה. לאחר דיון קצר על הדו"ח אושרו הדו"חות של הוועד המרכזי ושל ועדת הביקורת המרכזית וכן 14 החלטות בנושאים פוליטיים, כלכליים-חברתיים ומפלגתיים (החלטות הוועידה - ראה בסוף הספר).

הח' אברהם לבנבראון, יו"ר ועדת העירעורים, מסר, כי לוועדה לא הגיע שום עירעור.

בסיום המושב נשא הח' מאיר וילנר את נאום הסיכום והשיב למתווכחים.

המושב האחד-עשר – יו"ר: סשה חנין

המושב ה-11 היה מושב סגור והוקדש לבחירת המוסדות המרכזיים של המפלגה – הוועד המרכזי וועדת הביקורת המרכזית.
לאחר הבחירות נשא דברי נעילה הח' מאיר וילנר. עבודת הוועידה תמה בשירת "האינטרנציונל".

מפלגתנו – מגדלור תקווה לשני העמים

דברי פתיחה

נשא החבר תופיק טובי

צירי הוועידה, אורחים נכבדים חברות וחברים,
בשם הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית הישראלית הנני מכריז על
פתיחת הוועידה ה-20.

הנני מקדם בברכה את 615 צירי ועידתנו, שבאו מ-95 סניפי המפלגה מכל
רחבי הארץ.

הנני מקדם בברכה את אורחינו הנכבדים, את כבוד נשיא המדינה, מר
חיים הרצוג, את אנשי הציבור ונציגי אירגונים, יהודים וערבים, שכיבדו
אותנו בנוכחותם.

הנני מקדם בברכה את אורחינו אחינו מהשטחים הערביים הכבושים.
באמצעותם נעביר את דבר הסולידריות של מפלגתנו הקומוניסטית עם
תושבי השטחים הכבושים, עם המוני העם הערבי הפלסטיני, הנאבקים
באומץ נגד הכיבוש, נגד הדיכוי והרדיפות, המאסרים והגירושים, למען
הקמת המדינה הפלסטינית העצמאית בצידה של מדינת ישראל, למען ייכון
השלום הצודק והיציב. בטוחים אנו, אחים יקרים, שלא ירחק היום, בו
החירות והשלום יזרחו לשני עמינו.

הנני מקדם בברכה קומוניסטית את אורחינו היקרים, נציגי מפלגות אחיות
מהארצות הסוציאליסטיות ומהארצות הקפיטליסטיות:

• משלחת המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות: מיכאיל
מנשייב, חבר הוועד המרכזי, סרגיי קוזמין, עובד בכיר במחלקה לקשרי
חוץ, ואלרי מיכאלין, עובד המחלקה לקשרי חוץ.

• משלחת המפלגה הקומוניסטית של קובה: ראול ואלדס ויוו, חבר
הוועד המרכזי, וחואן קארטרו איבנו, חבר הוועד המרכזי.

• משלחת המפלגה הקומוניסטית של יוון: קוסטאס גולאקיס, חבר
הלשכה הפוליטית, וניקוס גאזיו, עובד הוועד המרכזי.

• משלחת המפלגה הקומוניסטית של צ'כוסלובקיה: קארל הנס,
חבר הוועד המרכזי, מריאן קראמר, עובד המחלקה לקשרי חוץ, ומילאן
מאדר, עתונאי.

• משלחת מפלגת האחדות הסוציאליסטית של גרמניה: פרופ' הנס
דוק, חבר הוועד המרכזי, רודי גוטמן, עובד במחלקה לקשרי חוץ, הנס
וויגולד, עובד המחלקה לקשרי חוץ, אנג'ליקה טים, מתורגמנית, מזרחנית
ופיטר גלאונזינגר, עתונאי.

• נציג המפלגה הקומוניסטית של ארצות-הברית: לואיס מ. מירוז,
חבר הוועד המרכזי.

• משלחת המפלגה הקומוניסטית הרומנית: מיהיי גרה, חבר-מועמד
ללשכה הפוליטית, בראטש סטאנסיו, עובד המחלקה לקשרי חוץ.

• משלחת המפלגה הקומוניסטית היפאנית: הידד סאקמוטו, חבר
הוועד המרכזי, אקירה סקאגוצ'י, עתונאי.

• משלחת מפלגת הפועלים הסוציאליסטית ההונגרית: פאל רומיין,
חבר הוועד המרכזי, זולטן שודי, עובד המחלקה לקשרי חוץ.

● **משלחת המפלגה הקומוניסטית הבולגרית: ולאדימיר סנדיב, סגן יושב-ראש ועדת הביקורת המרכזית, אנגל מושב, עובד המחלקה לקשרי חוץ.**

● **משלחת המפלגה הקומוניסטית של מערב-גרמניה: היינץ הומבך, חבר ההנהגה הראשית.**

● **משלחת מפלגת הפועלים המאוחדת הפולנית: טדיאוש צ'קוביץ', חבר הלשכה הפוליטית, מירוסלב דאצקביץ', עובד המחלקה לקשרי חוץ, יז"י פייקארסקי, מזכיר.**

● **משלחת המפלגה המהפכנית העממית של מונגוליה: ה. בראנו ראגת, חבר הוועד המרכזי, ג. דוגרי, עובד המחלקה לקשרי חוץ.**

● **משלחת המפלגה הקומוניסטית האיטלקית: אליו קרסיולי, חבר הוועד המרכזי, ג'ניקי צינגולי, עובד המחלקה לקשרי חוץ.**

● **נציג מפלגת אק"ל של קפריסין: אגממנון סטברה, חבר הוועד המרכזי.**

● **נציג המפלגה הקומוניסטית הקנדית: ז'אק פיליפס, חבר הלשכה הפוליטית.**

● **נציג מערכת הירחון "בעיות השלום והסוציאליזם": זינון זורזוויליס.**

נוכחותכם בוועידתנו משמחת ומחזקת אותנו. זהו ביטוי לסולידריות עם מפלגתנו במאבקה הקשה, לקשרים האינטרנציונליסטיים שכה חיוניים לתנועתנו הקומוניסטית הבינלאומית, לאחדותה במאבק הגורלי נגד האימפריאליזם משעבד העמים, למען השלום, השיחרור הלאומי, הדמוקרטיה, הקידמה החברתית והסוציאליזם.

אני מאחל לכם, חברים יקרים, שהות נעימה בוועידתנו ובארצנו. חברים יקרים,

בין ועידתנו ה-19 לזו ה-20 איבדנו שני חברים של הלשכה הפוליטית, יהודה אונגר ואמיל תומא וחבר של ועדת הביקורת המרכזית, מחמוד אל-חוסרי (אבו אל-עפוי). הליכתם משורותינו ללא-עת היא אבידה גדולה למפלגה. נכבד בדקת-דומיה את זכרם ואת זכרם של כל חברי המפלגה ואוהדיה שהלכו מאיתנו.

*

עברו עשרים שנה מאז משבר הפילוג שחל במפלגתנו ערב ועידתה ה-15, באוגוסט 1965. עשרים שנה אלה מסמלות את נצחון המפלגה על החסלנים, שניסו לפגוע באחדותה היהודית-הערבית של מפלגתנו הקומוניסטית ולגרור אותה אל בוץ הלאומנות והאנטי-סובייטיזם.

מפלגתנו עמדה במבחן בזכות הנאמנות למארכסיזם-לניניזם, אחדותה האינטרנציונליסטית היהודית-ערבית והדבקות העקרונית במדיניות השלום הצודק. למרות התנאים הקשים, מפלגתנו הקומוניסטית היא כוח מהפכני הלוחם להגנת האינטרסים של המוני העובדים, נגד הדיכוי והאפלייה ולמען שוויון-זכויות לאוכלוסייה הערבית; מפלגה יהודית-ערבית המהווה מגדלור של תקווה לשוחררי-השלום בני שני העמים. בזכות עמדתנו העקרונית לפני עשרים שנה להגנת דרכנו המארכסיסטית-לנינית, קיימת בארץ הזאת מפלגה מהפכנית שחרתה את הסוציאליזם על דגלה: מפלגה שאומרת "לא" למלחמות תוקפניות ולכיבוש ו"כן" לשלום הצודק; מפלגה שהיתה החלוץ במאבק נגד המלחמה התוקפנית בלבנון, ואשר שמורה לה זכות גדולה

בטיפול וההתנגדות העממית למלחמה מזוהמת זו; מפלגת "יום האדמה" שחרתה על דגלה שוויון זכויות לאוכלוסייה הערבית; מפלגה האומרת "לא" לשחיקת שכר העובדים ולהורדת רמת החיים של המוני-העם והמראה דרך נכונה לקידמה חברתית.

אירועי ארבע השנים שחלפו מאז הוועידה ה-19 הוכיחו, כמה צדקנו כשהתנגדנו להסכמי קמפ-דיוויד; כשקבענו שהסדר המבוסס על התעלמות מזכות העם הערבי הפלסטיני להגדרה עצמית ולהקמת מדינתו בצד מדינת ישראל תוביל לא לשלום אלא למלחמה, ובכך התרענו מפני הצתת מלחמת לבנון.

היום אנו מתמודדים שוב עם המדיניות המכונה באופן מזויף "תהליך השלום". ההסדר האימפריאליסטי שנרקם בין שליטי ישראל ומלך ירדן בחסות ארה"ב נועד להבטיח את האינטרסים האסטרטגיים האזוריים והג'ובליים של ארה"ב במחיר רמיסת זכותו של העם הערבי הפלסטיני להגדרה עצמית, ולכן הסדר כזה עלול להוביל למלחמה חדשה על כל אסונותיה להמוני-העם בישראל.

ועידתנו ה-20 חוזרת ומעלה את תוכנית השלום היחידה שיכולה להביא לשלום אמת. מול התוכניות המפוקפקות של "אוטונומיה" או שלטון משותף ישראלי-ירדני והסדרים נפרדים חשודים המתעלמים מזכות העם הפלסטיני להגדרה עצמית, מדגישה ועידתנו ה-20, שאין דרך לשלום-אמת, אלא באמצעות ועידה בינלאומית בהשתתפות כל הצדדים הנוגעים בדבר, כולל ישראל ואש"ף, וכן ברית-המועצות וארצות-הברית. השלום הכולל, הצודק והיציב בין ישראל והמדינות הערביות, ייתכן על בסיס נסיגת ישראל מכל השטחים שכבשה מאז יוני 1967, הקמת מדינה פלסטינית עצמאית בצד מדינת ישראל וכיבוד עצמאותן וריבונותן של ישראל, של המדינה הפלסטינית ושל כל מדינות האיזור. למען השלום ועתיד היחסים בין שני העמים אנו קוראים לממשלת ישראל להפסיק את מסע הדיכוי בשטחים הכבושים, להפסיק את ההגליות והגירושים מהמולדת, ואת הרס הבתים, ולכבד את זכויות האדם בשטחים הכבושים בהתאם לאמנות הבינלאומיות.

מפלגתנו הקומוניסטית היא המפלגה היחידה בארץ, אשר מתוך דאגה עמוקה לבטחונה ולעתידה של ישראל, ולשלום ולבטחון באיזור ובעולם מתנגדת להסכם האסטרטגי בין ישראל לארצות-הברית ותובעת שממשלת ישראל תפסיק את שירותיה למדיניות התוקפנית האזורית והגלובלית האמריקאית, הפוגעת בעצמאותה והמסכנת את בטחונה את עתידה.

מפלגתנו הקומוניסטית, ואיתנו חוגים ציבוריים שוחר-שלום בישראל, מלאי הערכה למדיניות השלום הלנינית והעקבית של ברית-המועצות, למאמציה להשיג פירוק נשק, דו-קיום ושיתוף-פעולה בינלאומי, למנוע מלחמת-עולם גרעינית הרסנית ולקיים את השלום בעולם.

הננו מביעים את מלוא הסולידריות שלנו עם המפלגה הקומוניסטית הסובייטית והנהגתה הלנינית במאמציה הבלתי-נלאים לשמור על השלום בעולם ובמזרח-התיכון, לקדם את הישגי החברה הסוציאליסטית ולחזק את ברית המועצות - זהו אינטרס השלום, עצמאות העמים והסוציאליזם בעולם כולו.

מפלגתנו הקומוניסטית פועלת נגד הצטיידות ישראל בנשק גרעיני. נעשה הכל, כדי לתרום את חלקנו במאבק הגורלי לפירוק נשק, לחיזוק הדו-קיום בשלום ולמניעת מלחמת-עולם גרעינית.

מפלגתנו הקומוניסטית היתה היחידה שהתנגדה למדיניות הכלכלית של ממשלת המערך-הליכוד מראשית דרכה וקראה להמוני העובדים להיאבק נגד היוקר והאבטלה, לשמירת השכר הריאלי ולהעלאתו, ונגד הפגיעה בשירותים הציבוריים.

נוכח הנסיון המר של פועלי אתא, וולקן, מספנות ישראל ושל אלפי עובדי מפעלים ושירותים שהשלו לרחוב והצפויים לפיטורים כתוצאה ממדיניות הממשלה והמעבידים, ונוכח מדיניות "שלום-בית מעמדי" של הנהגת ההסתדרות - נקרא מוועידתנו העשרים להמוני העובדים; הבא ניאבק במלוכד, פועלים יהודים וערבים, נגד הפיטורים והאבטלה, נגד שחיקת השכר והרס שיטת תוספת-היוקר ולמען קיום בכבוד ועתיד בטוח. יותר עובדים מבינים כיום שהמאבק למען לחם ועבודה קשור ושלוב במאבק לשלום.

נוכח הגזענות המתפשטת, החמרת מדיניות האפלייה הלאומית, סכנת חיסול הקיום של האוכלוסייה הערבית במולדתה והנסיון המחודש להפקעות-קרקע רחבות בגליל ובנגב - אנו קוראים לאוכלוסייה הערבית לאחד את שורותיה ולהתלכד יחד עם הכוחות הדמוקרטיים היהודיים להגנת האדמה, לשוויון-זכויות ולהבטחת קיום בכבוד. אנו נאבקים לשוויון-זכויות לאוכלוסייה הערבית בישראל, להפסקת מסע נישולה מהקרקע הנמשך מאז קום המדינה, ולכיבוד זכותה לחיות ולהתפתח במולדתה, בישראל, בשוויון, בכבוד ובבטחון.

באים אנו לוועידתנו העשרים מחושלים יותר ועם הישגים חשובים. הרחבנו את שורות המפלגה ושורות בנק"י. בטאוננו בשפה הערבית "אל-אתיחאד" הפך לעתון יומי.

בין שתי הוועידות עברנו תקופה קשה: שתי מערכות בחירות לכנסת, שתי מערכות בחירות להסתדרות, בחירות לרשויות המקומיות, בחירות להסתדרות המורים ולאיגודים מקצועיים שונים אחרים; ניהלנו מאבקים המוניים נגד המלחמה בלבנון, למען שוויון-זכויות לאוכלוסייה הערבית ונגד הגזענות; יזמנו מאבקים חברתיים נגד התוכנית הכלכלית ולהגנת האינטרסים היומיומים של הפועלים והמוני-העם. בכל המערכות האלה מילאנו את תפקידנו המהפכני בנאמנות, ויצאנו מהן חזקים יותר.

הישג חשוב הוא ביצור שורותיה של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון והרחבת החוגים הפעילים במסגרתה על בסיס הפרוגרמה המשותפת למען השלום, הדמוקרטיה והשוויון. אנו מושיטים יד לכל הכוחות היהודיים והערביים המקבלים את מצע החזית, להיות שותפים במסגרתה. בקיום החזית, בהרחבתה ובפעילותה תוך כבוד הדדי בין כל חבריה ומרכיביה, אנו, הקומוניסטים, רואים תרומה מרכזית לקידום המאבק הנאצל למען ישראל שוחרת שלום ודמוקרטיה, שתקיים שוויון-זכויות ותגן על האינטרסים של העובדים והמוני-העם. אנו נפעל בכל כוחנו לחיזוקה ולהרחבתה של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון.

בפני המפלגה עומדות ויעמדו משימות קשות ביותר, כשממשלת שני הראשים - המערך-ליכוד - ממשיכה במדיניותה המונעת שלום, ההורסת את החברה הישראלית, המחריפה את האפלייה הלאומית כלפי האוכלוסייה הערבית ופוגעת קשות בעובדים והמוני-העם. כדי שנוכל למשימות אלה, חייבת מפלגתנו להרחיב ולחזק את שורותיה ולשפר את רמת עבודתה האירגונית בכל שטחי פעילותה.

תהיה ועידתנו העשרים תחנה היסטורית בדרכה של מפלגתנו לחיזוק הנוסף של אחדותה היהודית-ערבית, הרחבת שורותיה והגברת פעילותה בקרב מעמד הפועלים והמוני-העם, כדי שנוכל למלא את התפקידים ההיסטוריים הניצבים בפנינו.

- תחי הוועידה העשרים של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית!
- תחי האחדות האינטרנציונליסטית היהודית-ערבית הבלתי-מנוצחת של מפלגתנו!
- יחי המאבק לשלום ישראלי-פלסטיני, לשלום כולל במזרח-התיכון ולשלום בעולם כולו!
- תחי הסולידריות הבינלאומית של מעמד הפועלים! תחי האחדות של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית!
- תחי התורה המנצחת, תורת המארקסיזם-לניניזם!
- יחי השלום, יחי הקומוניזם!

למאבק מלוכד נגד הכיבוש, הגזענות וסכנת הפאשיזם לשלו, לעצמאות, לשוויון, לדמוקרטיה ולזכויות העובדים, לחיזוקה ולהרחבת שורותיה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית

דין-וחשבון הוועד המרכזי לוועידה ה-20

הגיש החבר מאיר וילנר

חברים, ידידים ואורחים יקרים, הוועידה ה-20 של המפלגה הקומוניסטית הישראלית מתכנסת בתנאים של החרפה ביחסים הבינלאומיים ושל הקצנה נוספת במדיניות הישראלית הרשמית. ממשלת המערך-הליכוד הסלימה את ההתגרות הצבאית בעם הפלסטיני והרחיבה את תוקפנותה נגד המדינות הערביות על-ידי ההפצצה הטרוריסטית על טוניסיה הריבונית. ממשלת ישראל השתלבה כליל בא-סטרטגיה הגלובלית והאזורית של ואשינגטון, ומבצעת את הוראותיה ההרסניות בתחום הכלכלי והחברתי.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית העלתה בוועידה ה-19, שנערכה ב-1981, תוכנית מדינית כלכלית וחברתית, אשר אילו מומשה, היתה ישראל כבר עתה חיה בשלום עם המדינות הערביות ועם מדינה פלסטינית עצמאית. אולם ממשלות ישראל - שלוש שנים ממשלת הליכוד, ומאז 1984 - ממשלת המערך-הליכוד - המשיכו במדיניות התוקפנית והסיפוחיסטית.

לו היו מנהלים מדיניות-חוץ של שלום, אי-תלות, אי-הזדהות, ומדיניות של שוויון זכויות וקידמה חברתית בתוך ישראל, כפי שהצענו, כי אז המצב היה אחר לגמרי. המוני העם בישראל לא היו צריכים לעבור את עמק הייסורים של מלחמת לבנון, אמהות לא היו צריכות לבכות את בניהן על הקברים, אלפי צעירים לא היו צריכים לקפח את חייהם או להישאר נכים לכל חייהם. עם ישראל והעם הפלסטיני היו כבר יכולים לחיות בשלום ובבטחון במדינותיהם העצמאיות, לפתח את ארצותיהם ולפתוח עידן חדש במזרח-התיכון.

החיים עצמם מוכיחים, כי כל עוד יחסי העמים הם יחסים בין כובשים ונכבשים, בין מדכאים לבין לוחמים נגד הכיבוש, הדיכוי וההשפלה - החברה הישראלית נעשית ברוטאלית יותר, הגזענות מתפשטת, סכנת הפאשיזם גוברת ומצב העובדים נעשה גרוע יותר ויותר.

לו היו מגשימים את תוכניתנו, כי אז האדם העובד בישראל היה יכול לעבוד במקום עבודה בטוח, ללא שוט הפיטורים ולפרנס את משפחתו בכבוד.

לו היו מגשימים את תוכניתנו כי אז היו היהודים והערבים בישראל חיים באחוה על בסיס של שוויון וכבוד הדדי. כל זה אינו חלום בעלמא. כל זה ניתן להשגה.

האווירה בארץ היא של דיכדוך וחרדה מיום המחרת. רבים מתייאשים ומתהלכים חפויי ראש. ישנים העוזבים את הארץ וישנם המתכוננים לכך. אנו הקומוניסטים אומרים: לא זו הדרך! קיימים פתרונות ריאליים – אלה שמציעה מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית. אפשר לשים קץ למלחמות, להשתוללות הגזענות ולהדוף את הסתערות הפאשיסטים. אפשר להביא להעלאת רמת החיים של העובדים.

אנו עדים לסימנים מעודדים. מתעוררים כוחות רבים הרוצים שיהיה אחרת. עמדות לא מעטות של מפלגתנו הקומוניסטית מקובלות עתה על חוגים נוספים. ציבור רחב יותר מוכן להקשיב לדבר מפלגתנו הקומוניסטית ולדבר החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון.

זכותה ההיסטורית של מפלגתנו הקומוניסטית היא הופעתה האמיצה מהרגע הראשון נגד מלחמת לבנון. מאות אלפים הצטרפו למאבק, אך עדיין רבה המבוכה בציבור.

הקרבות וסבל ההמונים, הנסיון העצמי המר, הביאו רבים – אם כי הם עדיין אינם הרוב – להבנה כי המדיניות השלטת מהווה סכנה גדולה למעמד הפועלים ולהמוני העם ועלולה לסכן את עתידה של ישראל.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית היא הכוח הפוליטי, המראה את הדרך לפתרון בעיותיה של ישראל, את הדרך לשלום שיאפשר לשני עמינו, עם ישראל והעם הערבי הפלסטיני, לחיות כבני־חורין בשתי מדינות עצמאיות וידידותיות, ולתרום למאבק הכללי למניעת שואה גרעינית שתשמיד את כולנו, ולהבטחת השלום בעולם.

התפקיד המיוחד של ועידתנו ה־20 הוא להתוות את הדרכים לחיזוק מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מבחינה רעיונית, פוליטית ואירגונית, להרחבת ולהעמקת קשריה עם מעמד הפועלים וכלל העובדים במקומות העבודה, בשכונות, בערים, בעיירות ובכפרים, באוניברסיטאות ובבתי־הספר.

ניערך כך, שוועידתנו ה־20 תהווה מנוף לחיזוק כוחה והשפעתה של המפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, כדי שתוכל להגביר את פעילותה לטובת העובדים והמוני־העם, לטובת השלום, העצמאות, הדמוקרטיה ושוויון־הזכויות.

ניערך כך, שוועידתנו ה־20 תשמש מנוף לפעולה מוגברת של המפלגה, לליכוד כל הכוחות במאבקים הגורליים להבאת ישראל אל חוף המבטחים. יכול להיות אחרת!

חייבים לשנות את הכיוון!

חברים,

לפני חודשיים פירסם הוועד המרכזי את הדין־וחשבון שלו לוועידה. במשך פרק זמן זה התקיימו בכל סניפי המפלגה ומחוזותיה דיונים על הדין־וחשבון. דיווחים מהדיונים התקבלו בוועד המרכזי.

הוועד המרכזי סיכם את הדיונים וכ־100 תיקונים שהוצעו אושרו והם נכללים בדו"ח. הדיונים הוכיחו, כי מפלגתנו מלוכדת רעיונית ופוליטית ותומכת כולה בדין־וחשבון של הוועד המרכזי.

מפלגתנו הקומוניסטית היא המפלגה הדמוקרטית ביותר בישראל. במ־פלגות האחרות המוסדות הנבחרים אינם פעילים באורח סדיר או אינם פעילים כלל. אצלנו, מאז הוועידה ה־19 (פברואר 1981) התקיימו 32

מושבים של מליאת הוועד המרכזי, כלומר, בממוצע כל שבעה שבועות. הוועד המרכזי הוא שהחליט בכל השאלות החשובות בין ועידה לוועידה. הלשכה הפוליטית של הוועד המרכזי התכנסה בתקופה זו 147 פעמים, כלומר, בממוצע כל 11 יום. בתכיפות כזו בערך התכנסה גם המזכירות של הוועד המרכזי.

הוועידה ה-20 היא הוועידה העשירית שמקיימת מפלגתנו מאז הקמתה של מדינת ישראל. אין מפלגה בישראל שיכולה להתפאר בהליכים דמוקרטיים כאלה.

1. המצב הבינלאומי

חברים,

בתקופה שבין הוועידה ה-19 וה-20 חלה החרפה משמעותית במצב הבינלאומי. ממשלו של רייגן, שנבחר לקדנציה שנייה ב-1984, הוא ממשל ניצי ביותר. הוא מדרבן בלי הרף את מירוץ החימוש שמגיע לממדים ללא-תקדים, העלולים למנוע כל אפשרות של פיקוח.

ממשל רייגן המייצג את החוגים האימפריאליסטיים הקיצוניים ביותר והמשרת את התשלובת הצבאית-תעשייתית האמריקאית, עושה הכל כדי להמשיך במירוץ-החימוש שמביא לאילי-הנשק האמריקאים רווחים אגדתיים. הוא שואף להשיג עליונות צבאית על ברה"מ, ולהכין את "המכה הראשונה" עליה, מתוך אשלייה שניתן יהיה למנוע את המכה הנגדית.

ממשלו של רייגן החזיר את המלחמה הקרה במלוא עוזו. הוא ביצע התערבות צבאית ישירה (לבנון, גרנדה) ויזם מלחמות רבות באמצעות מדינות בעלות-בריתו ועושות דברו (ישראל, דרום-אפריקה, פקיסטן, הונג-דורס ועוד). ארה"ב ונאט"ו עומדים בגלוי מאחורי התוקפנות הצבאית נגד ניקרגואה, קמבודיה, אפגניסטן, אנגולה, מוזמביק ומדינות אפריקאיות אחרות. האימפריאליסטים האמריקאים ונאט"ו הם העומדים מאחורי המלחמות הגלויות והסמויות במתנהלות נגד תנועות השחרור הלאומי ונגד המדינות העצמאיות והאנטי-אימפריאליסטיות בכל חלקי תבל. הם מקיימים את הדיקטטורות הפאשיסטיות-הצבאיות באמריקה הלטינית. ואשינגטון היא גם העומדת מאחורי הכיבוש הישראלי של השטחים הערביים.

ממשלו של רייגן החריף את היחסים עם ברה"מ ומדינות סוציאליסטיות אחרות על-ידי הצבת טילי-השיוט וטילי פרשינג-2 באירופה המערבית, המכוונים למרכזים האירופיים של ברה"מ ולמדינות הסוציאליסטיות האחרות.

ממשלו של רייגן מנהל תעמולה שמטרתה להכין את דעת הקהל למלחמה גרעינית "מוגבלת" באירופה, וייתכן גם במזרח-התיכון באמצעות ישראל. "כוח הפריסה המהירה" שהקימה ארה"ב לאחר חיסול בסיסה באירן, מיועד להבטחת קיומם של המשטרים הדיקטטוריים, הריאקציוניים והפרו-אימפריאליסטיים במזרח-התיכון במפרץ הפרסי ובאפריקה ולהתערבות צבאית אמריקאית ישירה בענייניהן הפנימיים של מדינות עצמאיות.

סכנה חמורה ביותר לשלום העולם נשקפת מהתוכנית האמריקאית להכנת "מלחמת הכוכבים".

באחת: בין שתי ועידותינו החריף מאוד המצב הבינלאומי והוגברה הסכנה

של מלחמת עולם שלישית. זוהי סכנה לעצם קיומו של המין האנושי. מול מזימות האימפריאליזם האמריקאי ובעלי-בריתו, המסכנים את שלום העולם, מתייצבים כוחות אדירים: ברית-המועצות והמדינות האחרות של הקהילה הסוציאליסטית, התנועה הקומוניסטית הבינלאומית, מפלגות סוציאלי-דמוקרטיות רבות, תנועת השלום האדירה שלא היתה כדוגמתה בהיסטוריה ומדינות בלתי-מזדהות רבות. המאבק לשלום בימינו הוא המאבק הגורלי ביותר שהיה למין האנושי. המאבק הוא על כך אם להיות או לחדול. מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מוקיעה את המדיניות של החוגים השליטים בישראל, המוכנים לתמוך ולהשתתף בכל צעד של האימפריאליזם האמריקאי ושל נאט"ו, העלול להביא שואה עולמית.

אנשי מדע מן המזרח וטובי המדענים מן המערב מאוחדים בדעה, שמלחמת עולם שלישית, גרעינית-טילית, מסכנת את קיום הציוויליזציה האנושית ואף את קיום המין האנושי. מלחמה גרעינית, אם חלילה תפרוץ, אינה יכולה להיות מוגבלת כלל וכלל. המדענים מעריכים שלמעלה ממחצית בני-האדם עלולים להיהרג או להיפגע במלחמה כזאת ושההרעלה הרדיו-אקטיבית של הקרקע ושל המים והחורף הגרעיני שיירד על כדור הארץ כתוצאה מן המלחמה, יהרסו את כל החיים עלי אדמות, כולל בני-אדם, שישרדו במלחמה עצמה. כגודל הסכנה כן צריך להיות גודל המאבק למניעתה.

בגלל המצב המתוח והמלחמות התכופות באזורנו, כאשר העם בישראל והעמים הערביים חיים כל השנים במתח של מלחמות – ההתעניינות מתרכזת בשאלות האזוריות. אך הסכנה הכוללת לאנושות חייבת לתפוס לא פחות את תשומת-לבו של העם בישראל. מלחמת עולם גרעינית היא סכנה קיומית לעם בישראל כלכל העמים. לכן, האינטרס האמיתי של העם בישראל הוא לתרום את תרומתו למניעת מלחמת עולם שלישית, להיאבק באופן החלטי נגד מדיניות החוגים השליטים בישראל, הנותנים יד לוושינגטון להכנת "מלחמת הכוכבים" שמשמעותה שואה עולמית.

בחודש מארס 1983 הודיע הנשיא האמריקאי, רייגן, על שלב חדש במירוץ החימוש – התוכנית למיליטריזציה של החלל החיצון, תוכנית הידועה בשם "מלחמת הכוכבים", המכונה רשמית לשם הסוואה "יוזמת ההגנה האסטרטגית" (strategic defence initiative). שם זה מטעה, מכיוון שהמערכת המתוכננת לא נועדה להגנה, אלא להתקפה; והוא דמגוגי, מכיוון שהוא אומר, כי ברה"מ מתכוונת לתקוף את ארה"ב בטילים גרעיניים, שנגדם יש צורך להתגונן, וזאת למרות שברה"מ הודיעה רשמית לא פעם, שהיא לא תהיה הראשונה להשתמש בנשק גרעיני. חשוב לציין, שארה"ב אינה מוכנה עד היום לקבל על עצמה התחייבות דומה.

ברה"מ רואה, בצדק, בתוכנית "מלחמת הכוכבים" לא רק הפרת הסכמים, המחייבים לא לפעול למיליטריזציה של החלל החיצון, אלא גם מימד חדש במירוץ החימוש, המסכן עוד יותר את שלום העולם. ברה"מ כבר הודיעה, כי בשום פנים לא תאפשר לארה"ב להגיע לעליונות צבאית. כל עמי העולם, ובכללם העם האמריקאי, מעוניינים לסכל את התוכנית המפלצתית של ממשל רייגן בדבר "מלחמת הכוכבים".

מדינת ישראל, תחת ממשלת "האחדות הלאומית" של המערך והליכוד, בראשותו של יו"ר מפלגת העבודה, שמעון פרס, היא המדינה הראשונה בעולם, שהביעה את הסכמתה להשתתף ב"מלחמת הכוכבים". ממשל רייגן אינו זקוק כל-כך לעזרה המדעית-טכנולוגית של ישראל למימוש תוכנית "מלחמת הכוכבים". התמיכה הישראלית נחוצה לו מסיבות פוליטיות. בעזרת המימסד השליט בישראל מקווה ממשל רייגן להשפיע על דעת-הקהל בארה"ב, בה קיימת התנגדות חזקה לתוכנית השטנית של הממשל.

שר הבטחון, יצחק רבין, בהתייחסו למכתב ששלח אליו ראש הפנטגון, ק. וינברגר, בו מתבקשת ישראל רשמית להשתתף בתוכנית "מלחמת הכוכבים", הכריז: "לישראל גישה חיובית להשתתפות בתוכנית" (ראיון ב"י-דיעות אחרונות", 23.8.1985).

זה כמה חודשים מתנהל כבר משא ומתן רשמי בין קבוצות מומחים ישראליות ואמריקאיות בדבר צורת שיתופה של ישראל ב"מלחמת הכוכבים". משלחות ישראליות נשלחו לארה"ב ומשלחות אמריקאיות באו לישראל בעניין זה. י. רבין מפרט: "המדובר בכמה תחומים ובמיוחד מחשבים ולייזרים. הגשנו לאמריקאים רשימה של 60 נושאים, בהם אנו יכולים לעזור ולהסתייע... התיאום יהיה דרך מערכת הבטחון, אבל כל המערכות יהיו שותפות - אוניברסיטאות, מכוני מחקר, מפעלים פרטיים ומפעלים צבאיים" (שם). ראש הממשלה, ש. פרס, מוסיף: "ישראל יכולה לתרום תרומה ממשית ל"מלחמת הכוכבים" ("הארץ", 13.8.1985).

התשלובת הצבאית-התעשייתית הישראלית שואפת להידוק נוסף של הקשרים עם התשלובת הצבאית-התעשייתית האמריקאית ולהפקת רווחים גדולים מההשתתפות בתוכנית "מלחמת הכוכבים". המימסד הפוליטי ב"י-שאל הפך גרור אמריקאי ממושמע יותר מאי-פעם. חוסר אחריותו לגורל ישראל מדהים אפילו מדינאים במערב. באיבתו העיוורת לסוציאליזם הוא אינו מבחין אפילו שישראל היא חלק מהעולם ואם העולם ייחרב - לא יישאר זכר לישראל.

אין זה מקרה שמחרחר המלחמה האמריקאי, אדוארד טלר, "אבי פצצת המימן" ואחד מיוזמי "מלחמת הכוכבים", מתקבל בביקוריו בישראל ברוב כבוד ונותנים להשקפותיו פירסום רב בכל כלי התקשורת. בביקורו האחרון בישראל, באוגוסט 1985, נתקבל על-ידי ראש הממשלה, ש. פרס. הוא ניהל כאן מסע תעמולה גלוי למלחמה בברה"מ והביע התנגדות לכל הסכם איתה ("הסכם עם ברה"מ הוא טוב אך במעט מהסכם עם היטלר").

דוגמא בולטת נוספת לצייתנותה של ממשלת ישראל לממשל האמריקאי היא הסכמתה להקים בישראל תחנת "קול אמריקה", לאחר שמדינות אחרות, אפילו חברות נאט"ו, סירבו לעשות כן. בפירסומים הרשמיים אין מנסים אפילו להסוות את העובדה כי תחנת "קול אמריקה" על אדמת ישראל מיועדת ביוחד לשידור תעמולה אנטי-סובייטית לשטחה של ברה"מ. מפלגתנו הקומוניסטית תעשה הכל כדי לגייס דעת-קהל רחבה בישראל נגד הצטרפותה של מדינת ישראל לתוכניות האמריקאיות בדבר הכנת מלחמת עולם שלישית בחלל החיצון ועל פני כדור הארץ.

ועידת הפיסגה שהתקיימה בנובמבר האחרון בז'נבה בין מנהיגי ברית-המועצות וארצות-הברית, מגורבצ'וב ור. רייגן, הפיחה בלב העמים תקוות חדשות שיושם קץ למירוץ החימוש המטורף, שתופג המתיחות הבינלאומית

וישוקם הדטאנט ביחסים הבינלאומיים. עצם קיום פיסגה כזאת, לראשונה אחרי שש שנים, הוא דבר חיובי. מאבק העמים ובכללם העם האמריקאי, לשלום, אילצו את רייגן ומימשלו לרדת מהעץ הגבוה של הסירוב. בז'נבה נחתמו גם כמה הסכמים. אולם הבעיות המרכזיות נשארו ללא פתרון: ארה"ב ממשיכה לסרב להצעה הסובייטית להפסיק את הניסויים הגרעיניים וממשיכה בתוכנית המפלצתית של "מלחמת כוכבים". לכן גם לאחר הפיסגה בז'נבה המשימה העליונה היא להגביר את המאבק לשלום, להפסקת מירוץ החימוש, לצימצום הנשק הגרעיני ולביטול התוכנית של "מלחמת כוכבים".

בסיכום שהושג בפיסגת גורבצ'וב-רייגן נקראו לחתום על האמנה הבינלאומית לאיסור הפצתו של הנשק הגרעיני כל המדינות שטרם חתמו. ישראל היא אחת המדינות הללו, והיחידה באזורנו שטרם חתמה על האמנה. מפלגתנו הקומוניסטית קוראת למאבק ציבורי לביטול האופציה הגרעינית המסוכנת של ישראל ולחתימת ישראל על האמנה הבינלאומית לאיסור הפצתו של הנשק הגרעיני. יהא המזרח התיכון כולו איזור מפורז מנשק גרעיני!

גם בין אלה בישראל, הרואים בדאגה את החרפת המצב הבינלאומי ואת הסכנה האיומה שבמלחמת עולם גרעינית, ישנם עוד רבים שאינם מבינים מיהו הגורם לכך.

שירות-דב עושים לעניין השלום והקידמה אותם חוגים פוליטיים המגדירים עצמם ליברלים ואפילו סוציאליסטים, כאשר הם מדברים בנשימה אחת על "שתי מעצמות העל", ששתיהן כאילו אשמות במתיחות הבינלאומית. זהו טשטוש ההבדל המהותי בין המעצמה הקפיטליסטית הראשית לבין המעצמה הסוציאליסטית הראשית. בארה"ב שולט מעמד של אילי-ההון, בעלי התשלובת הצבאית-תעשייתית, המרוויחים מיליארדי דולרים ממירוץ החימוש, המעוניינים לפתח מערכות נשק נוספות להשמדה המונית ולייצר נשק רב ככל האפשר. הפסקת מירוץ החימוש תקטין את הרווחים שלהם. לכן הם מעוניינים במלחמות אזוריות, מקומיות ופנימיות בארצות השונות, כדי שיוכלו למכור נשק בכמויות גדולות, לא פעם לשני הצדדים הנתונים במצב מלחמה, כמו במזרח-התיכון.

בברה"מ לעומת זאת, אין בתי-חרושת פרטיים. לא קיימת בברה"מ שכבה חברתית או אנשים היכולים להרוויח מייצור נשק. העם הסובייטי וממשלת ברה"מ נאבקים בכל כוחם להפסקת מירוץ החימוש, לצמצום הנשק הגרעיני והקונבנציונלי, לפירוק נשק כללי. הם מעוניינים להפנות את המשאבים המוקדשים להגנה, למטרות פיתוח כלכלי למען העלאת רמת החיים החומרית והתרבותית של האנשים הסובייטיים בקצב גדול יותר.

המזכיר הכללי של הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית של ברה"מ, הח' גורבצ'וב, התריע בראיון ל"טיים" האמריקאי, כי "זה בלתי מוסרי לבזבז מיליארדים על יצירת כלים להשמדת בני-אדם, שעה שמאות מיליוני בני-אדם אינם אוכלים לשובע וחיים חיי מחסור חמור". ברה"מ מעלה בלי הרף הצעות קונסטרוקטיביות במטרה לשים קץ למירוץ החימוש. ברה"מ גם מפגינה רצון טוב על-ידי נקיטת צעדים חד-צדדיים כמו צמצום חד-צדדי של

הטילים לטווח בינוני במערבה של ברה"מ. הצעד המרחיק־לכת החד־צדדי החדש של ברה"מ – הפסקת כל ניסויים גרעיניים עד סוף 1985, הוכיח לרבים נוספים, כי ברה"מ עושה בכנות הכל להבטחת השלום. אולם הממשל של רייגן לא נענה לפניית ברה"מ שארה"ב תלך בעקבותיה ותפסיק אף היא את ניסוייה הגרעיניים, או שלפחות תעשה כן החל מה־1 בינואר 1986, כי אז אפשר יהיה להפסיק כליל את הניסויים הגרעיניים מצד שתי המעצמות. באחת: ארה"ב היא הכוח הראשי, המאיץ את מירוץ החימוש ומכין מלחמה גרעינית. ברה"מ היא הכוח הראשי, הפועל לפירוק הנשק ולהבטחת שלום העולם. אם במשך 40 שנה לא פרצה מלחמת עולם, זה קודם כל הודות לקיומה, לעוצמתה ולמדיניות השלום של ברית־המועצות.

חברים,

היחסים בין ישראל ובין ברית־המועצות שובשו ונותקו בעקבות המלחמה התוקפנית, בה פתחה ממשלת ישראל ביוני 1967 בגיבוי אמריקאי. האמת היא, כי ברה"מ מעולם לא שינתה את עמדתה העקרונית לגבי מדינת ישראל. ברה"מ מכריזה שוב ושוב, כי היא ממשיכה להכיר בזכותה של מדינת ישראל לקיום ריבוני, לבטחון ולהתפתחות חופשית, כלכל המדינות. אין לנו ספק בכך, כי ברה"מ מוכנה לחדש את היחסים הדיפלומטיים עם מדינת ישראל, אם יסולקו הסיבות אשר הביאו לניתוקם.

ברה"מ אינה מנהלת מדיניות אנטי־ישראלית; ישראל הרשמית היא המנהלת מדיניות אנטי־סובייטית, וכפי שהגדיר זאת לא־מכבר לא אחר אלא ראש הממשלה, שמעון פרס, בראיון ל"קול ישראל": "ישראל היא ראש החץ במאבק הגלובלי של המערך (האימפריאליסטי) נגד ברית־המועצות. ישראל חתמה ומקיימת ברית אסטרטגית עם ארה"ב נגד ברה"מ. ישראל היא המדינה היחידה, שכרתה ברית המכוונת רשמית נגד ארץ מהפכת אוקטובר. חמורה ביותר היא המדיניות של ממשלת המערך־הליכוד וההנהגה הציונית בזירה הבינלאומית. הן שניסו לחבל בוועידת הפיסגה בז'נבה. הן שאירגנו מסע הסתה פראי ביותר נגד ברה"מ, ואף לקחו תחת חסותם את הבריונים שפרצו למשרדי חברת "אירופלוט" בז'נבה ותיארו את הפרובורקטורים האלה כגיבורים. ההתגרות שלהם בברה"מ עוברת כל גבול.

ממשלת ישראל שופכת דמעות תנין על חטיפת מטוסים. אנו מגנים כל פעולות טרור, ובכלל זה חטיפת מטוסים ואוניות. אך האם אין זו צביעות, מצד אחד לגנות חטיפת מטוסים על־ידי אחרים ובאותו זמן להכריז על הפושע מנדלביץ', שניסה בשעתו לחטוף מטוס סובייטי ושעמד בראש הכנופייה שפרצה ל"אירופלוט" בז'נבה כעל גיבור!?

חברים,

שלוש הן המדינות שדעת הקהל הבינלאומית ומשפחת העמים, המאורגנת באומות המאוחדות מאשימות במיוחד, על כך שהן פוגעות בחוק הבינלאומי ומנהלות מדיניות תוקפנית – ארה"ב, ישראל ודרום־אפריקה.

המשטר הגזעני בדרום־אפריקה לא היה יכול להחזיק מעמד מול המאבק ההמוני האמיץ שהרוב השחור מנהל, יחד עם הכוחות הדמוקרטיים הלבנים ובני מיעוטים אחרים, נגד האפרטהייד, לולא הסיוע הכל־צדדי שהוא מקבל

מארה"ב, מבריטניה וממדינות נאט"ו אחרות. סיוע זה מאפשר למשטר האפרטהייד להחריף את דיכוי רוב העם ואף לנהל מדיניות ג'נוסייד נגדו, להמשיך בכיבוש נמיביה ובדיכוי עמה, לבצע פעולות תוקפניות וחתרניות נגד המדינות השכנות.

משטר האפרטהייד נתון עתה במשבר מדיני, חברתי וכלכלי עמוק. הקרקע בוערת מתחת לשלטון הגזעני של המיעוט הלבן. אפילו ארה"ב נאלצת להצביע במועצת הבטחון של האו"ם בעד נקיטת סנקציות מסויימות נגד דרום-אפריקה. אמנם הצבעה אמריקאית זו אינה יותר מהצגה, אך היא מבליטה את הבדידות של ישראל, המכריזה חגיגית, שלא תנקוט שום סנקציות נגד דרום-אפריקה. שר החוץ הישראלי, י. שמיר, הכריז בנייר-יורק, כי "אנו לא נשנה את יחסינו עם דרום אפריקה" (29.9.1985).

היחסים הקיימים בין שתי המדינות, שעליהם מדבר שמיר, הם שיתוף פעולה הדוק ביותר ותמיכה הדדית מבחינה דיפלומטית, מדינית כלכלית, מסחרית, ולפי דיווח העתונות העולמית גם מבחינה צבאית, ואף במחקר, בפיתוח ובניסוי של נשק גרעיני.

מדיניות זו היא אות קלון לישראל.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית תובעת לשים קץ לשיתוף הפעולה המביש הזה עם המשטר הגזעני הרצחני בדרום-אפריקה. ישראל חייבת להצטרף לאומות העולם, הדורשות הקמת משטר דמוקרטי בדרום-אפריקה, מתן זכות בחירה לפי העקרון "קול אחד לכל אחד", שחרור המנהיג הלאומי נלסון מנדלה וכל האסירים המדיניים מן הכלא, שימת קץ לכיבוש נמיביה ולתוקפנות נגד הארצות השכנות.

החרפת המצב הבינלאומי באשמת האימפריאליזם האמריקאי ובעלי-בריתו – אין משמעותו שהאימפריאליסטים מצליחים בתוכניותיהם. ההיפך הוא הנכון. בין הוועידה ה-19 לוועידה ה-20 היו כשלונות רבים לאימפריאליסטים וחלו תמורות משמעותיות לטובת הכוחות האנטי-אימפריאליסטים והמהפכניים. העמים באמריקה הלטינית הגבירו מאוד את המאבק נגד שליטת המונו-פולים האמריקאיים ונגד השלטת דיקטטורות פאשיסטיות עליהם. חיסול הדיקטטורות הצבאיות באורוגוואי, בארגנטינה ובברזיל הוא מאותות הזמן. הצעת-ריוזמתו של מנהיג קובה, הח' פידל קאסרו, למדינות אמריקה הלטינית לפרוק מעליהן את עול החובות למונופולים האמריקאיים, שהצ' טברו כתוצאה מהניצול הניאו-קולוניאלי – זכתה לתמיכה רחבה בקרב העמים.

העם של ניקרגואה נאבק – בהנהגת ממשלתו, המודרכת על-ידי החזית הסנדיניסטית – להגנת הישגי המהפכה ולעצמאותו הלאומית, מול התוקפנות של ממשל רייגן המסתייע בממשלת הונדורס ובכנופיות נגד-מהפכניות.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית סולידרית עם מאבק הגבורה של העם בניקרגואה להגנת החירות והעצמאות.

באירופה המערבית התפתחה תנועה עממית עצומה ולוחמת נגד סכנת המלחמה, נגד הבסיסים האמריקאיים על אדמותיהם, בעד דו-קיום בשלום עם הארצות הסוציאליסטיות למען הגנת עצמאות ארצותיהם. לתנועה

האנטי-מלחמתית השפעה רבה על האקלים הפוליטי בארצות אירופה המערבית.

כשלוך מיוחד היה לאימפריאליסטים ועושי-דברם בפולין. אויבי פולין בנו את תוכניותיהם נגד המשטר הסוציאליסטי על מנהיגי "סולידריות", על הכנסייה הקתולית, על חרם כלכלי מערבי, על ההסתה והסילופים שהפיצו תחנות הרדיו שלהם. הם קיוו שיצליחו לפלג את מעמד הפועלים הפולני, לגייס את העם הפולני נגד מפלגתו המארקסיסטית-לנינית ונגד המדינה הסוציאליסטית, להחדיר אידיאולוגיה בורגנית ולנתק את פולין מבעלי-בריתה הסוציאליסטיים.

עדיין יש קשיים לא מעטים בפולין. עדיין אויביה מבחוץ וגם מבפנים בוחשים. תהליך ההתגברות על שגיאות העבר בבניית הסוציאליזם – ארוך. אולם פולין הסוציאליסטית צועדת בביטחה בדרך הנכונה. הבחירות לסיים (הפרלמנט הפולני) שהתקיימו השנה הוכיחו כי רובו המכריע של העם הפולני תומך במשטר הסוציאליסטי ומכיר בתפקיד המרכזי שממלאת בו מפלגת הפועלים הפולנית המאוחדת.

תוכניות האימפריאליזם כלפי פולין נכשלו. מפלגת הפועלים הפולנית המאוחדת וממשלת פולין הצליחו להחזיר לארצן את הבטחון הפנימי, לחזק את שורות המפלגה, להקים מחדש איגודים מקצועיים המייצגים את האי-נטרסים האמיתיים של העובדים, לבודד את מנהיגי "סולידריות" ולהתקדם בשיקום המשק.

האימפריאליסטים נכשלו גם באפגניסטן. במשך עשרות שנים השתדלו הם להשאיר את אפגניסטן כארץ אגררית מפגרת וכקולוניה-למחצה. העו-בדים, המוני העם האפגני, ניפצו תוכניות אלו במאבק מהפכני והקימו את הרפובליקה הדמוקרטית של אפגניסטן.

ממשלת אפגניסטן הדמוקרטית מחוללת תמורות חברתיות מרחיקות לכת לטובת הפועלים וכל השכבות העמלות של העם האפגני. היא פועלת להעלאת רמת-חייו של העם, מבצעת רפורמה אגררית דמוקרטית ופועלת לדמוקרטיזציה של כל חיי החברה.

האימפריאליסטים רוצים ומנסים למגר את המשטר המהפכני החדש על-ידי מעשי תוקפנות, טרור והרס באמצעות שכירי-החרב ובני שבטים אפגניים, הפועלים מבחוץ, במיוחד משטח פקיסטן. הודות לעזרה הכל-צדדית של ברה"מ המוגשת לפי בקשת ממשלת אפגניסטן והכוללת משלוח כוחות צבא לעזרת העם האפגני המגן על ארצו בפני תוקפנות מבחוץ, נכשלים נסיונות לה.

ממשלת אפגניסטן הצהירה רשמית, שהכוחות הסובייטיים ייצאו כאשר המעצמות האימפריאליסטיות ופקיסטן יפסיקו את התערבותן הצבאית בענייניה הפנימיים של הארץ.

גם במזרח-התיכון לא הצליחו האימפריאליסטים האמריקאיים לממש את תוכניותיהם ל"פאקס אמריקאנה", כלומר להשתלטות על כל האיזור. גוברת האיבה של עמי האיזור לאימפריאליזם האמריקאי, המונע לכבות את חבית אבק השריפה במזרח-התיכון והפועל לבלימת כל התפתחות דמוקרטית וכל קידמה חברתית.

האימפריאליסטים מבססים את מדיניותם על קבוצות רודניות קטנות ושכבות שליטות צרות השולטות באמצעות הצבא והרודות בעמים. משטרים כאלה אינם יציבים.

דוגמא חדשה לחוסר היציבות של המשטרים האלה הן התמורות שחלו באחרונה בסודן, בה נפל בן-לילה משטרו הרקוב של נומירי. מתבססים ומתחזקים אותם המשטרים הנשענים על תמיכת העמים והדור-אגים לרווחתם: הרפובליקה הדמוקרטית-העממית של תימן, המדינה הערבית הראשונה שעלתה על דרך התפתחות מהפכנית על בסיס הסוציאליזם המדעי; אתיופיה, הרפובליקה האפריקאית הסמוכה לאזורנו ששמה לעצמה כמטרה לבנות את הסוציאליזם על בסיס תורת המארקסיזם-לניניזם; מדינות אפריקאיות נוספות בעלות אוריינטציה סוציאליסטית, כמו אנגולה, מוזמביק ואחרות. את המדינות הללו מנסים להרוס, ללא הצלחה, האימפריאליסטים האמריקאיים ונאט"ו, באמצעות המשטר הגזעני של דרום-אפריקה, החוגים השליטים בישראל, משטרים ריאקציוניים מסויימים של ארצות ערביות וגרורים שונים באפריקה.

ממשל רייגן ובעקבותיו חוגים אימפריאליסטיים אחרים ועושי-דברם, מכנים את מאבקם של העמים לשיחרור לאומי ואת מאבקם של העמים נגד דיקטטורות עקובות מדם - טרור. זוהי דמגוגיה שפלה. לפי מוסר האימפריאליסטים, הדיקטטורה הרצחנית של סומוסה בניקרגואה היתה משטר דמוקרטי שבו כובדו זכויות האדם, ואילו השלטון הדמוקרטי הסנדיניסטי הוא... טרוריסטי. מאז הדמגוגיה של הנאצי גבלס לא היתה דמגוגיה כזאת.

חברים,

בתקופה שבין ועידתנו ה-19 וה-20 הובלטה בייתר-שאת העליונות של הסוציאליזם על הקפיטליזם. מזמן נגמרו שנות ה"פרוספריטי" החולף של המשק הקפיטליסטי. באותן שנים ניסו האידיאולוגים הבורגניים להפיץ את התיאוריה, שהקפיטליזם יכול לפעול ללא משברים, אולם ההתפתחות בשנות ה-70 וה-80 פקחה את עיניהם: המשבר הכללי של הקפיטליזם הולך ומעמיק.

בשנים 1980-1984 היה המספר השנתי הממוצע של המובטלים הרשומים בארצות הקפיטליסטיות המפותחות 25,5 מיליון (8.2%). אין מספר עצום זה כולל את המובטלים שנואשו כבר מלהירשם ואת המובטלים חלקית שאינם עובדים שבוע עבודה שלם. המאפיין את ההתפתחות החדשה הוא, שהארצות הקפיטליסטיות אף-על-פי שהחלו בשנים 1983-1984 לצאת מהמשבר המחזורי הממושך (1980-1982), לא הביא הדבר אצלן להקטנה מהותית של מספר המובטלים, ובאירופה המערבית אף המשיך לעלות. הדבר מעיד על ההשפעה הגדלה של הגורמים הלא-מחזוריים, הפועלים בהתמדה בתקופת המשבר הכללי המעמיק של הקפיטליזם.

בארה"ב היה מספר המובטלים הרשומים ב-1984 8,5 מיליון (7.53%) לעומת 10,7 מיליון (9.6%) ב-1983 ו-4,3 מיליון (4.9%) ב-1973. ב-1984 היו במערב-אירופה 16 מיליון (10.9%) מובטלים רשומים לעומת 15,2 מיליון (10.2%) ב-1983 ו-3,4 מיליון (2.3%) ב-1973. ב-1984 מספר המובטלים הרשומים הגדול ביותר במערב אירופה היה בבריטניה - 3,16 מיליון (13.2%); באיטליה - 2,4 מיליון (10.4%); בצרפת - 2,3 מיליון (9.7%); בגרמניה המערבית - 2,25 מיליון (9.1%).

בארה"ב ובמדינות מערב-אירופה מתרחבת ומעמיקה תופעת העוני.

בארה"ב חיים כ־35 מיליון אזרחים מתחת לקו־העוני. במערב אירופה תופעות העוני והדלות החריפו מאוד. התורים הארוכים של רעבים למנת מרק – הם אות הקלון למשטר הקפיטליסטי. אופייני לארצות שלטון ההון הוא הקיצוץ בתקציבים לשירותים הציבוריים, לשירותי הבריאות והחינוך, הסעד והתרבות. מחריפה מאוד גם בעיית הדיור. מחירי הדירות עולים בלי הרף ושכר הדירה מגיע לשליש עד מחצית משכרו של פועל.

בעולם הקפיטליסטי מתריף המשבר הפוליטי־הכלכלי־החברתי־המוסרי; מתפשטים האלימות, הפשע, מגיפת הסמים, הפורנוגרפיה והזנות. לעומת זאת בברה"מ ובארצות אחרות של הקהילייה הסוציאליסטית אין משברים כלכליים; אין אבטלה; שכר העבודה הריאלי עולה בהתמדה. קצב הבנייה לדיור בארצות הללו – הגבוה ביותר בעולם. התקציבים לבריאות, לחינוך, לתרבות, לגימלאים וכו' גדלים מדי שנה. הלימודים בבתי־הספר העממיים, התיכונים ובאוניברסיטאות הם חינם אין כסף. רמת־החיים בברה"מ ובארצות סוציאליסטיות אחרות היתה יכולה לעלות בקצב מהיר יותר אילו לא מירוץ החימוש שהאימפריאליזם האמריקאי ונאט"ו כופים על הארצות הסוציאליסטיות.

האידאולוגים והתועמלנים האנטי־קומוניסטיים מנסים לסלף את מהות הבעיות הכלכליות בברה"מ. הח' מ.ס. גורבצ'וב, בראיון ל"טיים" האמריקאי, הפריך את הסילופים והגדיר את הבעיות כמות שהן: "המלחמות ותקופות השיקום גזלו מאיתנו כמעט שני עשורים, אם לא יותר, מהתקופה שלאחר המהפכה. בתנאים מורכבים כאלה הצלחנו להפוך את ברה"מ למעצמה כלכלית עולמית אדירה כשאנו מפעילים את הפוטנציאל הטמון במערכת הסוציאליסטית שלנו. בזה הופגנו הכוח והאפשרויות הכבירות הגלומים בסוציאליזם".

עליונות הסוציאליזם על הקפיטליזם הוכחה כבר מזמן היסטורית. הבעיה העומדת כיום בפני ברה"מ היא למצות יותר את האפשרויות הטמונות בפוטנציאל העצום של הכלכלה הסוציאליסטית.

קצב ההתפתחות של הכלכלה הסובייטית עולה בהרבה על זה של ארה"ב. הודות לכך הגיעה ברה"מ בתקופה היסטורית קצרה יחסית, למעמד של מעצמה כלכלית עולמית כבירה. הבעיה כיום היא כיצד להאיץ את קצב הצמיחה של הכלכלה הסובייטית. ישנם כל התנאים האובייקטיביים לביצועה של משימה רבת־חשיבות זו. "האצת הפיתוח הכלכלי־החברתי – היא המשימה החשובה ביותר בשבילנו, בעלת הקדימות הגדולה ביותר" (מ. גורבצ'וב). לשם כך היתוותה ההנהגה הסובייטית תוכנית, המצביעה כיצד להתגבר על ליקויים ושגיאות, להיטיב לעבוד, להעלות את רמת ניהול המשק והתכנון בעידן המהפכה המדעית־הטכנולוגית, ולשפר את השימוש בהשקעות־יסוד בענפים שהם כיום חשובים ביותר.

פגעי הקפיטליזם הם פרי המשטר ואין להם פתרון במסגרת המשטר הקפיטליסטי, אלא בהחלפתו בסוציאליסטי. לעומת זאת, הקשיים בסוציאליזם ניתנים לפתרון ונפתרים במסגרת המשטר הסוציאליסטי.

על־ידי מתן תיאור מסולף של בעיות הכלכלה הסובייטית מנסים התועמלנים הקפיטליסטיים להסיח את הדעת מהמחלות הקשות של החברה הקפיטליסטית ולמנוע ממעמד הפועלים בארצותיהם להגיע לתודעה מעמדית ולמאבק למען נצחון הסוציאליזם.

עם כל חולשותיו של הקפיטליזם, עם כל השינוי במאזן הכוחות לטובת

הסוציאליזם, האימפריאליזם נשאר מסוכן ותוקפנותו אף גוברת. המאבק הגורלי בימינו הוא הבטחת השלום בעולם, ומניעת מלחמת עולם שלישית. כל עם, גדול כקטן, יכול וחייב לתרום למאבק זה, אשר תוצאותיו יקבעו את גורל כל העמים, כל הציוויליזציה האנושית. במאבקנו לשלום במזרח-התיכון רואים אנו חלק ממאבק העמים להצלת האנושות משואה גרעינית, להבטחת השלום עלי-אדמות.

2. התככים של ארצות-הברית במזרח-התיכון נגד השלום ועצמאות העמים

חברים, בתקופה שבין הוועידות ה-19 וה-20 גברה המתיחות ורבו הניגודים במזרח-התיכון ובמפרץ הערבי (הפרסי), המלחמה התוקפנית האמריקאית-ישראלית בלבנון נגד העמים הפלסטיני והלבנוני, המשך המלחמה האיראנית-העיראקית, הקנוניה של ארצות-הברית ונאט"ו במטרה להשתלט על כל האיזור ולהפכו לבסיס נגד ברית-המועצות - כל אלה מנעו יצירת תנאים בינלאומיים מתאימים לפתרון הסיכסוך הישראלי-הערבי, שבמרכזו השאלה הפלסטינית. הבלם הראשי לפתרון הוא האימפריאליזם האמריקאי. בעלת בריתו הראשית באיזור היא מדינת ישראל.

החרפת המצב במזרח-התיכון, אי-כיבוי מוקדי המלחמה באיזור זה ובמפרץ הערבי (הפרסי) וחוסר האחדות בין המדינות הערביות והמאבק ביניהן, הקרע החריף בין הנהגת פת"ח לבין סוריה והמשבר החמור בתוך אש"ף - כל אלה מנוצלים על-ידי האימפריאליזם האמריקאי, החוגים הציוניים השליטים בישראל והכוחות הריאקציוניים בארצות הערביות על מנת להחליש את התנועה הלאומית הערבית האנטי-אימפריאליסטית בכלל והפלסטינית במיוחד.

מדיניות האימפריאליזם האמריקאי בתחום היחסים הבינלאומיים ובמיוחד בתקופת ממשל רייגן עומדת בסימן הנסיגה הכללית מהדטאנט ביחסים הבינלאומיים, לעבר העימות, חידוש המלחמה הקרה ואף ייזום מלחמות באזורים שונים של העולם. נטישת מדיניות הדטאנט על-ידי ואשינגטון החלה בסוף הקדנציה של הנשיא קארטר ואחד הביטויים לכך היה ביטול ההסכם הסובייטי-האמריקאי בדבר כינוסה מחדש של הוועידה הבינלאומית למזרח-התיכון, שנחתם באוקטובר 1977. המאבק לשלום במזרח-התיכון הוא, איפוא, חלק בלתי נפרד מהמאבק נגד מדיניות האימפריאליזם האמריקאי באזורנו ובזירה הבינלאומית, למען חזרה למדיניות הדטאנט ולפתרון סיכסוכים בינלאומיים באמצעים פוליטיים בהתאם למגילת האו"ם.

אין זה מקרה שהמדיניות התוקפנית והסיפוחיסטית של הממשלות ביישראל נשענת על ואשינגטון ונתמכת על-ידה. המימסד השלטוני בישראל מעמיד את ארצנו לרשות ארה"ב כבסיס נגד התנועות לשחרור לאומי, נגד המדינות העצמאיות האנטי-אימפריאליסטיות ונגד ברית-המועצות.

מלחמת איראן-עיראק הנמשכת כבר 5 שנים עלתה בחייהם של מאות אלפי איראנים ועיראקים וגרמה הרס רב בשתי המדינות המעורבות בסיכ-

סוך. מלחמה נוראה זו, המנוגדת לאינטרסים של העמים, מנוצלת על-ידי הממשל האמריקאי ובעלות-בריתו להגברת מעורבותם הצבאית באזור ולהסחת הדעת של העמים מהסכנות הנשקפות ממעורבות זו. פתרון הסיכּוּ סוך בין איראן ועיראק חייב לבוא בדרכי שלום ועל בסיס החלטות האו"ם והמשפט הבינלאומי.

ממשלות ישראל, קודם ממשלת הליכוד ועתה ממשלת המערך-הליכוד, מוסיפות שמן על המדורה ומכריזות בגלוי, שהן מעוניינות בהנצחת המלחמה. הכרזתו של יצחק שמיר בהיותו ראש ממשלת הליכוד, כי "ככל שהעיראקים והאיראנים ימשיכו להרוג אחד את השני – כן ייטב לישראל" – מבטאת את המדיניות הלא-אנושית של החוגים השליטים בישראל, המעוניינים יחד עם האימפריאליזם האמריקאי ללבות את אש המלחמה. הכשלוּן של התוקפנות האמריקאית-ישראלית בלבנון וביטול ההסכם הלבנוני-ישראלי ממאי 1983, שניכפה על ידי האימפריאליזם האמריקאי וממשלת ישראל ושפגע בריבונותה ובבטחונה של לבנון – מראים בברור: קיים פער רציני בין מטרותיהם של האימפריאליזם ועושי-דברו באזורנו לבין יכולתם לממשן, עקב יחס-הכוחות החדש בעולם ונוכח עוצמת ההתנגדות של העמים לתוקפנות האימפריאליסטית. אך למרות זאת, התככים האימפריאליסטיים האמריקאיים המונעים פתרונות צודקים ויציבים נמשכים, והם שמאפשרים לישראל להמשיך, זו השנה ה-19, בכיבוש השטחים הפלסטיניים ורמת הגולן הסורית.

הכיבוש הישראלי הממושך, הקמתן של התנחלויות קולוניאליות בשטחים הכבושים, גזל הקרקעות וההחנקה הכלכלית, הדיכוי האכזרי של העם הפלסטיני בשטחים הכבושים, המעצרים ההמוניים, התקפות הדמים על מפגינים נגד הכיבוש, העינויים בבתי-הכלא, העונשים הקולקטיביים המוטלים על ערים שלמות, על כפרים ומחנות פליטים, הגירושים והאימים בגירושים המוניים, החנקת התרבות הפלסטינית, סגירת אוניברסיטאות וכו' – כל אלה מנוצלים בידי האימפריאליסטים האמריקאיים, החוגים השליטים בישראל, בירדן, במצרים ובמדינות ערביות ריאקציוניות אחרות, כדי לזרוע יאוש והלכי-רוח תבוסתניים בקרב העם הפלסטיני.

המוני העם הערבי הפלסטיני בשטחים הכבושים הודפים באומץ את לחץ כוחות הכיבוש ואת מעשי הטרור והדיכוי המופעלים נגדם. הם דוחים תוך ערנות את התוכניות לחיסול זכויותיו של העם הפלסטיני.

חוגים הרפתקניים, לאומניים וקיצוניים, המתנגדים לכל הסדר-שלום עם מדינת ישראל, מסבים נזק רב למאבקו הצודק של העם הערבי הפלסטיני נגד הכיבוש ובעד שלום צודק. הם מזינים בכך את הכוחות הפרו-אימפריאליסטיים והתבוסתניים בתנועה הלאומית הפלסטינית.

חוגים פלסטיניים ימניים דוגלים בעמדות שיש עימן ויתור על שאיפת העם הערבי הפלסטיני לעצמאות לאומית. מדיניות החוגים האלה מבטאת את האינטרסים של שכבה פלסטינית של בעלי הון גדול, שהשתלבו בכלכלה של המדינות הערביות הפרו-אימפריאליסטיות. העניין הלאומי הפלסטיני, האינטרס של הפועלים, הפלאחים והאינטליגנציה אינם קרובים לליבם. הם מעוניינים בשיגשוג עסקיהם ותו-לא.

הדעות התבוסתניות המופצות גורסות, כי "צריך להציל מה שניתן להציל, אחרת נפסיד הכל", "הזמן פועל לרעת העם הפלסטיני", או כהטפתו של המלך חוסיין: אם לא יהיה פתרון ירדני-פלסטיני עכשיו בחסות אמריקאית –

אזי הכיבוש הישראלי יישאר לנצח. "זוהי ההזדמנות האחרונה, אם לא ננצלה - הכל אבוד" - חוזר ומכריז המלך חוסיין.

הדעות התבוסתניות הללו של שליטי ירדן מוכיחות, כי אין הם מעוניינים כלל במדינה פלסטינית עצמאית. עוד ב-1972, שנתיים לאחר הטבח של "ספטמבר השחור" ב-1970, העלה המלך חוסיין את תוכנית "הממלכה המאוחדת" בשתי גדות הירדן. אולם ישנם אנשים שנתפסו להלך-רוח תבוסתני, כתוצאה מן הסבל והייסורים הרבים הבלתי פוסקים שהם מנת חלקם של המוני-העם הפלסטיני בשטחים הכבושים בידי ישראל.

מול החוגים הפלסטיניים האלה, המוכנים להפקיר את הזכויות הלאומיות, מתייצב הרוב המכריע של העם הערבי הפלסטיני בשטחים הכבושים ובכל ארצות פזורותיו. מול התבוסתנים מתייצבים הרוב המכריע של האירגונים הפלסטיניים, חלקים ניכרים בתוך פת"ח עצמו, וכן המדינות הערביות האנטי-אימפריאליסטיות.

הערכה אובייקטיבית של המצב בעולם ובאזורנו מראה, שאין יסוד לגישות התבוסתניות. יחס-הכוחות בעולם משתנה לרעת האימפריאליזם ובעלי-בריתו ולטובת הסוציאליזם וכל הכוחות האנטי-אימפריאליסטיים. יחס-הכוחות במזרח-התיכון הולך ומשתנה בהדרגה לרעת ישראל. תוצאות מלחמת לבנון אינן אלא אחד הסימנים לכך. גם היום תופסת הבעיה הפלסטינית מקום מרכזי בדעת הקהל של העמים הערביים, והעם הפלסטיני זוכה לתמיכה רחבה מאוד בזירה הבינלאומית.

העניין של העם הערבי הפלסטיני בתקופתנו איתן יותר מאשר בכל תקופה היסטורית אחרת. מעולם לא הוכרו הזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלסטיני על-ידי הקהיליה הבינלאומית כפי שהן מוכרות היום. אש"ף הוכר על-ידי האו"ם כנציגותו הבלעדית של העם הערבי הפלסטיני. ברה"מ והארצות הסוציאליסטיות האחרות מטילות את מלוא כובד משקלן על-מנת להביא לכינון שלום כולל, צודק ובר-קיימא במזרח-התיכון, שיסוד מרכזי בו - הקמת מדינה פלסטינית עצמאית בצד מדינת ישראל ובצד ירדן. מספר המדינות המקיימות קשרים דופלומטיים עם אש"ף עולה על מספר המדינות המקיימות יחסים כאלה עם מדינת ישראל.

הנסיון של מאבק התנועות לשחרור לאומי שנצבר לאחר מלחמת העולם השנייה מוכיח, כי בסופו-של-דבר הן מנצחות, מממשות את מטרותיהן הצודקות ומשיגות את זכויותיהן. בכל מאבק לשחרור לאומי יכולות להיות תקופות של גאות וגם תקופות של שפל, אך התוצאה הסופית היא, שהעמים הנאבקים לשחרורם הלאומי משיגים את עצמאותם הלאומית. תנועת השחרור הפלסטינית תשיג בסופו-של-דבר את מטרותיה: מימוש הזכויות הלאומיות הצדוקות, לרבות הקמת מדינה פלסטינית עצמאית בצד ישראל. אין שחר לדעה שההתנחלויות הן עובדה בלתי הפיכה. גורל ימית צפוי לכל ההתנחלויות בשטחים הכבושים.

פתרון צודק של השאלה הפלסטינית, הניצבת במרכז הסיכסוך הישראלי-הערבי, הוא גם האינטרס האמיתי של ישראל. זהו האינטרס המשותף של שני העמים, הפלסטיני והישראלי. זוהי הדרך היחידה להשגת שלום-אמת, יציב, שרק בכוחו לתת בטחון לעמים.

התנגדותנו לעיסקת קמפ-דייוויד ל"שלום אמריקאי", נובעת קודם כל מכך שאין הוא שלום-אמת, שהוא נועד למניעת שלום כולל, צודק ויציב ולדירדור האיזור למלחמות נוספות. והסיבה: עיסקת קמפ-דייוויד לא זו

בלבד שאינה פותרת את השאלה המרכזית, הפלסטינית, אלא מנעה ומונעת את פתרונה. עיסקת קמפ־דייויד היתה חוליה בתוכניתו של האימפריאליזם האמריקאי להקים גוש צבאי אזורי בחסותו, לחסל את המשטרים במדינות הערביות העצמאיות והאנטי־אימפריאליסטיות, כמו סוריה ותימן הדמוקרטית, ולשבור את תנועת השחרור הלאומי. השלום הנפרד עם מצרים לא היה מכוון כלל לשמש שלב בדרך אל השלום הכולל. נהפוך הוא. זה היה צעד למנוע שלום כולל באזורנו, להכין את התוקפנות נגד לבנון, לבודד את סוריה ולאיים עליה.

המדיניות האמריקאית הנוכחית במזרח התיכון היא המשך לקנוניית קמפ־דייויד. מטרתה העיקרית – להבטיח הגמוניה אמריקאית במזרח התיכון.

הסכם עמאן, שנחתם ב־11 בפברואר 1985, הוכן בהשראת ואשינגטון. "יוזמת מובארק" ברוח קמפ־דייויד סייעה לגיבוש הסכם עמאן. נשיא ארה"ב, רייגן, רואה בו "צעד חיובי", משום שהוא עולה בקנה אחד עם "תוכנית רייגן", השוללת הקמת מדינה פלסטינית עצמאית, המצדדת בסיפוחים לישראל ואינה מכירה באש"ף. התוכנית האמריקאית מכוונת לגמד את העניין הפלסטיני ואת הייצוג הפלסטיני. לפי התוכנית תוקם ועדת משא־ומתן משותפת ירדנית־פלסטינית, ואילו ארה"ב וישראל הן שיקבעו מי מבין הפלסטינים כשר למו"מ עם ארה"ב ולניהול שיחות "ישירות" עם ישראל.

הסכם עמאן חותר תחת זכויות העם הפלסטיני ומסב נזק למאבקו. ראשית, הסכם עמאן שולל את זכותו של העם הפלסטיני להקמת מדינה עצמאית משלו, בקובעו מלכתחילה שזכות ההגדרה העצמית הפלסטינית תתממש רק במסגרת קונפדרציה עם ירדן. יש בקביעה זו משום ויתור על העצמאות הפלסטינית. המועצה הלאומית הפלסטינית ה־16 החליטה על עצמאות פלסטינית, על הקמת מדינה פלסטינית עצמאית שלאחר הקמתה תקשור יחסים קונפדרטיביים עם ירדן. ההבדל הוא מהותי. לפי הסכם עמאן, הצד הפלסטיני אינו גורם עצמאי ושווה במעמדו. אותה "מדינה פלסטינית" שאמורה לקום, לפי הסכם עמאן, לא תהיה אלא מחוז פלסטיני בממלכה ההאשמית.

שנית, הסכם עמאן מחסל את עצמאותו של אש"ף ואת היותו המייצג הבלעדי של העם הערבי הפלסטיני.

לכן הסכם עמאן עומד בניגוד גמור להחלטותיו של העם הפלסטיני במועצותיו הלאומיות ולהסכם עדן־אלג'יר, וכן בניגוד להחלטות ועידת הפיסגה של המדינות הערביות בפאס.

להסכם עמאן היו תוצאות שליליות. הוא חרף את המשבר באש"ף, חרף עוד יותר את היחסים בין הנהגת פת"ח וסוריה, פגע ביחסים של אש"ף עם ברה"מ ועם כל ידידיו הכנים של העם הפלסטיני, המעוניינים להביא שלום למזרח־התיכון על בסיס צודק ויציב, תוך כיבוד הזכויות של כל העמים והמדינות.

תומכי הסכם עמאן באש"ף אינם בעלי גוון אחד. יש ביניהם חוגים ריאקציוניים פרו־ירדניים וחוגים ריאקציוניים פרו־אימפריאליסטיים אחרים, אבל ישנם רבים אחרים שנכנסו לפניקה ומקווים שישגו משהו מהותי מידי האימפריאליזם האמריקאי אם ישתפו פעולה איתו ויניעו אותו ללחוץ על ישראל "לפני שהכל יהיה אבוד". אלו הן אשליות ותקוות־שווא. אילו

הממשל האמריקאי היה מעוניין במימוש הזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלסטיני כחלק מהסדר שלום כולל במזרח-התיכון – לא היה מגיש תמיכה כל-צדדית לחוגים השליטים בישראל המבצעים את "הסיפוח הזוחל" של השטחים הכבושים. אילו הממשל האמריקאי היה רוצה בכיבוי מוקד המ- לחמה באזורנו – היה פועל יחד עם ברית-המועצות לכינוס ועידה בינלאומית לכינון שלום צודק לכל העמים והמדינות במזרח-התיכון.

הסכם עמאן הסב נזק רב לענייני הצודק של העם הערבי הפלסטיני ולעניין השלום במזרח-התיכון. ככל שינטשו אותו מהר יותר, כן ייטב לעניין הפלסטיני ולשלום. האינטרס של העם הפלסטיני הוא שתשוקם האחדות הלאומית באש"ף על בסיס אנטי-אימפריאליסטי ועל בסיס תוכנית שלום נכונה, ריאליסטית וצודקת. שני יסודות אלה הביאו לעם הערבי הפלסטיני את הישגיו ההיסטוריים הגדולים. נטישתם מסבה אך נזק. החזרתם של יסודות אלה תיצור תנאים טובים לחידוש ההבנה ושיתוף-הפעולה עם סוריה האנטי-אימפריאליסטית ועם כל התנועה האנטי-אימפריאליסטית הערבית והעולמית, ועם הארצות הסוציאליסטיות. החזרתם גם תסייע לקידום השלום האמיתי ולבלימת המהלך האמריקאי, המוביל למלחמות נוספות במסווה של "תהליך שלום".

מדיניותה של ההנהגה הסורית לגבי עצמאותה של התנועה הלאומית הפלסטינית ועמדתה הנוקשה כלפי הנהגת אש"ף תרמה אף היא לסיבוך המצב. האינטרס המשותף של סוריה ושל העם הפלסטיני, אינטרס המאבק נגד הכיבוש ולשלום צודק, מחייבים לא לפגוע בעצמאות הפלסטינית מצד גורם כלשהו ולנהל מאבק מלוכד נגד תכני האימפריאליזם ועושי דברו. הסדר שלום כולל במזרח-התיכון, שבמרכזו פתרון צודק לבעיה הפלסטינית יושג לא בדרך התבוסתנות, אלא במאבק נגד המדיניות של האימפריאליזם האמריקאי ונאט"ו ושל החוגים הציוניים השליטים בישראל, וכן נגד המזימות של המשטרים הריאקציוניים בארצות הערביות. המאבק הוא כולל: בזירה הבינלאומית, בה תומכים כוחות עצומים, ובמרכזם ברה"מ וארצות סוציאליסטיות אחרות, בכינון שלום צודק באזורנו; במזרח התיכון, בו מתנהל מאבק לשחרור לאומי של העם הפלסטיני וכל הכוחות האנטי-אימפריאליסטיים הערביים; ובתוך ישראל, בה מתנהל מאבק של כוחות השלום, המבינים כי המדיניות של תוקפנות, כיבושים וברית אסטרטגית עם האימפריאליזם האמריקאי, מסכנת את בטחונה של ישראל ולטווח ארוך אפילו את עצם קיומה כמדינה ריבונית במזרח-התיכון.

החזרת האחדות באש"ף על בסיס תוכנית פוליטית נכונה, על בסיס אנטי-אימפריאליסטי, הבטחת העצמאות הפלסטינית – הוא אינטרס לא רק של העם הפלסטיני, אלא של תנועת השחרור הלאומי הערבית. זהו האינטרס של כל מי שמעוניין בקידום עניין השלום במזרח-התיכון. לכן זהו האינטרס האובייקטיבי של ישראל.

הדרך היחידה להסדר שלום היא כינוס ועידה בינלאומית לשלום במזרח-התיכון בהשתתפות כל הצדדים המעורבים בסיכסוך, לרבות ישראל, אש"ף, ברה"מ וארה"ב ומדינות מעוניינות אחרות. נציגו של העם הפלסטיני, אש"ף, ישתתף בוועידה כצד עצמאי שווה-זכויות לישראל ולייתר הצדדים המעורבים.

מפלגתנו תעשה ככל שביכולתה על מנת לשכנע חוגים רחבים ככל האפשר, וקודם כל בקרב כוחות השלום בישראל, שלא יחזרו על שגיאת

תמיכתם בהסכמי קמפ־דייוויד, שכן שלום מדומה עלול להוביל למלחמה חדשה.

הנסיון מוכיח, כי הסדרים נפרדים, שאינם נותנים פתרון צודק לבעיה הפלסטינית ואינם במסגרת בינלאומית, אינם מביאים שלום אלא הובילו, ועלולים שוב להוביל, למלחמה חדשה.

סכנת הנשק הגרעיני במזרח־התיכון

בתקופה שבין הוועידות ה־19 וה־20 גברה עוד יותר הסכנה של השימוש בנשק גרעיני במזרח־התיכון. לפי מקורות חוץ, ישראל היא המדינה היחידה במזרח־התיכון שיש בידה פצצות גרעיניות. המונופול הישראלי על נשק גרעיני באזורנו אינו יכול להישאר עד אין סוף. אם לא יפורז המזרח־התיכון מנשק גרעיני, ואם לא תחוסל "האופציה הגרעינית" של ישראל, כי אז נגיע למצב שגם מדינות ערביות יאלצו לפתח או לרכוש נשק גרעיני. מפלגתנו הקומוניסטית התריעה וממשיכה להתריע בייתר שאת כי "האופציה הגרעינית" של ישראל, לא זו בלבד שאינה מחזקת את בטחונה, אלא עלולה להביא שואה על ישראל. לכן אינטרס הקיום והבטחון של ישראל מחייב לפרז את המזרח־התיכון מנשק גרעיני. לשם מימוש הדבר חייבת ישראל להסכים לחיסול הנשק הגרעיני שבידיה, להצטרף לאמנה הבינלאומית למניעת הפצתו של הנשק הגרעיני ולפיקוח בינלאומי על הכורים הגרעיניים של ישראל ושל כל מדינות האיזור. יש למנוע מכל מדינות האיזור פיתוח גרעיני למטרות צבאיות.

130 מדינות חתמו כבר על האמנה הבינלאומית למניעת הפצתו של הנשק הגרעיני. מדינת ישראל היא אחת מהמדינות המעטות בעולם שלא חתמו על האמנה, ובאזורנו היא המדינה היחידה.

נושא "האופציה הגרעינית" של ישראל מטופל ללא פיקוח פרלמנטרי וללא דיון ציבורי חופשי. אנשים מעטים במימסד השלטוני בישראל בשיתוף עם גורמים אמריקאיים, הם כיום, לפי מקורות חוץ, המחליטים על הוצאת סכומי עתק לחימוש גרעיני של ישראל. את השאלה הגורלית הזאת אסור יותר לטאטא תחת השטיח.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מזעיקה את כל מי שהשלום והבטחון יקרים לו והמבין את הסכנה האיומה לישראל הטמונה בצבירת נשק גרעיני – לא להיות אדיש, להיאבק לחיסול "האופציה הגרעינית" של ישראל, להצטרפות ישראל ללא־תנאי לאמנה הבינלאומית לאיסור הפצתו של הנשק הגרעיני ולפרוז כל אזור המזרח־התיכון מנשק גרעיני.

3. במאבק נגד הכיבוש והדיכוי

חברים, אחת המטרות היסודיות של המלחמה התוקפנית בלבנון היתה לשבור את התנועה הלאומית הפלסטינית ולשתק את המאבק של המוני־העם הפלסטיני ניים נגד הכיבוש, למען חרותם ועצמאותם הלאומית. תוכניותיה היסודיות של ממשלת ישראל נכשלו הן בלבנון והן בשטחים הכבושים. מאבקם הצודק והאמיץ של בני העם הערבי הפלסטיני נגד הכיבוש ולשלום צודק נמשך ומתגבר.

האוכלוסייה הערבית הסורית ברמת-הגולן הכבושה הגיבה בשביתה כללית ממושכת ובסירוב לקבל אזרחות ישראלית על חקיקת החוק לסיפוח רמת-הגולן ב-1981, תוך הדגשת זיקתם למולדת הסורית.

נוכח כל הכשלונות האלה הגבירה ממשלת פרס-שמיר את הדיכוי בשטחים הכבושים. בניצוחו של שר הבטחון ממפלגת העבודה, יצחק רבין, מוטלים עונשים קולקטיביים על תושבי ערים שלמות, על כפרים ומחנות פליטים. שוב מבוצעים מעצרים מינהליים המוניים, שוב מתבצעות הגליות של אנשי ציבור פלסטיניים אל מחוץ למולדתם; הריסת בתים הפכה לשיטה; אוניברסיטאות נסגרות לתקופות ארוכות; מועצות עירוניות וכפריות נבחרות פוזרו; ראשי השלטון המקומי הודחו וקציני צבא הכיבוש מונו במקומם; בתי-הסוהר מלאים עד אפס מקום. הוקם בית-סוהר נוסף – כלא אל-פרעה – הידוע לשימצה, בו מנסים לשבור בעינויים את רוחם של צעירים פלסטיניים. שיטות הדיכוי נעשו אכזריות עוד יותר. קיימת מזימה לפזר את תושבי מחנות הפליטים באזור ירושלים (דהיישה), באזורי רמאללה ושכם ולהרוס את המחנות.

ממשלת ישראל מתעלמת כליל מכל חוק בינלאומי ורומסת בשטחים הכבושים את זכויות האדם האלמנטריות ביותר.

בשטחים הכבושים צמחה המחתרת היהודית הטרוריסטית בקרב המתנחלים, שערכה פוגרומים במחנות פליטים, בכפרים ערביים ובערים ערביות. הם ביצעו מעשי רצח נתעבים של ערבים חפים-מפשע והיו אחראים להתנקשויות בראשי הערים בגדה המערבית הכבושה.

יחסם של הממשלה ושל בתי-המשפט לפושעים הללו הוא אות-קלון לחברה הישראלית. בוצעו עיסקות עם הפושעים וכתבי-האישום הוחלפו בקלים יותר. מתנהל מסע גלוי על ידי שרים וחברי כנסת למתן חנינה לאנשי המחתרת הטרוריסטית, שכוננו על-ידם "בנים נאמנים שטעו" וכיו"ב. כנופיות מקרב המתנחלים מאיימות בגלוי במרד מזויין במקרה של ויתור על חלק כלשהו מהשטחים הכבושים. הן מאיימות במלחמת אזרחים ומהוות אחד המקורות הראשיים של סכנת הפאשיזם בישראל.

מפלגתנו הקומוניסטית, יחד עם כל הכוחות האנטי-פאשיסטיים, תובעת לפרק את המתנחלים מנישקם ונאבקת לעצירת הפאשיזם בטרם יהיה מאוחר.

נמשך גזל הקרקעות ונמשכת ההתנחלות הקולוניאליסטית בשטחים הכבושים. שטחים נרחבים מוכרזים "אדמות מדינה" ומופקעים; אזורים אחרים מוכרזים סגורים ומוחרמים לצרכי צבא הכיבוש; שטחים נרחבים נוספים מופקעים "לצרכי ציבור"; שטחים אחרים מועברים לבעלות ישראלית פרטית או ציבורית באמצעות עיסקות קרקעות מפוקפקות המבוצעות בדרכי מירמה, זיופים, לחץ ואיומים. למרות השערורייה הציבורית שפרצה סביב גוזלי וספסרי הקרקעות בשטחים הכבושים, השלטונות מחפים עליהם. למעלה מחמישים אחוזים מאדמות הגדה המערבית נמצאים עתה בשליטת שלטונות הכיבוש, המתנחלים או חברות הון.

תהליך ההפקעות וההתנחלויות הקולוניאליסטיות מטרתו להנציח את הכיבוש ולספח את השטחים, וכן לזרוע יאוש בקרב העם הפלסטיני. אולם הנסיון ההיסטורי של המאבקים לשחרור לאומי מוכיח כי קולוניזציה מצד הכובשים מעולם לא הכריעה את הכף ומטרות הקולוניזטורים לא הושגו. מדיניות הכיבושים והקולוניזציה מהווה סכנה רצינית ביותר לחברה

הישראלית. המתנחלים (גוש אמונים והאחרים) מקימים מדינה בתוך מדינה, עם מוסדות משלהם, פוליטיים וכלכליים, עם יחידות צבא משלהם, עם חוקים מיוחדים, המשחררים אותם מכל חוק ומשפט. אין תימה, שמקרב המתנחלים צמחה מחתרת טרוריסטית פאשיסטית.

מאז 1967, חברות הון ובעלי הון ישראליים מנצלים את השטחים הכבושים כמקור לרווחים גדולים ולהתעשרות נוספת. השטחים הכבושים מהווים שוק רחב לתוצרת התעשייתית, וגם החקלאית הישראלית. "הגשרים הפתוחים" עם ירדן מאפשרים להעביר סחורות ישראליות גם לשווקים רחוקים יותר בעולם הערבי.

שלטון הכיבוש מונע התפתחות כלכלית עצמאית בשטחים הכבושים במטרה להשאירם כנחלה קולוניאלית לבורגנות הישראלית, כשוק לסחורות ישראליות וכמאגר של כוח עבודה זול, משולל זכויות סוציאליות. קרוב ל-100 אלף עובדים מהשטחים הכבושים מועסקים בישראל ומהווים 7.3% מכוח העבודה בישראל.

בצל הכיבוש והודות למדיניות "הגשרים הפתוחים" ושיתוף הפעולה הכלכלי המתנהל עם ירדן - צומחת בשטחים הכבושים שיכבה בורגנית טפילית, העוסקת בתיווך ובהברחת הון ישראלי לחוץ-לארץ. שלטונות הכיבוש מעודדים שיכבה זו ומנסים להיעזר בה על מנת להנציח את הסטטוס-קו.

היוזמה האמריקאית "לשיפור תנאי החיים" בשטחים הכבושים מכוונת אף היא לחיזוק שיכבה בורגנית טפילית זו על-ידי הענקת פירוורים וטובות-הנאה בצורת "תוכנית פיתוח כלכלי", המבוססת על שיתופה יחד עם הון אמריקאי וישראלי. בדרך זו מקווים יוזמיה להצמיח כוחות חברתיים שיתמכו בהסדרים בהם מעוניינות ממשלות ארה"ב וישראל, המושתתים על שיתוף-פעולה בין הריאקציה הערבית והישראלית בחסות האימפריאליזם האמריקאי.

הסכם עמאן הביא להעמקת חוסר-האחדות בקרב העם הפלסטיני בשטחים הכבושים. המוני-העם הפלסטיניים, הממשיכים במאבקם הצודק והאמיץ נגד הכיבוש והדיכוי - נושאים את עיניהם לשיקום האחדות באש"ף על בסיס אנטי-אימפריאליסטי.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית סולידרית עם מאבקו של העם הערבי הפלסטיני נגד הכיבוש, לחרות, לעצמאות לאומית ולשלום. אנו דוחים את הנסיון של החוגים השליטים בישראל לעוות ולסלף את מהות מאבקו של העם הערבי הפלסטיני לשחרור לאומי ולהציגו כמאבק טרוריסטי. העם הערבי הפלסטיני אינו לוחם נגד קיומה של מדינת ישראל ריבונית, אלא למען הקמת מדינתו העצמאית. שלטונות הכיבוש והמתנחלים הם שמנהלים טרור נגד האוכלוסייה הפלסטינית בשטחים הכבושים ורוצים באמצעים צבאיים להנציח את הכיבוש ולשלול מהעם הערבי הפלסטיני את הזכות להיות עם בן-חורין במדינה עצמאית משלו.

זכותו של העם הנמצא תחת כיבוש להיאבק בכל הצורות נגד הכיבוש ולמען חרותו. עם זאת, אנו מגנים את פעולותיהם של אלמנטים הרפתקניים מקרב התנועה הלאומית הפלסטינית, המבצעים פעולות הפוגעות באזרחים

ישראלים חפים מפשע. מפלגתנו מתנגדת עקרונית לפעולות כאלו, המסכות רק נזק למאבקו הצודק של העם הפלסטיני.

החוק שהגישה הממשלה לכנסת בדבר איסור מפגשים ודיאלוג בין ישראלים ופלסטינים לקידום עניין השלום, הוא חוק אנטי-דמוקרטי וטרוריסטי מובהק. מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית תמשיך גם להבא לקיים מיפגשים ודיאלוג עם נציגיו של העם הערבי הפלסטיני, עם נציגי אש"ף, למען קידום עניין השלום לטובת שני העמים.

המפלגה הקומוניסטית הפלסטינית (מק"פ), הפועלת בשטחים הכבושים בתנאי מחתרת ורדיפות – ממלאת תפקיד היסטורי במאבקו של העם הערבי הפלסטיני למען זכויותיו הלאומיות, לשחרורו מעול הכיבוש, להקמת מדינתו העצמאית ולשלום צודק, כולל ויציב. מק"פ פועלת בעקביות לביצור האחדות הפטריוטית של המוני-העם הפלסטיני ולשיקום אחדותו של אש"ף על בסיס תוכנית לשלום צודק וריאליסטי בהתאם להחלטות המועצה הלאומית הפלסטינית ה-16 והסכמי עזן-אלג'יר, וכן על בסיס אנטי-אימפריאליסטי.

מעל כל הבמות הציבוריות, בכנסת, בהסתדרות, ברשויות המקומיות, באירגונים הציבוריים, בעתונות, בכלי התקשורת ובפעולות מחאה והפגנות; באמצעות בתי-המשפט ובעזרת עורכי-הדין הקומוניסטיים והדמוקרטיים – נמשיך להביע את הסולידריות שלנו עם העם הערבי הפלסטיני במאבקו הצודק. אנו נגייס את דעת-הקהל בישראל ובזירה הבינלאומית נגד פשעי הכיבוש, נגד הטרור של המתנחלים ולמען שלום צודק ובר-קיימא. במאבקנו נגד הכיבוש והדיכוי מגינים אנו לא רק על הזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלסטיני ועל זכויות האדם, אלא גם בונים גשרי-ידידות בין שני עמינו מול תהומות האיבה והשוביניות ומחזקים את המאבק הנעלה לשלום.

4. לקחי מלחמת לבנון והשלכותיה

חברים,

מלחמת לבנון שהציתה ממשלת ישראל ב-6 ביוני 1982 היתה חלק מאסטרטגיה אמריקאית-ישראלית משותפת במזרח-התיכון. מלחמת לבנון שלא נסתיימה עד היום, לאחר שלוש שנים, היתה שלב חדש, קיצוני עוד יותר בתוקפנות האמריקאית-הישראלית הנמשכת זה שנים נגד לבנון. קדמה לה הפלישה הישראלית ללבנון ב-1978, המכונה "מיבצע ליטני".

המערך, שהיה אז ב"אופוזיציה" תמך ב"מיבצע ליטני".

מפלגתנו הקומוניסטית והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון התייצבו מהרגע הראשון למאבק נגד מלחמת לבנון, הוקיעו את ממשלת בגין ואת ממשל רייגן, שהציתו את המלחמה. סיעת חד"ש בכנסת היתה היחידה שהגישה הצעת אי-אמון בממשלה עקב המלחמה בלבנון. לולא יוזמת חד"ש לא היתה הכנסת אפילו דנה בנושא המלחמה. כל יתר הסיעות התנהגו לפי העקרון של הפטריוטיזם המזויף: "שקט, יורים".

ב-8 ביוני 1982, יומיים בלבד לאחר שצה"ל פלש ללבנון, קיימה הכנסת את הדין בהצעת אי-האמון בממשלה שהגישה סיעת חד"ש והתקיימה הצבעה היסטורית. רק סיעתנו הצביעה נגד המלחמה ובעד אי-האמון. 9 ח"כים החליטו לא להשתתף בהצבעה, כל יתר חברי הכנסת הצביעו בעד

המלחמה ונגד הצעת אי-האמון. כמה מהם הצטדקו לאחר כשלון המלחמה וטענו כי חשבו שהפלישה תהיה רק עד 40 ק"מ וכי המלחמה תימשך רק יומיים-שלושה. זוהי עמדה הרפתקנית מובהקת. עצם ההסכמה לעקרון שצבא של מדינה אחת רשאי לפלוש למדינה שנייה; עצם הנסיון לפתור את השאלה הפלסטינית בדרך צבאית ולכפות שליטה אמריקאית-ישראלית על לבנון – פסולים מעיקרם.

חברי כנסת מהמערך תקפו בחריפות את הצעת אי-האמון של חד"ש ואף כינוה "פרובוקציה". לאחר כשלון המלחמה נזכרו כמה מהם, כי בעצם היו נגד המלחמה, אך הצביעו בעדה. תופעה פוליטית זו מצביעה על ניוונום של מנהיגים אלה: הם הימרו על הצלחת המלחמה, על השגת מטרותיה, וקיוו להתחלק ב"תהילה" עם ממשלת הליכוד. אך לאחר שהוברר הכשלון של המלחמה, מנסים הם עתה לברוח מאחריות.

על רקע המלחמה התוקפנית שהציתה בלבנון ממשלת הליכוד והתמיכה של הנהגת המערך במלחמה זו – בולטת האחריות ההיסטורית שגילתה מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית לגורל עמינו ולמולדתנו. במאבקנו, מן הרגע הראשון, נגד מלחמת לבנון הוכחנו שוב מי מאיתנו באמת דואג לבטחון ומי מסכן אותו; מדיניותו של מי היא עוגן הצלה לישראל ומי עלול להמיט על עמינו רק אסונות.

מלחמת לבנון הוכיחה, כי אין בכוחה של מדינת ישראל "לפתור" את השאלה הפלסטינית בדרך צבאית או לכפות את רצונה על העם הלבנוני. מלחמת לבנון היא כשלון פוליטי וגם כשלון צבאי. היא לא סילקה את הטראומה של מלחמת אוקטובר 1973, כפי שקיוו מארגניה, אלא יצרה טראומה נוספת, עמוקה עוד יותר.

המלחמה התוקפנית בלבנון לא השיגה שום מטרה יסודית, שמארגני התוקפנות קיוו להשיג:

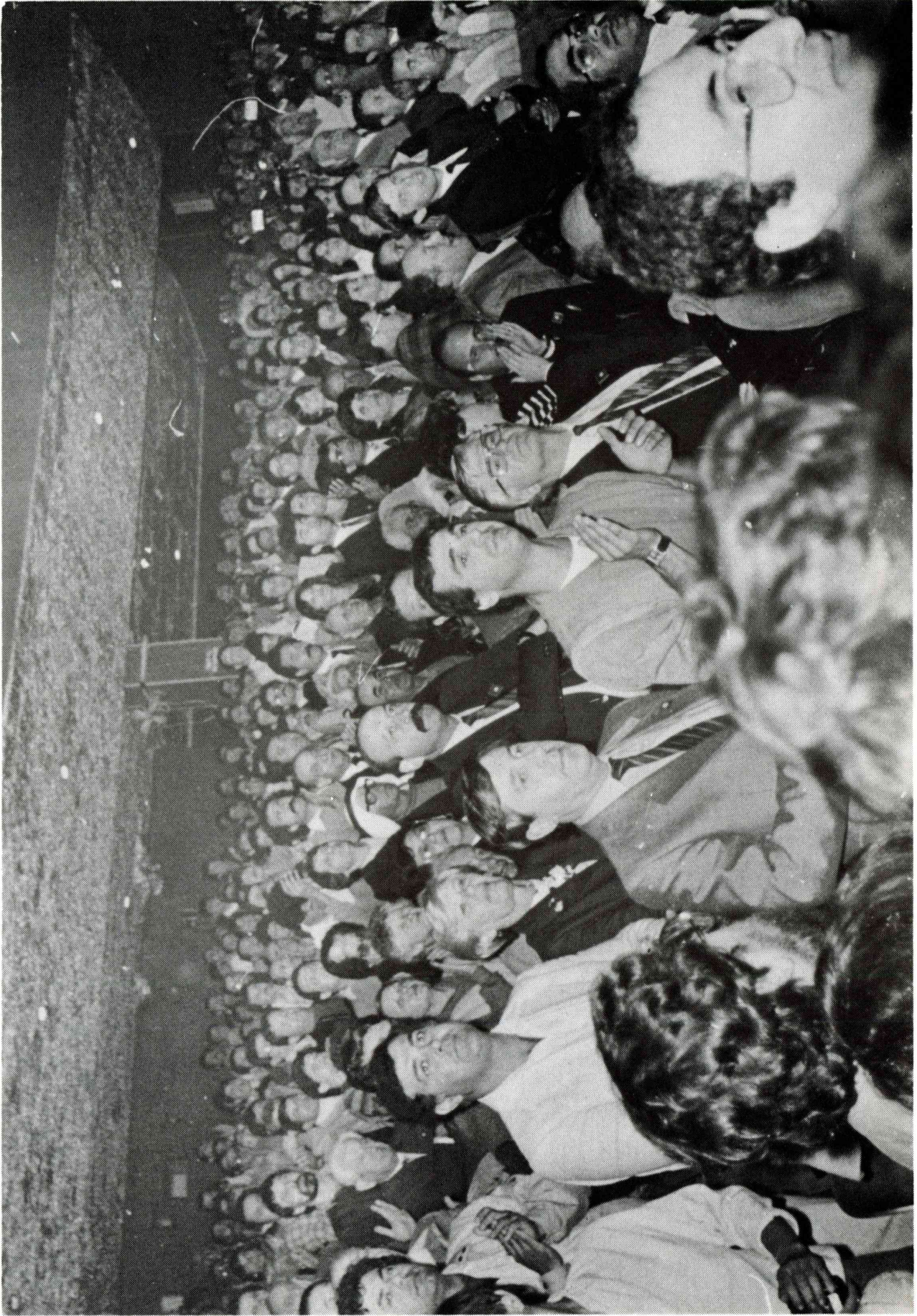
– המלחמה לא הצליחה לחסל את מאבקו של העם הפלסטיני כעם ולא את נציגותו המוכרת. למרות המשבר באש"ף, הבעיה הפלסטינית נשארה מרכז הסיכסוך הישראלי-ערבי הן במזרח התיכון והן בזירה הבינלאומית; – המלחמה לא הצליחה להשליט את הפלנגות הפאשיסטיות, בעלות הברית של ממשלת ישראל על לבנון;

– המלחמה לא הצליחה להפיל את המשטר האנטי-אימפריאליסטי בסוריה ולחסל את השפעתה בלבנון. נהפוך הוא, סוריה נשארה הגורם החיצוני העיקרי בלבנון. המזימה היתה: לאחר הכנעת הפלסטינית והלבנונים – לפתוח במיתקפה צבאית נגד סוריה, לאלצה לנטוש את מדיניותה העצמאית ולנתק את קשריה עם ברה"מ. שר מלחמת לבנון, א. שרון, אישר זאת באומרו: "המלחמה עשויה להתפתח למלחמה כוללת נגד סוריה", אולם התוצאה היתה אחרת. לשם הגנה עצמית הידקה סוריה את קשריה עם ברה"מ. ברה"מ מצידה הזהירה את ארה"ב וישראל, שאם סוריה תותקף היא לא תהיה לבדה. כך מנעה ברה"מ מעם ישראל ומהעמים הערביים התלקחות מלחמתית חמורה עוד יותר;

– מלחמת לבנון הוכיחה גם, כי אין בכוחה של ארה"ב, השותפה הבכירה בתוקפנות נגד לבנון, לכפות את רצונה על המזרח התיכון. ממשל רייגן נאלץ להוציא את הנחתים האמריקאיים מביירות ולהרחיק את אוניות המלחמה שלו מחופי לבנון. היתה זאת תבוסה פוליטית רצינית של האימפריאליזם האמריקאי. השתתפותו הצבאית הישירה בתוקפנות נגד

בערב הפתיחה של הוועידה ה-20 באולם "שביט" בהיפה, בעת ברכת ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי.
 על דוכן הנואמים - מוחמד נפאע, מזכ"ל בנק"י

אולם הוועידה, מראה כללי

לבנון חשפה לעין כל משקיף אובייקטיבי, כי מלחמת לבנון היתה תוקפנות אמריקאית-ישראלית משותפת, חוליה בשיתוף הפעולה האסט-רטגי הכולל, שמטרתו להקים גוש צבאי במזרח-התיכון בחסות ואשינגטון.

כשלונה של התוקפנות בלבנון בלט עם ביטול ההסכם הקולוניאלי הכפוי מה-17 במאי 1983, אותו ניסו ממשלות ישראל ואר"ב לכפות על לבנון. לתוקפנות האמריקאית-הישראלית בלבנון, למרות שלא השיגה את מטרתיה היסודיות, היו תוצאות חמורות ביותר. היא הפילה קורבנות רבים מאוד וגרמה הרס וחורבן. לישראל עצמה היו במלחמה כחמשת אלפים הרוגים ופצועים. כתוצאה ממלחמת לבנון נמצאת הכלכלה והחברה הישראלית על סף התמוטטות; הגזענות התפשטה וגברה סכנת הפאשיזם; ישראל איבדה כמעט כל מעמד עצמאי והפכה גרורה התלויה כליל בוואשינגטון.

תוצאות המלחמה לגבי העמים הפלסטיני והלבנוני היו קטלניות. היתה זו מלחמה תוקפנית בשיטות של השמדת עם ואדמה חרוכה. עשרות אלפי פלסטינים ולבנונים נהרגו ונפצעו. ערים, כפרים ומחנות פליטים הוחרבו. הטבח במחנות הפליטים סברה ושתילה זיעזע את העמים בעולם. בישראל קמה תנועה המונית נגד המלחמה בלבנון. בפעם הראשונה בתולדות ישראל, מפלגתנו הקומוניסטית לא היתה מבודדת במאבקה נגד המלחמה התוקפנית. המלחמות התוקפניות הקודמות (1956, 1967), שהציתו ממשלות ישראל נתמכו על-ידי כל המפלגות והחוגים הפוליטיים, פרט למפלגתנו. במהלך המלחמה התרחבה ההתנגדות וכללה חוגים נוספים בעלי השקפות פוליטיות ואידיאולוגיות שונות.

המאבק הגובר של העם הלבנוני נגד הכיבוש הישראלי הפך את המשך השהייה של צה"ל בלבנון למשימה מסוכנת ביותר. המימסד פוליטי והצבאי בישראל איבד הרבה מיוקרתו. המאבק של העם הלבנוני בתמיכת סוריה, לשיחרור מהכיבוש הישראלי, אהדת דעת הקהל בעולם למאבקו הצודק, המאבק הגובר בישראל נגד המלחמה - כל אלה אילצו את "ממשלת האחדות הלאומית" להחליט על נסיגה מלבנון. היתה זו הודאה בכשלון. אולם ממשלת פרס-שמיר החליטה לצאת ולא-לצאת מלבנון. היא החליטה על קיצור הקווים, אך השאירה בדרום-לבנון שטח כיבוש ישראלי המכונה "רצועת הבטחון". כוחות ישראל גם ממשיכים לפלוש ליישובים לבנוניים ולמחנות פליטים פלסטיניים מחוץ ל"רצועת הבטחון" ומבצעים שם מעשי זוועה באוכלוסייה האזרחית. נמשכות ההפצצות מן האוויר וההפגזות מן הים על מחנות פליטים פלסטיניים ויישובים לבנוניים. ממשיכים ליפול קורבנות רבים וביניהם נשים, ילדים וזקנים. חיל-הים הישראלי ממשיך לתקוף נמלים לבנוניים ומבצע מעשי פירטיות ימית נגד אניות השטות אל לבנון או ממנה. המעורבות הצבאית והפוליטית של ישראל בלבנון נמשכת בצורות ישנות וחדשות. לא חלפה גם סכנת המלחמה נגד סוריה.

מפלגתנו הקומוניסטית נאבקה נגד המדיניות התוקפנית של הממשלה, לנסיגה מלאה של כוחות ישראל מלבנון עד לגבול הבינלאומי, לביטול "רצועת הבטחון" ולפיזור הכנופיות של שכירי החרב, המכונות בציניות "צבא דרום לבנון". אנו נאבקים להפסקת כל מעורבות ישראלית בלבנון. זוהי גם הדרך למניעת קורבנות ישראליים נוספים ולהשגת הסכם שיעניק בטחון לתושבים משני עברי הגבול, בגליל ובדרום לבנון.

הוויכוח בישראל על מלחמת לבנון עורר שאלות בדבר המדיניות הישראלית היסודית לגבי העם הפלסטיני ולגבי המדינות הערביות השכנות וגרם לרבים להעריך הערכה מחודשת את המלחמות הקודמות.

ראש ממשלת הליכוד, מ. בגין, הודה שמלחמת לבנון לא היתה מלחמת "אין ברירה", שהיא הוצתה לא משום שנשקפה סכנה לישראל, אלא למטרות פוליטיות ("מלחמה על ארץ ישראל"). היתה זו מלחמת "יש ברירה", אמר, אבל – טען – גם כל המלחמות הקודמות, חוץ ממלחמת העצמאות, היו מלחמות "יש ברירה". בכך מוטט בגין את השקר המקובל על המימסד, הציוני והדתי, לפיו המלחמות התוקפניות של ישראל היו מלחמות "אין ברירה" והוצתו כדי למנוע "השמדת ישראל". המיתוס שהמלחמות היוזמות על-ידי ישראל היו מלחמות הגנה – קיבל מהלומה רצינית.

הנסיון ההיסטורי מוכיח שוב ושוב כי הערכת המלחמות על ידי מפלגתנו הקומוניסטית היא הנכונה. אנו אמרנו לעם את האמת, ואילו כל יתר המפלגות תמכו בכזב הרשמי של הממשלות בישראל בזמן התוקפנות הצרפתית-הבריטית-ישראלית נגד מצרים ב-1956 והתוקפנות הישראלית בגיבוי אמריקאי ב-1967.

שר המלחמה במלחמת לבנון, א. שרון, הגדיר בראיון לטלוויזיה הישראלית (28.5.85) את השקר כעקרון מסורתי של החוגים השליטים בישראל. לא רק במלחמת לבנון – אמר – שיקרנו. גם במלחמות קודמות: "ב-1956 אמרנו שאנחנו יוצאים להכות בבסיסי מחבלים בסיני, ולא היה שם אף בסיס אחד כזה".

א. שרון מרחיק לכת עוד יותר. הוא מערער גם על כך שמלחמת העצמאות כולה (1948-49) היתה מלחמת "אין ברירה". במאמר ב"דיעות אחרונות" (31.15.1985) הוא כותב:

"הנורמה שאנו שואפים להילחם רק מלחמות 'פוליטיות' (שהן, בהגדרה, גם 'יש ברירה') יושמה כבר במלחמת העצמאות. כפי שהגדירה גם דוד בן גוריון: 'עד ההפוגה הראשונה עמדנו על נפשנו. מאז ביצענו בעיקר פעולות פוליטיות באמצעים צבאיים' (יומן המלחמה, עמ' 914). ובאמת איזו 'סכנה ליישוב או לחלק יישוב' יצאנו להסיר במלחמת העצמאות בכיבוש הנגב, אילת, עין גדי או נצרת? ואיזו – בכיבוש שארם א-שייח (פעמיים) ובקורבנות העקובים מדם משך שנים לאורך הסואץ... וזהו קצה הרשימה בלבד".

וא. שרון ממשיך:

"ואמנם, כל מלחמותינו היו 'מדיניות' ו'יש ברירה'. מיגוון יעדיהן השתרע מיצירת 'סדר חדש' במצרים (הפלת נאצר) ומניעת 'סדר חדש' בירדן, דרך תביעות ריבוניות בסיני (בן-גוריון בתום מבצע סיני ב-1956 הכריז שנלחמנו להקמת 'מלכות ישראל השלישית'. איזה יעד יכול להיות 'מדיני' יותר?) סיפוח שטחים בארץ ישראל ובגולן, והבטחת אינטרסים כלכליים. ואמנם כל מלחמותינו היו 'מדיניות' ו'יש ברירה'. הגדרת מיבצע של"ג (מלחמת לבנון) כמלחמה מדינית ו'יש ברירה' אכן היתה מדוייקת בתכלית".

אלה דברי אריאל שרון.

כאשר שני גנבים מתקוטטים יוצאת האמת לאור. שוב ושוב מוכת, כי מפלגתנו הקומוניסטית תמיד אמרה לעם את האמת, העריכה נכון את אופי המלחמות. מפלגתנו העריכה נכון גם את מלחמת 1948: "ב-1948 נאבק העם בישראל לעצמאות לאומית, לשחרור מהשלטון הבריטי הזר. אולם ההנהגה הציונית וממשלת ישראל בגדו במאבק לעצמאות ובמאויי העם. הם מכרו את עצמאות ישראל לאימפריאליזם האמריקאי ובשותפות עם הריאקציה הערבית ועל פי הסכם עם המלך עבדאללה פעלו למניעת הקמתה של המדינה הערבית הפלסטינית העצמאית. ההנהגה הציונית פעלה לכיבוש מקסימום שטחים ולגירוש מקסימום ערבים מן הארץ, והתוצאות ידועות" (60 שנה למפלגה הקומוניסטית הישראלית, "ע"ע 54-55).

לו היתה מדינת ישראל מנהלת מדיניות, לה מטיפה ולמענה נאבקה מפלגתנו הקומוניסטית, כי אז היתה כבר מזמן חיה בבטחון ובשלום עם כל שכנותיה, לרבות המדינה הפלסטינית העצמאית. לקחי מלחמת לבנון והשלכותיה על ההערכה מחדש של מלחמות העבר ולגבי המאבק לשינוי יסודי של המדיניות הישראלית – חשובים ביותר. עלינו להחדירם לתודעת הציבור הישראלי, ובמיוחד לתודעת הנוער. המשך המדיניות הציונית המסורתית מוביל למלחמות אין-קץ ומהווה סכנה לעתידה של מדינת ישראל.

5. לשלום כולל, צודק ויציב

חברים, ההתפתחות בשנים האחרונות הוכיחה שוב, כי המדיניות הרשמית, הן של הליכוד והן של המערך וייתר המפלגות של המימסד השלטוני בישראל, אינה מובילה לשלום כולל, צודק ויציב, אלא למלחמות לשם הנצחת הכיבושים ולשעבוד ישראל לאסטרטגיה של האימפריאליזם האמריקאי ונאט"ו.

הוכח, למעשה, לכל מי שאינו תלוש מהמציאות, כי האפשרות היחידה לכוונן שלום אמיתי, כולל ובר-קיימא עם העם הפלסטיני ועם כל שכנינו, טמונה בתוכניתה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית. תוכניתנו מושתתת על צדק וריאליזם מדיני, על כיבוד הזכויות של כל העמים והמדינות המעורבים בסיכסוך הישראלי-הערבי.

מנהיגים מהמפלגות הציוניות והדתיות אוהבים לצטט חצאי-דברים. רבים מהם מתעלמים מהחצי השני, שבלעדיו אין גם תוקף לחצי הראשון. הם מצטטים, למשל, את נאומיהם של הנציגים הסובייטיים באו"ם בשנים 1947-1948, ובראשם אנדריי גרומיקו, בזכות הקמתה של מדינה יהודית בארץ, אך מתעלמים מכך, שהנציגים הסובייטיים דיברו וחזרו והדגישו את זכותם של שני העמים בארץ, היהודי והערבי, להגדרה עצמית ולמדינות עצמאיות. הם דיברו לא רק על מדינה יהודית; הם דיברו על מדינה ערבית ומדינה יהודית. והרי הסיבה העיקרית למשבר ולמלחמות היא התנגדותם של החוגים הציוניים השליטים בישראל להקמתה של המדינה הערבית הפלסטינית בצד ישראל. הם מוכנים לשרת את האימפריאליזם האמריקאי ולבצע למענו כל משימה, ותהא המלוכלכת ביותר, מתוך תקווה, שיזכו

בתמיכה אמריקאית למניעת הקמתה של המדינה הפלסטינית ולסיפוחים לישראל. בכך הם גם פועלים בניגוד למגילת העצמאות של מדינת ישראל ממאי 1948, בה נאמר, כי ישראל מוקמת על בסיס החלטות העצרת הכללית של האומות המאוחדות מה־29 בנובמבר 1947. וכי "מדינת ישראל תהא מוכנה לשתף פעולה עם המוסדות והנציגים של האומות המאוחדות בה־**גשמת החלטת העצרת מיום 29 בנובמבר 1947...**"

תוכנית השלום המוצעת על־ידי מפלגתנו הקומוניסטית היא היחידה שמימושה יאפשר לשים קץ למלחמות בין ישראל והעמים הערביים ולהעניק סוף־סוף בטחון לעמינו. מימושה של תוכנית השלום המוצעת על ידנו יאפשר לישראל להשתחרר מהתלות המסוכנת באילי הנפט והנשק האמ־ריקאיים ולעלות על הדרך המובילה לעצמאות כלכלית ולעצמאות פוליטית אמיתית. השלום יאפשר להקטין באורח מהותי את ההוצאות הצבאיות, יסייע לפתור בעיות כלכליות וחברתיות, יאפשר צמיחה כלכלית, יספק תעסוקה למובטלים, ויאפשר להקציב סכומים גדולים בהרבה לשירותי הבריאות, החינוך, השיכון, הסעד, התרבות והספורט. השלום הכולל, הצודק והיציב יסייע לפתור את הבעיות הקשות של תושבי שכונות העוני ועירות העוני.

השלום ייצור תנאים נוחים יותר למאבק למען הבראתה של החברה בישראל, המאויימת על ידי סכנת הפאשיזם ואשר מתחולל בה תהליך של ברוטליזציה ומשבר מוסרי בצד המשבר הכלכלי והחברתי. השלום ייצור תנאים נוחים יותר למאבק נגד הגזענות ולביטול מדיניות האפלייה והדיכוי הלאומי, המנוהלת כלפי האוכלוסייה הערבית בישראל. השלום ייצור תנאים טובים יותר למאבק לביטול האפלייה העדתית בכל התחומים.

השלום יחולל שינוי מהותי במעמדה הבינלאומי של ישראל. ישראל תיחלץ ממעמד של בדידות בו מופקר גורלה לשבט ולחסד האימפריאליזם האמריקאי ותרכוש מעמד של מדינה בעלת קשרים בינלאומיים נרחבים, כולל קשרים דיפלומטיים, כלכליים ותרבותיים עם המדינות הערביות, עם ברה"מ והמדינות הסוציאליסטיות האחרות, וכן עם המדינות העצמאיות והבלתי־מזדהות באפריקה, באסיה ובאמריקה הלטינית.

תוכנית השלום הצודק, שמציעה מפלגתנו, מקובלת על הרוב המכריע של מדינות העולם והיא כלולה בהחלטות העצרת הכללית ומועצת הבטחון של האו"ם. תוכניתנו מקובלת גם על כל המדינות הערביות השכנות לישראל והיא עולה בקנה אחד עם החלטות המועצות הלאומיות של העם הערבי הפלסטיני ועם החלטות הפיסגה של המדינות הערביות בפאס.

המאבק בישראל לשלום הוא גם מאבק נגד תלותה של ישראל בארה"ב, נגד השתלבותה בתוכניות המלחמה האסטרטגיות שלה, המסכנות את שלום העולם; הוא גם מאבק לעצמאות־אמת של ישראל ומשתלב במאבקם של כל העמים למניעת מלחמת־עולם גרעינית ולהבטחת שלום למין האנושי.

א. ועידה בינלאומית – הדרך היחידה

חברים, בנסיבות הבינלאומיות והמזרח־תיכוניות של זמננו, כינוסה של ועידה בינלאומית בחסות האו"ם לכינון שלום כולל, צודק ויציב במזרח־התיכון היא הדרך היחידה לפתרון הסיכסוך הישראלי־הערבי. בוועידה הזאת

צריכים להשתתף כל הגורמים המעורבים בסיכסוך: ישראל, אש"ף, נציגותו הבלעדית של העם הפלסטיני, המדינות הערביות, ברה"מ, ארה"ב ומדינות מעוניינות אחרות.

הקונסנזוס המדיני בין המערך והליכוד מתבטא בהתנגדותם המשותפת לכינוסה של ועידת שלום בינלאומית. הם מציעים במקום זה משאומתן "ישיר" עם משלחת ירדנית או ירדנית-פלסטינית, שתיכלול פלסטיניים שישראל וארה"ב יסכימו לשיתופם, בתיווך אמריקאי בלעדי. מאחורי ההתנגדות לכינוס הוועידה הבינלאומית עומדת ההתנגדות לפתרון שלום צודק וכולל וההתנגדות לשיתוף אש"ף וברית-המועצות במאמצי ההסדר.

הנימוקים נגד השתתפותה של ברה"מ, כפי שהגדירם ראש-הממשלה, ש. פרס, הם שברה"מ תומכת ב"עמדות הערביות הקיצוניות" ושברה"מ אינה מקיימת יחסים דיפלומטיים עם ישראל.

בחינת הנימוקים מראה שאין אלה נימוקים אלא תירוצים. הגדרת תוכנית השלום הסובייטית הכוללת הקמת מדינה פלסטינית עצמאית בגדה המערבית, ברצועת עזה ובירושלים המזרחית, הערבית, בצד מדינת ישראל, תוך מתן ערובות בינלאומיות יעילות לבטחונן של כל המדינות, והכרה בזכותה של מדינת ישראל לקיום ריבוני ולבטחון כלייטר המדינות - כתמיכה בעמדה ערבית קיצונית - זוהי דמגוגיה צרופה.

הנימוק של היעדר יחסים דיפלומטיים גם הוא אינו אלא תירוץ. ברה"מ מוכנה לחדש את היחסים הדיפלומטיים עם ישראל אם יסולקו הסיבות שגרמו לניתוקם. ברה"מ מעולם לא שינתה את עמדתה העקרונית לגבי מדינת ישראל, לגבי זכותה לקיום ריבוני ולבטחון. התוקפנות של ממשלת ישראל היא האחראית לניתוק היחסים.

אילו היעדר יחסים דיפלומטיים היה הסיבה להתנגדותה של ממשלת ישראל לכינוסה של ועידה בינלאומית בחסות האו"ם כי אז היה ראש הממשלה פרס אומר: אם יחודשו היחסים הדיפלומטיים, כי אז נלך לוועידה הבינלאומית המוצעת על-ידי ברה"מ ועל-ידי האו"ם. אך אין הוא אומר כך. אפשר להניח כי אילו ממשלת ישראל היתה מוכנה להשתתף בוועידה בינלאומית בחסות האו"ם, בהשתתפות ברה"מ וארה"ב, וכן אש"ף כנציגותו הבלעדית של העם הערבי הפלסטיני וכל הצדדים המעורבים בסיכסוך הישראלי-הערבי - כי אז היתה חלה התקדמות בעניין חידוש היחסים הדיפלומטיים בין ישראל לבין ברה"מ. משמעותה של הסכמה כזאת מצד ישראל בתנאים של היום היתה שינוי במדיניות הישראלית הרשמית.

לאחרונה החל ראש-הממשלה, ש. פרס, לדבר על "ליווי בינלאומי" ובעקבות המלך חוסיין על "חסות בינלאומית" ל... שיחות ישירות בין ישראל וירדן ופלסטינים מקובלים על ישראל, בלי אש"ף ובלי שה"מלוויים" יתערבו.

כל ההתחכמויות הללו רק מוכיחות על חוסר רצון כן לשלום. מטרתן לעקוף את הדרך היחידה לשלום: ועידה בינלאומית בהשתתפות ישראל ואש"ף וכן ברה"מ וארה"ב יחד עם גורמים נוספים.

בוועידת ז'נבה למזרח-התיכון, שהתקיימה ב-1973 בחסות האו"ם וב-השתתפות המזכיר הכללי של האו"ם, שימשו ברה"מ וארה"ב כיושבות-ראש. ישראל השתתפה בוועידת ז'נבה יחד עם ברה"מ, אף-על-פי שלברית-המועצות היתה גם אז עמדה פוליטית זהה לזו שיש לה היום לגבי

הסיכסוך הישראלי-ערבי, ואף-על-פי שגם אז לא היו יחסים דיפלומטיים בין ברה"מ לבין ישראל, שנותקו בעקבות התוקפנות של ישראל ביוני 1967. בוועידת ז'נבה לא השתתפו כל הצדדים המעורבים בסיכסוך. ממדינות האיזור השתתפו רק ישראל, ירדן ומצרים. לא היתה נציגות פלסטינית ולא השתתפו סוריה ומדינות ערביות אחרות. לכן, הסכמה מצד ישראל לוועידה בינלאומית בהשתתפות הנציגות הפלסטינית, אש"ף, על בסיס שווה עם המשלחות האחרות, היתה מהווה התחלת שינוי במדיניות הישראלית השלטת.

לאחר ועידת ז'נבה מ-1973 תוכננה הרחבת היקף ההשתתפות בוועידה. ב-1 באוקטובר 1977 חתמו שרי החוץ של ברה"מ וארה"ב, גרומיקו וואנס, על הסכם, לפיו היתה ועידת ז'נבה צריכה להתכנס שוב בדצמבר אותה שנה, בהשתתפות משלחת ערבית מאוחדת, בה היה אמור אש"ף להיות מיוצג על בסיס שווה. היתה זו פשרה על-מנת להמשיך בתהליך שלום רציני. ארה"ב נסוגה מן ההסכם החתום, ויזמה יחד עם בגין וסאדאת את הקנונייה של קמפ-דיוויד נגד השלום הכולל, הצודק והיציב ונגד זכותו של העם הפלסטיני להגדרה עצמית ולמדינה עצמאית.

הסיבה האמיתית להתנגדותן של ארה"ב וישראל לכינוסה של ועידה בינלאומית היא יחסן השלילי לפתרון כולל, צודק ובר-קיימא של הסיכסוך הישראלי-הערבי שבמרכזו השאלה הפלסטינית. הן מעוניינות שאזורנו יישאר חבית של אבק שריפה, שיקום גוש צבאי אזורי בחסות אמריקאית. הן שואפות לשבור את תנועות השחרור הלאומי והמדינות העצמאיות האנטי-אימפריאליסטיות.

חלק מהחוגים היוניים במפה הפוליטים בישראל נגררים גם הם אחר הפאטה-מורגנה של "שלום אמריקאי" (פאקס אמריקנה). הם הוכיחו זאת בתמיכתם בעסקת קמפ-דיוויד.

המאמצים האמריקאיים המחודשים להגיע לקמפ-דיוויד שני, מכוונים אף הם לא לקידום שלום כולל באזורנו, אלא לחיסול העצמאות הפלסטינית ואש"ף, לבידוד סוריה וייתר המדינות האנטי-אימפריאליסטיות. ארה"ב משתמשת בלחץ כלכלי ודיפלומטי להשגת מטרתיה האסטרטגיות. במקביל מאיים האימפריאליזם האמריקאי בגלוי במלחמה נגד סוריה ומדינות עצמאיות אחרות, שהוא מכנה אותן "טרוריסטיות".

עלינו להזהיר את שוחרי השלום מפני המזימות האמריקאיות, שאך מרחיקות את השלום האמיתי, הכולל, הצודק והיציב ועלולות להמיט אסונות על עם ישראל ועל כל עמי האזור, ואף לסכן את שלום העולם. לחוגים היוניים ובכללם מפ"ם אין עמדה אחידה לגבי הצעה לכינוס ועידה בינלאומית. כאשר סיעתנו העלתה בכנסת ביולי 1985 הצעה מיוחדת לסדר-היום בעניין עמדתה של ישראל לגבי הצעת האו"ם לכינוס ועידה ועידה בינלאומית לכינון שלום כולל, צודק ויציב במזרח התיכון – התחלקו קולות מפ"ם. ח"כ ויקטור שם-טוב הצביע בעד ואילו ח"כ אליעזר גרנות, המזכ"ל של מפ"ם, הצביע נגד.

על נימוקי התנגדותו של א. גרנות ניתן ללמוד מרשימה שהופיעה ב"על המשמר" (12.7.85), בה נאמר: "יש לקחת בחשבון את התנאים והעמדות הקיימים באיזור. ועידה בינלאומית גם אם תתקבל על ידי ישראל, תיתכן בשלב מאוחר יותר של המו"מ, והיא אינה תחליף למו"מ ישיר בין הצדדים. מזכ"ל מפ"ם טוען שקיימת סכנה, כי בעוד הוויכוח על הוועידה הבינלאומית

נמשך, עלולה לפרוץ באיזור מלחמה שאף אחד מן הצדדים אינו מעוניין בה והיא עלולה להיות הרת-אסון לאיזור ולשלום העולם כולו, בגלל היעדר מסגרת קשר קבועה או רצופה להעברת אינפורמציה בין ישראל לסוריה". הבאנו את עמדת א. גרנות בפרוטרוט כדי להתריע על כך שכוחות יוניים לוקחים על עצמם אחריות לתוצאות המסוכנות של הקנונייה האמריקאית החדשה במזרח-התיכון.

מלחמות במזרח-התיכון מעולם לא פרצו מבלי שאחד הצדדים רצה בהן. מלחמות גם לא פרצו בגלל סיבות טכניות של חוסר קשר ואינפורמציה. אינפורמציה אינה חסרה והעמדות ברורות לחלוטין. סוריה (כאש"ף) תומכת בכינוס הוועידה הבינלאומית בחסות האו"ם ובהשתתפות ברה"מ, ארה"ב ומדינות מעוניינות אחרות. עצם הסכמתם של סוריה ואש"ף לשבת יחד עם נציגותה הרשמית של מדינת ישראל בוועידה לכינון שלום היא הבעת נכונות להכיר בישראל על בסיס של הדדיות. גם העמדות לגבי הפתרון עצמו ברורות לחלוטין: כל המדינות השכנות לישראל, וכן אש"ף, מוכנים לשלום כולל, צודק ובר-קיימא עם ישראל על בסיס נסיגתה של ישראל מכל השטחים הערביים שכבשה מאז 1967. לעומת זאת, ההנהגות של הליכוד, של המערך ושל יתר המפלגות הציוניות מתנגדות לכך ותובעות סיפוחים טריטוריאליים (א"י השלמה או "פשרה טריטוריאלית"). בתנאים אלה ברור, כי אף אם ישבו שנים רבות במו"מ ישיר – לא יגיעו לשום סיכום. תהיה זו טחינת מים והמדינה הכובשת – ישראל – תישאף רק להרוויח זמן נוסף כדי להרחיב את הקולוניזציה של השטחים הפלסטיניים ושל רמת-הגולן, וכדי להתכונן יחד עם ארה"ב ונאט"ו לביצוע של התוכנית הגלובלית שלהם בכל האמצעים, כולל צבאיים.

כל הדיבורים על מו"מ ישיר אינם אלא הסוואה לתיווך האמריקאי הבלעדי בהתאם לתוכניותיה האסטרטגיות של ואשינגטון. כזכור, קנוניית קמפ-דיוויד לא נולדה במו"מ ישיר, אלא בחסות אמריקאית, וחתמו עליה לא שניים אלא שלושה: בגין, סאדאת, והבוס האמריקאי, קארטר.

יתר-על-כן, השאלה המרכזית, הפלסטינית, אינה דומה לבעייה של החזרת סיני למצרים. השאלה הפלסטינית היא שאלה לאומית-פוליטית, ולא רק שאלה של שטחים או פליטים. ממשלת בגין הסכימה להחזיר את כל השטח המצרי הכבוש (אם כי תוך הגבלת הריבונות המצרית בסיני והקמת בסיס אמריקאי בו) על יסוד הסכמה של מצרים וארה"ב לשלול את זכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלסטיני, להעניק לישראל זכות ווטו לגבי השטחים הפלסטיניים הכבושים, ובתנאי שלא תהיה הכרה באש"ף ושבמו"מ עתידי ישתתפו רק נציגים מהשטחים הכבושים ו"מחוצה להם" שיוכרו על ידי ישראל, ירדן ומצרים.

החוגים השליטים בישראל מתנגדים בכל תוקף לסגת מהשטחים הפלסטינים הכבושים ומהשטח הסורי הכבוש ואינם מוכנים להכיר בזכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני. לכן במקום "להתחשב" בהתנגדותן של ממשלות ישראל וארה"ב לכינוס הוועידה הבינלאומית, יש להיאבק נגדה. ללא כינוס ועידה בינלאומית לא יכון שלום כולל, צודק ויציב וללא שלום כזה – לא יהיה בטחון. ממשלת ישראל, שתלויה כל-כולה בוואשינגטון, יכולה להתמיד בסרבנותה אך ורק מפני שארה"ב מעוניינת בכך.

מי שמתנגד לוועידה בינלאומית מונע בידועין או שלא בידועין, את חיסול הסיכסוך הישראלי-הערבי ואת כינון השלום היציב, הכולל והצודק

ומסייע להכנת מלחמה, ואף מלחמות נוספות בין ישראל והעמים הערביים. בסיכום: רק בוועידה בינלאומית בחסות האו"ם ניתן להגיע לפתרון כולל של הסיכסוך הישראלי-הערבי לשלום צודק ויציב. מפלגתנו מעלה תוכנית לשלום כולל, צודק ויציב לטובת כל העמים:

ב. תוכנית השלום

1. ישראל תיסוג מכל השטחים הערביים שכבשה מאז פתחה במלחמה התוקפנית ביוני 1967.
2. תכובד זכותו של העם הערבי הפלסטיני להגדרה עצמית ולהקמת מדינתו העצמאית בגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית, וברצועת עזה.
3. רמת הגולן תוחזר לסוריה.
4. יובטח פתרון צודק לבעיית הפליטים הפלסטיניים בהתאם להחלטות האו"ם, המכירות בזכותם לבחור בין שיבה למולדתם לבין קבלת פיצויים.
5. תכובד הזכות של מדינת ישראל ושל המדינות הערביות, לרבות המדינה הפלסטינית העצמאית, לקיום ריבוני ולהתפתחות בתנאי שלום ובטחון.
6. כל הצדדים יבטלו כל טענה של מצב לוחמה ויכבדו את הריבונות ואת השלמות הטריטוריאלית של כל המדינות באזור, לרבות ישראל והמדינה הפלסטינית העצמאית, ואת זכותן לחיות בשלום בגבולות מוכרים ובטוחים, חופשיים מאיום או משימוש בכוח.
7. תנאי השלום יעוגנו בחוזים בין המדינות, אשר יהוו את הבסיס החוקי לדו-קיום בשלום ביניהן.
8. יבוטל הסיפוח של ירושלים המזרחית הכבושה בידי ישראל. בירושלים המזרחית תוחל הריבונות של המדינה הפלסטינית העצמאית. ירושלים המערבית תוכר כבירתה של מדינת ישראל, וירושלים המזרחית כבירתה של המדינה הפלסטינית העצמאית, בהתאם לרצונו של כל עם במדינתו. במסגרת הסדר השלום, יש מקום להסדרים מוסכמים שיבטיחו שיתוף-פעולה בין החלקים הישראלי והפלסטיני של העיר בתחום המוניציפלי, וכן גישה חופשית למקומות הקדושים לדתות השונות, תנועה חופשית בין שני חלקי העיר וכיוצא בזה. הסדר השלום יפתח דרך להסכמים נוספים, מתוך רצון חופשי, בין מדינת ישראל לבין המדינה הפלסטינית העצמאית ומדינות שכנות אחרות בנושאים שונים, לרבות כלכליים, בעלי אינטרס משותף. הסדר השלום מחייב פירוק כל ההתנחלויות בשטחים הכבושים. כדי לכוון שלום כולל, צודק ויציב יש לכנס ועידה בינלאומית לשלום במזרח-התיכון בחסות האו"ם ועל יסוד החלטותיו, כפי שהוצע על-ידי ברית המועצות ומדינות רבות אחרות, וכפי שהחליטה העצרת הכללית של האו"ם. ערובות בינלאומיות יעילות להבטחת קיומו של הסדר השלום יהיו מועילות נוכח המישקע רב-השנים של מלחמות ואי-אמון. בתנאים הבינלאומיים של ימינו ערובות בינלאומיות בחסות האו"ם, בהשתתפות ברה"מ, ארה"ב ומדינות נוספות יהיו ההבטחה האיתנה ביותר של השלום והבטחון של ישראל, של המדינה הפלסטינית העצמאית שתקום ושל כל המדינות המערביות בסיכסוך הישראלי-הערבי.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית תיאבק בכל כוחה להשגת השלום הכולל, הצודק והיציב. למען מטרה נעלה זו תיפעל מפלגתנו לאחדות פעולה של כל החוגים הפוליטיים והאישים בישראל, ללא הבדל אידיאולוגיה.

מפלגתנו הקומוניסטית ממשיכה לראות בהשגת שלום כולל, צודק ובר-קיימא באזורנו יעד אסטרטגי ראשון במעלה.

ג. לחזית שלום

במדיניות השלום שלנו היינו זמן רב בודדים. במשך שנים היתה תביעתנו לנסיגה מכל השטחים שישראל כבשה מאז 1967 – שלנו בלבד. כך, למשל, הצביעו בשעתו כל החוגים הפוליטיים האחרים בעד סיפוח ירושלים הערבית למדינת ישראל. גם כיום מעטים הם כוחות השלום העקביים בישראל מחוץ למפלגתנו הקומוניסטית ולחזית הדמוקרטית לשלום ולש-וויון. חיוני הוא להקים חזית שלום רחבה ביותר ככל האפשר עם כל חוג או אישיות, הדוגלים בשלום צודק וריאליסטי.

חזית השלום יכולה וצריכה לאחד חוגים ואישים בעלי השקפות אידיאו-לוגיות שונות: קומוניסטים, ציונים, דתיים ואחרים, המוכנים להיאבק נגד המדיניות השלטת של כיבושים וסיפוחים; נגד ההתנכרות לזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלסטיני ולמען שלום כולל, צודק ויציב. יחד עם המאמצים להקמת חזית שלום כזאת, ננהל דיאלוג עם כל הגורמים הפוליטיים היוניים במטרה לשכנעם, כי רק בהכרה הדדית בזכויות הלאומיות של שני העמים בארץ, רק בהכרה בזכות ההגדרה העצמית של העם הערבי הפלסטיני, לרבות זכותו להקמת מדינתו העצמאית בצד מדינת ישראל – יכון השלום הישראלי-פלסטיני שהוא הבסיס לשלום כולל, צודק ובר-קיימא.

6. המצב הפוליטי בישראל

חברים,

בוועידתנו ה-19 קבענו, כי המפה הפוליטית זוהי ימינה יותר ובכיוון הניצי יותר. היה זה בתקופת שלטון ממשלת הליכוד. כיום יכולים אנו להגדיר, כי אף-על-פי שהממשלה היא ממשלת מערך-ליכוד, המפה הפוליטית מצטיירת ימנית וניצית עוד יותר.

המפלגות הפוליטיות בישראל, חוץ ממפלגתנו הקומוניסטית, הן מפלגות מימסדיות, שהשתתפו או משתתפות בממשלות ישראל על בסיס המצע הכללי המשותף שמשמעותו: (1) אחדות היהודים בני כל המעמדות וההשקפות מול האוייב הערבי המשותף; (2) שיתוף-פעולה עם המעצמות האימפריאליסטיות, נגד ברית-המועצות וכל כוחות הקידמה והסוציאליזם בעולם ונגד תנועות השחרור הלאומי באסיה, באפריקה ובאמריקה הלטינית.

עם כל ההבדלים בין המפלגות המימסדיות השונות, הציוניות והדתיות, ההתפתחות הפוליטית מוכיחה שבשאלות המכריעות הנ"ל לא הגיעו לעימות ביניהן ואף היו שותפות לאחריות להן.

ישנם יוצאים מן הכלל. היוצאים מן הכלל הם קבוצות קטנות ואישים מסויימים. אך היוצאים מן הכלל מאשרים את הכלל.

א. המפה הפוליטית ויחס הכוחות

הליכוד הוא נציגותם הישירה של בעלי ההון הגדול, הצוברים הון תועפות מהמשך הכיבוש ומרוץ החימוש, מהורדת רמת-החיים של העובדים ושל שכבות הביניים. מבחינה פוליטית – זהו גוש ניצי מאוד הדוגל במדיניות "א"י השלמה" וחיסול זכויותיו הלאומיות של העם הפלסטיני. הליכוד גם תומך ב"גוש אמונים" הפאשיסטי, נותן חיפוי מלא לאירגון הטרור היהודי ותובע להעניק לרוצחים ולפושעים האחרים מהאירגון – חנינה.

מטרת צמרת "חרות" ומנהיגים מסויימים במפלגה הליברלית אינה שונה בהרבה מזו של כהנא. האחרון מבטא בקול רם ובצורות אלימות את מה שגם הם חושבים ומתכננים. ההבדל הוא בטקטיקה.

שר האוצר "הליברלי" יצחק מודעי כבר הכריז, כי לאחר הבחירות הבאות הוא מוכן, אם יהיה צורך, לתמוך בהקמת ממשלת מיעוט על-ידי הליכוד שתהיה תלויה בקולות כהנא וחבר מרעיו.

על-פי עמדות כאלו אין פלא שהואץ התהליך של איחוד מפלגת "חרות" ומפלגת "הליברלים" למפלגה אחת. משמעות הדבר תהיה למעשה הצטרפות **המפלגה הליברלית** ל"חרות". עם זאת קיים אגף במפלגה הליברלית, הדוגל בעצמאות המפלגה ואשר עמדותיו הפוליטיות קרובות לאלו של המערך ("פשרה טריטוריאלית").

לחיזוק הימין הקיצוני והניצי תרמו רבות שתי המפלגות הפאשיסטיות שהתחזקו: "התחייה" ותנועת "כך" של כהנא.

לחיזוק המגמות הימניות והניציות מסייעת המדיניות של צמרת **מפלגת**

העבודה.

הנהגת מפלגת העבודה פנתה בעצמה יותר ימינה ובכיוון ניצי יותר. ההוכחה החותכת לכך היא הקמת ממשלת "האחדות הלאומית" עם הליכוד על בסיס מצע משותף במדיניות החוץ והפנים, וכן במדיניות הכלכלית והחברתית האנטי-פועלית והאנטי-עממית. בכל תולדות ישראל עוד לא היתה התקפה אכזרית על השכר ורמת-החיים של העובדים כמו זו המתבצעת עתה על ידי ממשלת המערך-הליכוד כשבראשה עומד יו"ר מפלגת העבודה, שמעון פרס. ממשלה זו היא גם הכנועה ביותר לאימפריאליזם האמריקאי ומבצעת בשרותו את המלאכות המלוכלכות ביותר. בניצוחו של שר הבטחון ממפלגת העבודה, י. רבין, היא גם ממשיכה את המלחמה בלבנון בצורות חדשות וישנות למרות קיצור הקווים. הממשלה החריפה מאוד את הדיכוי בשטחים הכבושים. הממשלה גם מאיימת, בהדרכת ארה"ב, במלחמה נגד סוריה.

עם זאת ישנם במפלגה העבודה חוגים יוניים שאינם מסכימים למדיניות הנהגתם, הן בתחום המדיני והן בתחום החברתי. אך אין הם קובעים את מדיניותה של מפלגתם ושל המערך. למערך הצטרף האוייב המובהק של העובדים, שר האוצר לשעבר, יגאל הורביץ. כן הצטרפו למערך השר עזר וייצמן ו"המפלגה הליברלית העצמאית".

קיימת מדיניות משותפת של המערך והליכוד, למרות ההבדלים הטקטיים. שר-הביטחון, י. רבין, מהמערך הגדיר את המדיניות המשותפת הזאת לגבי השאלה הפלסטינית (בראיון ל"סאנדיי טיימס" 27.5.85) כדלהלן:

"קיים קונסנזוס בין מפלגת העבודה לבין הליכוד, לפיו לעולם לא תסכים ישראל להקמתה של מדינה פלסטינית... גם שיחות עם עראפאת משמעותן קבלת העקרון של מדינה פלסטינית עצמאית בין ישראל לבין ירדן ואנו לא נשלים עם כך בשום פנים ואופן. אני לא אקיים שום שיחות עם אש"ף". י. רבין מציע להקים מדינה ירדנית-פלסטינית אולם הוא מדגיש: "כל הסכם חייב להיחתם בין ירדן לבין ישראל". ועוד: "מדינה ירדנית-פלסטינית כזאת עשויה לכלול חלקים ניכרים של הגדה המערבית ורצועת עזה. אולם ישראל עומדת על החזקת קו הגנה לאורך נהר הירדן".

במלים אחרות, לפחות מבחינה צבאית, גם המערך דוגל ב"א"י השלמה". הקונסנזוס הזה בין המערך והליכוד הוא אשר מאפשר לקיים את ממשלת המערך-הליכוד, למרות המאבקים ביניהם על עמדות שלטון.

מדיניותה ומעשיה של "ממשלת האחדות הלאומית" מוכיחים יותר מכל, כי נכונה הערכתה של מפלגתנו כי אין הבדל מהותי בין הנהגות המערך והליכוד, לא במדיניות החוץ ולא במדיניות הכלכלית והחברתית.

ממשלת המערך-הליכוד והמפלגות הדתיות הוקמה על בסיס, שהוא ביסודו של דבר, המשך המדיניות של ממשלת הליכוד ששלטה בשנים 1977-1984. יתר-על-כן, בתחומים רבים, כמו במדיניות הכלכלית והחברתית, הליכוד לבדו לא העז ולא יכול היה לבצע מדיניות אנטי-פועלית כה קיצונית כפי שמבצעת "ממשלת האחדות הלאומית".

בנושא המרכזי של המדיניות הישראלית - היחס לעם הפלסטיני ולמדינות הערביות - ישנה הסכמה בין הליכוד, המערך ויתר שותפי הקואליציה הממשלתית של פרס-שמיר, על בסיס הלאומיים הבאים: לא לנסיגה מהשטחים הערביים שנכבשו מאז 1967; לא לביטול הסיפוח של ירושלים הערבית הכבושה; לא לביטול הסיפוח של רמת הגולן הסורית; לא לנסיגה מכל שטח לבנון ולהפסקת המעורבות במדינה ריבונית זו; לא להכרה באש"ף; לא לזכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני ולהקמת מדינתו העצמאית בצד ישראל; לא להשתתפות ברה"מ בפתרון המשבר המזרח-תיכוני; לא לוועידה בינלאומית לכינון שלום באזורנו בחסות האו"ם.

הדבר היחיד במדיניות החוץ שממשלה זו אומרת לו "כן" הוא: הברית האסטרטגית עם האימפריאליזם האמריקאי, השירות לאסטרטגיה הגלובלית שלו נגד תנועות השחרור הלאומי והמדינות העצמאיות האנטי-אימפריאליסטיות, נגד ברית-המועצות והקומוניזם.

אין זאת אומרת שלא קיימים כל הבדלים בין הליכוד והמערך, ובמיוחד במאבק נגד הגזענות של כהנא ודומיו ונגד סכנת הפאשיזם. כן יש חשיבות לעובדה שבמערך, בהבדל מן הליכוד, ישנם גם חוגים יוניים, המתנגדים למדיניות הנהגת המפלגה.

המפלגות הדתיות - מפד"ל, ש"ס, מורשה, אגודת ישראל ופועלי אגודת ישראל שותפות ל"ממשלת האחדות הלאומית" של המערך והליכוד. הן תומכות במדיניות האנטי-פועלית ובמדיניות הכללית של הממשלה. מאפיין אותן פנטיזם דתי ורובן גם לאומניות קיצונית.

מפלגת "שינוי" בעלת שלושה מנדטים בכנסת, שפעם התימרה להיות מפלגה ליברלית ויוזמת להקמת גוש מרכז, הצטרפה אף היא לקואליציה הממשלתית עם המערך והליכוד. ב"שינוי" מתרוצצות שתי מגמות, אחת יונית ודמוקרטית יותר והשניה, השלטת, לויאלית למדיניות "ממשלת האחדות הלאומית".

שמאלה מהמערך נמצאות מפלגת הפועלים המאוחדת (מפ"ם) והתנועה לזכויות האזרח ולשלום (ר"צ), אשר לא הצטרפו לקואליציה של המערך והליכוד ואף הצביעו נגדה. עם זאת מפ"ם נשארה במערך בהסתדרות וברוב הרשויות המקומיות.

ר"צ היא מפלגה זעיר-בורגנית ומתרוצצת בין שתי מגמות. האחת ברוח הליברליזם הבורגני והשניה ברוח הסוציאל-דמוקרטית. ההדגמה לכך היא המהלך הפוליטי של ר"צ, המנהלת באותו זמן מו"מ עם "שינוי" ועם מפ"ם על הקמת רשימה אחת לבחירות הבאות לכנסת. ר"צ אין תוכנית שלום עקבית וריאליסטית. ר"צ שותפה למאבק להגנת החרויות הדמוקרטיות, נגד הגזענות וסכנת הפאשיזם – היא מופיעה נגד מעשי-הדיכוי האכזריים ונגד השתוללות המתנחלים.

במפ"ם מתרוצצות מגמות פוליטיות שונות. בדרך כלל מדיניותה מבוססת על רעיון "הפשרה הטריטוריאלית", שמשמעותה סיפוחים טריטוריאליים מסויימים. מפ"ם מופיעה נגד היבטים שונים של מדינות המערך, הן לגבי הדיכוי בשטחים הכבושים והשתוללות המתנחלים, והן בתחום המדיניות החברתית. אין למפ"ם תוכנית שלום עקבית וריאליסטית. מפ"ם משתתפת במאבק להגנת החרויות הדמוקרטיות, נגד הגזענות וסכנת הפאשיזם. מפלגתנו הקומוניסטית מושיטה יד למפ"ם, לר"צ, ליונים במערך, למאבק משותף בנושאים בהם עמדתנו משותפת, למרות ההבדלים האידיאולוגיים והפוליטיים. בהזדמנויות שונות שיתוף כזה התקיים, אך עדיין רחוקות מפלגות אלו מן ההכרה בהכרח של שיתוף-פעולה הדוק יותר של כל הכוחות ללא הבדל אידיאולוגיה, בנושאים בהן קיימת עמדה משותפת. "המתקדמת" היא רשימה שהוקמה לבחירות לכנסת ב-1984. משתתפים בה חוגים ריאקציוניים אנטי-קומוניסטיים ולאומניים מקרב האוכלוסיה הערבית, וקבוצות ציונים פרו-אמריקאיים, אנטי-קומוניסטים.

עמדת המפלגות בישראל כלפי הסכם עמאן

הליכוד ויתר המפלגות הדוגלות בסיפוח כל השטחים הכבושים לפי תכנית "א"י השלמה" חוששים מכל מו"מ בהשתתפות פלסטינים, גם אם אלה אינם נציגים רשמיים של אש"ף. הם מוכנים להסכים לכל היותר למו"מ עם ירדן על-פי העקרון "שלום תמורת שלום". כלומר כל השטחים הכבושים ישארו בידי ישראל וישראל תמשיך לשמור ולהגן על המשטר המלוכני בירדן. **המערך** מעריך בחיוב את הוויתור שיש בהסכם עמאן על המדינה הפלסטינית העצמאית בין ירדן לבין ישראל, ואת היותו חלק ממאמצי ארה"ב להגיע להסדר פרו-אימפריאליסטי באזור שישרת את האינטרסים האזוריים והגלובליים שלה. בו בזמן מעודד הסכם עמאן את הנהגת המערך ואת הממשל האמריקאי ללחוץ על אש"ף למען ויתורים נוספים. הסכם עמאן מנוצל על-ידי כל מפלגות השלטון בישראל לשם חיזוק עמדותיהן נגד הסדר שלום צודק, כולל ויציב. למעשה ההבדל בין שתי העמדות של הליכוד ושל המערך הוא הבדל טקטי ולא מהותי. שתי העמדות כוללות תביעה לסיפוחים טריטוריאליים ומתנגדות להקמתה של מדינה פלסטינית בצד מדינת ישראל. לכן שתי העמדות מונעות כל אפשרות להשגת שלום ישראלי-פלסטיני צודק ויציב.

עמדת החוגים היוניים. הגופים והאישים היוניים חוזרים עתה אל עמדתם המוטעית מימי עיסקת קמפ-דייוויד ותומכים בהסכם עמאן ובכל המהלך

האמריקאי באיזור. הם מכנים אותו "תהליך שלום". יתר-על-כן, הם נאבקים בכל כוחם ואפילו "לוחצים" על ממשלת המערך-הליכוד להשתתף באופן פעיל ב"תהליך השלום" של ארה"ב ושל הריאקציה הערבית. למעשה הם רואים חיוב בנטישת המטרה של הקמת מדינה פלסטינית עצמאית על ידי הנהגת אש"ף ובאישיתופם של ברה"מ ושל האו"ם. הם מעדיפים מדינה ירדנית-פלסטינית. כך אין הם מסייעים לכינון שלום צודק ובר-קיימא, אלא למעשה מסייעים לאותו קו במדיניות האמריקאית, שהוא קו של עימות ונטישת הדטנט לגבי המזרח-התיכון כבזירה הבינלאומית בכללותה.

אין זה מקרה שהנהגות מפ"ם ור"צ למעשה אינן נאבקות לביטול הברית האסטרטגית של ישראל עם ארה"ב, אינן מעלות את התביעה למדיניות-חוץ של אי-הזדהות, נייטרליות והבטחת העצמאות של ישראל. הם משבחים את "התמיכה האמריקאית" ו"הסיוע האמריקאי" לישראל ואינם רואים שהתמיכה האמריקאית היא תמיכה בניהול מלחמות בידי ישראל, שהאסט-רטגיה האמריקאית מעוניינת בהן; ושככל שארה"ב "מסייעת", כן מידרדר יותר מצבה הכלכלי והחברתי של ישראל. אין זה מקרה גם שמפלגות אלו תמכו בסיפוח ירושלים הערבית ותובעות אף הן סיפוחים טריטוריאליים מסויימים "מסיבות בטחון".

עלינו לנהל דיאלוג עם מפ"ם, ר"צ והיונים במפלגת העבודה ובחוגים אחרים ולהצביע על הסתירה בין שאיפתם המוצהרת לשלום לבין תמיכתם במהלך האמריקאי, כולל "תכנית רייגן", המונע שלום כולל, צודק ויציב, שבמרכזו שלום ישראלי-פלסטיני.

הרשימה ה"המתקדמת" היא הנלהבת ביותר מהסכם עמאן, מהמשבר באש"ף ומהקרע בין הנהגת אש"ף לבין סוריה. הקנונייה החדשה של מימשל רייגן במזרח-התיכון מכונה על-ידי "הזדמנות הסטורית לשלום". היא מסיתה נגד הכוחות האנטי-אימפריאליסטיים בקרב העם הפלסטיני שנשארו נאמנים לשלום צודק ולעצמאות פלסטינית.

תמיכתה הבלתי-מסוייגת של "המתקדמת" בהסכם עמאן מראה על חוסר הרצינות שבהצהרותיה בעבר על תמיכתה בהקמת מדינה פלסטינית עצמאית, בשלום כולל, צודק ויציב במזרח-התיכון.

לכן טעו אלה שתמכו ב"מתקדמת" מתוך הערכה, כי מבחינת התוכנית המדינית לשלום והשאלה הפלסטינית יש זהות בינה לבין החזית הדמוקרטית של שלום ולשוויון. ראשי ה"מתקדמת" (מיערי, אבנרי) תמכו בעיסקת קמפ-דייוויד ועתה בהסכם עמאן, שהוא המשכו של הסכם קמפ-דייוויד. משמעות הדבר שהם תומכים בשלילת זכותו של העם הערבי הפלסטיני להחליט בעצמו על גורלו.

התפתחויות חיוביות

תהיה זו הערכה לא-נכונה, אם נראה רק את ההתפתחות ימינה, בכיוון הניצוי. עלינו לראות בו-בזמן התפתחויות חיוביות בתמונה הפוליטית של ישראל, אף-על-פי שהן אינן הדומיננטיות והמאזן הכולל הוא שלילי. כתופעה חיובית חשובה בזירה הפוליטית הישראלית עלינו לראות את התפתחותה וחיזוקה של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון. החזית הוכיחה

את עצמה ועלתה על שלב חדש, גבוה יותר בהתפתחותה.
חשיבות רבה לאירגונים הדמוקרטיים ולוועדים הציבוריים השונים שמ־
פלגתנו משתתפת בהם.

במיוחד עלינו לראות את החשיבות וההשפעה הבלתי־חולפת של המאבק
ההמוני בישראל נגד המלחמה, נגד מלחמת לבנון. במלחמת לבנון הוקמה
לראשונה בתולדות ישראל תנועה המונית נגד המלחמה. הוקמו ועדים שונים
נגד המלחמה: הוועד נגד המלחמה בלבנון, הורים נגד שתיקה, חיילים נגד
שתיקה, ועד נשים נגד המלחמה בלבנון ואחרים. תרומה מיוחדת למאבק
נגד המלחמה בלבנון ולהעלאת התודעה הפוליטית בקרב הצעירים תרמה
תנועת "יש גבול". אלפים חתמו על העצומה שלה בתביעה שלא לשרת
בלבנון. מאות סרבו בפועל לשרת בלבנון. למעלה מ־150 סרבני מלחמה
נשפטו על־ידי ערכאות צבאיות, הושמו בכלא ועמדו באומץ במבחן.
לאחר הטבח במחנות הפליטים הפלסטיניים סברה ושתיקה בלבנון ב־
1982 נערכה בתל־אביב ההפגנה הגדולה ביותר, בהשתתפות 400 אלף
מפגינים.

תנועת "שלום עכשיו" מילאה תפקידים חיוביים רבים במאבק נגד
מדיניות ממשלת הליכוד ובזמן המלחמה בלבנון. חלק מהנהגת "שלום
עכשיו" היסס בשלבים הראשונים של המלחמה והכתיב לתנועה מדיניות
של "שקט, יורים!" אולם, תחת לחץ ההפגנות שהתגברו והתרחבו בעקבות
הקמת "הוועד נגד המלחמה בלבנון" ודרישות פעילי התנועה, הפסיקה
התנועה את שתיקתה ויצאה למאבק להפסקת המלחמה.

התנועה לא היתה אחידה, ההנהגה הדומיננטית בה תמכה בהסכמי קמפ־
דייוויד והיתה מקורבת לעמדות של המפלגות הדוגלות ב"פשרה טריטורי־
אלית", כלומר סיפוח חלק מהשטחים הפלסטיניים שנכבשו ב־1967. עם זאת
מילאה התנועה תפקידים חשובים גם במאבק נגד הגזענות, סכנת הפאשיזם
ונגד הדיכוי האכזרי בשטחים הכבושים ומעשי הזוועה של כוחות הכיבוש
בלבנון.

באוכלוסיה הערבית הוקם ועד מיוחד נגד המלחמה ולמען שוויון זכויות
שאירגן בנצרת הפגנה המונית בהשתתפות 30 אלף איש.

הוועד לסולידריות עם אוניברסיטת ביר־זית הוקם למען מאבק נגד
ההתנכלויות של שלטונות הכיבוש והמתנחלים לאוניברסיטת ביר־זית
ולאוניברסיטאות אחרות בשטחים הכבושים. הוועד אירגן פעולות רבות
ונאבק נגד הכיבוש ולמען שלום צודק.

קמה תנועה נגד גזענות, המורכבת מאישים בעלי השקפות פוליטיות
שונות, יהודים וערבים. יש לפעול לגיבוש אחדותה ולהגברת פעילותה.

הקמת הוועד הציבורי לציון 40 שנה לנצחון על גרמניה הנאצית על
בסיס רחב מאוד ועל בסיס גילוי־דעת פוליטי מתקדם, היא דוגמא לאחדות
אנטי־פאשיסטית ללא הבדל אידיאולוגיה והשקפה פוליטית. פעולות הוועד
(כגון: עצרות, תערוכות) הכניסו קצת אוויר צח לחברה הישראלית.

מפלגתנו הקומוניסטית השתתפה ומשתתפת באורח פעיל בכל התנועות
הנאבקות נגד המלחמה, הכיבוש, הדיכוי, הפאשיזם והגזענות. דרכנו היא
לעודד כל פעילות מחאה צודקת נגד המדיניות השלטת, לשתף־פעולה
באופן הרחב ביותר האפשרי עם כל גוף ואישיות על בסיס מטרות מתקדמות
משותפות.

עסקנים ציוניים מסויימים בתנועות המחאה השונות, ניסו ומנסים לפלג

את המאבקים על בסיס אידיאולוגי ולאומי. כך פעלו מנהיגים בתנועת "שלום עכשיו" להכנסת סעיף אידיאולוגי ציוני לתוך מצע התנועה כדי למנוע מקומוניסטים ולא-ציונים יהודים אחרים וכן מהאוכלוסיה הערבית בישראל להשתתף בפעולות. בו בזמן היו עסקנים ציוניים אחרים שדגלו בכלליות התנועה, ללא הבדל השקפה אידיאולוגית ועל בסיס יהודי-ערבי משותף.

מפלגתנו הקומוניסטית שוללת כל נסיון להפריד על בסיס אידיאולוגי או לאומי את הכוחות בישראל הנאבקים לשלום, להגנת החירויות הדמוקרטיות, לשוויון זכויות, נגד הגזענות וסכנת הפאשיזם ולהגנת זכויות העובדים. בהקשר זה יש לציין את ההתקדמות בחוגים רחבים בהבנת מדיניותה של מפלגתנו הקומוניסטית בשאלות השלום והמלחמה וכן בשאלה הפלסטינית. חלפו הזמנים כאשר יריבינו הצליחו להחדיר לציבור הרחב את העלילה שכאילו מפלגתנו הקומוניסטית היא "נגד קיומה של מדינת ישראל". אמנם גם כיום ישנם מסיתים ומעלילים, אך תכנית השלום שאנו מציעים ידועה עתה לכל החוגים הפוליטיים. וישנם גם המסכימים לה באופן כללי, ובמיוחד לעיקרון: שתי מדינות לשני העמים, ישראל ופלסטין. תרמו לכך ההסברה שלנו והמאבק שלנו וכן העמדה הנכונה והריאליסטית שהתפתחה בתנועה הלאומית הפלסטינית.

התפתחות פוליטית חיובית מסויימת יש לציין בקרב בני שכונות העוני, שרובם בני עדות המזרח. הסיסמה: "כסף לשכונות ולא להתנחלויות" מועלית על ידי חוגים רחבים.

בהפגנות של תנועת "יש גבול" הועלתה הסיסמה האנטי-אימפריאליסטית: "לא נמות ולא נמית בשירות ארצות-הברית". הבנה שהמדיניות הישראלית הרשמית אינה עולה בקנה אחד עם האינטרס האמיתי של ישראל אלא משרתת מעצמה זרה ומסכנת את ישראל – היא עתה נחלת חוגים נוספים ולא רק של מפלגתנו הקומוניסטית, כפי שהיה הדבר במשך שנים רבות בעבר.

יחס הכוחות בכנסת

בתקופה שבין הוועידה ה-19 לוועידה ה-20 התקיימו פעמיים בחירות לכנסת (ה-10 – יוני 1981, וה-11 – יולי 1984).

בבחירות לכנסת ה-10 השתתפה מפלגתנו במסגרת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון זו הפעם השנייה, כמו בבחירות לכנסת ה-9 ב-1977, עת קמה חד"ש הארצית.

הבחירות הללו התקיימו בתנאים שונים מאלו של הבחירות ב-1977. היו אלו בחירות לאחר 4 שנות הליכוד הניצי הקיצוני, השלטון הישיר של בעלי ההון הגדול. בשנים הללו התחזקו מאוד בישראל המגמות הימניות והפאשיסטיות.

השפיעה על האווירה גם ההידרדרות בזירה הבינלאומית. הממשל האמריקאי של רייגן הגביר את מירוץ-החימוש, פנה כליל עורף לדטאנט והחריף את העימות ביחסים הבינלאומיים. הפעילות של הממשל האמריקאי נגד הדטאנט באה על ביטוייה באזורנו: עיסקת קמפ-דייוויד שהוליכה שולל רבים, הביאה להחרפת פעולות התוקפנות של ישראל בגיבוי אמריקאי, חסמה לשנים לא-מעטות את הדרך לכינון שלום כולל, צודק ויציב במזרח-התיכון.

במצב דברים זה השפיע על בוחרים רבים הפחד מפני סכנה מוחשית של השתלטות פאשיסטית, למקרה שהליכוד יתבסס בשלטון לקדנציה שנייה. התוצאה היתה שרשימות רבות נמחקו כליל מהמפה הפוליטית הפרלמנטרית. כך של"י, שהיו לה 2 חכ"ם בכנסת ה-9, לא הגיעה אפילו למחצית מאחוזי החסימה. כך נכשלה המפלגה הליברלית העצמאית שהיה לה מנדט אחד בכנסת ה-9. נכשלה כליל לראשונה וחוסלה בבחירות אלו גם הרשימה הערבית-המימסדית הריאקציונית (בראשותם של סייף א-דין זועבי וג'אבר מועדי) שהיתה מיוצגת בכל 9 הכנסות הקודמות.

הליכוד לא רק שמר על כוחו אלא הגדילו מ-45 ל-48 מנדטים, ואם נוסף את ה-3 של "התחיה" שהתפלגה מהליכוד, הרי גדל כוח הימין הקיצוני בכנסת ב-1981 ל-51 חברי כנסת.

המעריך הגדיל מאוד יחסית את כוחו בנגנו על הנימה שרק המערך מסוגל לחסום את הדרך בפני סכנת הפאשיזם. הוא קיבל 47 מנדטים, תוספת של 15 לעומת הכנסת ה-9.

מאווירה זו סבלה גם רשימת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, שבמרכזה מפלגתנו הקומוניסטית. השגנו 4 מנדטים בכנסת במקום חמישה בבחירות לכנסת ה-9 ב-1977 כאשר קמה חד"ש. קיבלנו 3.35% של הקולות לעומת 4.6% ב-1977. קיבלנו 64,918 קולות לעומת 80,118 בבחירות לכנסת ה-9. (לשם השוואה, בבחירות לכנסת ה-8 ב-1973 רשימת המפלגה הקומוניסטית קיבלה 3.4% מהקולות ו-4 מנדטים). בבחירות ב-1981 הפסדנו קולות הן בקרב הבוחרים היהודים והן בקרב הבוחרים הערבים.

הוועד המרכזי העריך, כי ירדנו במספר המצביעים, אך למרות זאת אין משמעות הדבר שירדה השפעתנו. הסיבה הראשית לירידת כוחנו בבחירות – אמרנו – הוא הפחד של חלק מתומכינו מפני המשך שלטון הליכוד והמחשבה המוטעית, שאפשר למנוע את הדבר על ידי הצבעה בעד המערך. זה מסביר מדוע כוחות אחרים שמאלה מהמערך, ניוזקו קשות ואילו רק חד"ש שמרה לפחות על עיקר כוחה.

הערכנו, בצדק, שנכון עשינו שהתרכזנו בשאלות הפוליטיות, ובמיוחד בעניין השלום, השאלה הפלסטינית והכיבוש. הסברנו את הקשר בין הפוליטיקה לבין המצב הכלכלי והחברתי. לולא התרכזותנו בנושאים אלה לא היינו מצליחים לשמור על עיקר כוחנו בבחירות הללו.

עם זאת לא התעלמנו מחולשותינו. אלו אינן קשורות במדיניות או בטקטיקה במערכת הבחירות. חולשתנו היא – אמרנו – בפעולתנו בקרב מעמד הפועלים וכלל העובדים, במידת מעורבותנו במאבקים היומיומיים. אמנם היינו גורם בעל משקל במאבקים חשובים של העובדים, אך התמונה הכללית היא של מעורבות בלתי-מספקת בבעיות היומיומיות, המעסיקות את הפועל, את תושב השכונה בעיר או בכפר וכן בשאלות המאבק האיגוד-מקצועי. ציינו התקדמות במישור המרכזי, אך אמרנו, כי ברוב המקומות אין נושאים אלה תופסים את המקום הראוי במפלגתנו הקומוניסטית כמפלגת מעמד-הפועלים וכלל העובדים, היהודים והערבים.

את המצב הכללי הערכנו, בצדק, כתזוזה נוספת ימינה, קודם-כל משום העמדות הימניות יותר והניציות יותר של הנהגת המערך ושל רוב המפלגות המימסדיות אף בהשוואה לעמדותיהן המסורתיות הנפסדות.

חברי ברית הנוער הקומוניסטי נושאי הדגלים בערב הפתיחה

נשיאות הוועידה בעת ברכת בני עמל

הבחירות לכנסת ה-11 – 1984

הוועד המרכזי העריך נכון, כי כתוצאה מהבחירות לכנסת ה-11 זזה המפה הפוליטית ימינה עוד יותר ובכיוון הניצי. אמנם הליכוד הפסיד 7 מנדטים (מ-48 ל-41), אך יש להביא בחשבון, כי הרשימה הפאשיסטית "התחיה-צומת" קיבלה 5 מנדטים והגזען כהנא נכנס לראשונה לכנסת. צריך להביא בחשבון גם את רשימתו הלאומנית-דתית קיצונית של הרב דרוקמן (2 מנדטים). מגמה דומה מבטאים 4 הח"כים מש"ס (שנפרדה מ"אגודה"). המערך הפסיד פחות מהליכוד (ירד מ-47 ל-44 מנדטים), אולם עצם העובדה שקיבל פחות מאשר בבחירות הקודמות, למרות כשלון ממשלת הליכוד במלחמת לבנון ובמדיניות הכלכלית – כשלון היא. אמנם המערך הפסיד לא לטובת הימין אלא לטובת ר"צ היונית יחסית, שקיבלה 3 מנדטים (במקום 1) ולטובת "שינוי" הבורגנית-ליברלית שקיבלה 3 מנדטים (במקום 2).

התוצאות לגבי חד"ש

רשימת חד"ש קיבלה בבחירות לכנסת ה-11 ב-1984 69,815 קולות, שהם 3.4% מכלל הקולות. מבחינת האחוז – כמו בבחירות הקודמות ב-1981, מבחינה אבסולוטית קיבלנו תוספת של כ-5000 קולות.

קיווינו לגידול כוחנו בבחירות לכנסת ה-11. תקוותינו היו מבוססות קודם-כל בהקשר למלחמת לבנון. היינו הסיעה היחידה שהגישה הצעת אי-אמון בממשלה עם פרוץ המלחמה ואשר הצביעה נגד המלחמה. השתתפנו באורח פעיל ביותר בכל המאבקים נגד המלחמה ויזמנו מאבקים. שנית, נוכח המשבר הכלכלי והחברתי החמור הערכנו שנגדיל את כוחנו בכנסת ה-11. ואמנם היו כל הסיכויים לכך. אולם הצלחנו רק לשמור על כוחנו היחסי ולהגדיל את מספר הקולות לחד"ש בחמשת אלפים.

מה גרם לכך שלא הצלחנו יותר? סיבה אחת: הקמת "הרשימה המתקדמת".

הופעתה הדמגוגית באוכלוסיה הערבית כרשימה "פטריוטית" גרמה למבוכה בקרב בוחרים רבים שמקומם הטבעי הוא בין מצביעי החזית. תמכו בה גם כוחות ריאקציוניים ואנטי-קומוניסטיים, וכן מאוכזבים מן המערך. בציבור היהודי נחלה הרשימה המתקדמת כשלון.

סיבה שניה היא: קירבת הבחירות לרשויות המקומיות (אוקטובר 1983) לבחירות לכנסת. נותרה מרירות על רקע התחרות בין חד"ש לבין חוגים אחרים, במיוחד בקרב האוכלוסיה הערבית, על ראשות המועצות המקומיות. ראשי המועצות נבחרים זו הפעם השלישית ישירות על-ידי הבוחרים, בהבדל ממה שהיה בעבר, שהמועצות הנבחרות היו בוחרות את ראש המועצה המקומית או את ראש-העיר. לכן בעבר היינו מקבלים בהרבה מקומות אחוז קטן יחסית בבחירות המקומיות ובאותו יום באותם המקומות היינו מקבלים פי כמה וכמה קולות בבחירות לכנסת. לאחר ששונתה שיטת הבחירות לראשי המועצות, נוצרה התחדדות מסוימת במאבק בין המועצות דים לראשות המועצות. לכן כאשר הבחירות לכנסת ביולי 1984 התקיימו 9 חודשים בלבד לאחר הבחירות המוניציפליות – נותרו משקעי מרירות על רקע התחרות על ראשות המועצות. במצב זה חלק מסויים של בוחרים מצא לו מיפלט ברשימתו של מיערי.

המסקנה: לחזק באורח מהותי את עבודתנו בקרב מעמד הפועלים, להרחיב בכל מקום את חד"ש ולהקים סניפים חדשים.

הבחירות לרשויות המקומיות

הבחירות הארציות האחרונות לרשויות המקומיות שהתקיימו ב־25 באוקטובר 1983 לא הביאו שינוי משמעותי ביחס־הכוחות הכללי בין המערך והליכוד. נסתמנה ירידה בייצוג המפד"ל, המסוכסכת מבפנים, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, שבמרכזה מפלגתנו הקומוניסטית, זכתה להישג חשוב בבחירות המקומיות. רשימות החזית ובעלי בריתה השיגו ייצוג ב־36 רשויות מקומיות לעומת 34 בבחירות הקודמות. לא שמרנו על נציגותנו ב־4 מועצות אולם השגנו לראשונה ייצוג ב־6 מועצות מקומיות. המספר הכולל של נציגי החזית הדמוקרטית מבליט עוד יותר את ההישג. קיבלנו 118 נציגים במקום 98 בבחירות הקודמות. כתוצאה מהבחירות נבחרו נציגי החזית לראשות 20 מועצות לעומת 18 שהיו לה לפני הבחירות.

הישג חשוב מיוחד היה בחירתו מחדש, זו הפעם השלישית, של הח' תופיק זיאד לראשות עיריית נצרת. הוא קיבל הפעם 70.6% של הקולות לעומת 62.6% בבחירות הקודמות ב־1978. רשימת החזית זכתה ל־11,671 קולות (65.1%) לעומת 9,289 קולות (60.9%) בבחירות הקודמות. מספר הנציגים של החזית במועצה הוא 11 (מתוך 17).

מערכת הבחירות למועצות המקומיות מעוררת חיכוכים מקומיים, המנוצלים על־ידי יריביה של החזית להסחת הדעת מהאופי הפוליטי המובהק של הבחירות ומהסיבות הפוליטיות לרמת השירותים המוניציפליים הירודה ולמשבר העמוק של הרשויות המקומיות, הנחנקות על ידי הממשלה, השוללת מהן סמכויות של ממש ותקציבים הכרחיים.

מפלגתנו הקומוניסטית תמשיך גם במערכות הבחירות המקומיות לפעול במסגרת החזית הדמוקרטית, נבצר את הברית שאנו מקיימים עם הכוחות השותפים לנו בחזיתות המקומיות. יחד עם זאת נשאף ונפעל להרחבת שיתוף הפעולה עם כוחות ציבוריים נוספים, אם במסגרת החזית ואם מחוצה לה כדי לקדם את המאבק למען האינטרסים היומיומיים של המונייהעם, למען שוויון־זכויות, דמוקרטיה ושלום.

ב. החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון

חברים,
החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון הפכה גורם חשוב במפה הפוליטית בישראל. החזית יזמה והשתתפה במאבקים רבים נגד הכיבוש ולמען שלום ישראלי־פלסטיני צודק, נגד המלחמה התוקפנית בלבנון, להגנת זכויות העובדים והמונייהעם, נגד האפלייה הלאומית ולמען שוויון־זכויות מלא לאוכלוסיה הערבית, נגד האפלייה העדתית, נגד הגזענות וסכנת הפאשיזם, להגנת החרויות הדמוקרטיות, נגד הכפייה הדתית, לשוויון־זכויות האשה. החזית קמה על בסיס מצע פוליטי־חברתי משותף במארכס 1977. הנסיון של שמונה השנים שחלפו הוכיח, כי החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון היא צורך אובייקטיבי חיוני לטווח ארוך. החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון מאגדת בתוכה את הכוחות המתקדמים, הדמוקרטיים ושותרים השלום העקביים בישראל, יהודים וערבים. הפרוגרמה הדמוקרטית הכללית

של החזית מאפשרת להרחיבה עוד יותר, הן בקרב הציבור היהודי והן בקרב הציבור הערבי. הפרוגרמה של החזית אינה כוללת סעיפים אידיאולוגיים, אולם היא כוללת את הנושאים החשובים ביותר בתחום הפוליטי והחברתי. לכן בחזית יכולים להשתתף גופים ואישים בעלי אידיאולוגיות שונות.

בשנים האחרונות הרחיבה החזית את השפעתה ואירגנה מחדש את מוסדותיה של בסיס של העמקת הדמוקרטיה הפנימית. כמו ארגונים מקומיים של החזית ומסגרות של צעירי החזית.

בינואר 1985 התקיים הכינוס הארצי של החזית, שהגדיר מחדש את מטרותיה וחדש את המבנה שלה. כן נבחרו מוסדותיה והוגדרו סמכויותיהם. הכינוס הארצי של החזית עידכן מחדש את ניסוח מטרותיה על בסיס ששת הסעיפים המקוריים, שהוגדרו עם הקמת החזית.

מרכיבי החזית כיום הם: המפלגה הקומוניסטית הישראלית; אירגון הפנתרים השחורים; חזית נצרת הדמוקרטית; ועד היוזמה הדרוזי; ראשי מועצות מקומיות; חזיתות מקומיות; ארגונים מקומיים; אישי ציבור יהודים וערבים.

מטרות החזית, כפי שהוגדרו על ידי הכינוסים הארציים של החזית השנה

הן:

א. לשלום צודק בין ישראל והמדינות הערביות.

השלום יהיה מושתת על כיבוד הזכויות של כל העמים והמדינות באזורנו, לרבות ישראל והעם הפלסטיני, בהתאם להחלטות מועצות הבטחון והעצרת הכללית של האו"ם.

השלום יתבסס על היסודות הבאים: נסיגת ישראל מכל השטחים שכבשה מאז מלחמת יוני 1967; קווי ה-4 ביוני 1967 יהיו גבולות השלום המוכרים והבטוחים בין מדינת ישראל והמדינות הערביות; הכרה בזכותו של העם הערבי הפלסטיני להגדרה עצמית ולהקמת מדינה עצמאית משלו בגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית, וברצועת עזה, בצד מדינת ישראל; פתרון צודק של שאלת הפליטים הפלסטיניים בהתאם להחלטות האו"ם. במסגרת הסדר שלום תוכר ירושלים המערבית כבירתה של מדינת ישראל וירושלים המזרחית כבירתה של המדינה הפלסטינית העצמאית. יש מקום להסדרים מוסכמים שיבטיחו שיתוף פעולה בין שתי הבירות, גישה חופשית למקומות הקדושים, תנועה חופשית בין שני חלקי העיר וכיו"ב.

לשם כינון השלום יש לכנס ועידה בינלאומית בחסות האו"ם, בהשתתפות כל הצדדים המעורבים בסיכסוך, כולל ישראל, אש"ף כנציגות הבלעדית והמוכרת של העם הערבי הפלסטיני, וכן ברית המועצות, ארצות הברית ומדינות אחרות. הסכמי השלום יעוגנו בחוזים. בתנאים השוררים במזרח התיכון ונוכח המישקע רב השנים של מלחמות ואי-אמון עשויות ערובות בינלאומיות יעילות לסייע רבות להבטחת קיומו של הסדר שלום.

ב. הגנת הזכויות והאינטרסים של העובדים בייצור ובשירותים, בעיר ובכפר.

ג. ביטול מדיניות האפלייה והדיכוי הלאומי כלפי האוכלוסיה הערבית בישראל בכל התחומים, מימוש השוויון והבטחת הזכויות הלאומיות והאזרחיות.

ד. ביטול האפלייה העדתית בכל התחומים; הגנת האינטרסים של תושבי שכונות העוני ועיירות העוני.

ה. הגנת החרויות הדמוקרטיות, נגד סכנת הפאשיזם. ביטול כל צורות הכפייה הדתית והבטחת חופש המצפון.

ו. הבטחת שוויון זכויות האשה בכל התחומים.

החזית נאבקה לשינוי יסודי במדיניות הישראלית, למדיניות של שלום, אי־תלות ואי־הזדהות במדיניות החוץ.

מצע החזית מאפשר לכל חוג, לכל אדם, השואף לשינוי יסודי של המדיניות השלטת בישראל – להצטרף אליה. המצע מגדיר באופן ברור את מטרות החזית ובמיוחד את הסעיף בשאלה המכרעת כיום, שאלת השלום, תוחם תחומים בין שוחרי השלום העקביים לבין אלה בציבור היהודי שרוממות השלום בפיהם, אך למעשה, שואפים לסיפוחים ושוללים את הזכות של העם הערבי הפלסטיני לעצמאות לאומית. בציבור הערבי המצע תוחם תחומים בין שוחרי השלום העקביים לבין אלה, שמעלים תוכניות הרפתקניות, או להיפך, מעלים תוכניות תבוסתניות של כניעה וויתור על עצמאות פלסטינית.

בקרב האוכלוסיה הערבית החזית היא רחבה מאוד, היא המסגרת המאגדת בתוכה את הכוחות המתקדמים, הפטריוטיים והאנטי־אימפריאליסטיים. החזית היא הכוח הפוליטי הראשי בקרב האוכלוסיה הערבית בישראל.

בקרב האוכלוסיה היהודית בישראל החזית היא עובדה פוליטית חשובה. בתנאים הפוליטיים הקיימים החזית במיגזר היהודי אינה רחבה כבמיגזר הערבי. עם זאת הושגו הישגים חדשים גם במיגזר היהודי עם הקמת מסגרות של חד"ש בעיירות עוני (בית שמש, ירוחם) הצטרפות אישים נוספים והתרחבות פעולות החזית בתחומים שונים.

התפתחותה ומאבקה של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון היהודית־הערבית הם בעלי חשיבות עקרונית. חד"ש מוכיחה שוב ושוב, כי האחדות היהודית־הערבית אפשרית היא, בתנאי שהבסיס לאחדות זאת יהיה מושתת על האינטרסים המשותפים של שני העמים, על יסוד של קידמה חברתית ומאבק לשלום באזורנו ובעולם.

למפלגתנו הקומוניסטית, שהיא היוזמת והמרכיב המרכזי בחזית, אחריות מיוחדת להצלחתה. אין לזהות את החזית עם המפלגה. החזית כוללת בתוכה גופים ואישים בעלי אידיאולוגיות שונות, המאוחדים על בסיס מצע החזית. לחזית מוסדות נבחרים משלה. אין מפלגתנו הקומוניסטית מחליטה במקום החזית או מבצעת במקום החזית. מפלגתנו פועלת בחזית בדרכי שכנוע, תוך הקשבה והתחשבות בגופים ובאישים השותפים בחזית, הכל במסגרת המצע של החזית.

לפעול נכון בחזית משמעות הדבר להבטיח שהחזית תיפעל באורח הדמוקרטי ביותר, שתקויים שותפות־אמת בין כל מרכיביה, תוך הבטחת הפעילות היעילה ויכולת ביצוע מוצלח. יחד עם זאת חברי המפלגה פועלים בחזית לא מתוך התבטלות עצמית. הם נציגי המפלגה בחזית ולא נציגי החזית במפלגה.

החדש בהתפתחות החזית הוא שיתופן של כלל החזיתות המקומיות במועצה הארצית ובהנהלה הארצית של החזית. דבר זה יבטיח גם קשר הדוק יותר בין ההנהלה הארצית לבין החזיתות המקומיות. האירגון מחדש יאפשר גם להרחיב את החזיתות הקיימות ולהקים חזיתות מקומיות נוספות.

מוסדות המפלגה צריכים לסייע להקמת אירגונים מקומיים של החזית בכל המקומות שבהם עדיין לא קמו. במוסדות המפלגה צריכים להדריך את חברי המפלגה בפעולתם בחזית. חברי המפלגה בחזיתות המקומיות צריכים לדאוג לכך שמקסימום בלתי-מפלגתיים יפעלו בחזיתות המקומיות ושהן ינהלו פעילות שיטתית למען תושבי המקום ולמטרות הפוליטיות והחברתיות הכלליות של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון.

ג. לחזית רחבה ביותר נגד הגזענות וסכנת הפאשיזם

חברים,

בשנים שלאחר הוועידה ה-19 התפשטה מאוד הגזענות בישראל ולבשה צורות פוגרומיסטיות מובהקות. ב־בזמן גברה סכנת הפאשיזם. הגזען הפאשיסטי כהנא מחקה את האידיאולוגיה של הנאצים ומשתמש כמוהם בטרור גזעני ובסיסמאות גזעניות קיצוניות. אולם כנופיית כהנא היא רק קצה הקרחון. התחייה, הליכוד, ואף המפלגות הדתיות, ומתנחלי גוש אמונים, המשלבים לאומנות קיצונית עם פאנטיזם דתי – הם כוחות גזעניים מובהקים. כהנא דורש בגלוי את מה שהם מסיבות טקטיות אינם מכריזים בגלוי: לגרש את העם הפלסטיני כולו ממולדתו.

ממשלת המערך-הליכוד שקמה ב־1984 מזינה במדיניותה ובמעשיה את גידול הכוחות הפאשיסטיים והגזעניים.

הכיבוש של השטחים הפלסטיניים, הנמשך כבר יותר מ־18 שנים, מדיניות "אגרוף הברזל" של דיכוי אכזרי ורמיסת זכויות האדם הבסיסיות ביותר בשטחים הכבושים, הפרקטיקה הקולוניאליסטית הגזענית, שמשמ־עותה דם ערבים הפקר – הם המקור הראשי של התפשטות הגזענות האנטי-ערבית והתגברות סכנת הפאשיזם.

החרפת המשבר הכלכלי והחברתי, הפיכת האבטלה להמונית – מנוצלים על-ידי הכוחות הגזעניים והפאשיסטיים כדי להפנות את זעם המובטלים היהודים, וביניהם צעירים רבים, נגד העובדים הערבים.

הנהגת מפלגת העבודה התייחסה בעבר ומתייחסת היום במסגרת "מ-משלת האחדות הלאומית" באדישות, בסלחנות ואף בהבנה לפעילות הבריונים הפאשיסטיים.

הסכנה היא מוחשית. כוחות רבים, בעלי השקפות אידיאולוגיות ופוליטיות שונות, התייצבו למאבק נגד הסתערות כוחות הגזענות והפאשיזם. חסימת הדרך לכניסת ראש הבריונים הפאשיסטיים, כהנא, לאום אל-פחם על-ידי המונים אנטי-פאשיסטים, יהודים וערבים; הכשלת שני הנסיונות של כהנא וכנופייתו להופיע, בחיפוי המשטרה בגבעתיים, על-ידי אלפים רבים של אנטי-פאשיסטיים יהודים בהשתתפות ראש-העיר, יצחק ירון – הן דוגמאות מוחשיות לכך, שאפשר להדוף את סכנת הפאשיזם על-ידי חזית אנטי-פאשיסטית רחבה. ההכרה שהפאשיזם הוא סכנה לא רק לאוכלוסייה הערבית בישראל, אלא לכל החברה הישראלית – חודרת עתה יותר. רצח אמיל גרינצווייג בהפגנת השלום שאורגנה על-ידי תנועת "שלום עכשיו" בירושלים – הדליק אור אדום גם בחוגים שלא שעו קודם לאזהרות

מפלגתנו הקומוניסטית. עתה רבים יותר מבינים, כי המשך הכיבוש, הדיכוי וההתנחלויות הוא אסון לא רק לעם הפלסטיני, אלא גם לעם היהודי ועלול להוביל להשלטת דיקטטורה של "איש חזק" על-ידי הכוחות הפאשיסטיים והגזעניים, אויבי הפועלים וכל השכבות העממיות. החברה הישראלית נהרסת מבפנים.

נכונות דבריו של פרידריך אנגלס, כי "עם המשעבד עם אחר אינו יכול להיות חופשי" מוכחת עתה בישראל יותר מאי-פעם.

הכיבוש, הדיכוי וההתנחלויות הקולוניאליות הצמיחו ארגוני טרור יהודיים. ראשי הליכוד ו"התחיה" לא זו בלבד שאינם מוקיעים את הטרוריסטים, וביניהם רוצחי ערבים בדם קר, אלא לוקחים אותם תחת חסותם. יצחק שמיר כראש-ממשלה כינה אותם גיבורים ותבע: "אל תיגעו במשיחי". בכנסת הוקמה שדולה של 20 חברי-כנסת לסיוע לעצורי ארגון הטרור היהודי. שרי ממשלה וחברי כנסת מנהלים מאבק פומבי למען מתן חנינה לטרוריסטים היהודים. לכן הדג מסריח מן הראש. עתון "דבר" (30.10.1984) מודה במאמר ראשי: "חלקים לא קטנים במימסד ובציבור הישראלי מגלים הבנה, סימפטיה ואפילו הערכה לאנשי הטרור היהודי".

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית פועלת ותמשיך לפעול להקמת חזית רחבה ביותר נגד הגזענות וסכנת הפאשיזם. יש להדוף את הגזענים והפאשיסטים בכל מקום, בו הם מופיעים. יש לנהל מסע הסברה נרחב ביותר, בקרב הנוער במיוחד, להסביר את האופי המעמדי של הפאשיזם כדיקטטורה טרוריסטית של החלק הריאקציוני, הקיצוני ביותר של מעמד בעלי ההון הגדול, כאויב של מעמד הפועלים והמוני העם, כאויב הנוער, שהוא הקורבן העיקרי של המלחמות.

ד. לביטול האפלייה העדתית

חברים,

בתקופה שבין הועידה ה-19 והוועידה ה-20 החרף עוד יותר הקיטוב החברתי, ובמיוחד מאז הקמתה של ממשלת המערך-הליכוד, שמעזה לפגוע בעובדים ובהמוני-העם במידה שממשלות הליכוד לא העזו. העוני מתרחב ומעמיק עוד יותר. בעיית העוני בקרב האוכלוסיה היהודית קשורה במידה רבה באפלייה העדתית של בני עדות המזרח. ישנם עניים גם בקרב יוצאי אירופה ואמריקה. אולם רוב-רובם של העניים הם בני עדות המזרח. הן העוני והן האפלייה העדתית, מקורם במשטר, בו שולט מעמד בעלי ההון בעזרת עושי-דברו בקרב העובדים – הנהגת המערך.

האפלייה העדתית מתבטאת בכל תחומי החיים. רוב המועסקים מבני עדות המזרח הם עובדים בעלי שכר נמוך. רוב התושבים בעיירות הפיתוח, שהן עיירות עוני, ובשכונות המצוקה, הם בני עדות המזרח. האבטלה ההמונית פוגעת בהם קשות. רבים מהם פוטרם מעבודתם. מרביתן של המשפחות מרובות הילדים בקרב האוכלוסיה היהודית הן מעדות המזרח ומתגוררות בתנאי דיור תת-אנושיים.

האפלייה של בני עדות המזרח היא גם בתחומי החינוך והתרבות. קיימת אפלייה כלפי התרבות, הספרות והמנהגים של עדות המזרח, שרובם מוצאם מהארצות הערביות.

בוועידתנו ה-19 עשינו ניתוח רחב ומעמיק של הבעיה, בפרק: "האפלייה העדתית ושורשיה המעמדיים". מוצע שוועידתנו ה-20 תאשר מחדש את

ההנחות והמסקנות בנושא זה שאישרה ועידתנו ה־19. מפלגתנו הקומוניסטית נאבקה בכל כוחה נגד האפלייה העדתית. מפלגתנו משתפת־פעולה בידידות ובאחוה, עם ארגון הפנתרים השחורים במאבק נגד האפלייה העדתית במסגרת החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, על יסוד מצעה המדיני והחברתי.

מפלגתנו מדגישה, כי המפתח להצלחת המאבק נגד האפלייה העדתית הוא בניהולו לא על בסיס עדתי־צר אלא כחלק חשוב ממאבקו של כלל ציבור העובדים, המנוצלים והמקופחים, נגד המדיניות השלטת ונגד המשטר החברתי הקיים. אחדותם של תושבי שכונות העוני ועיירות הפיתוח במ־אבקם – חיונית להצלחתם. המאבק צריך להתנהל לא "נגד אשכנזים" ולא "נגד ערבים", אלא נגד משטר הניצול המעמדי, האפלייה העדתית והדיכוי הלאומי. באחדות המאבק של כל הכוחות, ללא הבדל עדה ולאום, המעונ־יינים בשינוי יסודי של המדיניות השלטת ובשינוי המשטר במדינת ישראל – המפתח להצלחת המאבק נגד האפלייה העדתית.

ביטויי המאבק שנוצרו בשנים האחרונות בקרב תושבי שכונות העוני ועיירות הפיתוח היו עד כה בעיקר בהתארגנויות מקומיות. במקרים רבים היו אלה התארגנויות של צעירי השכונות. חשיבות מיוחדת היתה להתארגנות "מאבק 85", משום שהדגישה את הקשר בין המשבר הכלכלי והחברתי לבין מדיניות המלחמה, הכיבוש וההתנחלויות. חולשות המסגרות הללו היתה בכך, שהן לא הצליחו לפתח לעצמן תפיסה כוללת ומעמיקה יותר של הבעייתיות החברתית והקשריה הפוליטיים, ולכן גם לא התמידו במאבקן. המימסד השלטוני ראה בהתארגנויות המחאה החברתית סכנה ופעל נגדן. בחישת הליכוד, המערך ותמ"י – המפלגה הבורגנית העדתית – בתהארגנויות הללו, הקשתה גם היא על פעילותן. המימסד השלטוני הצליח למנוע התפתחותה של תנועת מאבק חברתי יציבה.

חברי המפלגה שפעלו במסגרת התארגנויות המחאה החברתית עשו לפיתוחן ולחיזוקן, לשמירת האחדות בהן, לראייה מעמדית נכונה של הבעיות הבסיסיות ובכללן בעיות האפלייה העדתית, ולהבנת הקשר בין הבעיות החברתיות לבין בעיית ההוצאות הצבאיות העצומות למלחמה, לכיבוש ולהתנחלויות. עדיין קיימת חולשה בעבודתנו בציבור זה. לכן פוטנציאל התרומה הגדול של מפלגתנו להתפתחות המאבק החברתי עדיין איננו ממומש במלואו.

ארגון הפנתרים השחורים מילא תפקיד חשוב בהתארגנויות ובמאבקים הללו. נסיונות שנעשו, על בסיס מקומי – הוצאת חומר הסברה מיוחד לאוכלוסיה הזו, ובכלל זה עתוני שכונות, הוכיחו את חיונותם.

ה. לקידום מעמד האשה

חברים,

בשנים שבין הוועידות ה־19 וה־20 חלה נסיגה חמורה במעמדה של האשה בישראל ובזכויותיה. תמורה שלילית זו היא תוצאת השחיקה הכללית של ערכי הדמוקרטיה, הגברת ההסתערות של החוגים הדתיים הקיצוניים, והמשבר הכלכלי והחברתי החמור.

מפלגתנו רואה במאבק לשוויון-זכויות האשה חלק אינטגרלי של המאבק הכללי של מעמד הפועלים ושל כוחות הקידמה נגד הניצול, לדמוקרטיה ולקידמה חברתית. אפליית האשה היא אחד הפגעים של המשטר הקפיטליסטי-סטי, המנצל את העובדים. הנשים העובדות סובלות בו מניצול כפול – כעובדות וכנשים.

האבטלה ההמונית פוגעת ברבבות עובדים, אך היא פוגעת בשיעור גבוה יותר בנשים וגורמת להחזרתן הביתה.

סגירת מוסדות ילדים (במסגרת צמצום שרותי החינוך) וכמו כן התשלום הגבוה להחזקת הילדים במעונות ובגני הילדים, מחזירים את האם העובדת הביתה.

האלימות המתפשטת כתופעה כללית בחברה הישראלית פוגעת קשות בנשים. האלימות כלפי הנשים מתבטאת במעשי אונס ובריבוי מספר הנשים המוכות.

המשבר הכלכלי פוגע עוד יותר בנשים הערביות. האשה הערבייה העובדת ממשיכה לסבול מניצול משולש: כעובדת, כאשה וכערבייה. רבות מהן נדחקות למפעלים קטנים בתנאי ניצול מחפירים וללא זכויות סוציאליות. נשים ערביות רבות בעלות השכלה אינן מגיעות למשרות ממשלתיות או ציבוריות, הסגורות בפניהן בגלל האפלייה הלאומית ואפלייתן כנשים. הוועדה הממלכתית למעמד האשה בישראל קיבלה מאות החלטות שלא מומשו כלל ועיקר. ממשלת ישראל מסרבת גם לאשרר את האמנה הבינלאומית לביטול אפליית הנשים.

מפלגתנו הקומוניסטית נאבקה נגד כל אפלייה של האשה, ובמיוחד בחוקי האישות, בעד שוויון-זכויות בכל תחומי החיים. סיעות חד"ש בכנסת, בהסתדרות ובנעמת העלו את התביעה לחוקק חוקים להבטחת שוויון זכויות האשה:

1. חוק יסוד שוויון זכויות האשה;
  2. חוק הפרדת הדת מהמדינה;
  3. חוק נישואין וגירושין אזרחיים, בצד הנישואין והגירושין הדתיים.
- מפלגתנו הקומוניסטית תיזום מאבקים ותתמוך בכל המאבקים המקדמים את שוויונה המלא של האשה בישראל.

1. נגד הכפייה הדתית

חברים,

בתקופה שבין הוועידה ה-19 וה-20 גבר מאוד הלחץ של המימסד הדתי היהודי – המפלגות הדתיות, הרבנות הראשית, בתי-הדין הרבניים קבוצות לחץ בריוניות, במטרה לכפות את אורח החיים הדתי וההוראות של ההלכה על הרוב החילוני של האוכלוסיה.

כוחות אלה הגבירו את מאמציהם לאחר הקמת ממשלת "האחדות הלאומית", בה משתתפות סיעות דתיות שונות, המתחרות ביניהן על קולות הבוחרים באמצעות הקצנת דרישותיהן הקלריקליות ומאבק מיליטנטי למימושן. הליכוד והמערך מצידם, מתחרים ביניהם כדי למשוך את הסיעות הדתיות לצידם על ידי ויתורים לדרישותיהן. אופיינית היא התנהגותו של ראש הממשלה, ש. פרס, המפגין את "דתיותו" ומכריז, כי דאגתו לעסקנים הדתיים אינה נובעת משיקולים פרגמטיים, אלא מהשקפת עולמו, הרואה בדת היהודית יסוד לחברה הישראלית.

כבר בתקופת ממשלת הליכוד הצליחו המפלגות הדתיות להעביר בכנסת חקיקה של כפייה דתית, כמו ביטול הסעיף בחוק ההפלות שהתיר הפלות מטעמים סוציאליים, חוק האנטומיה והפתולוגיה וחוק הרחבת סמכויות בתי-הדין הרבניים. עתה הן ממשיכות בלחצן במטרה לחזק את המונופול של הזרם האורתודוקסי השמרני בעניינים דתיים וציבוריים, ולכפות את החוק "מיהו יהודי" על-פי ההלכה.

נוסף לכך פתחו הכוחות הקלריקליים במיתקפה רחבה נגד מה שהם מכנים "חילול השבת". הם הצליחו לקרקע את מטוסי "אל-על" בשבתות. החוגים הקלריקליים מארגנים הפגנות רעשניות ואלימות בערים שונות בלילות שבת כדי למנוע קיום הצגות תיאטרון או הקרנת סרטים בבתי-קולנוע. הם הצליחו לכפות בעזרת ראש הממשלה, ש. פרס, על ראש עיריית רמת-גן לסגור את איצטדיון הכדורגל בעיר בשבתות.

הסטטוס-קוו בענייני דת פועל נגד העובדים וכל השכבות העממיות. הפסקת התחבורה הציבורית בשבתות מונעת מהם וממשפחותיהם מליהנות מהיום החופשי.

הסטטוס-קוו ההולך ומשתנה לטובת המפלגות הדתיות, פוגע במיוחד בזכויות האשה. חוקי האישות הדתיים מפלים לרעה את האשה, רואים בה אדם נחות דרגה, משפילים את כבודה. החוק המקנה מונופול לדתיים בענייני נישואין וגירושין, ואי-קיום האפשרות של נישואין וגירושין אזרחיים, גורם סבל רב לנשים רבות. בבתי-הדין הרבניים מופלית האשה לרעה.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית נאבקת נגד הכפייה הדתית על כל צורותיה להפרדת הדת מהמדינה, לחופש המצפון בצד חופש הפולחן הדתי.

7. העמקת המשבר הכלכלי והחברתי

חברים,

המשבר הכלכלי-החברתי העמוק, בו שרויה ישראל כיום הוא משבר של הקפיטליזם המונופוליסטי-הממלכתי הישראלי, שקיבל אופי מיליטריסטי תוקפני וקולוניאלי יותר, מחד, ותלוי יותר מאי-פעם במונופולים האמריקאיים, מאידך.

כדי להבין את המערכת הכלכלית-הצבאית-הפוליטית בישראל יש לבחון את ההתפתחויות החדשות בעצם המבנה של הכלכלה. התופעה הבולטת ביותר היא התעצמותה של התשלובת הצבאית-התעשייתית. אמנם תישלר-בת זו התהוותה במשך תקופה ארוכה, אך החדש הוא בזה שהיא עכשיו שולטת כמעט ללא מצרים בכלכלה ובחברה בישראל, וכן במדיניות החוץ. המושג "תשלובת צבאית-תעשייתית" נוצר בארה"ב. זהו שילוב מיוחד של המונופולים של תעשיית הנשק, השולטים בעיקר אמצעי-הייצור, של נציגי הכוחות המזוינים ושל החלק הבכיר של מנגנון המדינה, המשרת את המונופולים. התשלובת מגייסת לצידה חלקים מהאינטליגנציה, מהמנהיגים האיגוד-מקצועיים, מעובדי אמצעי התקשורת, ואלה תומכים במירוץ-חימוש ובאינטרסים של התשלובת הצבאית-התעשייתית, של ההון המונופוליסטי-ממלכתי בכלל.

תשלובת צבאית-תעשייתית קיימת בארצות קפיטליסטיות רבות. בישראל היא כיום הדומיננטית בכל החיים הכלכליים, החברתיים והפוליטיים.

בוועידתנו ה־19 (1981) הגדרנו את הכלכלה הישראלית כ"התפתחות הקפיטליזם המונופוליסטי-הממלכתי". אמרנו: "הקפיטליזם המונופוליסטי-הממלכתי שהתהווה בישראל כתוצאה מהמיזוג של עוצמת המונופולים וההון הפיננסי עם כוחה הכלכלי-פיננסי-מדיני של המדינה, בא לידי ביטוי בתחום הכלכלי-חברתי, בתחום מדיניות הפנים ובתחום מדיניות החוץ. אולם הווי-סות המונופוליסטי-הממלכתי, המכוון להבטיח את האינטרסים של ההון הפיננסי, אינו יכול לרסן את הכוחות הסטיכיים הפועלים במשק הקפיטלי-סטי הישראלי" (ספר הוועידה ה־19, עמ' 38).

דברים אלה נכונים, אך אינם מספיקים. בשנים האחרונות בולטת השליטה המוחלטת כמעט של התשלובת הצבאית-התעשייתית על מדיניות הפנים והחוץ של ישראל.

אמרנו גם, כי "לקפיטליזם המונופוליסטי-הממלכתי הישראלי אופייניים מיליטריזציה חסרת תקדים של התקציב והמשק ותלות גוברת בהון הזר, וקודם כל האמריקאי" (שם, ע"ע 152-153). קווים אלה בלטו עוד יותר בשנים האחרונות.

התשלובת הצבאית-התעשייתית הישראלית

התעשייה הצבאית בישראל הפכה גורם דומיננטי בכלכלה. היא מקיפה בזמנים שונים 30 עד 40 אחוזים מכלל הייצור התעשייתי של ישראל ומעסיקה כ־25 אחוזים מכלל המועסקים בתעשייה. ייצוא הנשק מהווה אף הוא כ־25 אחוזים מהייצוא התעשייתי של ישראל.

הבעלות על התעשייה הצבאית היא בידי המדינה, חברות-הון והון זר. לתעשייה הצבאית שייכים: "התעשייה הצבאית הישראלית" (תע"ש), זהו קונצרן בבעלות המדינה, שמפעלים שונים בארץ קשורים אתו. "התעשייה האווירית", גם קונצרן זה שבבעלות המדינה כולל ענפי ייצור שלכל אחד מהם מייצרים מפעלים שונים; רפאל (רשות פיתוח אמצעי לחימה) שמפתחת מערכות נשק על-פי טכנולוגיה חדישה (טילים, פצצות מתוחכמות ועוד) ומעבירה את הייצור עצמו למפעלים – קבלני משנה; חברת "תדיראן", שבבעלות חברת "כור" ההסתדרותית ושותפים פרטיים, זהו קונצרן תעשייתי, המייצר לצבא וכן מוצרים לאזרחים; "אל-אופ", חברת-בת של "תדיראן" בשותפות עם הון פרטי, מייצרת בעיקר בשביל הצבא; "מספנות ישראל"; מפעל בבעלות המדינה המייצר ספינות נושאות טילי ים-ים "גבריאל"; "סולתם", בבעלות הון פרטי וחברת "כור", המייצר מרגמות כבדות ותחמושתן, וכן תותחים ארוכי טווח; "מסה" – מרכזים לחידוש, להחזקה ולשיפוץ של טנקים ותותחים, בהם מיוצר טנק "המרכ-בה", אך חלקים מהטנק מיוצרים על-ידי חברות פרטיות שונות; "אלביט", מפעל מקבוצת אלרון שבעליו חברת בנק דיסקונט להלוואות. הוא מייצר עבור הצבא ציוד ומערכות קשר, ומחשבים; "אליסרה", מפעל בבעלות תדיראן ומשקיעים אמריקאיים, המייצר מערכות תקשורת צבאיות ואזרחיות.

החברות הללו מקיפות יותר מ־80% של הייצור הצבאי בארץ. ישנן חברות נוספות הקשורות במשרד הבטחון, כמו "שילון" בקרית-גת, המייצר מסיכות גז בשביל הצבא; ו"פונץ לוי", המייצר מצנחים וציוד בטחון עבורם. חלק של הייצור הצבאי הישראלי תלוי בהספקת חלקים חשובים אמריקאיים.

התשלובת הצבאית-התעשייתית בישראל אינה התעשייה הצבאית בלבד, אלא גם מפעלים רבים נוספים וענפים שונים וחברות הון, הקשורים בה. כך היא מקיפה את רוב התעשייה. לתשלובת קשר הדוק עם הצמרות של משרד הבטחון והצבא, ראשי החברות התעשייתיות, הבנקים והמימסד הפוליטי. קציני צבא בכירים רבים, שפרשו מהצבא, הפכו למנהלים של תעשיות צבאיות ושל תעשיות אזרחיות, שהופנו לייצור צבאי ולייצור אחר בשביל הצבא. אחרים הפכו סוכנים של יצרני נשק ישראליים, או סוכנים של חברות נשק אמריקאיות וזרות אחרות (כך מפקד חיל-האוויר לשעבר, מרדכי הוד, מייצג בישראל את הקונצרן הצבאי האמריקאי "נורת'רופ", שהוא מגדולי יצרני מטוסי הקרב). הקצינים לוחצים לקניית נשק מהחברות שהם מייצגים.

קצינים בכירים, מנהלי חברות הון ופקידים גבוהים עברו במשך השנים ממימסד אחד לשני; מהצבא לחברות הון ולצמרת מנגנון המדינה וחזרו חלילה. נוצרה קבוצה של צמרת המימסד הצבאית-תעשייתית-פוליטי, "שדולה בטחוניסטית" בעלת אינטרס כלכלי דומה והשקפות פוליטיות דומות, הלוחמת לפיתוח מירבי של התעשייה הצבאית. סכומי עתק בוזבזו לפרוייקטים שנכשלו ושאושרו בלחץ השדולה הזאת. התשלובת הצבאית-תעשייתית, המכתיבה את המדיניות בכל התחומים קשורה בתשלובת הצבאית-התעשייתית של ארה"ב. דוגמה לכך פרוייקט תעלת הימים והמטוס "לביא". פרוייקט המטוס "לביא" שאמור היה לעלות 2 מיליארד דולר, יעלה לפי חישובים חדשים לפחות עשרה מיליארדי דולר. ה"לביא", שהמנוע שלו, הכנפיים וחלקים חשובים אחרים צריכים להיות מתוצרת ארה"ב, היא אחת ההרפתקאות היקרות ביותר שנכנסו אליה כתוצאה מלחץ התשלובת הצבאית-התעשייתית.

לתשלובת הצבאית-התעשייתית, המהווה את עמוד השדרה של הקפיטליזם המונופוליסטי-הממלכתי בישראל, שותפים הקונצרנים הבנקאיים, חברות השקעה, כמו "כלל", וכן מפעלי חברת העובדים. הם מעוניינים בהמשך המיליטריזציה של המשק ושל התקציב.

ייצוא הנשק הישראלי

ייצוא הנשק מישראל גדל מ-50 מיליון דולר ב-1972 ליותר ממיליארד דולר ב-1984. ישראל היא יצואן הנשק השביעי בגודלו בעולם. ישראל מוכרת נשק לא רק מסיבות כלכליות אלא גם מסיבות פוליטיות, בעיקר למדינות באפריקה, במרכז אמריקה ובאסיה, בעלות משטרים פאשיסטיים, גזעניים, בתוכן גם לכאלו שניתקו רשמית את היחסים הדיפלומטיים עם ישראל. לפי מקורות חוץ, על המדינות שישראל מספקת נשק נימנות: דרום-אפריקה, קניה, זאיר, טיוואן, אל-סלוואדור, גוואטמלה, הונדורס, צ'ילה ובולוניה. כן מספקת ישראל נשק לכנופיות מורדים בארצות שונות נגד משטרים מהפכניים ואנטי-אימפריאליסטיים.

חלק חשוב בייצוא הנשק הישראלי קשור בשיתוף-הפעולה האסטרטגי עם ארה"ב. כאשר מסיבות פוליטיות פנימיות הממשל האמריקאי אינו יכול לספק נשק למשטרים רודניים, או לכנופיות מורדים, נגד משטרים דמוקרטיים, כי אז ישראל מבצעת את המשימות המלוכלכות בתחום זה בשם המאבק המשותף נגד הקומוניזם ונגד ברית-המועצות.

רוב מכירות הנשק נשמרות בסוד מהציבור, מהכנסת ואף מהממשלה.

הקובעים הם משרד הבטחון, ה"מוסד" וועדות התיאום הצבאיות והכלכליות הישראלית-האמריקאיות.

מכירות הנשק של ישראל הן בשיתוף-פעולה עם הממשל האמריקאי ובהסכמתו, ופעמים רבות, לפי בקשתו.

לייצוא הנשק הישראלי תוצאות פוליטיות חמורות כבר היום ולטווח ארוך. הן משניאות את ישראל על העמים הלוחמים לשחרור לאומי, למשטר דמוקרטי, נגד דיקטטורות צבאיות, פאשיזם וגזענות.

עצם הייצוא הצבאי של ישראל תלוי ברובו המכריע בהמשך קיום המשטרים הרודניים. לכן נוצר גם אינטרס כלכלי לתישלוּבּת התעשייתית-הצבאית הישראלית בהמשך קיומם של המשטרים הפאשיסטיים והגזעניים. נפילתם, כמו שקרה באיראן לאחר הפלת השאה, ובניקרגואה לאחר הפלת הרודן סומוסה, משמעותה אובדן שווקים לנשק הישראלי.

לתישלוּבּת אינטרס ברור במניעת שינוי המדיניות הישראלית בכיוון השלום. היא מעוניינת בהמשך המלחמות. זוהי קבוצת לחץ ניצית בעניין הסיכסוך הישראלי-הערבי. התשלוּבּת הצבאית-תעשייתית עושה הכל כדי למנוע הקטנת ההוצאות הצבאיות.

החרפת המשבר הכלכלי והחברתי

ההוצאות הצבאיות של ישראל עצומות. מאז מלחמת אוקטובר 1973 ועד סוף 1984 הוציאה ישראל למטרות צבאיות כ-60 מיליארד דולר, כ-5-6 מיליארדי דולרים בשנה. להערכות רשמיות אלו יש להוסיף הוצאות צבאיות הכלולות בתקציבים של משרדים שונים (מילואים, התנחלויות בשטחים הכבושים ועוד). נוסף לכך החזרת החובות והריבית, רובם ככולם לארה"ב, מגיעה בשנות ה-80 מדי שנה לכ-10 מיליארד דולר. התוצר הלאומי הגולמי של ישראל בשנים הללו הוא כ-22 מיליארד דולר בשנה. משמעות הדבר, שישראל מוציאה למטרות צבאיות (כולל החזרת חובות) כ-70% מהתוצר הלאומי הגולמי שלה. בשנים 1984/85 ו-1985/86 מגיעות ההוצאות הצבאיות, כולל החזרת החובות והריבית, ל-76% מתקציב המדינה.

ההוצאות הצבאיות העצומות הן הסיבה העיקרית למשבר הכלכלי והחברתי העמוק הפוקד את ישראל. ישראל הגיעה למצב שאינה יכולה כבר להחזיר את חובותיה באמצעות הלוואות נוספות. לכן האימפריאליזם האמריקאי, שבשרותו פועל המימסד השליט בישראל, החליט החל משנת 1984 לתת לישראל את "הסיוע" הצבאי והכלכלי כולו כמענק בסך 3 מיליארד דולר בשנה. אבל גם זה לא הספיק. לכן נוכח המצב של ערב פשיטת רגל של ישראל, החליט הממשל האמריקאי באמצע שנת 1985, באישור הקונגרס, להעניק לבעלת-בריתו האסטרטגית מענק חירום מיוחד לשנת 1985 ו-1986 בסך 1.5 מיליארד דולר. מענק זה, כמו כל ה"סיוע" הצבאי והכלכלי אינו סיוע להצלת המשק הישראלי, אלא תשלום חלקי עבור השירותים הצבאיים והאחרים שמגישה ישראל לממשל האמריקאי במזרח-התיכון ובאזורים אחרים בעולם.

המכונה הצבאית הישראלית נבנתה, מאז 1973, במיוחד בעזרת ואשינגטון. אולם הסיוע הצבאי האמריקאי אינו מכסה את אחזקת הציוד הצבאי, את הכשרת כוח-האדם להפעלתו והקמת מחסני איחסון. על כל דולר שישראל מוציאה לרכש צבאי היא צריכה להוציא עוד שני דולר להחזקתו. ככל

שישראל רוכשת יותר נשק היא מסתבכת יותר מבחינה כלכלית וגוברת תלותה בארה"ב.

הגרעון השנתי במאזן התשלומים מגיע ל-2 מיליארדי דולרים. מכ-15 מיליארד דולר יבוא שנתי, ישראל יכולה לשלם על-ידי יצוא רק 10 מיליארד. ההפרש של כ-3 מיליארדי דולרים הוא בהעברות החד-צדדיות (פיצויים מגרמניה, מגביות, מענק אמריקאי, השקעות הון).

החוב החיצוני גדל בלי הרף. הוא גדל מ-10 מיליארד דולר בסוף 1975 ל-30 מיליארד דולר ויותר היום. חובות הפנים בערכם הדולרי מגיעים לסכום דומה.

לפי המתפרסם בחוץ-לארץ מצויות בידי ישראל יותר מ-100 פצצות גרעיניות שיוצרו בשיתוף-פעולה עם ארה"ב ודרום-אפריקה. מבחינה תק-ציבית נושא זה אינו מופיע בגלוי, אך אין ספק ש"האופציה הגרעינית" בולעת הון רב.

הסכם הסחר החופשי של ישראל עם ארה"ב הוא צעד נוסף לקשירת המשק הישראלי לאינטרסים של המונופולים האמריקאיים. אלה מעויינים לנצל את כוח העבודה הזול יחסית של ישראל, להשתלט כליל על השוק הישראלי ולהשתמש בחברות ישראליות לחדירה ניאוקולוניאליסטית לארצות אפריקה, אסיה ואמריקה הלטינית, וכן לייצוא למערב אירופה. הממשל האמריקאי מתערב בגלוי בניהול המדיניות הכלכלית-החברתית של ישראל. הוא מתנה את הסיוע בהורדה חריפה של רמת-החיים של העובדים, בהרחבת האבטלה, בצמצום ניכר של השירותים הציבוריים (בריאות, חינוך, סעד רווחה) ובביטול שיטת תוספת-היוקר.

המשק הישראלי חדל לצמוח בשנים האחרונות והענפים האזרחיים בת-עשייה, בבנייה ובחקלאות נקלעו למשבר חמור.

במסגרת התוכנית המופעלת מאז יולי 1985 קבעו הממשלה והבנקים הגדולים שיעורי ריבית ריאלית שנתית חסרי-תקדים, שהגיעו עד ל-100% ויותר, ובכך הקטינו את הביקוש לאשראי להשקעות ופגעו במיוחד בבורגנות התעשייתית האזרחית, בבעלי משקים חקלאים, בקיבוצים, במור-שבים וביצרנים קטנים ובינוניים אחרים. התרחבות האבטלה והשחיקה החריפה בשכר הריאלי הקטינו את הביקוש של ציבור העובדים, ועובדה זו גרמה לצמצום נוסף בענפים המייצרים מוצרי צריכה. הצמצום הדרסטי בהשקעות הממשלה בפיתוח ובשיכון בישראל והקטנת הערך הריאלי של המשכנתאות לזכאים, החריפו את המשבר בענף הבנייה. התוצאה הכוללת של ההתפתחויות הללו היא פשיטות-רגל רבות, והחרפת הסתירות בתוך הבורגנות הישראלית בין קבוצות ההון הגדולות של התשלובת הצבאית-תעשייתית-בנקאית לבין הבורגנות של התעשייה האזרחית, ובמיוחד שכבות של בורגנות בינונית וזעירה.

מאז מלחמת לבנון הואצה שחיקת השכר הריאלי של העובדים ו"ממשלת האחדות הלאומית" של המערך, הליכוד והמפלגות הדתיות פתחו במבצע של גזרות קשות ביותר נגד העובדים ושכבות הביניים ולהפיכת האבטלה להמונית.

האינפלציה קיבלה ממדים מאיימים ביותר. שיעור האינפלציה השנתית גדל מ-48% ב-1978 ל-191% ב-1983 ול-445% ב-1984. השנה (1985) פועלת ממשלת פרס-שמיר להורדת שיעור האינפלציה על-ידי יצירת אבטלה המונית, הורדה דרסטית של שכר העובדים והכנסות שכבות הביניים ועל-

ידי צמצום אכזרי של השירותים הציבוריים. זוהי תוכנית לחלוקה מחדש של ההכנסה הלאומית לטובת בעלי ההון הגדול, המקומי והזר, ולרעת העובדים והמוני-העם. אין היא יכולה להבריא את הכלכלה מאחר שאינה נוגעת בסיבה העיקרית למשבר – ההוצאות הצבאיות העצומות ומדיניות המלחמה והסיפוחים.

המימסד השלטוני של ישראל, שבמרכזו צמרות המערך והליכוד פועל במלוכד לטובת חברות ההון, הבנקים, ספסרי הבורסה ולרעת העובדים. משבר המניות (ינואר 1983) ומשבר מניות הבנקים (אוקטובר 1983) חשפו את פרצופו של הקפיטליזם המונופוליסטי-הממלכתי הישראלי. הממשלה נטלה על עצמה התחייבות בסך 7 מיליארד דולר ל"הסדר" מניות הבנקים מאוצר המדינה (על חשבון הציבור), לאחר שהבנקים ביצעו במשך תקופה ארוכה את "ויסות" המניות, רימו והוליכו שולל את הציבור. במקרים רבים אחרים נטלה הממשלה על עצמה את סיבסוד ההון שנקלע למשבר. מכאן ברור, שהיה שילוב אינטרסים של הבנקים ושל הממשלה בנושא ויסות המניות.

מדיניות ממשלת פרס-שמיר העמיקה את הקיטוב המעמדי ואת הפערים החברתיים והחריפה את תופעות הניוון החברתי והמוסרי, הייאוש והעבר-יינות. הכרזתו של ראש-עיריית שדרות, לפיה דומה עיירתו לעיירות שחורים בארה"ב במאה ה-19, מבטאת את ריכוז בעיות העוני והמצוקה בעיירות העוני (המכונות "עיירות הפיתוח") בדרום הארץ ובצפונה. בעיי-רות הללו ובשכונות העוני בערים מרכזים יותר משליש מכל המובטלים. חיי עוני ומצוקה אופייניים לחלק ניכר מהמשפחות הערביות, הנמנות על העשירונים התחתונים בחברה הישראלית.

ניתן לומר, כי לישראל של מחצית שנות ה-80 אופייני קיטוב מעמדי חסר-תקדים. מצב זה מנסים לנצל החוגים הלאומניים והפאשיסטיים. מפלגתנו הקומוניסטית פועלת למען מאבק משותף של כל השכבות המנוצלות והמופלות לרעה, למען לחם, עבודה ושלוש, למען תמורות חברתיות מתקדמות.

"עיסקות החבילה" שנחתמו בין הממשלה, הנהגת ההסתדרות ואירגוני המעבידים היו עיסקות רמייה שנועדו כביכול להביא "יציבות המחירים". אך המחירים המשיכו לעלות ושכר העבודה הריאלי נשחק. בשנות ה-80 התרחבו שכבות העוני. המצב הגיע עד לידי כך שגם הרבה פועלים עובדים נאלצים לפנות לסעד ולבקשות השלמת הכנסת-מינימום.

כל התוכניות הכלכליות של הממשלה ומכתיבי מדיניותה האמריקאיים לא יביאו להבראה כלכלית. מטרתן היחידה: להוריד את רמת החיים של העובדים ושל שכבות הביניים, להפנות את מירב המשאבים הפיננסיים של המדינה למימון מטרותיהם האסטרטגיות, להבטיח רווחים מירביים לחברות ההון ולתשלובת הצבאית-התעשייתית.

כדי להתגבר על המשבר ולעלות על דרך הצמיחה הכלכלית הכרחי שינוי יסודי במדיניות הישראלית בכיוון השלום והורדה דרסטית של היקף ההוצאות הצבאיות. מדיניות כזאת תשחרר את ישראל גם מהתלות המסוכנת באילי הנשק האמריקאיים ובממשל האמריקאי ותוביל לעצמאות כלכלית

ומדינית כאחד. בתנאי שלום ייפתחו בפני ישראל אפשרויות חדשות ורבות סיכויים לקשרי כלכלה עם הארצות הערביות, עם מדינות מתפתחות רבות ועם ברית-המועצות וארצות סוציאליסטיות אחרות.

תוכניתנו הכלכלית

פתרון יסודי של הבעיות הכלכליות והחברתיות יכול לבוא רק בסוציאליזם. עם זאת עוד בטרם נצחון הסוציאליזם ניתן להוציא את הכלכלה מהמשבר הקיים ולהבריאה במידה רבה על-ידי ניהול מדיניות של שלום וקידמה חברתית.

מפלגתנו הקומוניסטית מראה את הדרך להוצאת ישראל מהמשבר הכלכלי-החברתי העמוק. תוכניתנו היא תוכנית אלטרנטיבית ממשית מול תוכניות הסרק של המימסד הפוליטי והכלכלי השליט בישראל, שכולן כאחת מבוססות על אותם יסודות כושלים שהם הסיבה למשבר הכלכלי העמוק והמחריף.

אלה עיקרי תוכניתנו:

1. קיצוץ מהותי בהוצאות הצבאיות על-ידי ניהול מדיניות של שלום-אמת, עצמאות לאומית, אי-תלות ואי-הזדהות; נסיגה מכל השטחים שנכבשו מאז 1967, הפלסטיניים, הסוריים והלבנוניים; פירוק כנופיות צד"ל, הפסקת כל התערבות ישראלית בלבנון; ביטול כל ההוצאות להתנחלויות בשטחים הכבושים.
2. פיתוח יחסי כלכלה ומסחר עם המדינות הערביות בתנאי שלום, עם ברית-המועצות וארצות סוציאליסטיות אחרות, ועם הארצות המתפתחות, על בסיס על תועלת הדדית.
3. פיתוח נרחב של ענפי היסוד של המשק למטרות שלום על-ידי השקעות ממלכתיות ובמיוחד במיגזר הממלכתי היצרני. ביטול הסכם אזור הסחר החופשי עם ארה"ב והסכם הסחר עם השוק האירופי המשותף, המאיימים על ענפים רבים של התעשייה הישראלית.
4. הלאמת הבנקים, חברות הביטוח וסחר החוץ. ביטול כל זכויות-הייתר של חברות ההון. עקירת ההון השחור.
5. שיחרור המשק הישראלי מהתלות במונופולים הזרים.
6. הרחבה משמעותית של השוק הפנימי על-ידי הגדלת כוח הקנייה ורמת-החיים של העובדים והמוני העם.
7. העלאה משמעותית של השכר הריאלי של העובדים. שכר שווה בעד עבודה שווה ללא הבדל לאום, עדה, מין וגיל.
8. הגדלה משמעותית של הסובסידיות למוצרים ולשירותים החיוניים והורדת מחיריהם.
9. מימון מלוא השירותים הציבוריים: חינוך, בריאות, סעד, רווחה, תרבות, ספורט - מתקציב המדינה. ביטול כל אגרות החינוך והבריאות. הגדלה משמעותית של ההקצבות הממלכתיות לרשויות המקומיות וביטול כל אפלייה.
10. הבטחת תעסוקה מלאה והכשרה מקצועית לכל דורש ללא אפלייה.
11. פיקוח ממלכתי קפדני על המחירים ומניעת העלאתם. מניעת מחירים מונופוליסטים.

12. שינוי יסודי במערכת המסוי. הטלת מסים כבדים על רווחי הון ורווחי בורסה. הקטנת נטל המסים על העובדים, האינטליגנציה העורבדת והעצמאיים הקטנים. שחרור ממס־הכנסה של כל המשתכרים פחות מהשכר הממוצע במשק. ביטול מס ערך מוסף וכל המסים העקיפים המוטלים על מוצרים ושירותים לצריכה המונית.
13. הבטחת שיכון ממלכתי מקיף בשכירות זולה. הבטחת דיור אנושי לתושבי שכונות העוני, לזוגות צעירים, למשפחות מרובות ילדים ולכל הנזקקים, ללא אפלייה.

8. המיתקפה של המעבידים והממשלה ומאבקי העובדים

חברים,
במחצית הראשונה של שנות השמונים נאבק ציבור העובדים בישראל להגנת שכרו וזכויותיו בתנאים של משבר כלכלי-חברתי מחריף, של מלחמה תוקפנית בלבנון ושל מדיניות שמטרתה המוצהרת היא הורדת רמת־החיים של העובדים.

ממשלות הליכוד שהעלו את המשק הישראלי על פסי האינפליה המואצת והקיפאון בצמיחה הכלכלית פעלו בעקביות, אם כי בשיטות שונות, להגדלת רווחיהם של בעלי־ההון ולשחיקת השכר הריאלי של השכירים.

ממשלת המערך־ליכוד שקמה ב־1984 בסיסמא של "הצלת הכלכלה" המשיכה ואף החריפה את המדיניות הכלכלית־החברתית האנטי־פועלית והאנטי־עממית של ממשלות הליכוד. היא מבצעת התקפה אכזרית, הכוללת שימוש חסר־תקדים בצווי חירום להורדת שכר העובדים, לפגיעה בהישגים הסוציאליים שלהם ובעצם ההתארגנות האיגוד־מקצועית. בתנאים של חרפת הקיטוב המעמדי ושל מאבקים עקשניים של השכירים פועלת ממשלת פרס־שמיר להורדת השכר הריאלי גם באמצעות חקיקה אנטי־פועלית ובאמצעות פיטורים והרחבת האבטלה.

באוקטובר 1984 כפתה הממשלה בשיתוף פעולה עם המעבידים והנהגת ההסתדרות את עיסקת החבילה הראשונה שמטרותיה העיקריות היו הורדת השכר הריאלי באמצעות קיצוץ בתוספת־היוקר והגדלת מספר המובטלים. ממשלת המערך־הליכוד נקטה בצעד אנטי־דמוקרטי חסר־תקדים של שימוש בתקנות שעת חירום לגבי כלל ציבור העובדים (בעבר השתמשו בצווי חירום רק לגבי קבוצת עובדים מסויימת זו או אחרת).

תקנות שעת חירום 1985 שהוציאה הממשלה ב־1 ביולי, קובעות במפורש שמטרתן – "לצמצם את ההוצאות של הממשלה ושל גופים ציבוריים אחרים, לרבות בדרך של הפחתת שכר העבודה וצמצום מספר העובדים בגופים אלה". התקנות גם אוסרות על המעבידים העלאת שכר כלשהי החורגת ממה שהממשלה קובעת; קובעות סדרי פיטורים העומדים בסתירה להסכמי העבודה הקיימים בשירות הציבורי; מונעות ביצוע מסקנות ועדת עצינוני לגבי המורים; מאפשרות לממשלה לא לעמוד בהתחייבויותיה לקופת־חולים של ההסתדרות; מפלות במיוחד את האוכלוסיה הערבית בקובען שמשפחות ערביות להן 4 ילדים ויותר (שאינן זכאיות לקיצבת יוצאי צבא) לא יקבלו אפילו את הפיצוי החד־פעמי מהבטוח הלאומי.

בספטמבר 1985 אושר בכנסת "חוק ההסדרים לשעת חירום במשק", אשר לראשונה בישראל מבטל על-פי חוק הסכמי עבודה חתומים וגוזל משכרם של העובדים.

השימוש בתקנות ובחוקים לשנת חירום ביחסי העבודה מכוון לחיסול הישגים סוציאליים חשובים שהשיגו העובדים במאבקים רבי-שנים, כמו למשל תשלום תוספת יוקר לפי הסכמים בין המעבידים וההסתדרות; תשלום קיצבות ילדים החל מהילד הראשון; הסדרים המעוגנים בהסכמי העבודה של פיטורים על פי הוותק במקום העבודה; קביעת השכר במשא ומתן בין העובדים והמעבידים.

השימוש בתקנות ובחוקים לשעת חירום הוא פגיעה חריפה בחופש המאבק האיגודי-מקצועי ונסיון לנטרל את האיגודים המקצועיים ואת ההסתדרות כמסגרת כוללת של האיגודים הללו. באמצעות השימוש בתקנות ובחוקים אלה משרתת הממשלה (שבראשה יו"ר מפלגת העבודה) בגלוי את האינטרסים של המעבידים וחושפת עוד יותר את מהות מנגנון המדינה הקפיטליסטית הקיים ככוח דיכוי ביחס לעובדים.

פיטורים ואבטלה

למרות שצמיחת המשק הישראלי נפסקה עוד בתחילת שנות השמונים, שיעור האבטלה המדווחת המשיך להיות נמוך יחסית עד 1984. הסיבות לכך היו הגיוס המוגבר למלחמת לבנון, הגירת צעירים מישראל, ירידת שיעור ההשתתפות בכוח-העבודה האזרחי וירידת מספר שעות עבודה למועסק.

ב-1984 נסתמן גידול בהיקף האבטלה. (מ-4.5% מכוח-העבודה בממוצע ב-1983 ל-5.9% ב-1984), וזאת עקב פיטורים של אלפי עובדים ועקב הקפאת מספר העובדים בסקטור הציבורי והפיננסי.

ב-1985 נמשכו הפיטורים, מספר המובטלים, כפי שמודיעה הממשלה, עלול להגיע עד 125 אלף בסוף השנה ולהתקרב ל-10 אחוזים מכלל העובדים. היקף הפיטורים הוא ניכר ביותר בענפי הבניה, הטקסטיל, החקלאות והשירותים הציבוריים.

הממשלה והמעבידים פועלים בצורה נמרצת לפיטורי עובדים ממפעלים יצרניים ומהשירות הציבורי כדי להשתמש בשוט האבטלה להורדה נוספת בשכר הריאלי וכדי ללחוץ להגברת הניצול של כוח-העבודה. יש לזכור, כי הורדת השכר והגדלת האבטלה הועמדו על-ידי הממשל האמריקאי כאחד התנאים להעברת סיוע החירום המיוחד בשנת 1985-1986 בסך 1.5 מיליארד דולר.

ב-1985, לראשונה מאז אמצע שנות הששים, מתמודד ציבור העובדים בארץ עם הבעיות של אבטלה המונית ושל ריכוזי מובטלים בעיירות הפיתוח, שהן עיירות עוני, ובקרב העובדים הערביים. מתפתחת תופעה של אבטלה רחבה גם אצל אקדמאים. האבטלה בקרב הדור הצעיר היא כיום המונית.

נוכח הפיטורים, סגירת מפעלים והגידול המהיר באבטלה היינו עדים ב-1984-1985 להפגנות בתביעה "לחם, עבודה!" ולהתארגנויות של מובטלים.

אחד התירוצים לפיטורים ההמוניים בסקטור הציבורי הוא שפיטורים אלה יביאו למעבר עובדים מהשירותים לייצור. המציאות היא, שפיטורים וסגירת מפעלים מבוצעים גם בייצור ואין כעת תנאים לקליטת עובדים חדשים

בענפי הייצור. יתר-על-כן, שיעור המועסקים בשירותים בישראל הוא תוצאה של רמת ההתפתחות הכלכלית וזהה לשיעורם בארצות כמו בריטניה, נורווגיה, שוודיה ואוסטרליה, ופיתוח השירותים הציבוריים הוא תנאי לקידום הייצור המודרני.

ירידת השכר הריאלי

גם בעבר היו שנים בהם נרשמה ירידה בשכר הריאלי הממוצע, אבל מעולם לא היתה שחיקת השכר כה גדולה, כפי שהיינו עדים לה מאז שעלתה לשלטון ממשלת המערך-ליכוד. לפי הנתונים הרשמיים, השכר החודשי הממוצע ירד מ-650 דולר ביולי 1984 ל-450 דולר ביוני 1985, או ב-30%. הפעלת צווי החירום ב-1 ביולי 1985 כבר גרמה לשחיקה נוספת של השכר. בחודשים יולי-ספטמבר 1985, כלומר מאז הפעלתה של "התוכנית הכלכלית החדשה", נשחק השכר במשק בכללותו ב-25% ובשרות הציבורי אפילו ב-31%. (הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה).

אחד האמצעים העיקריים בו נקטה הממשלה כדי לשחוק את השכר היה – אי תשלום תוספת-יוקר או תשלום תוספת-יוקר מקוצצת באמצעות עיסקות-החבילה ותקנות לשעת חירום. המטרה ארוכת הטווח של הממשלה היא – ביטולה המלא של שיטת תוספת-היוקר הקיימת זה למעלה מ-40 שנה, והחלפתה בתוספות שכר נומינליות כפיצוי חלקי לאינפלציה, שייקבעו אך ורק על-ידי הממשלה והמעבידים.

אחת הטענות שמעלה הממשלה להצדקת שחיקת השכר הריאלי היא, ששחיקה כזו תבריא את המשק ותבלום את האינפלציה. הנסיון של עיסקות-החבילה שוחקות השכר הוכיח, כי שחיקת השכר לא בלמה את האינפלציה, והיא המשיכה להשתולל.

טענה אחרת היא, ששחיקת השכר נחוצה להגדלת הייצוא. לפי נתונים של השוואה בינלאומית, שכרו של פועל תעשייה ישראלי הוא נמוך בהרבה משכרו של פועל תעשייה בכל ארצות אירופה המערבית וצפון-אמריקה ולמרות זאת נתקל הייצוא הישראלי בקשיים, שסיבתם אינה כלל שכרו של הפועל הישראלי.

נוסף לקיצוץ בשכר הריאלי של העובדים פעלו הממשלות בעקביות גם להכבדת עול המסים הישירים והעקיפים.

ההון הגדול מקבל גם אשראי מסובסד ומשוחרר במידה רבה מתשלום מס-הכנסה. חוקי המסים מאפשרים לחשב את מס-ההכנסה לחברות ההון עד לאפס מס. ב-1984 הגיע משקל השכירים בתשלומי מס-ההכנסה ל-70% לעומת 42% ב-1976. השכירים משלמים את מס ההכנסה מייד, ומורידים להם אוטומטית משכר העבודה. בעלי הכנסה הנמוכה אפילו משליש שכר העבודה הממוצע במשק, נאלצים אף הם לשלם מס-הכנסה. זוהי שיטת מסוי מעמדית מובהקת.

מס ערך מוסף, שהוא המס העקיף העיקרי, שנקבע תחילה בשיעור של 8% הועלה שוב ושוב עד שהגיע ב-1985 ל-15%. נוסף לכך הוטלו מסים עקיפים חדשים (מס נסיעות) ומתוכננות אגרות חינוך ובריאות.

ירידת השכר הריאלי והמיסוי המוגבר החריפו מאוד את מצבם של הזוגות הצעירים החייבים בתשלומי משכנתא לבנקים. במחצית השנייה של 1985 הגיע עול ההחזר החודשי של המשכנתא עד 70% מהשכר הממוצע במשק, דבר שהשפיע בצורה קשה ביותר על מצבם הכלכלי של זוגות צעירים רבים.

האשה העובדת

בשנות השמונים הסתמן גידול נוסף בשיעור הנשים העובדות בקרב כלל הנשים בארץ, אם כי גם עתה נופל שיעור זה מהשיעור המקביל בקרב הגברים.

נוסף לבעיות של ציבור העובדים בארץ בכללותו, סובלות הנשים העובדות מבעיות מיוחדות: כמחצית מהנשים העובדות מועסקות במשרות חלקיות, וזאת, בין הייתר, עקב הקשיים במציאת סידורים הולמים לילדיהן; שיעור האבטלה בקרבן גבוה יותר משיעור האבטלה בקרב הגברים. שכון של מרבית הנשים נופל מהשכר הממוצע במשק ורבות מהן מועסקות בענפים שבהן גם התנאים הסוציאליים נופלים מהמקובל. משכר נמוך מחפיר ומתנאי עבודה רעים במיוחד סובלות הנשים והנערות הערביות, המועסקות במתפרות ובמפעלים תעשייתיים אחרים וכן בחקלאות.

העובדים הערביים

150 אלף העובדים הערביים בישראל (ללא העובדים מהשטחים הכבושים), המהווים כ-11% מכוח העבודה, מועסקים ברובם כפועלים בענפי הבנייה, התעשייה, השירותים הציבוריים והקהילתיים, המסחר, החקלאות, השירותים, במסעדות ובבתי-מלון. בשנים האחרונות גדל מיספר בעלי המקצועות האקדמאיים בקרב האוכלוסייה הערבית והגיע ל-4% מהמועסקים, אך הוא מפגר עדיין בצורה רצינית אחר משקלם בקרב העובדים היהודיים - כ-25%.

ההתרחבות גל הפיטורים והאבטלה פגעה בצורה קשה במיוחד בפועלים הערביים, שבישוביהם אין כמעט מפעלי תעשייה וגם התעסוקה בחקלאות מצומצמת.

בין המובטלים הערביים ניתן למצוא גם אקדמאים רבים שאינם מוצאים עבודה הולמת משום שענפים עתירי ידע, כמו התעשייה האלקטרונית ותעשיות הנדסיות רבות, סגורים בפניהם. גם במפעלי חברת העובדים מעסיקים אקדמאים ערביים מעטים בלבד. המובטלים הערביים נתקלים בקשיים מיוחדים במציאת עבודה, משום שבכפרים הערביים אין לשכות עבודה, ולשם רישום בלשכה עליהם לנסוע לעיר הסמוכה ולבזבז כסף רב. האפלייה הלאומית מורגשת גם בתחום התעסוקה. באופן רשמי לא קיימות טבלאות שכר נפרדות לעובדים הערביים (לעומת זאת, קיימות טבלאות כאלה לגבי נשים בתעשייה...) אבל באופן מעשי סובלים הפועלים הערביים מאפלייה לרעה בתחום השכר ובאפשרויות הקידום.

הפועלים מהשטחים הכבושים

בישראל מועסקים כמאה אלף פועלים ערביים מהשטחים הכבושים, המהווים כ-6.5% מכלל המועסקים בישראל. מרבית פועלי השטחים מועסקים בבנייה (כ-45 אלף), בתעשיית השימורים ובתעשיות אחרות (17 אלף), בחקלאות (13 אלף) ובעבודות שירותים פשוטות (פועלי נקיון, פועלים במסעדות). הפועלים מהשטחים הכבושים מהווים למעלה משליש מפועלי הבנייה, 15% מהפועלים החקלאיים ו-5% מפועלי התעשייה.

הפועלים מהשטחים הכבושים הם כוח-עבודה זול המביא למעבידים רווח

קולוניאלי מיוחד. שכרם של פועלי השטחים נמוך מהשכר המקביל של הפועלים הישראליים וזכויותיהם הסוציאליות מצומצמות ביותר. פועלי השטחים אינם מבוטחים בביטוח אבטלה, אינם זכאים לקיצבות ילדים ואין להם ביטוח רפואי מסודר.

הפועלים הללו מאורגנים (במידה שהם מאורגנים) באיגודים המקצועיים בשטחים הכבושים. מחובתם של האיגודים המקצועיים הישראליים, ועדי העובדים והפועלים הישראליים לפעול לכך שפועלי השטחים הכבושים יועסקו בתנאים השווים לאלה של כלל הפועלים בישראל. שוויון כזה הוא גם אינטרס של הפועלים הישראליים, שכן שכר נמוך לקבוצת עובדים אחת מהווה לחץ להורדת שכרם של כלל העובדים.

הנהגת ההסתדרות אינה פועלת למימוש שוויון כזה. יתר־על־כן, היו כבר מקרים שפעילי הסתדרות אירגנו הפגנות לאומניות נגד העסקתם של פועלים מהשטחים הכבושים באתרי בנייה.

שביתות העובדים

במחצית הראשונה של שנות השמונים התאפיינו יחסי העבודה בארץ במאבקים מעמדיים קשים וממושכים, שהידועים ביניהם היו המערכות שניהלו עובדי "אל על", פועלי "אתא", הרופאים והמורים.

תנועת השביתות בשנות ה־80

השנה	מספר השביתות	מספר השובתים	סך הכל ימי שביתה	מספר העיצומים	משתתפים בעיצומים
1980	84	91,451	216,516	54	85,449
1981	90	315,346	782,305	59	252,463
1982	112	838,700	1,814,945	79	237,016
1983	93	188,305	977,698	47	104,506
1984	149	350,000	995,000	74	66,454

העובדה העולה מנתוני השביתות היא, שהשכירים לא הפסיקו את מאבקהם גם לאחר שממשלת הליכוד פתחה ביוני 1982 במלחמת לבנון. לעובדה זו נודעת חשיבות רבה והיא מלמדת שציבור העובדים, בהבדל מהמצב במלחמות הקודמות, מתגבר על הלחץ כלפיו לא לנהל מערכה מעמדית בימי מלחמה.

זהו ביטוי להבנה הגוברת בקרב העובדים על הקשר בין המלחמה והוצאותיה לבין שחיקת שכרם והורדת רמת־חייהם, הבנה המתבטאת בין היתר בפופולריות של הסיסמא שחד־ש העלתה הראשונה: "כסף לשכונות ולא להתנחלויות".

בתנאים של המשבר הכלכלי המעמיק, של סגירת מפעלים ושל פיטורים המוניים בשירות הציבורי, הופכת שאלת התעסוקה אחד הנושאים המרכזיים ביותר במאבקי העובדים. ב־1985 היינו עדים להתפשטות התופעה של התבצרות פועלים במפעליהם כדי למנוע את סגירת המפעל או העסק, או כדי למנוע את פיטוריהם (למשל, ב"אתא", במיכרות תמנע, במלון "לרום" באילת).

המאבקים שניהלו השכירים בראשית שנות השמונים מנעו שחיקה גדולה בשכרם. לפי הנתונים הרשמיים, בשנים 1982-1984 היו תוספות-היוקר שקיבלו העובדים 70% בלבד מעליית המחירים בכל אחת מהשנים הללו. פירוש הדבר, שכדי לשמור על ערכו הריאלי של השכר נאלצו העובדים לנהל מאבקים קשים, לרבות שביתות ועיצומים, למען תוספות שכר מעבר לתוספת-היוקר. הקונצרנים וחברות-ההון מנצלים את העובדה שהם מנהלים עסקים בענפים שונים, כדי להעביר הון ממפעל למפעל בהתאם לתנאי המשק ולסגור מפעלים וחברות שמבחינתם אינם רווחיים דיים. ציבור העובדים מתקשה להתמודד עם תופעה זו משום שטרם פותחה בארץ התארגנות לוחמת של שכירים במפעלים שונים השייכים לאותו קונצרן. כך, למשל, כאשר ניהלו עובדי "אתא" את המערכה נגד פיטוריהם, לא הופיעו איתם בחזית אחת כל עובדי החברות שבבעלות אייזנברג. יחד עם זאת יש לציין, כי היו יותר תופעות של סולידריות מעמדית.

האבטלה המתפשטת והצימצום החמור בשירותים הציבוריים מחריפים את המצוקה החברתית. לפי נתונים רשמיים, מיספר החיים מתחת לקו העוני גדל ב-25% ב-1984 לעומת 1983. במצב זה גדל מספר המידרדרים לעבריינות, לפשע ולשימוש בסמים. ממשלת המערך-ליכוד אינה מקצה את התקציבים ההכרחיים להפעלתם התקינה של בתי-החולים ומוסדות הילדים והקשישים, אך אינה מקמצת את ידיה כשמדובר בהפניית מאות מיליוני דולרים נוספים למלחמה בלבנון ולהתנחלויות בשטחים הכבושים.

האיגודים המקצועיים, ההסתדרות וחברת העובדים

בתקופת שלטון הליכוד הוחל במערכה שיטתית שנועדה לצמצם את סמ-כויות האיגוד-המקצועי ולבטל למעשה את תפקידם של ועדי העובדים. המקרה החמור הראשון היה בחברת אל-על, שם אילצו הממשלה וההסתדרות את העובדים להסכים - באיום של סגירת החברה - לפיזור הוועדים הנבחרים ולניהול העניינים עד היום על ידי מפרק. שיטת המפרק הופעלה גם בחברת אתא.

החלשת מעמדם של האיגודים המקצועיים נובעת גם ממדיניות הנהגת ההסתדרות אשר בשנים האחרונות קבעה באופן שרירותי, שהסכמי העבודה הארציים יהיו היחידים ומנעה חתימת הסכמי עבודה ענפיים או מפעליים. על רקע זה ועל רקע מדיניות הממשלה, החרף המאבק הפנימי בהסתדרות ואיגודים מקצועיים מסויימים (כמו הסתדרות עובדי המדינה) אינם משלימים על ההנחיות הממשלתיות או ההסתדרותיות.

הנהגת ההסתדרות הכללית נושאת באחריות להחלשת מעמדם של האיגודים המקצועיים ולמוגבלות המערכה המעמדית נגד המיתקפה של המעבידים והממשלה. בתקופת ממשלת הליכוד לא הופיעה הנהגת ההסתדרות כגורם אופוזיציוני תקיף ופעלה דווקא לבלימת מאבקי העובדים. החתימה על עיסקת-החבילה סימלה את הסכמתה של הנהגת ההסתדרות לפגיעה במכשיר החשוב של תוספת-היוקר ולהורדה משמעותית בשכר הריאלי. הנהגת ההסתדרות השלימה עם ירידת השכר ההתחלתי עד 33 אחוזים מהשכר הממוצע ואינה מנהלת מאבק ממשי להעלאתו לפחות ל-50 אחוזים מהשכר הממוצע, כפי שתובעות החלטות ועידת ההסתדרות. הנהגת ההסתדרות

תדרות משלימה למעשה עם התופעה המתרחבת של עבודה לא מאורגנת בתעשיית האלקטרוניקה, בחברות המחשבים ובענפים אחרים ועם שיטת החוזים האישיים והתופעות של קבלנים בשירות הציבורי ושל "ראיסים" המספקים כוח עבודה זול.

מדיניות זו של הנהגת ההסתדרות שבראשה מפלגת העבודה נובעת מהעמדה האידיאולוגית הציונית של "שלום בית מעמדי" ומהעדפתה את האינטרס של מפעלי חברת העובדים כמעבידים על פני הנאמנות לאינטרסים של העובדים.

הנהגת המערך בהסתדרות מקיימת הלכה למעשה את השותפות הקיימת בממשלת "האחדות הלאומית". הנהגת המערך בהסתדרות נותנת חיפוי "פועלי" למדיניות האנטי-פועלית של הממשלה, וגם אם בתחילה הם מותחים ביקורת על צעד זה או אחר, בסופו של דבר הם משלימים עימו ומפנים את תשומת ליבם של העובדים לשאלות משניות. הנהגת ההסתדרות, תחת לחץ העובדים, הכריזה פעמיים על שביתות ארציות כלליות. המוני העובדים נענו בהתלהבות והוכיחו, כי רצונם במאבק. אולם הנהגת ההסתדרות לאחר השביתות הגיעה להסכמים על הממשלה והמעבידים על חשבון השכירים.

ממשלת הליכוד החלה בהתקפה על קופת החולים הכללית, שהעריכה שזוהי "הבטן הרכה" של ההסתדרות, ואילו ממשלת פרס-שמיר המשיכה בה. השתתפות הממשלה בתקציב קופ"ח ירדה מ-30% ב-79-1978 ל-5% השנה. הממשלה לוחצת על קופ"ח לגבות דמי ביקור אצל רופא וכן תשלומים מיוחדים עבור בדיקות וניתוחים וכן עבור תרופות.

אחת הסכנות החמורות הנובעות ממדיניות הכניעה של הנהגת ההסתדרות היא, שמדיניות זו עלולה לסלול את הדרך לחיזוק הליכוד בהסתדרות. בהקשר זה צריך לציין בדאגה את הקריאה של חוגים בהנהגת העבודה להקים "אחדות לאומית" גם במוסדות ההסתדרות.

נוכח ההתעלמות של הנהגת ההסתדרות מהאינטרסים היומיומיים של העובדים, קמו התארגנויות של ועדי עובדים (13 הוועדים, הוועדה היוזמת של ועדי העובדים בגוש דן), שתבעו פיצוי הולם על שחיקת השכר ונאבקו נגד הפגיעות בזכויות שרכשו השכירים במאבק רב שנים. הנהגת ההסתדרות פעלה ופועלת נגד התארגנויות כאלה, ובכך היא מחלישה את ההסתדרות עצמה. הפעילות והמאבק של ועדים אלה היוו לחץ על הנהגת ההסתדרות ומנעו ממנה לא פעם להרחיק לכת בויתור על זכויות העובדים ושכרם.

חברת העובדים של ההסתדרות כוללת חברות הנמנות על הקונצרנים התעשייתיים-הבנקאיים הגדולים ביותר בישראל, ובתור שכזאת היא מהווה חלק מהקפיטליזם המונופוליסטי-הממלכתי שהתפתח בארץ. מפעלי חברת העובדים השייכים לקונצרנים כור, סולל בונה, המשביר המרכזי ובנק הפועלים וכן המפעלים שבבעלות הקיבוצים, פועלים כמפעלים קפיטליסטיים לכל דבר: מבחינת החתירה לרווחים מירביים, יחסי העבודה, העיסקות הפיננסיות (לרבות בבורסה), העיסקות הבינלאומיות והניהול הכספי. מפעלי חברת העובדים מהווים מרכיב של התשלובת הצבאית-התעשייתית ונוטלים חלק בייצוא של ציוד צבאי למשטרים פאשיסטיים וגזעניים.

חברת העובדים אינה משמשת משענת לעובדים הנאבקים להגנת שכרם

ולזכויותיהם, ולמעשה אינה נתונה לפיקוחם של המוסדות הנבחרים של ההסתדרות.

עם זאת יש להתנגד להעברת מפעלי חברת העובדים לידיים פרטיות או לפירוקה. יש להיאבק לתמורה יסודית באופייה של חברת העובדים. הדרך לכך: להביא לשינוי יחס-הכוחות בתוך ההסתדרות. שינוי כזה יאפשר לוועד הפועל, על כל סיעותיו, לפקח באורח ממשי על חברת העובדים כדי להפכה לגוף המשרת האת האינטרסים של העובדים ואת מאבקייהם.

חברי ההסתדרות צריכים להיאבק על כך שהתנאים הסוציאליים, השכר ויחסי העבודה במפעלי חברת העובדים יהיו הטובים ביותר במשק וישמשו דוגמא שתסייע לעובדי המפעלים הפרטיים והממלכתיים במאבקם.

למרות החולשות הקיימות במבנה הנוכחי של ההסתדרות ובתפקוד האיגודים המקצועיים, למרות הנזק שגורמת מדיניות הנהגת ההסתדרות למאבקו של ציבור העובדים להגנת שכרו וזכויותיו – למרות אלה, האינטרס של מעמד הפועלים, של כל העובדים הוא בקיומה של ההסתדרות ובהתארגנות כל העובדים בה, תוך מאבק עקשני לשינוי מדיניותה ואופייה המעמדי-פוליטי. משום כך נודעת חשיבות רבה לשינוי יחס-הכוחות בהסתדרות ובמיוחד לחיזוק כוחה של חד"ש במוסדות ההסתדרות, באיגודים המקצועיים ובוועדי העובדים.

אנו הקומוניסטים תומכים במאבקי העובדים להגנת זכויותיהם נגד מי-תקפת המעבידים והממשלה ונגד מדיניות הכניעה של הנהגת ההסתדרות. תרומתנו הייחודית כקומוניסטים מתבטאת במסירותנו לעניינם של העובדים; ביכולתנו לתת הסבר אמיתי למשבר, לאבטלה ולאינפלציה; בניתוח הקשר בין הרעת מצב העובדים לבין המשטר הקפיטליסטי ומדיניות המ-לחמה והכיבושים; ובהצבעה על הפרספקטיבה ההיסטורית של שינויים חברתיים עמוקים, של מהפכה חברתית, שתכונן בארץ משטר סוציאליסטי.

9. לחזית דמוקרטית אנטי-אימפריאליסטית

חברים,

עם השגת השלום הכולל, הצודק והיציב ייווצרו תנאים נוחים יותר למאבק מהפכני לתמורות דמוקרטיות ואנטי-אימפריאליסטיות יסודיות בישראל, אם כי עדיין לא תמורות סוציאליסטיות.

שליטת ההון המונופוליסטי הזר, האמריקאי בעיקר, והתישלוּבּת הצבאית-התעשייתית, הקשורה בהון הזר, בכלכלה הישראלית, פוגעת באינטרסים לא רק של מעמד הפועלים וכלל העובדים בעיר ובכפר, בתעשייה, בחקלאות, בבניין, בתחבורה ובשירותים, באינטליגנציה העו-בדת והיוצרת; היא פוגעת גם באינטרסים של בעלי-המלאכה, הסוחרים הזעירים והבינוניים ובחלקים של הבורגנות, וכן באינטרסים של האוכלו-סייה הערבית בישראל.

לכן מעלה מפלגתנו הקומוניסטית את הפרוגרמה לחזית דמוקרטית אנטי-אימפריאליסטית של כל המעמדות ושכבות העם, שהשליטה של המונופולים הזרים במשק הישראלי, התלות הכלכלית, הצבאית והפוליטית

באימפריאליזם האמריקאי ובנאט"ו, וההשתלטות של התישלוכת הצבאית- התעשייתית – סותרות את האינטרסים שלהם ועלולה לרוששם כליל. הגשמת הפרוגרמה של החזית הדמוקרטית האנטי-אימפריאליסטית משמעותה ביצוע תמורות יסודיות במדיניות הפנים והחוץ של ישראל. משמעותה ביצור העצמאות הלאומית, שיחרור ישראל מהתלות באימפריאליזם ובמונופולים הזרים, ביצור השלום והבטחת שיתוף-הפעולה עם המדינות הערביות, כולל המדינה הפלסטינית העצמאית.

הגשמת הפרוגרמה של החזית הדמוקרטית האנטי-אימפריאליסטית תיפגע בשליטת ההון הזר, בתישלוכת הצבאית-התעשייתית ובמערכת הקפיטליזם המונופוליסטי-הממלכתי בישראל, ותעלה את ישראל על דרך הקידמה החברתית, הדמוקרטית הרחבה, שוויון-הזכויות הלאומי והעדתי, הידידות עם ברית-המועצות ועם כל קהיליית העמים הסוציאליסטית, עם המדינות הבלתי-מזדהות ברחבי תבל.

הגשמת הפרוגרמה של המהפכה הדמוקרטית האנטי-אימפריאליסטית בישראל תיצור תנאים למעבר לשלב מהפכני גבוה יותר מהותית – לסוציאליזם. את המעבר הזה יחוללו מעמד הפועלים וכלל ציבור העובדים ובעלי-בריתם המעמדיים והפוליטיים, המהווים את רוב העם, ואשר האי-נטרס שלהם הוא הסוציאליזם.

המשטר הסוציאליסטי יעקור מן היסוד את הניצול המעמדי, את הניצול של אדם בידי אדם, את כל סוגי האפלייה – על יסוד לאום, עדה, דת ומין. הסוציאליזם יפתור באורח יסודי ומלא את השאלות הכלכליות, החברתיות של ישראל, לא יהיו מובטלים ומנוצלים. הסוציאליזם יעלה בשיטתיות את רמת החיים החומרית והתרבותית של המוני העם, ייצור תנאים להתפתחותו החופשית והכל-צדדית של הפרט בחברה, המבוססת של דמוקרטיה עמוקה, שוויון זכויות והבטחת חריות האדם והאזרח.

10. האוכלוסייה הערבית בישראל

חברים,

האוכלוסייה הערבית בישראל היא מיעוט לאומי וחלק מהעם הערבי הפלסטיני.

האוכלוסייה הערבית בישראל (כלי הסיפוחים) מונה כיום 650 אלף נפש ומהווה 15.2% מכלל תושבי ישראל. מאז קום המדינה מתנהלת מדיניות מכוונת של אפליית האוכלוסייה הערבית בישראל מבחינה לאומית ואזרחית. מדיניות הפקעת הקרקעות הביאה לנישולה של האוכלוסייה הערבית מיותר ממחצית השטח שהיה בבעלותה, ובנגב – כמעט מכל השטח. האפלייה בולטת בכל התחומים: בתעסוקה ובשירותים הציבוריים, ברשויות המקומיות הערביות, בהפקעת נכסי הוואקף המוסלמי מידי האוכלוסייה המוסלמית, באפליית הפועלים הערביים במוסדות המדינה ואף בהסתדרות. תקציב המדינה מפלה לרעה את הרשויות המקומיות הערביות. את החינוך הערבי וכל יתר השירותים הציבוריים. כל אלה הציבו מכשולים בהתפתחותה של האוכלוסייה הערבית והגבירו את הפער בינה לבין האוכלוסייה היהודית בישראל.

נישולה המתמיד של האוכלוסייה הערבית מאדמתה והצימצום השיטתי

בשטח האדמה החקלאית של הפלאחים הביאו לכך שירד אבסולוטית ויחסית כוח האדם הערבי העוסק בחקלאות. רק 10 אחוזים מכוח העבודה הערבי בישראל עוסק בחקלאות למרות שכ־80 אחוזים של האוכלוסייה הערבית – כ־520 אלף – הם תושבי כפרים, שאדמתם הופקעה. עם הקמת המדינה, כ־75 אחוזים מכוח העבודה הערבי התקיים מחקלאות. כיום 77 אחוזים מכלל כוח העבודה הערבי הם פועלים ועובדים שכירים אחרים. למעלה ממחציתם עובדים מחוץ לכפריהם שהפכו מקום מגורים בלבד.

משקלו המכריע של מעמד הפועלים בקרב האוכלוסייה הערבית מטביע את חותמו ותורם להפיכתה לאוכלוסייה בעלת הכרה פוליטית ולאומית מתקדמת, המוסיפה משקל רציני למאבקם של כלל כוחות השלום והדמוקרטיה בישראל.

האינטליגנציה הערבית, שהתפתחה במשך השנים (כ־4,000 אקדמאים שכירים ובעלי מקצועות חופשיים, וכן 1,600 מורים אקדמאים) צמחה ברובה המכריע בקרב העם העובד ומהווה בדרך כלל כוח מתקדם ופטריוטי. סוחרים ובעלי־מלאכה ערביים מהווים אף הם כוחות דמוקרטיים ופטריוטיים.

לעומת זאת קיימות בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל שכבות, אשר האינטרס המעמדי שלהן קושר אותן עם המימסד הכלכלי והפוליטי בישראל. שכבות אלו וחוגים ריאקציוניים אחרים משפיעים על חוגים זעיר־בורגניים וחוגי עובדים מסויימים.

בצל הכיבוש הממושך והעמקת המשבר באזורנו, בצל המלחמה התוקפנית בלבנון, בצל הדיכוי ורמיסת זכויות העם הערבי הפלסטיני בשטחים הכבושים – בתנאים אלה מחרף מצבה של האוכלוסייה הערבית בישראל. החמור ביותר הוא התפשטות הגזענות, שכהנא נתן לה ביטוי בריוני גלוי. הכיבוש והדיכוי האכזרי, האפלייה הלאומית והמשבר הכלכלי והחברתי שהעמיק בישראל מהווים קרקע פורייה המצמיחה את כוחות הפאשיזם והגזענות, המאיימים לא רק על האוכלוסייה הערבית אלא על כלל החברה הישראלית, על החרויות הדמוקרטיות בישראל.

אפליית הילדים הערביים לרעה לעומת הילדים היהודיים בקבלת קיצב־אות הביטוח הלאומי לילדים, בתירוץ של אי שירות הוריהם בצבא היא תופעה גזענית מובהקת. לילדים היהודיים שהוריהם אינם משרתים בצבא (הדתיים) מוענקות קיצבאות מועדפות באמצעות משרד הדתות.

ההתגרות המתמדת מצידם של חוגים לאומניים גזעניים באוניברסיטאות בסטודנטים הערביים, אווירת הטרור ונקיטת צעדים מינהליים נגד נציגים מרכזיים של הסטודנטים הערביים, כמו באוניברסיטת חיפה – הם מאותות הזמן.

הסטודנטים הערביים, יחד עם הסטודנטים היהודיים הדמוקרטיים, עומדים בכבוד מול הגל העכור של הגזענות ונאבקים להגנת החרויות הדמוקרטיות ולשוויון זכויות ולשלום.

כוחות הריאקציה מנצלים את המשבר הכלכלי והחברתי שהחריף כתוצאה ממדיניות הכיבוש והמלחמה, את האבטלה המתפשטת והמצוקה הגוברת, במיוחד בעיירות הפיתוח ובשכונות העוני, כדי להפנות את זעמם של המובטלים נגד הפועלים הערביים מישראל ומהשטחים הכבושים. יש לציין, כי לא פעם נתקלת גזענות זו בסולידריות מעמדית שמגלים העובדים היהודיים והערביים ("אתא", שירותי חינוך ובריאות). עם זאת מעוררים

דאגה ההתנגשויות בין עובדים על רקע לאומי שאירעו לא אחת והתגובה האדישה של הנהגת ההסתדרות.

הפוגרומים האנטי-ערביים בעפולה ובמקומות אחרים בחודש יולי השנה, תוך ניצול שפל ודמגוגי של הרצח הנפשע של שני המורים בעפולה וההתקפה הבריזנית על אנשי סגל רפואי בבאר-שבע – הם דוגמאות למה שכוחות הגזענות והפאשיזם בישראל שואפים להגיע אליו בקנה-מידה ארצי.

הצד הנפשע ביותר של הגזענות הוא הקריאה לגירוש האוכלוסייה הערבית מישראל.

האלוף (מיל) א. יריב גילה כבר ב-1980 כי קיימות תוכניות כאלה. ההסתה והטרור הגזעני נגד האוכלוסייה הערבית בישראל ופעולות הדיכוי המוגברות כלפי העם הערבי הפלסטיני בשטחים הכבושים, נועדו ליצור את התנאים למימוש תוכניות שטניות גזעניות של אקסודוס לגבי התושבים הערביים בישראל.

הישרדותה של האוכלוסייה הערבית במולדתה, בישראל, והתפתחותה ככוח דמוקרטי ומתקדם, המנהל את מאבקו לשוויון זכויות לאומי ואזרחי, תוך שיתוף פעולה עם הכוחות הדמוקרטיים היהודיים בישראל מהוות תרומה לכלל מאבקם של כוחות הדמוקרטיה, הקידמה והשלום בישראל. מאבק זה של האוכלוסייה הערבית למען הכשלת התוכניות השטניות לגירוש, טרם תם והסכנה עדיין קיימת.

הגדרת מדינת ישראל כמדינה של העם היהודי משמעותה, שמדינת ישראל אינה מולדתם של תושביה הערביים, שהם אזרחים ממדרגה שנייה, שלדעתם "לא ייתכן שוויון זכויות במדינת היהודים בין יהודים לערבים"... מדינת ישראל קמה על-פי החלטות האו"ם מה-29 בנובמבר 1947 בדבר הקמתן של שתי מדינות עצמאיות בארץ, מדינה ערבית ומדינה יהודית, כביטוי לזכות ההגדרה העצמית של שני העמים, היהודי והערבי, וההחלטה ההיסטורית גם קבעה חובת קיום שוויון-זכויות לאומי וכיבוד הזכויות האזרחיות, הדתיות והלאומיות לכל אזרחי המדינה.

מדינת ישראל קמה כביטוי למימוש זכות ההגדרה העצמית של העם היהודי בארץ, אך באותו הזמן היא המולדת של בני העם הערבי הפלסטיני החיים בישראל.

ביולי 1985 קיבלה הכנסת תיקון לחוק יסוד הכנסת, הקובע שלוש סיבות המאפשרות לוועדת הבחירות המרכזית לפסול רשימת מועמדים לבחירות לכנסת. שתי סיבות הן: הסתה לגזענות ושלילת סדרי השלטון הדמוקרטיים. הסיבה השלישית היא: "שלילת מדינת ישראל כמדינתו של העם היהודי". כלומר רק של העם היהודי ולא של אזרחי ישראל הערביים. הדבקות של חוגי השלטון בהגדרות של בלעדיות לאומנית מאפיינת את מדיניותם מאז קום המדינה.

המדיניות בתחום הקרקעות בישראל, המנוהלת על-ידי חוגי השלטון והמוסדות המיישבים הציוניים, היא אחד הביטויים החריפים למדיניות הגזענית האנטי-ערבית. זוהי מדיניות של נישול מהקרקע על בסיס לאומי, המכוונת ליצור מציאות שהקרקע במדינת ישראל תהיה בבעלות יהודית בלבד. מכאן חוקי הקרקע האנטי-ערביים והאיסור המוחלט על-פי חוק למחזיקי קרקע יהודיים להחכיר את אדמתם או יכולם או המים שלהם לערבים; מכאן הצימצום המכוון של שטח הבנייה בכפרים ובערים הערביים,

הגורם למצוקת דיור קשה בקרב האוכלוסייה הערבית. המדיניות של החוגים הציוניים השליטים בתחום הקרקעות הביאה לנישולה של אוכלוסיית הנגב הערבית בדואית מכל בעלות על קרקע וריכזה אותה בעיירות, המהוות מאגר של כוח עבודה זול. השלטונות מתנגדים להקמת ישובים חקלאיים ערביים בנגב.

הממשלה ממשיכה בביצוע מדיניות "יהוד הגליל" וגזילת האדמות של האוכלוסייה הערבית. היא צירפה עשרות אלפי דונמים למועצות אזוריות משגב ואחרות. הממשלה שוב מגדרת אלפי דונמים של קרקע ב"שטח 9" ל"אימונים צבאיים", ומנשלת בדרך זו את הפלאחים הערביים מהכפרים סכנין, עראבה, דיר חנא ואחרים משטחי אדמה חקלאית המעובדת על-ידם.

בימים אלה חידשו השלטונות את התוכניות, שהוקפאו לאחר יום האדמה ב-1976, לניתוק אלפי דונמים מהכפרים באיזור נצרת: ריינה, משהד, כפר כנא, עין-מאהל ודבוריה ולצרפם לאיזור השיפוט של נצרת-עילית. השלטונות מנשלים את תושבי הכפר עילוט משארית האדמות שנשארו ברשותם. שוב מסתערים על ערביי הנגב - הבדואים - במטרה לעקרם מאדמותיהם ולמנוע מהם לחיות כחקלאים על אדמתם.

מטרת "יהוד הגליל" היא לכתר את הכפרים הערביים, לצמצם את שטח הבנייה שלהם ולחסל את החקלאות הערבית. המטרה המדינית היא להביא לשינויים דמוגרפיים בגליל ע"י דילול וגירוש התושבים הערביים.

החקלאים הערביים מופלים לרעה באופן מחפיר. מצד אחד, יש נישול מהאדמה וצמצום שטח הפלחה באורח דרסטי, ומצד שני, הגבלות שרירותיות על ענפי הזריעה הרווחיים והגבלה מכוונת בהספקת מימי השקיה. ענף הטבק הצטמצם מאוד, הוטלו הגבלות קשות על ענף הזיתים. על חקלאי המשולש אף נאסר לנטוע עצי זית. כן נאסר עליהם לזרוע ענפי חקלאות רווחיים שונים ושטח זריעתם הוגבל.

שיווק התוצרת החקלאית הערבית מופלה קשות על-ידי חברות השיווק המונופוליסטיות, כמו תנובה, המועצה לשיווק ירקות ואחרות. מכה נוספת על החקלאות הערבית היא המסים הכבדים, חוסר סיוע כספי ומקצועי.

מפלגתנו הקומוניסטית נאבקה להפסקת הנישול והאפלייה ולביצוע ההחלטות בדבר צירוף החקלאים הערביים למרכז החקלאי. הממשלה מונעת זה שנים רבות מתן רשיונות בנייה בכפרים הערביים. כיום ישנם אלפי בתי מגורים בכפרים הערביים שניבנו ללא רשיון ומאימת עליהם הסכנה של צווי הריסה. הדבר מסכן את עצם אפשרות קיומה של אוכלוסייה שלמה.

חמור מאוד הוא המצב בשכונות הערביות בערים המעורבות: עכו, חיפה, ת"א-יפו, רמלה, לוד ומעלות-תרשיחא. השלטונות מפלים אותן לרעה באורח מכוון, אינם מסייעים לבנייה ואף מונעים מהאזרחים הערביים רכישת דירות חדשות על-ידי קנייה.

הרחקתם המתוכננת של אזרחי המדינה הערביים ממוסדות וממסגרות של ניהול המדינה, ממשרדי הממשלה, מעבודת הכנסת, מחברות ממלכתיות, היא ביטוי מובהק נוסף למדיניות המסרבת להכיר באזרחיה הערביים של מדינת ישראל כאזרחים בעלי מעמד שווה במדינה.

מפלגתנו הקומוניסטית עמדה כל השנים ועומדת היום בראש המאבק

להבטחת אזרחות מלאה לאוכלוסייה הערבית בחקיקה – שלא כמו בחוק האזרחות שמפלה באופן גס את האוכלוסייה הערבית – לשוויון זכויות בשירותים ובתעסוקה ונגד הנישול מהקרקע.

מפלגתנו הקומוניסטית נאבקה בכל כוחה נגד המדיניות של מחיקת זהותה הלאומית של האוכלוסייה הערבית כבני העם הערבי הפלסטיני, נגד ניתוקה מהמורשה, מהתרבות ומההיסטוריה הלאומית.

מפלגתנו הקומוניסטית, בפעולתה בקרב האינטליגנציה הערבית ובאמצעות מערכת הפירסום הרחבה, העתונות וכתבי העת – מילאה תפקיד מכריע בשמירת המורשה התרבותית הערבית והנחלתה לדור הצעיר שגדל בתנאי ניתוק מהסביבה המזרח-תיכונית.

דחינו ונאבקנו נגד הנסיון הנואל של החוגים השליטים בישראל, הנמשך עד היום, להגדיר את האוכלוסייה הערבית כאוכלוסייה של "מיעוטים" של "עדות", של מיעוטים דתיים שונים – מוסלמים, נוצרים, דרוזים וכו'. מאבקנו להכרה באוכלוסייה הערבית בישראל כמיעוט לאומי ערבי, אזרחי מדינת ישראל, וכחלק מהעם הפלסטיני, הוא באותו הזמן מאבק לזכויות אזרחיות ולאומיות שוות.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית תרמה תרומה מכרעת למאבקה של האוכלוסייה הערבית בישראל. האוכלוסייה הערבית בישראל במשך 37 שנות מאבקה, כתף אל כתף עם הכוחות הדמוקרטיים היהודיים, השיגה הישגים רבים ורכשה נסיון רב במאבקה לשוויון-זכויות. הודות להתפתחות חשובה זאת, האוכלוסייה הערבית בישראל ניצבת היום ככוח מאורגן מול מדיניות האפלייה ומול כוחות הגזענות ותוכניותיהם האפלות. האוכלוסייה הערבית בישראל היא מיעוט לאומי גדול עם מוסדות ואירגונים דמוקרטיים, המהווים משענת ומסגרת למאבק ציבורי מאורגן: המועצות המקומיות הנבחרות וביניהן המועצות המנוהלות על-ידי החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון; סיעות החזית המהוות ברשויות המקומיות חלק נכבד; ועד ראשי הרשויות המקומיות; החזיתות הדמוקרטיות המקומיות; הוועד להגנת האדם-מות; ועדי הסטודנטים הערביים באוניברסיטאות והוועד הארצי של הסטודנטים הערביים בישראל; אירגון התלמידים התיכוניים בישראל; מאות אירגוני הספורט והתרבות – כל המסגרות הללו צמחו על רקע מאבקה של האוכלוסייה הערבית לשוויון-זכויות ולקיום בטוח במולדת. קיום מסגרות אלו ובמקביל – מעורבות נציגי האוכלוסייה הערבית באירגונים ישראליים ארציים רבים בתחום האיגוד המקצועי, המסחר, התרבות, החינוך והספורט – כל אלה מחזקים את מאבקה של האוכלוסייה הערבית בישראל לשוויון זכויות ותורמים באותו הזמן לכלל המאבק הדמוקרטי ולמאבק לקידמה חברתית בישראל.

האוכלוסייה הערבית בישראל השתתפה באורח פעיל במאבק הכללי בישראל נגד המלחמה בלבנון ונגד הטבח בסברה ובשתילה. האוכלוסייה הערבית קיימה גם שביתה כללית נגד המלחמה והטבח.

עם זאת לא תם מאבקה של האוכלוסייה הערבית לקיומה הבטוח במולדתה. מאבק זה יש להמשיך ולנהל, עם כל המודעות לסכנות הקיימות, באומץ לב ובתבונה, באחדות הכוחות של האוכלוסייה הערבית כאזרחי מדינת ישראל וכחלק מהחברה הישראלית. מאבק זה יש לנהל לא מתוך הסתגרות לאומית, אלא יחד עם הכוחות הדמוקרטיים היהודיים. מאבק זה הוא חלק בלתי נפרד ממאבקה של החברה הישראלית כולה נגד סכנת

הפאשיזם, לדמוקרטיה, לקידמה חברתית ולשלום. כשם שאינטרס חיוני הוא לאוכלוסייה הערבית לנהל את מאבקה תוך שיתוף פעולה עם כוחות הדמוקרטיה והשלום היהודיים, כן חיוני הוא לכוחות הדמוקרטיה והשלום היהודיים לנהל מאבק תוך שיתוף פעולה עם האוכלוסייה הערבית בישראל. החוליות המקשרות את המאבק המשותף, הזה הן המפלגה הקומוניסטית הישראלית והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון. נסיונותיהם של חוגים מסויימים בישראל למנוע שיתוף פעולה עם המפלגה הקומוניסטית מתוך חישובים אנטי-קומוניסטיים ומקארטיסטיים – מזיקים בסופו של דבר, למאבק הכולל המשותף היהודי-ערבי, משרתים אינטרסים ריאקציוניים ופוגעים בעניין שבשמו הם מופיעים.

כאזרחי מדינת ישראל וכבני העם הערבי הפלסטיני, האוכלוסייה הערבית בישראל מעורבת ישירות במאבק לפתרון הסיכסוך הישראלי-ערבי, לשלום בין ישראל והמדינות הערביות ולפתרון צודק לבעיה הפלסטינית. הפתרון המדיני שבו תומך הרוב המכריע של האוכלוסייה הערבית בישראל עולה בקנה אחד עם תוכנית השלום שלמענה נאבקה המפלגה הקומוניסטית הישראלית זה שנים רבות והתואמת את התוכנית של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון.

כינון השלום הכולל, הצודק והיציב יפתח פרק חדש בתולדות שני העמים, הישראלי והפלסטיני, וביחסי ישראל והמדינות הערביות. מצב חדש זה של שלום יצור תנאים טובים יותר למאבק למען תמורות פוליטיות וחברתיות מתקדמות במדינות הערביות ובישראל.

כינון שלום צודק יצור מצב חדש, יקדם את המאבק של האוכלוסייה הערבית והכוחות הדמוקרטיים היהודיים לשוויון-זכויות אזרחי ולאומי. העובדה שאש"ף הוא נציגו החוקי הבלעדי של העם הערבי הפלסטיני – אין בה כדי לשנות את המציאות שהאוכלוסייה הערבית בישראל כמיעוט לאומי נמצאת בתנאים שונים לגמרי מייתר חלקי העם הערבי הפלסטיני. האוכלוסייה הערבית בישראל נאבקה נגד החוגים השליטים, למען שוויון זכויות, קידמה חברתית, פתרון צודק של הבעיה הפלסטינית ושלום צודק ויציב במזרח-התיכון – כאזרחי מדינת ישראל. לאוכלוסייה הערבית בישראל יש נציגות והנהגה משלה, אשר תוך מאבק רב שנים רכשה את אמונה. על הנהגה זו נימנים המפלגה הקומוניסטית הישראלית, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ואירגונים ייצוגיים של האוכלוסייה הערבית. חוגי השלטון בישראל רואים סכנה למדיניותם בהתרחבות התמיכה של האוכלוסייה הערבית בישראל במפלגה הקומוניסטית הישראלית ובחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון. הם רואים בהתפתחות זו לא רק עניין אלקטורלי, אלא מכשול בפני מדיניות האפלייה, הדיכוי הלאומי והנישול. הם חוששים שכתוצאה מכך יתחזק מאבקה של האוכלוסייה הערבית ויתרום בכך, במישור הישראלי הכללי, לשינוי יחסי-הכוחות בישראל לטובת הדמוקרטיה, הקידמה החברתית והשלום.

החוגים הריאקציוניים והפרו-אימפריאליסטיים בארצות הערביות ובקרב העם הערבי הפלסטיני רואים סכנה למדיניותם בתמיכתה של האוכלוסייה הערבית בישראל, כחלק חשוב על העם הערבי הפלסטיני, במפלגה הקומוניסטית הישראלית ובמדיניותה.

חוגי הריאקציה הערבית, טיכסו עצה, לא פעם, בהשראת האפוטרופוס האימפריאליסטי, כיצד להחליש את מעמדן של המפלגה הקומוניסטית

והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל. כל הגורמים הנ"ל ניסו ומנסים להשיג את מטרתם באמצעות מאבק פוליטי ואידיאולוגי, בהגברת פעולות הדיכוי ובצעדים מינהליים. תפקיד מיוחד נועד למנגנוני החושך. מיסמך קניג הגזעני והאנטי-ערבי הידוע הדגיש, כמה חשוב להצלחת מדיניות הדיכוי ותוכנית ה"דילול" (קרי: גירוש) של האוכלוסייה הערבית – להחליש את מעמד המפלגה הקומוניסטית. הוא ראה בהקמת מפלגה "לאומית" ערבית דרך טובה לכך.

מפלגתנו התייצבה למאבק פוליטי ואידואולוגי נגד הכוחות הריאקציוניים בקרב האוכלוסייה הערבית, המטופחים על-ידי חוגי השלטון והמפלגות הציוניות המימסדיות וגרוריהן. מפלגתנו פועלת לאחדות השורות במאבק נגד האפלייה הלאומית ולמען שוויון-זכויות, דמוקרטיה ושלום.

מפלגתנו נאבקה נגד הכוחות הריאקציוניים הפועלים בהשראת השלטון נות כדי להעמיק פירוד על בסיס דתי, תוך ניצול הרגשות הדתיים, ולטפח מאבקים בין-עדתיים בקרב האוכלוסייה הערבית.

מפלגתנו מנהלת מאבק פוליטי ורעיוני נגד עמדות לאומניות והרפתקנות, הניזונות ממדיניות האפלייה והדיכוי הלאומי לגבי האוכלוסייה הערבית, מהמשך הסיכסוך ורמיסת זכויותיו של העם הערבי הפלסטיני.

הנסיון העצמי רב-השנים הוכיח לרובה המכריע של האוכלוסייה הערבית, כי אין בישראל גורם פטריוטי יותר ומגן נאמן יותר על האינטרסים הלאומיים והיומיומיים של האוכלוסייה הערבית ושל העם הערבי הפלסטיני, מאשר הקומוניסטים היהודים והערבים.

יש לנהל בשיטתיות את המאבק על דרך נכונה ודרכי מאבק נכונים. כדי להבטיח את אחדותה של האוכלוסייה הערבית ואת שיתוף-הפעולה שלה עם הכוחות הדמוקרטיים היהודיים שבמרכזם המפלגה הקומוניסטית הישראלית. הופעת "התנועה המתקדמת" בנצרת, ואחר-כך "הרשימה המתקדמת לשלום", שליכדה כוחות הידועים בעמדתם הריאקציונית והפרו-אימפריאליסטית, כוחות אנטי-קומוניסטיים ולאומניים מקרב האוכלוסייה הערבית יחד עם קבוצת ציונים הידועים בעמדתם הפרו-אמריקאית והאנטי-קומוניסטית – תאמה את חשבונותיהם ותוכניותיהם של חוגי השלטון בישראל ושל חוגי הריאקציה הפלסטינית והערבית בכלל.

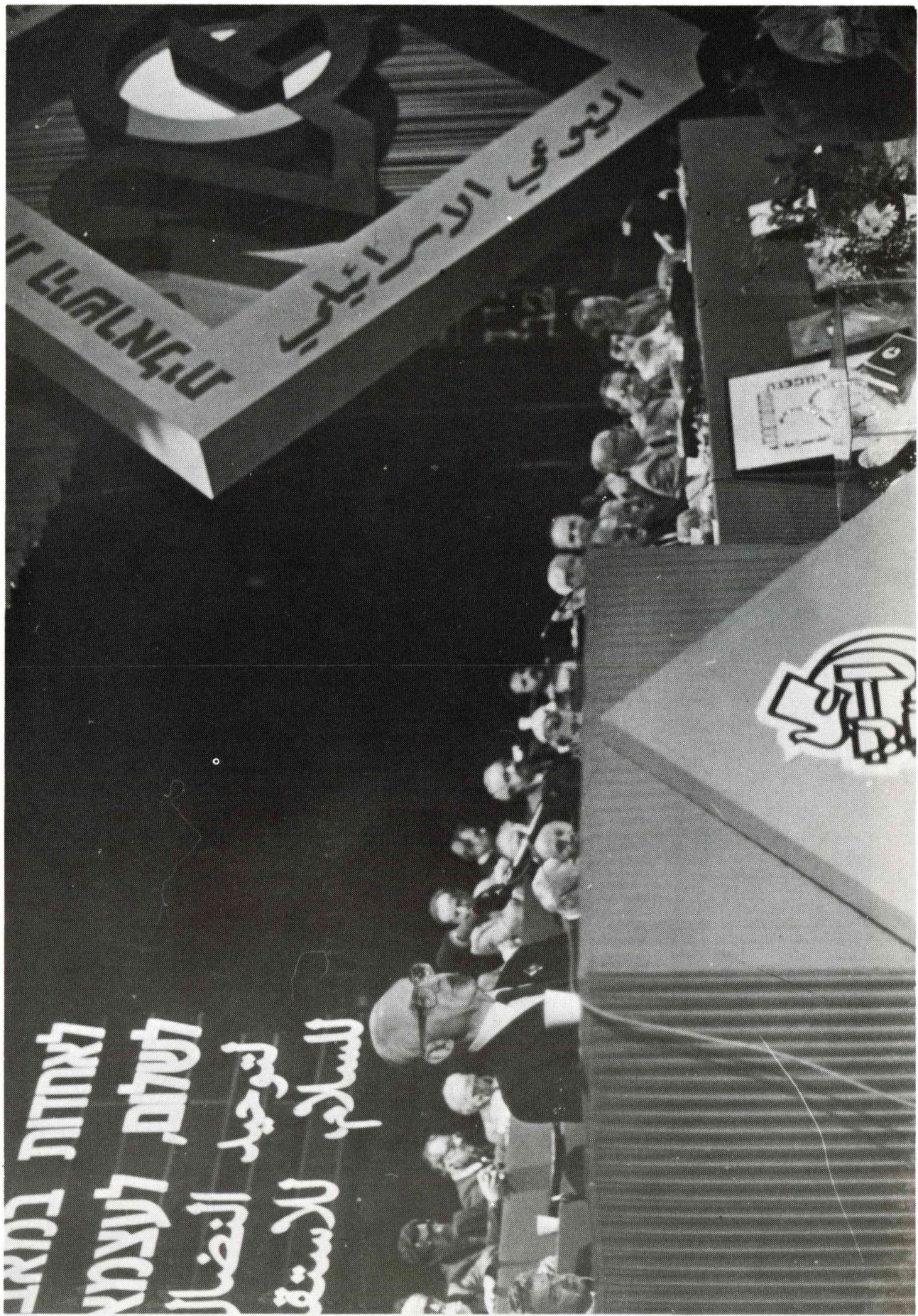
העתוי של הקמת הרשימה ה"מתקדמת" אינו מקרי. היא הופיעה לאחר שהריאקציה המסורתית בקרב האוכלוסייה הערבית איבדה את השפעתה. חוגי הימין הריאקציוני הפלסטיני שנתנו חסותם לתופעה הפלגנית הריאקציונית הזו בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל – ראו בה אפשרות להקמת משענת בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל שתתמוך בהסדרים פרו-אימפריאליסטיים נוסח קמפ-דייוויד ותוכנית רייגן.

יעדה הראשי של "המתקדמת" הוא לפגוע במפלגה הקומוניסטית ובחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ולערער את מעמדה בקרב האוכלוסייה הערבית בישראל. לשם כך אין מנהיגיה בוחלים בדמגוגיה לאומנית בקרב האוכלוסייה הערבית, כשהאנטי-קומוניזם והאנטי-סובייטיזם וה"פתרונות" בחסות האימפריאליזם האמריקאי הם צידה השני של המטבע שלהם. "המתקדמת" לוחמת גם נגד החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ברשויות המקומיות.

יעדה של "המתקדמת" הוא גם למנוע את גידול כוחן והשפעתן של המפלגה הקומוניסטית הישראלית וחד"ש בקרב האוכלוסייה היהודית.

תופיק טובי, סגן המזכ"ל, נושא דברי פתיחה. מומינו - נושא המדינה, מר חיים הרצוג

מאיר וילנר, מזכ"ל המפלגה, בעת מסירת הדין-וחשבון של הוועד המרכזי לוועידה

היו חוגים לאומיים מסויימים בקרב האוכלוסייה הערבית, שהלכו שולל אחרי המלל הלאומני שבפי מנהיגי "המתקדמת", במיוחד בקרב חוגי האינטליגנציה והחוגים הזעיר-בורגניים.

אולם הודות לנסיונה העשיר ולרמת הכרתה הפוליטית הגבוהה הדפה האוכלוסייה הערבית את הסתערותה של "המתקדמת" ואף הגבירה את תמיכתה במפלגה ובחד"ש. עובדה זו באה על ביטויה במיוחד באי-הצלחת "המתקדמת" בבחירות לוועידת ההסתדרות במאי 1985. כן לא הצליחה "המתקדמת" בכל מערכת הבחירות לרשויות המקומיות שהתקיימה אחרי הבחירות הכלליות לכנסת, וכן בבחירות לוועדי הסטודנטים הערביים.

המפלגה הקומוניסטית הישראלית חוזרת ומדגישה, שאין משימה חשובה יותר בעבודה בקרב האוכלוסייה הערבית מאשר ליכוד הכוחות הלאומיים והדמוקרטיים על כל גווניהם ודעותיהם הפוליטיות בחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, יחד עם הכוחות הדמוקרטיים היהודיים. אחדות כזו היא תנאי להצלחת המאבק נגד מדיניות הנישול והאפליה, נגד סכנות הפאשיזם והגזענות, למען שוויון-זכויות לאומי ואזרחי, למען קידמה חברתית ולמען השלום הכולל והצודק, שבמרכזו השלום הישראלי-פלסטיני.

תוכנית לשוויון-זכויות אזרחי ולאומי לאוכלוסייה הערבית בישראל

1. הכרה על-פי חוק באוכלוסייה הערבית בישראל כמיעוט לאומי.
2. הבטחת שוויון-זכויות לאומי ואזרחי מלא לאוכלוסייה הערבית בישראל.
3. איסור על-פי חוק של כל גילויי גזענות או אפליה לאומית, של כל פירסום ותעמולה בכתב או בעל-פה שיש בהם הטפה לגזענות ולאפליה לאומית, הסתה, פגיעה בזכויות יסוד של אזרח בגלל השתייכותו הלאומית, או העלבה על בסיס לאומי.
4. ביטול כל חוק או תקנה ואיסור כל צעד שיש בו אפליה לאומית בתחום כלשהו – פוליטי, כלכלי, חברתי או תרבותי, אם על-ידי מוסדות ממלכתיים, ציבוריים, אם על-ידי אנשים פרטיים.
5. כיבוד השפה הערבית כשפה רשמית הלכה למעשה.
6. הבטחה על-פי חוק של זכות האוכלוסייה הערבית בישראל לאדמותיה, ביטול כל התוכניות להפקעת קרקעות ערביות ולנישול פלאחים ותושבים ערביים אחרים מאדמותיהם; החזרת הקרקעות ל"פליטים" הערביים החיים בישראל, שנושלו מאדמתם, מתן אפשרות לשובם לכפריהם; החזרת הקרקעות שהופקעו מהפלאחים הערביים או מתן קרקע אחרת, שוות ערך, בקירבת מקום; הקצבת מיכסות-קרקע ומים וכן ציוד לפלאחים מחוסרי קרקע; ביטול של החוקים והסעיפים בחוקי המדינה ובתקנות של אירגונים ומוסדות ציוניים, המונעים מכירת קרקעות או החכרת קרקעות לתושבים הערביים בישראל; ביטול כל אפליה לגבי החקלאים הערביים וקביעת מחירים, בשיווק, בקביעת מיכסות מים ובאספקה.
7. ביטול גיוס החובה של בני העדה הערבית-הדרוזית.
8. שיחרור נכסי הוואקף שהופקעו. הקמת מוסדות נבחרים לניהול העניינים הדתיים של המוסלמים.

9. כיבוד זכות האוכלוסייה הערבית בנגב (הבדואים) לבעלות על הקרקע. הפסקת מיבצעי הנישול וההפקעה; מתן אפשרות לאוכלוסייה זו להקים ישובים חקלאיים והפסקת ריכוזם בכפייה בעיירות לצורך ניצולם ככוח-עבודה זול.
10. ביטול כל הסעיפים בחוק האזרחות המפלים לרעה את התושבים הערביים בישראל בקבלת אזרחות.
11. הבטחת חופש התנועה והמגורים לתושבים הערביים; איסור על-פי חוק אפלייה לאומית בתחום המגורים כעבירה פלילית.
12. שיתוף שווה-זכויות של האזרחים הערביים במנגנוני המדינה המרכזיים והמקומיים ובניהול השירותים הציבוריים.
13. ביטול האפלייה של העובדים הערביים; איסור על-פי חוק סגירת מפעלים ומוסדות בפני עובדים ערביים על בסיס לאומי; השוואת השכר ותנאי-העבודה של הפועל הערבי לאלה של הפועל היהודי; הבטחת תעסוקה לצעירים הערביים, לבוגרי התיכון בהתאם להשכלתם ולכישוריהם ללא אפלייה; הבטחת תעסוקה שווה לבוגרים האקדמאים הערביים בכל שטחי העבודה; ביטול האפלייה הלאומית בהסתדרות, המתבטאת באי-מתן שירותי קופת-חולים למקומות שאין בהם שירותים, באי-הקמת מועצות פועלים ואי-קיום בחירות למועצות ברובם המכריע של הישובים הערביים.
14. ביטול האפלייה של מערכת החינוך הערבית, של השפה והתרבות הערביות; פיתוח רשת החינוך וההשכלה של האוכלוסייה הערבית; סתימת הפער במבנים ובשירותי החינוך הקיים בין המיגזר היהודי והמיגזר הערבי; שיתופם של אישים ייצוגיים של האוכלוסייה הערבית באופן פעיל ורשמי בקביעת תוכניות הלימודים בבתי-הספר הערביים ובניהול מערכת החינוך; ביטול האפלייה בקבלת סטודנטים ערביים למוסדות החינוך הגבוה והקמת אוניברסיטה בנצרת שתלמד בשפה הערבית.
15. ביטול האפלייה של הרשויות המקומיות הערביות ושל השכונות הערביות בערים המעורבות; הרחבת הסמכויות של הרשויות המקומיות; הקמת רשויות מקומיות נבחרות בכל הישובים הערביים; הרחבת שטחי הבנייה בערים ובכפרים הערביים; ביטול האפלייה במתן שירותים ציבוריים (חינוך, בריאות, סעד ועוד) בישובים הערביים; ביטול האפלייה בהקצאת תקציבים ממלכתיים לרשויות המקומיות הערביות; הבטחת חיבור כל הכפרים הערביים לרשת החשמל, לרשת המים ולעורקי התחבורה על חשבון תקציב המדינה.
16. פיתוח מפעלי תעשייה בישובים הערביים. הגשת סיוע ממלכתי לפיתוח הכלכלה בערים, בשכונות ובכפרים הערביים ללא אפלייה.

11. התנועה הקומוניסטית הבינלאומית

חברים,

בתקופה שבין הוועידות ה-19 וה-20 הרחיבה והעמיקה מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית את קשריה עם המפלגות הקומוניסטיות והפועליות, ובכך תרמה את תרומתה הצנועה לחיזוק אחדותה של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית על בסיס המארכסיזם-לניניזם והאינטרציונליזם הפרולטרי. מפלגתנו קיימה פגישות דו-צדדיות עם מפלגות קומוניסטיות של הארצות הסוציאליסטיות ושל הארצות הקפיטליסטיות. מפלגתנו השתתפה באורח פעיל בסימפוזיונים בינלאומיים, ובכלל זה בכנס הבינלאומי החשוב במיוחד, שאורגן על-ידי הוועד המרכזי של מפלגת האחדות הסוציאליסטית של גרמניה ושהתקיים בברלין, באפריל 1983 על הנושא: "קרל מארקס וזמננו: המאבק לשלום ולקידמה חברתית". בכנס השתתפו נציגים מ-145 מפלגות קומוניסטיות ופועליות, מפלגות אוואנגרדיות מהפכניות, תנועות שחרור לאומי ומפלגות סוציאליסטיות וסוציאליזמוקרטיים מ-111 ארצות.

מפלגתנו מייחסת חשיבות רבה לכינוסים האזוריים בחלקי תבל שונים, שהתקיימו בשנים האחרונות. הם תרמו לחיזוק האחדות, הסולידריות והתיאום בנושאים האזוריים וכן לליבון בעיות של כלל התנועה הקומוניסטית הבינלאומית במטרה לחזק את אחדותה על בסיס המארכסיזם-לניניזם והאינטרציונליזם הפרולטרי. מפלגתנו מייחסת חשיבות מיוחדת לכנסים האזוריים של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות של מזרח הים התיכון, של המזרח-התיכון והמפרץ הערבי (הפרסי), שהתקיימו כבר פעמיים. עצם העובדה שכל המפלגות הקומוניסטיות והפועליות של האזורים האלה הגיעו לסיכומים משותפים, לעמדה אחידה בכל השאלות, בהן הן מעורבות ישירות, (ובכלל זה הסיכסוך הישראלי-הערבי והבעיה הפלסטינית) ובבעיות הפוליטיות הגלובליות ובשאלות התנועה הקומוניסטית הבינלאומית – תרמה לביצור האחדות של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית. מפלגתנו משתתפת באורח פעיל במערכת כתב-העת "בעיות השלום והסוציאליזם" ומייחסת חשיבות רבה להופעתו כבטאון קולקטיבי של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות האחרות. כתב-העת תורם תרומה גדולה לליבון בעיות ולחילופי נסיון; מקיים סימפוזיונים בשאלות אידיאולוגיות, פוליטיות וכלכליות; מביא מידע חשוב על ההתפתחות בארצות הסוציאליסטיות, על המאבק המעמדי בארצות שלטון ההון, על המדינות החדשות שהשתחררו מהשלטון הקולוניאלי, על הנסיון של עבודת המפלגות הקומוניסטיות ובנושאים רבים אחרים. מפלגתנו תמשיך גם להבא לתרום את תרומתה להצלחתו של הפורום החשוב הזה של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית בדעה, כי בכל אלה לא די. קיים צורך חיוני לארגן כנס התייעצות בינלאומי חדש של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות. כנס כזה לא התקיים כבר 16 שנים. כנסי ההתייעצויות הבינלאומיים בשנים 1957, 1960 ו-1969 תרמו רבות לליבון בעיות אידיאולוגיות ופוליטיות, להתוויית האסטרטגיה של התנועה ולחיזוק אחדותה. במשך 16 השנים שחלפו נוצרו בעיות חדשות שמן הצורך לדון עליהן באורח קולקטיבי. המצב הבינלאומי המתוח מחייב עוד יותר לבצר את האחדות ולהגביר את העירנות של המפלגות הקומוניסטיות והפועליות.

לדעת מפלגתנו, אין לדחות יותר את כינוס הכנס החדש של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית. אחדותם של הכוחות האנטי־אימפריאליסטיים היא בעלת חשיבות עצומה. עם זאת אין היא יכולה לבוא במקום אחדותן של המפלגות הקומוניסטיות שיש להן אידיאולוגיה משותפת ושמטרתן – נצחון הסוציאליזם והקומוניזם.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מקיימת יחסי אחווה וסולדריות מיו־חדים עם המפלגות הקומוניסטיות של הארצות הערביות. מפלגתנו, הקשורה בקשרי אחווה עמוקים עם המפלגה הקומוניסטית הפלסטינית, סולידרית עם מאבקה הקשה והאמיץ. מפלגתנו תמשיך ותחזק את הסולידריות עם מפלגת־האחות הפלסטינית למען עתידם המאושר של שני עמינו, למען השלום והאידיאלים הנעלים המשותפים לשתי מפלגותינו הקומוניסטיות.

התנועה הקומוניסטית הבינלאומית תורמת תרומה עצומה למאבק הגורלי למניעת שואה גרעינית מהאנושות, למאבק לשלום, לשחרור לאומי, לדמוקרטיה ולסוציאליזם. הנסיון מוכיח כי כל כמה שהקומוניסטים מלוכדים יותר מבחינה אזורית ועולמית, כן מצליחים הם יותר לבצר, להגביר ולהרחיב את המאבק של כל הכוחות האנטי־אימפריאליסטיים, של כל כוחות השלום, הדמוקרטיה והקידמה החברתית.

חשיבות מיוחדת לביצוע האחדות והעמקת התיאום של הארצות הסוציאליסטיות בתחום מדיניות החוץ ובשיתוף הפעולה בתחום הכלכלי. הדבר חיוני היום יותר מאי־פעם לא רק לקהיליית העמים הסוציאליסטית, אלא לכל התנועה הקומוניסטית הבינלאומית, לתנועה האנטי־אימפריאליסטית ולתנועת השלום בארצות שלטון ההון.

אחד ההיבטים המרכזיים של האסטרטגיה הגלובלית של האימפריאליזם האמריקאי ושל המדינות האימפריאליסטיות האחרות הוא להכניס פירוד בין הארצות הסוציאליסטיות לבין התנועה לשיחרור לאומי; בין הארצות הסוציאליסטיות לבין מעמד הפועלים בארצות הקפיטליסטיות; בין הארצות הסוציאליסטיות לבין עצמן, וכן בין המפלגות הקומוניסטיות לבין עצמן. בראש וראשונה מעוניין האימפריאליזם להכניס פירוד בין כל הכוחות המהפכניים – תנועת הפועלים הבינלאומית, הארצות הסוציאליסטיות, המפלגות הקומוניסטיות, התנועה לשיחרור לאומי – לבין ברה"מ. זאת משום שברה"מ היא הכוח האנטי־אימפריאליסטי הראשי ולה החלק המכריע בשינוי יחסי־הכוחות בעולם לטובת כוחות השלום, השחרור הלאומי, הדמוקרטיה והסוציאליזם; משום שברה"מ מגישה עזרה אינטרנציונליסטית עצומה לכל העמים בעולם, הנאבקים לשחרור לאומי וחברתי או לאלה שנפלו קורבן לתוקפנות. דווקא משום סיבות אלו זוכה ברה"מ להערכה, ליחס כבוד ותודה מצד כל כוחות הקידמה והשחרור הלאומי בעולם.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית נתונה במערכה קשה נגד האנטי־סובייטיזם, שהוא יסוד היסודות של המדיניות הציונית השלטת בישראל. ממשלות ישראל והתנועה הציונית העולמית, על כל אירגוניה המסועפים הרבים, מנהלות מסעות בלתי־פוסקים של הסתה אנטי־סובייטית, לא בישראל בלבד, אלא בכל חלקי תבל. הן מבטאות בכך את האינטרסים המעמדיים של בעלי ההון, החוששים מפני התפשטות רעיונות הסוציאליזם. האנטי־סובייטיזם שלהן נובע גם מכך, שברה"מ נאבקה לשלום במזרח־התיכון על בסיס כיבוד הזכויות של כל העמים והמדינות, מתנגדת לכיבוש הישראלי של השטחים הערביים ותומכת בזכותו של העם הערבי הפלסטיני

להגדרה עצמית ולהקמת מדינתו העצמאית בצד מדינת ישראל. אויבי השלום ויריבינו האידיאולוגיים תוקפים את מפלגתנו הקומוניסטית על שהיא מנהלת מדיניות אינטרנציונליסטית. הם אינם פוסקים מלהפיץ את תעמולתם הדמגוגית, שמפלגתנו הקומוניסטית "אינה עצמאית", כביכול, ומקבלת כאילו "הוראות ממוסדקה". הם, המוכרים את עצמאות ישראל לאילי הנשק האמריקאיים, מעמידים את צבא ישראל, את נמלי הים והאוויר שלה, לרשות ואשינגטון להכנת מלחמה נגד ברה"מ - מעזים להאשים אותנו, הקומוניסטים, בחוסר עצמאות.

אין מפלגה עצמאית יותר בישראל ממפלגתנו הקומוניסטית הישראלית. אנו שומרים מכל משמר על עצמאותנו הרעיונית והפוליטית. מעולם לא נכנענו ללחץ האויב המעמדי והיריבים האידיאולוגיים. הם מנסים ללא הרף לערער את קשרי הידידות העמוקים הקיימים בין מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית לבין המפלגה הקומוניסטית של ברה"מ, איתה יש לנו שותפות אידיאולוגית ויחסינו מושתתים על המאבק המשותף נגד האימפריאליזם והריאקציה, לשלום, לקידמה חברתית ולסוציאליזם. יחסינו מושתתים על בסיס העצמאות של כל מפלגה ואי-התערבות בענייניה הפנימיים.

מפלגתנו, בקובעה את האסטרטגיה ואת הטקטיקה שלה, מביאה בחשבון את התנאים המיוחדים של ארצנו. אנו מיישמים את העקרונות הכללים של המארקסיזם-לניניזם בהתאם לתנאים מיוחדים אלה.

בוועידתנו ה-19 דחינו את האירו-קומוניזם. מאז, החיים עצמם הוכיחו את כשלונו הרעיוני והפוליטי, את הנזק שהוא הסב למפלגות, אשר דגלו בו. הוכח בעליל, כי בדרך של כניעה ללחץ האויב המעמדי וההתנכרות לערכי היסוד של האינטרנציונליזם הפרולטרי אי-אפשר לחזק את השפעתה של מפלגה קומוניסטית. בדרך זו מחזקים את בעלי האידיאולוגיה הרפורמיסטית הסוציאלי-דמוקרטית ומסבים נזק למעמד הפועלים של הארץ הנתונה ולמ-אבקה של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית בכללותה.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית רואה באינטרנציונליזם הפרולטרי את ציפור הנפש של התנועה הקומוניסטית הבינלאומית.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מעריכה, כי היחס לברה"מ ולמפלגה הקומוניסטית של ברה"מ, היה ונשאר קריטריון חשוב לנאמנות לעניין הסוציאליזם ולמאבק האנטי-אימפריאליסטי.

אחת הבעיות המדאיגות אותנו כקומוניסטים, כנאבקים לשלום, לקידמה חברתית ולסוציאליזם היא מדיניותה של הנהגת המפלגה הקומוניסטית של סין. אמנם שופרו במקצת היחסים הבינממלכתיים בין ברה"מ וסין, עם זאת עדיין לא חל כל שינוי מהותי במדיניות החוץ של סין. שינויים ממשיים נעשים בתחום המודרניזציה של הכלכלה, תוך נטישת הצעדים ההרפתקניים מתקופת הנהגתו של מאו-טסה-טונג ("הקפיצה הגדולה", "המהפכה התר-בותית" ו"הקומונות"), שגרמו לפיגורה הכלכלי של סין.

התנועה הקומוניסטית הבינלאומית מעוניינת בשינוי יסודי במדיניות של סין העממית בכיוון האינטרנציונליזם הסוציאליסטי. זהו האינטרס האוביי-קטיבי של העם הסיני הגדול, של עניין השלום והסוציאליזם בעולם כולו.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית שואבת עידוד רב מהסולידריות האינטרנציונליסטית של המפלגות הקומוניסטיות האחיות עם מדינותיה ומאבקה. אנו רואים בכך סולידריות עם מאבקם של כל כוחות השלום והקידמה בישראל, למען ישראל אחרת, שוחרת שלום ועצמאית באמת, דמוקרטית ומתקדמת, בה קיים שוויון-זכויות ודאגה לרווחתו של העם העובד; מדינה המשתלבת המזרח-התיכון הערבי לטובת העתיד המאושר של כל העמים.

12. המפלגה

א. ללמוד מהנסיון, עם הפנים לעתיד

חברים, השנה מלאו 20 שנה למשבר במפלגה ב-1965, היה נסיון רציני לחסל את מפלגתנו הקומוניסטית כמפלגה מארקסיסטית-לנינית, יהודית-ערבית, אינטרנציונליסטית ופטריוטית, חוליה איתנה בתנועה הקומוניסטית הבינלאומית. זה קרה ערב ועידתנו ה-15. היום יכולים אנו להגיד בבטחון, כי הנסיון הזה של חוגים אופורטוניסטיים ולאומניים יהודיים בתוך המפלגה ובהנהגתה, בעזרת אויבי המפלגה מבחוץ – נכשל כליל. מפלגתנו התגברה על המשבר, שמרה וביצרה את אחדותה היהודית-הערבית, נשארה נאמנה לעקרונות המארקסיזם-לניניזם והאינטרנציונליזם הפרולטרני, ליחסי ידידות וסולידריות הדדית עם המפלגות הקומוניסטיות האחיות שבמרכזן המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות. מפלגתנו היתה, הינה, ונעשה הכל שתישאר תמיד, מפלגה עצמאית, מהפכנית, שאינה נכנעת ללחצים ולפיתויים של אויבי השלום והסוציאליזם, אינטרנציונליסטית באידיאולוגיה שלה, במדיניותה ובאירגונה, פטריוטית, הנאבקת למען האינטרסים האמיתיים של עמינו, למען האינטרסים של מעמד-הפועלים וכלל העובדים בישראל, לשלום, לעצמאות-אמת ולקידמה חברתית.

20 השנים שחלפו לא היו קלות. מפלגתנו עמדה בכבוד במבחנים היסטוריים רציניים. חברים רבים שטעו והולכו שולל בשעתו חזרו למפלגה ופעילים בה.

יכולים אנו להתגאות בכך שבכל התקופה הזאת של עשרים שנה שמרה מפלגתנו וביצרה את אחדותה האינטרנציונליסטית. ראוי שלא נסתפק בציון העובדה החשובה הזאת אלא נתחקה על סיבותיה כדי שהדור שלנו והדורות הקומוניסטיים הבאים ילמדו מנסיוננו החיובי, כשם שיש ללמוד מהשגיאות ומהגורמים שהביאו למשברים בעבר, כמו זה שב-1965.

הסיבות להצלחתנו לשמור מכל מישמר על אחדותה הרעיונית-פוליטית והאירגונית של מפלגתנו אפשר להגדירן כדלהלן:

1. השמירה הקפדנית על היסודות האידיאולוגיים המארקסיסטיים-

- לניניים של המפלגה. המאבק נגד כל גילוי של השפעות רעיוניות זרות. בתחום האידיאולוגיה, בתחום העקרונות, לא יכולות להיות פשרות במפלגה. יש להיאבק נגד כל גילוי של לאומנות, יהודית או ערבית, ונגד אופורטוניזם (סתגלנות) וסקטנטיות (כיתתיות).
2. היישום של עקרונותינו האידיאולוגיים בהתאם לתנאים הקונקרטיים של ארצנו. פיתוח יוצר של מדיניותנו בהתאם לתנאים האובייקטיביים המשתנים. גמישות בטקטיקה. נגד כיתתיות מחד ונגד התבטלות עצמית מאידך.
3. השמירה על היסודות האירגוניים של הצנטרליזם הדמוקרטי. פיתוח הדמוקרטיה הפנים-מפלגתית בצד שמירת הצנטרליזם, כפיפות המיעוט לרוב והמוסד הנמוך יותר למוסד הגבוה יותר, תוך מתן אוטונומיה רחבה לכל מוסד מפלגתי, הרשאי לפעול באורח עצמאי והחייב לפעול באורח יוצר ויוזם, בהתאם למדיניות הכללית של המפלגה, הנקבעת על-ידי ועידותיה ועל-ידי הוועד המרכזי בין ועידה לוועידה. מאבק נגד בוסיזם ופגיעה בדמוקרטיה הפנים-מפלגתית, מחד, ונגד הפרת המשמעת המפלגתית ואחדות פעולתה כלפי חוץ, מאידך.
4. קיום הנהגה קולקטיבית הלכה למעשה. רק הנהגה קולקטיבית, דמוקרטית, מסוגלת לשמור על אחדותה של המפלגה גם כאשר מתחוללים מיפנים פוליטיים המעוררים ויכוחים פנימיים, גם בתקופת הצלחות של המפלגה וגם בתקופות הקשות של נסיגות ומצבים פוליטיים מסובכים ואפילו מסוכנים.
עם זאת תהיה זו שגיאה לחשוב:
1. כי ההישג של שמירת האחדות הרעיונית-פוליטית והאירגונית של המפלגה מובטח מעצמו. יש לשמור בשיטתיות על האחדות כעל בבת-עינינו. הדבר ניתן על-ידי מאבק מתמיד על הנכון מבחינה רעיונית, פוליטית ואירגונית.
2. כי בכל ארבעת התחומים האמורים מפלגתנו היא כליל השלמות. המציאות אינה כזאת. יש למפלגתנו חולשות, שוועידתנו צריכה לחשוף אותן, לדון בהן, כדי לשנות דברים ולמנוע את החמרתן. כי הן עלולות במרוצת השנים לצמוח ולגרום נזק רב למפלגה.
- מפלגתנו איתנה מבחינה אידיאולוגית, מארקסיסטית-לנינית, מדינית-יותה נכונה. המיבנה האירגוני שלה הוא של מפלגה מהפכנית של מעמד-הפועלים. אולם החולשות המתגלות בה מחייבות טיפול. המסר המרכזי הפנים-מפלגתי של ועידתנו הוא בשלושה תחומים:
1. חיוני לחזק את העבודה האידיאולוגית בתוך המפלגה עם הקאדר המפלגתי ולהרחיב את המאבק האידיאולוגי של המפלגה עם היריבים והאוייבים.
2. חיוני לחזק את עבודתנו בקרב מעמד-הפועלים וכלל העובדים.
3. חיוני לחזק את האירגון המפלגתי על יסודות הצנטרליזם הדמוקרטי.

במאבק הרעיוני

החולשה בתחום הרעיוני אינה בעמדות ובעקרונות האידיאולוגיים של המפלגה. החולשה המתגלית בשנים האחרונות היא באי-הנחלתם הראויה לחברי המפלגה ובעימות הרעיוני המועט, הלכה למעשה, עם יריבינו ואויבינו.

בשנים האחרונות נחלש הוויכוח האידיאולוגי מצד מפלגתנו. בטאוני המפלגה עוסקים בכך מעט מדי. החינוך הרעיוני-פוליטי במפלגה מתנהל אמנם, אך מוקצים למטרה זו מעט מאוד כוחות, ובמקרים רבים החינוך אינו ברמה הרצויה.

בכמה נושאים אידיאולוגיים, עלינו להתרכז במיוחד: הציונות, הסוציאליזם והאימפריאליזם.

הציונות. בוועידות המפלגה ובמיוחד בוועידות ה-16 וה-17, ניתחה מפלגתנו באופן מארקסיסטי-לניני את האידיאולוגיה והפרקטיקה של הציונות. סיכומים אלה הם המדריכים את עבודת המפלגה בתחום זה.

רוב הציבור היהודי, ובמיוחד בני-הנוער, רואים עצמם ציונים רעיונית, אך אינם מבינים מהי הציונות הלכה למעשה. רבים מהם רואים זהות בין פטריוטיזם ישראלי ודאגה לעם ישראל ולבטחונה של מדינת ישראל לבין הציונות, ולא היא.

במציאות, המדיניות הציונית השלטת מונעת את השתלבותה של ישראל באיזור, מונעת שלום ישראלי-פלסטיני, קושרת את ישראל לחיים ולמוות עם המעצמות האימפריאליסטיות והופכת אותה לאוייב של השלום והסוציאליזם, של כל דבר קידמה באזורנו ובעולם.

כל המפלגות הציוניות, עם כל ההבדלים ביניהן, תורמות ביחסן לשאלה הפלסטינית ולברית האסטרטגית עם האימפריאליזם האמריקאי, באופן אובייקטיבי, לסיכון בטחונה של מדינת ישראל.

הנחת היסוד המארקסיסטית-לנינית שלנו שאין ציונות פרוגרסיבית, מוכחת שוב ושוב על-ידי העובדות הפוליטיות של השנים האחרונות.

אין אנו מתעלמים מן ההבדלים בעמדותיהן של המפלגות הציוניות, ובמיוחד בשאלות הדמוקרטיה (הבורגנית) וסכנת הפאשיזם ובשאלות מסוריינות אחרות. ישנם ציונים שבשאלות קונקרטיות מסויימות יש להם עמדות מתקדמות. הדבר מחייב לא לשים את כל הציונים "בשק אחד", לראות את הדיפרנציאציה בשאלות קונקרטיות לשם אירגון מאבק משותף למענן. יחד עם זאת יש לכולם נקודת מוצא אחת והיא: אנו היהודים והם הערבים. זוהי נקודת מוצא לאומנית. לעומת זאת נקודת המוצא שלנו, המארקסיסטית-לנינית, היא: אנו הפועלים היהודים והערבים, והם, המנצלים; אנו, שוחרי השלום היהודים והערבים והם, שוחרי הכיבושים והנישול; אנו, הדוגלים בעצמאות ישראל ובעצמאות העם הפלסטיני והם, מוכרים את עצמאות ישראל והופכים את ישראל לבסיס אסטרטגי אמריקאי נגד כוחות השלום, הסוציאליזם והשחרור הלאומי באזורנו ובעולם.

בשנים האחרונות, ובמיוחד בעקבות מלחמת לבנון, הצליחה מפלגתנו להקים חזיתות רחבות עם חוגים ואישים בעלי השקפות אידיאולוגיות ופוליטיות שונות. היה זה קו נכון וחשוב. החולשה בעבודת המפלגה היתה שבאותו זמן החלישה את הוויכוח, את העימות הרעיוני עם השותפים שלנו במאבק נגד הכיבוש, נגד המלחמה בלבנון ונגד הגזענות וסכנת הפאשיזם.

כתוצאה מכך לא ביצענו כראוי את הנאמר בוועידתנו ה־19: "המאבק באידיאולוגיה ובפרקטיקה של הציונות הוא לטובת העובדים והעם בישראל. זהו מאבק פטריוטי מתקדם ואינטרנציונליסטי כאחד. בו־בזמן מדגישה מפלגתנו הקומוניסטית, כי אין כל סתירה בין המאבק לאחדות־פעולה ללא־הבדל אידיאולוגיה, בשאלות פוליטיות או חברתיות קונקרטיות לטובת השלום, הדמוקרטיה והקידמה החברתית לבין המאבק הרעיוני. האחד משלים את השני" (ספר הוועידה ה־19, עמ' 36).

הסוציאליזם. דברים אלה נכונים עוד יותר כאשר מדובר בסוציאליזם ביחס לסוציאליזם הקיים, ובמיוחד לברית־המועצות. המצב הוא כזה שחוגים מסויימים ואנשים שהגיעו כבר לעמדות נכונות בשאלה הפלסטינית ובשאלת השלום הישראלי־ערבי ומשתפים פעולה בנושאים אלה ואחרים עם מפלגתנו הקומוניסטית – מתנגדים לאידיאולוגיה שלנו.

מפלגתנו לא ניהלה מערכה רעיונית נאותה ושיטתית עם הכוחות האנטי־סובייטיים וכן עם אלה הקרובים לנו בתחומים שונים, אך שמים את הסוציאליזם שבברית־המועצות במרכאות. רבים מקרב שוחרי השלום והדמוקרטיה בישראל מביעים התנגדות הן למשטר הקפיטליסטי בארה"ב והן למשטר הסוציאליסטי בברה"מ. הם שואפים באורח מופשט לסוציאליזם אחר, ללא קשר עם התהליך ההיסטורי ועם המציאות. חוגים אלה בונים מחסום רעיוני בין שוחרי שלום בישראל לבין מפלגתנו הקומוניסטית. אין הם מבינים כי ברה"מ והשלום חד הם, כשם שאוייבי ברה"מ וסכנת המלחמה חד הם. חלק מהם דוגל בעצם בתוכנית השלום למזרח־התיכון שמעלה ברה"מ ואף בכינוס ועידה בינלאומית למטרה זו, כפי שמציעה ברה"מ. אך באותו הזמן מנהלים הם תעמולה נגד ברה"מ. מבחינה זו הם נמצאים בחזית אחת עם הממסד הציוני השליט בישראל. רבים מהם גם מתעלמים מהסכנה האיומה המרחפת על האנושות מהאפשרות של מלחמת עולם טילית־גרעינית, שהאימפריאליזם האמריקאי שואף להרחיבה ל"מלחמת כוכבים". גישה זאת מביאה אותם להתעלמות ממאמצי השלום הבלתי־נלאים של ברית המועצות, מיוזמות השלום הבלתי־פוסקות שלה וממעשי ההתגרות של המימשל האמריקאי, השואף בגלוי לעליונות צבאית והפועל נגד המדינות העצמאיות והמהפכניות ותנועות השיחרור הלאומי במרכז אמריקה, באפריקה, באסיה ובכל רחבי העולם, תוך תמיכה במשטרים פאשיסטיים וגזעניים.

האימפריאליזם. אנו פועלים בתנאים, בהם כל המפלגות הפוליטיות האחרות אוהדות את האימפריאליזם האמריקאי ואת מדינות נאט"ו האחרות ומכנות אותן "עולם חופשי", "עולם דמוקרטי", "ידידי ישראל" וכו'. במציאות, האימפריאליזם הוא האוייב של כל העמים, כולל העמים במדינות בהן הוא שולט.

צורך חיוני הוא לנהל מאבק אידיאולוגי ופוליטי נגד האימפריאליזם. יש להסביר ולחזור ולהסביר, כי האימפריאליזם הוא משטר בו שולטים בעלי המונופולים שבידיהם אמצעי־הייצור העיקריים, המסחר הגדול והמערכת הפיננסית. קבוצה קטנה של מונופוליסטים מחזיקה בידיה את השלטון במדינות הללו ומנצלת את הפועלים ואת רוב שכבות העם, תוך צבירת רווחים עצומים.

האימפריאליזם הוא שהוליד את מלחמות־העולם הראשונה והשנייה והמאיים על האנושות במלחמת־עולם שלישית גרעינית, ב"מלחמת כוכבים", שעלולה להשמיד את כל המין האנושי.

האימפריאליזם אינו ידיד של עם ישראל אלא משתמש במדינת ישראל למטרותיו הוא ולמלחמותיו, תוך סיכון עצם קיומה של ישראל. תפקידנו החיוני הוא לנהל ויכוח מתמיד עם חוגים שנטשו את האידיאולוגיה הציונית, אך נשארו אנטי־קומוניסטיים ולמעשה גם אנטי־סובייטיים.

לא די בכך, שעמדותיה האידיאולוגיות והפוליטיות של מפלגתנו נכונות הן. בלי מאבק רעיוני ופוליטי שיטתי יסודי עם יריבים ואויבים – לא נוכל להרחיב במידה הראויה את שורותינו.

הנסיון ההיסטורי של מפלגתנו מוכיח, כי מאבק רעיוני מתמיד ומשכנע לא זו בלבד שאינו מפריע לשיתוף־פעולה בין מפלגתנו לבין בעלי עמדות אידיאולוגיות אחרות, אלא אף יוצר תנאים טובים יותר, אמינים יותר לשיתוף־פעולה. ככל שניהלנו מאבק כזה בעבר בייתר־שאת, כך הצלחנו להרחיב יותר את שורות המפלגה וגם להרחיב את שיתוף־הפעולה עם חוגים פוליטיים ואישי־ציבור נוספים.

על־מנת לחזק את מאבקנו הרעיוני עלינו, קודם־כל, לחזק את מפלגתנו הקומוניסטית כמפלגת מעמד הפועלים מבחינה רעיונית מבפנים. הדרישה של חברי המפלגה ומוסדותיה המקומיים להרחיב ולהעמיק את החינוך הרעיוני היא דרישה צודקת וצורך חיוני להתפתחות מפלגתנו.

בוועידתנו ה־19 סיכמנו בנושא המאבק האידיאולוגי:

“הנסיון של מפלגתנו הקומוניסטית מוכיח שבתנאי ישראל, בתנאי ההשפעה הגדולה של האידיאולוגיה הציונית על המוני העם, בתנאי ההסתה המורעלת נגד ברית־המועצות והאווירה השובינית העכורה – הדרך להרחבת שורות המפלגה היא, בראש־וראשונה, דרך המאבק האידיאולוגי והפוליטי. הדבר מחייב את המפלגה לדאוג לחלוקת כוחותיה בייתר יעילות, כדי שתוכל לחזק את הפעילות האידיאולוגית והפוליטית. הנהגת המפלגה צריכה להקדיש יותר כוחות וזמן לניהול מאבק באידיאולוגיה הציונית האנטי־סובייטית והאנטי־קומוניסטית” (ספר הוועידה ה־19, עמ' 49).

לא ביצענו כראוי דברים אלה. היו לכך גם סיבות אובייקטיביות כמו מלחמת לבנון וחמש מערכות בחירות: לכנסת, להסתדרות ולרשויות המ־קומיות. אמנם הקדשנו, ובצדק, את עיקר מאמצינו בתקופה שבין ועידה לוועידה לאירגון חזיתות רחבות נגד המלחמה בלבנון, נגד הכיבוש והדיכוי, נגד ההסתערות על זכויות העובדים, נגד האפלייה והדיכוי הלאומי, נגד האפלייה העדתית, נגד הגזענות וסכנת הפאשיזם. אולם אין זו הסיבה היחידה לאי הפעילות הנאותה בתחום האידיאולוגיה בפנים המפלגה ובחוץ. הנסיבות האובייקטיביות הן לכל היותר גורם אחד. הגורם השני הוא הסובייקטיבי. צריך היה לחלק אחרת את הכוחות ואת הזמן של הנהגת המפלגה בכל המישורים.

אולם יש גם גורם שלישי ועליו עלינו להתריע במיוחד. קיימות השפעות אופורטוניסטיות וזעיר־בורגניות במפלגה אצל חלק מהקאדר בכל המישורים. הדבר מתבטא ברתיעה מוויכוח רעיוני עם אלה שמשתפים־פעולה איתנו במאבק לשלום ונגד סכנת הפאשיזם. ישנם חברים שאינם מבינים, כי אין כל סתירה בין ניהול מאבקים בחזית רחבה ביותר ככל האפשר למען מטרות מתקדמות קונקרטיות, לבין המאבק האידיאולוגי, על־מנת לשכנע אנשים וחוגים נוספים רעיונית, ולא רק בחלק מהשאלות הפוליטיות. מול מבול התעמולה האנטי־סובייטית, המשחיתה אידיאולוגית ופוליטית

חלקים גדולים של העובדים והנוער, עלינו לחזק ולהעמיק את ההסברה על מדיניות השלום של ברה"מ שעושה הכל כדי למנוע שואה עולמית והעושה הכל להשכנת שלום במזרח-התיכון. באותו זמן עלינו להסביר את האופי הסוציאליסטי של המשטר בברה"מ, את עליונות הסוציאליזם על הקפיטליזם.

לאחר הוועידה ה-20, עלינו לראות בכך משימה מרכזית. בלי חינוך אידיאולוגי מעמיק במפלגה והרחבת שורותיה – לא תיצלח לאורך ימים גם כל חזית.

עיקר המאמצים – בקרב העובדים

ההתפתחויות הסוערות בישראל ובאיזור מעמידות בפני מפלגתנו בלי הרף תפקידים חדשים ונוספים. המתח הכלכלי של החיים בארץ, המלחמות והכיבוש הנמשך, המאבק המעמדי והדמוקרטי הכללי – מעמיסים תפקידים אין-ספור על כתפי מפלגתנו. עם זאת עלינו לברר לעצמנו בקור-רוח את סדר העדיפויות.

כתפקיד ראשון במעלה קבענו את העבודה האידיאולוגית ואת המאבק האידיאולוגי. באותו זמן עלינו לרכז את מאמצינו בקרב מעמד-הפועלים וכלל העובדים.

בתקופה שבין ועידה לוועידה חלה התקדמות בעבודה האיגוד-מקצועית המרכזית, בעבודתנו בהסתדרות, ואף בפעילות ההדרכתית מצד חברינו במאבקים רבים של העובדים. עם זאת, עדיין עיקר העבודה לפנינו.

עם כל חולשתנו היחסית בקרב מעמד הפועלים מסיבות אובייקטיביות וסובייקטיביות כאחד, הרי יש לנו מספר לא קטן של חברים במקומות עבודה, בוועדי עובדים, במועצות פועלים ובאיגודים מקצועיים. כך יכולנו להיות היוזמים באירגון הוועדה היוזמת בגוש דן וביוזמות איגוד מקצועיות אחרות. אולם עם ציון ההתקדמות עלינו לקבוע שעדיין לא מימשנו את אשר קבענו לעצמנו בוועידה ה-19: "חייב לחול מיפנה בעבודתנו בקרב מעמד הפועלים, הן בקרב העובדים היהודים והן בקרב העובדים הערבים. זוהי עבודה איגוד-מקצועית ופוליטית כאחת" (ספר הוועידה ה-19, עמ' 49).

המאורעות הרבים והסוערים בשנים הללו חייבו מאמצים רבים מאוד מצד החברים ומוסדות המפלגה. עם זאת הרבה תלוי גם בקביעת סדר העדיפויות, בריכוז המאמצים לתשומת-הלב בעבודת המפלגה בתחום המעמדי, במקומות העבודה, בשכונות ובהסתדרות.

לאחר הוועידה ה-20 עלינו לראות בכך נושא מרכזי, המחייב המשך תיקון המצב באורח משמעותי.

ביצור האירגון המפלגתי

מפלגתנו הקומוניסטית מאורגנת על-פי עקרונות הצנטרליזם הדמוקרטי. עם זאת גדלו החולשות האירגוניות של המפלגה. חלק מהתופעה אפשר להסביר בכך שריבוי המשימות המוטלות על המפלגה, העומס הרב והמתח בעבודה – מביאים לפעמים לשיבושים אירגוניים. משפיע מאוד פער בין מאמצינו הגדולים לבין המצב הפוליטי הכללי, השורר עדיין, ואי-השגת השינוי המיוחל במדיניות הישראלית השלטת.

מציאות זו מחלישה חברים מסויימים, את כוח רצונם והתלהבותם. נתגלו בשנים האחרונות תופעות של חוסר משמעת, של ליברליזם זעיר-בורגני; של הפרת הקולקטיביות בהנהגת המפלגה בדרגות השונות; של אי-ביצוע החלטות באורח לויאלי לאחר שנתקבלו באורח מוסמך ודמוקרטי.

אם לא נפעל לחיסולן של התופעות הללו, שהן אמנם אינן מאפיינות את כלל המפלגה, שהיא בריאה מבחינה אירגונית – הן עלולות להחליש את המפלגה, את עבודתה הרעיונית והפוליטית, את מאבקה המעמדיים והציבוריים הכלליים וכן להפריע לקליטתם של חברים חדשים.

התנאים הכלליים של עבודתנו בארץ, למרות התגברות סכנת הפאשיזם, מאפשרים הרחבת הפעולה והרחבת שורות המפלגה והשפעתה.

על מפלגתנו מוטלת אחריות היסטורית. ההנהגה הציונית השלטת במדינה מובילה את ארצנו אל עברי פי-פחת. מהפכנים אינם נרתעים מקשיים, יהיו אשר יהיו ויתמשכו כאשר יתמשכו. מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית היא היחידה בישראל המסוגלת לגייס חזית רחבה ככל האפשר למען הוצאת עמינו מהמבוך הסתום, מהמעגל של מלחמות, מהמשבר הכל-צדדי, הפוליטי, הכלכלי-חברתי והמוסרי. מפלגתנו היא חוליה איתנה בתנועה פוליטית הגדולה ביותר של תקופתנו – התנועה הקומוניסטית הבינלאומית. דרכנו הרעיונית והפוליטית, שהיא עוגן ההצלה לעם ישראל, לעם הערבי הפלסטיני, שתורמת לעניין הכללי של השלום, העצמאות הלאומית, הדמוקרטיה והסוציאליזם – היא מקור התלהבותנו המהפכנית.

אנו קומוניסטים ישראלים ובאותו הזמן אנו נאבקים בחזית אחת על כל הכוחות המהפכניים בתבל, לעולם ללא מלחמות, ללא ניצול מעמדי ודיכוי לאומי, לעולם של אנשים חופשיים באמת – לעולם סוציאליסטי.

על אף כל הקשיים בתנאים הפוליטיים המסובכים, בהם אנו פועלים, נושאים אנו ברמה את דגלנו, דגל השלום, העצמאות הלאומית, הדמוקרטיה, שוויון-הזכויות, הקידמה החברתית והסוציאליזם. בטוחים אנו בצידקת דרכנו.

ב. ייחודה של המפלגה הקומוניסטית

בפעולתה הפוליטית עושה מפלגתנו הקומוניסטית כל שביכולתה כדי לפעול בחזית הרחבה ביותר האפשרית בכל תחום. במאבק לשלום, נגד הכיבוש והדיכוי, להגנת החירויות הדמוקרטיות, נגד הגזענות וסכנת הפאשיזם. להגנת האינטרסים וזכויות העובדים והמוני-העם – חשוב ביותר להצלחת המאבק לפעול באחדות רחבה ככל האפשר. זהו גם הקו המדריך לפעולתה של חד"ש. נמשיך בייתר-שאת לפעול במאבק לכל עניין מתקדם להקמת אחדות של כל החוגים והאישים בעלי השקפות אידיאולוגיות ופוליטיות שונות.

הנסיון מוכיח כי עמדות רבות שהיו בעבר נחלת מפלגתנו בלבד בקרב הציבור היהודי, הפכו נחלת חוגים נוספים. כך עמדתנו נגד מלחמת לבנון, בנושא ההכרה בזכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני, המגעים עם אש"ף לקידום השלום, הקשר בין המשבר הכלכלי והחברתי לבין מדיניות המלחמה, הכיבושים, ההתנחלויות ועוד.

עם זאת חשוב תמיד לראות את ייחודה של מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, השונה באורח עקרוני מכל המפלגות הפוליטיות האחרות בארץ.

הייחוד של מפלגתנו הוא ייחודה של כל מפלגת מעמד-פועלים, שהיא דיאולוגיה שלה היא הסוציאליזם המדעי, המארקסיזם-לניניזם. מהו המייחוד מפלגה קומוניסטית מיתר המפלגות של העובדים? מארקס ואנגלס הגדירו את הייחוד עוד בשנת 1848 ב"מניפסט המפלגה הקומוניסטית". ההגדרה עקרונית זאת תקפה עד היום:

"הקומוניסטים נבדלים משאר המפלגות הפרולטריות רק משום שהם מדגישים ומבליטים במאבקהם הלאומיים השונים של הפרולטריום, מחד את האינטרסים המשותפים של הפרולטריום כולו, שאינם תלויים בלאומיות, ומאידך, משום שתמיד בשלבי ההתפתחות השונים של המאבק הנתוש בין הפרולטריום והבורגנות, הם מייצגים את האינטרס של התנועה כולה" ("מניפסט המפלגה הקומוניסטית", הוצאת עיון, עמ' 45).

במלים אחרות: פועלי כל הארצות והעמים התאחדו במאבק היומיומי ובמאבק ההיסטורי לסוציאליזם.

הקומוניסטים תומכים במאבקהם היומיומיים של העובדים ומדריכים אותם. בו-בזמן הם רואים ומראים את המטרה ההיסטורית של תנועת הפועלים – נצחון הסוציאליזם. הקומוניסטים מראים למעמד הפועלים וכלל העובדים את הפרספקטיבה הסוציאליסטית ומוכיחים, כי רק הסוציאליזם מבטל את הניצול המעמדי של העובדים, את הניצול של אדם בידי אדם ועל-ידי כך עוקר את השורשים המעמדיים של האפלייה והדיכוי הלאומי; כי רק הסוציאליזם מסוגל לחסל את פגעי הקפיטליזם, את האבטלה, העוני, ולהעלות בהתמדה את רמת-החיים של הפועלים והמוני העם; כי רק בסוציאליזם הדמוקרטיה אינה פורמלית בלבד אלא עמוקה ומיוסדת על אי-תלות כלכלית בהון ועל שוויון-זכויות הלכה למעשה; כי רק בסוציאליזם יבטיח את התפתחותו החופשית והכל-צדדית של הפרט בחברה.

הקומוניסטים רואים את הצלחת מאבקו של מעמד הפועלים וכלל העובדים בכל ארץ קשור בהצלחת המאבק הכללי בעולם לשלום, לקידמה חברתית ולסוציאליזם.

בימינו – כאשר נשקפת סכנה של השמדת האנושות במלחמת עולם טילית-גרעינית וב"מלחמת כוכבים" שהמימשל האמריקאי מכין – שלום של כל עם תלוי במידה מכרעת בשלום העולם. שלום ישראל תלוי בשלום העולם.

אין פירוש הדבר שכל עוד לא ניצח הסוציאליזם אי-אפשר למנוע מלחמת עולם, למנוע מלחמות, לסכל מדיניות של גזענות ואפלייה ולהשיג הישגים לטובת העובדים. הדבר תלוי ברמת ההכרה והמיליטנטיות של העובדים, באחדותם ובסולידריות הבינלאומית של מעמד הפועלים וכלל העובדים, של כוחות השלום, השחרור הלאומי, הדמוקרטיה והסוציאליזם.

כיום, הפך הסוציאליזם לא רק מאוטופיה למדע אלא ממדע למציאות היסטורית. דוגמתן של ברית-המועצות ושל מדינות סוציאליסטיות אחרות מוכיחה, כי הסוציאליזם והשלום חד הם, כי הסוציאליזם וטובת העובדים – חד הם, כי הסוציאליזם וזכויות האדם – חד הם.

מפלגתנו הקומוניסטית היא היחידה בישראל בעלת אידיאולוגיה מארקסיסטית-לנינית. בתור שכזאת היא מייצגת את האינטרסים היומיומיים וההיסטוריים של מעמד הפועלים וכלל העובדים בישראל, יהודים וערבים. מפלגתנו היא היחידה המגינה בעקביות על האינטרסים ועל הזכויות של

העובדים והמראה את הפרספקטיבה הסוציאליסטית במשטר העתידי בישראל.

בתור מפלגה מארקסיסטית-לנינית מפלגתנו מופיעה נגד האידיאולוגיה הציונית של שלום-בית מעמדי עם בעלי-ההון, שהביאה את הנהגת מפלגת העבודה עד לכדי התייצבות בראש המאמץ להוריד את רמת החיים של העם העובד.

מפלגתנו ראתה כל השנים את הסתירה המהותית בין הסוציאליזם לבין הציונות כאידיאולוגיה בורגנית, כאידיאולוגיה שובינית לאומנית וגזענית. לעומתה – נקודת המוצא שלנו, של הסוציאליזם המדעי היא ראיית הניגוד האנטגוניסטי בין מעמד הפועלים וכלל העובדים לבין בעלי ההון, ושותפות האינטרסים של העובדים בני כל העמים, ובתנאי ארצנו במיוחד – העובדים היהודיים והערביים. מפלגתנו הקומוניסטית היא אינטרנציונליסטית בה-שקפת עולמה, בפרוגרמה שלה, במדיניותה ובאירגונה הלניני. מפלגתנו היא יהודית-ערבית, דוגמה ומופת ליחסים העתידיים בין שני העמים.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית במאבקה נגד הכיבוש של השטחים הערביים בידי ישראל, בתמיכתה בזכויות הלאומיות הצודקות של העם הערבי הפלסטיני, במאבקה נגד הפיכת ישראל לבסיס אמריקאי נגד ברה"מ וכל כוחות הסוציאליזם, השלום, הקידמה והשחרור הלאומי – מבטאת את האינטרס האמיתי של עם ישראל, וקודם-כל את האינטרס העליון שלו בשלום ובבטחון. מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית היא מפלגה אינטרנציונליסטית ופטריוטית, מבטאת במדיניותה את האינטרסים האמיתיים של שני העמים בארץ הזאת, היהודי-הישראלי והערבי הפלסטיני.

מפלגתנו היא המפלגה האנטי-אימפריאליסטית היחידה בישראל, המתנגדת עקרונית לברית האסטרטגית של ישראל עם ארצות-הברית ותובעת לנהל מדיניות של עצמאות לאומית ואי-הזדהות במדיניות החוץ. היא המפלגה היחידה המביאה את דבר האמת על המשטר הסוציאליסטי בברה"מ ובארצות האחרות של הקהילייה הסוציאליסטית. היא המפלגה היחידה בישראל, המעלה תוכנית ריאליסטית לשלום צודק, כולל ויציב במזרח-התיכון.

ייחודה של מפלגתנו הקומוניסטית הוא מקור לגאווותנו.

ייחודה של מפלגתנו במצב הפוליטי הקיים בישראל מסביר עד כמה פעולתה בקרב הציבור היהודי מורכבת וקשה. עדיין הדומיננטי בו זה הלאומנות, השוביניות והמיליטריזם. יתר-על-כן הגזענות מתפשטת וסכנת הפאשיזם גברה.

יש לקחת בחשבון בהערכת התנאים של עבודת מפלגתנו בקרב הציבור היהודי בארץ את ההתפתחות המיוחדת של הישוב בארץ, את היות מפלגתנו הקומוניסטית היחידה בארץ שנאבקה מאז הקמתה ב-1919 נגד השלטון הבריטי הזר, נגד המימסד הציוני ונגד הריאקציה הערבית, בו בזמן שכל המפלגות הציוניות שיתפו פעולה עם השלטון הקולוניאלי הבריטי.

היו שנים, במיוחד במלחמת העולם השנייה ובשנים הראשונות שלאחריה, בהן מפלגתנו יכלה להקים שותפות מסוימת עם מפלגות פוליטיות בעלות אידיאולוגיה ציונית במאבק נגד הפאשיזם והנאציזם, כשם שבזירה הבינלאומית יכלה ברה"מ להקים קואליציה נגד גרמניה ההיטלראית עם מעצמות אימפריאליסטיות. באותן שנים ועם תמיכתה של ברה"מ בהקמתן של שתי מדינות עצמאיות בארץ, יהודית וערבית, היתה הפוגה מסוימת

בתעמולה נגד ברה"מ ואף היתה אהדה רבה לברה"מ בקרב הציבור הרחב. אולם במהרה עבר המימסד הציוני השליט בישראל למדיניות רשמית של ברית עם המעצמות האימפריאליסטיות נגד ברה"מ. כיום ישראל היא המכשיר הראשון במעלה של ארה"ב במזרח-התיכון במאבקה נגד ברה"מ ונגד כוחות הקידמה והשחרור הלאומי במזרח-התיכון ובעולם. תמורות שליליות יסודיות התפתחו בחברה הישראלית ובמדיניות הישראלית במיוחד בעקבות המלחמה התוקפנית ב-1967. הכיבוש הממושך של השטחים הפלסטיניים הביא לברוטליזציה של כלל היחסים בישראל. ההתנשאות הלאומנית הגיעה לשיאים חדשים בחוגים רחבים, קמו אירגוני טרור יהודיים, קולוניאליסטיים ופאשיסטיים חדשים. המפלגות הפוליטיות הציוניות והדתיות, פנו עוד יותר ימינה. הגזענות האנטי-ערבית קיבלה ממדים רחבים ומסוכנים ביותר והיא חדרה עמוק, בעיקר בקרב הנוער. בתנאים אלה שומה על מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית לשחות נגד הזרם העכור. כל הדברים הללו השפיעו על תנאי עבודתה של מפלגתנו במיוחד בקרב האוכלוסייה היהודית.

ג. אירגון המפלגה

בארבע וחצי השנים שחלפו עשתה מפלגתנו עבודה עצומה. החברים ככלל גילו מסירות רבה והקרבה, עמידה איתנה במצבים של מתיחות גבוהה ומילאו את תפקידיהם בכבוד. עם זאת קיימת דיספרופורציה בין גודל המפלגה וגודל השפעתה, כפי שזה מתבטא במערכות הבחירות השונות. בכנסת, במוסדות ההסתדרות, במקומות העבודה, ברשויות המקומיות, באוניברסיטאות, במסגרות הציבוריות השונות, פעלו חברי המפלגה יחד עם השותפים בחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להקמת חזית רחבה ביותר למאבק נגד מדיניות ממשלת הליכוד ולאחר מכן נגד מדיניות הממשלת המערך-ליכוד.

הרחבת שורות המפלגה

בתקופה שבין שתי הוועידות גדל מספר חברי המפלגה נטו ב-30.2 אחוזים. כיום פעילה המפלגה ב-90 סניפים לעומת 86 בזמן הוועידה ה-19. הרחבת שורות המפלגה, במיוחד בקרב ציבור העובדים ובקרב הדור הצעיר, נשארה מטרה מרכזית בפעילות המפלגה. יש לציין, כי בין שתי הוועידות התרחבו שורות המפלגה על-ידי הצטרפות חברים צעירים, הן באמצעות בנק"י והן באופן ישיר. עם זאת הרחבת השורות לא היתה שווה בכל המחוזות. עדיין חזקים השוביניזם, המיליטריזם, האנטי-קומוניזם והסתה האנטי-סובייטית. דברים אלה משפיעים על מידת התרחבות שורות המפלגה בקרב הציבור היהודי.

הרחבת שורות המפלגה מחייבת הרחבה והעמקה של העבודה האידיאולוגית של המפלגה; התמודדות פוליטית-רעיונית מתמדת עם הדעות האנטי-קומוניסטיות והאנטי-סובייטיות, עם האידיאולוגיה הציונית; הפצה שיטתית ומתוכננת של רעיונות הסוציאליזם המדעי, של האמת על המשטר הסוציאליסטי בברית-המועצות ובארצות הסוציאליסטיות האחרות.

הרחבת שורות המפלגה והגדלת השפעתה מחייבות הגברת הפעילות היומיומית של אירגוני המפלגה וחבריה בקרב מעמד הפועלים במקומות העבודה ובשכונות העוני, בקרב כל שכבות הציבור הנפגעות מהמדיניות השלטת.

התא המפלגתי

התא המפלגתי הוא האירגון הבסיסי של המפלגה. תפקידו הראשוני הוא ליזום ולארגן בקרב העובדים והמוני העם פעולות להגנת ענייניהם ולנהל הסברה פוליטית ורעיונית. הפעילות של התא המפלגתי חייבת להיות קונקרטי, קשורה למקום עבודה, לשכונה, לאוניברסיטה וכיו"ב, או למקום מסויים. הנסיון מוכיח, כי תאים שהיו קשורים בתחום פעולה קונקרטי או למקום עבודה או שכונה קונקרטי הצליחו יותר, ישיבותיהם היו מלאות תוכן ומעניינות יותר.

תפקיד מיוחד להבטחת פעילותו המוצלחת של התא המפלגתי מוטל על מזכירות התא ועל מזכיר התא.

תפקיד חיוני מוטל על ועדי המחוזות וועדי הסניפים המפלגתיים להכשיר הנהגה מתאימה לתאי המפלגה ולדאוג להעלאת רמתה האידיאולוגית, הפוליטית והאירגונית.

אירגון חוגי אוהדים על-ידי תאי המפלגה חייב להיות נושא לדאגה מתמדת של כל אירגון מפלגתי. אוהדים רבים תורמים לפעולתה ולמאבקה של המפלגה ומגלים מסירות והתמדה. קיום מסגרות אלה חשוב לקיום הקשר המתמיד והחיוני עם הציבור הרחב, ליצירת בסיס רחב יותר לפעילותה הציבורית של המפלגה ולניהול מאבקה וכן להרחבת שורותיה.

חיזוק האירגון המפלגתי

המפלגה הקומוניסטית הישראלית היא אירגון מהפכני של מעמד הפועלים וכלל העובדים בישראל. היא מארגנת בתוכה באופן וולונטארי כל אדם בישראל המסכים לדרכה הרעיונית-הפוליטית והאירגונית והמוכן לפעול ולהיאבק להגשמתה. המפלגה ניצבת מול האש המתמדת של חוגי השלטון ומפלגותיו השונות, מול יריבים ואוייבים רעיוניים ופוליטיים. במילוי תפקידה היומיומי וההיסטורי, הדבר מחייב, נוסף לחיזוק העבודה הפוליטית והציבורית – העלאה מתמדת של רמת האירגון המפלגתי, שמירה קפדנית על תקנון המפלגה, על עקרונות הצנטרליזם הדמוקרטי, על אחדות שורר-תיה ועל הנורמות הלניניות בחיי המפלגה. הקפדת כל אירגון מפלגתי על מילוי החלטותיו ועל פעילות חבריו – חיונית ביותר.

המפלגה בדרך-כלל פועלת לפי היסודות האירגוניים האלה. עם זאת ניצב בפני המפלגה התפקיד של בדק-בית אירגוני, במיוחד בכמה מסניפי המפלגה. במספר סניפים עדים אנו להתרופפות האירגון המפלגתי, לאי-דבקות של חברים מסויימים בקו הכללי של המפלגה, ואף להופעתם בניגוד לסיכומים ולהחלטות את האירגון המפלגתי שלהם, במיוחד בעניינים מקוריים. תופעות אלה הורגשו בעת מערכות בחירות מקומיות.

במפלגה הופיעו גילויים של היעדר נאמנות ולויאליות לסיכומי הקולקטיב המפלגתי, להחלטות המפלגה ואפילו לקו הכללי של המפלגה. היו גם מקרים של הדלפת דיונים פנימיים החוצה והפרת נורמות יסודיות בחיי

ברכת בני עמל מפי הילדים עובדי טהא מנצרת ודינאל לוינהוף מתל-אביב

הערוכת העתונות הקומוניסטית, שהוכנה לרגל מלאות 20 שנה לשבועון "זו הדרך", והוצגה באולם הכניסה של אולם "שביט"

המפלגה. תופעות אלו מנוגדות ליסודותיה של מפלגה מארקסיסטית-לנינית ולצנטרליזם הדמוקרטי. אחדות-הפעולה של חברי המפלגה ונאמנותם להחלטות המפלגה הם תנאי בל יעבור להצלחת המאבק לקידום מטרותיה הנעלות של מפלגתנו הקומוניסטית. אירגוני המפלגה ומוסדותיה חייבים לפעול לעקירת התופעות הללו.

כל חברי המפלגה מצטרפים לשורותיה לפי בחירתם החופשית. הם מצטרפים למפלגה לוחמת שהחברות בה אינה מעניקה שום טובת הנאה אישית או אינטרסים אנוכיים. כל שהמפלגה יכולה להעניק וחייבת להעניק זה חום הבית הקומוניסטי, חברות, סיפוק ואושר במאבק שהחבר משתתף בו לקידום המטרות הנעלות, המעמדיות, הלאומיות והכלל-אנושיות של המפלגה.

חיזוק רמת העבודה האירגונית של המפלגה וביצור אחדותה הפוליטית-רעיונית מחייבים את פיתוח הדמוקרטיה המפלגתית הפנימית בהתאם לעקרונות הצנטרליזם הדמוקרטי. זהו תהליך דו-סטרי בין חברי המפלגה, מוסדות הסניף, המחוז והוועד המרכזי. הדרך למוסדות הגבוהים יותר – פתוחה להצעות וליוזמות של חברי המפלגה וכן לביקורת. המוסדות חייבים להתייחס אליהן ולתת תשובות בזמן סביר.

העתונות הקומוניסטית

העתונות הקומוניסטית בישראל, המופיעה בארבע שפות, מהווה נשק חד בידי המפלגה.

במאי 1983 הפך עתון "אל-אתיחאד", בטאון הוועד המרכזי של המפלגה בשפה הערבית, מהופעה של פעמיים בשבוע לעתון יומי. היה זה שלב חדש בהתפתחות העתון והמפלגה. "אל-אתיחאד" בן ה-41 הפך להיות העתון היומי היחיד בשפה הערבית בישראל, היומן היחיד של האוכלוסייה הערבית בישראל. במאמצי חברי המפלגה הושגו למעלה מ-6,500 מינויים קבועים של "אל-אתיחאד" היומי. בנוסף לכך מופצים אלפי עתונים בקיר-סקים ובמכירה ישירה. מאות מנויים קבועים מקבלים את העתון בחוץ-לארץ. עם הופעתו כעתון יומי גברה האחריות של "אל-אתיחאד" והוא ממלא בהצלחה את תפקידו כמגייס ומארגן של האוכלוסייה הערבית במאבקה לשיוויון-זכויות ולהגברת תרומתה למאבק הכללי בישראל נגד הכיבוש, למען שלום צודק, לדמוקרטיה ולקידמה חברתית. בקרב התנועה הלאומית הפלסטינית קיימת הערכה רבה לעתון "אל-אתיחאד", הנאבק נגד הכיבוש, למימוש זכויותיו הלאומיות של העם הערבי הפלסטיני ולשלום צודק. שלטונות הכיבוש ממשיכים לאסור באורח שרירותי את הפצת "אל-אתיחאד" בשטחים הכבושים.

"אל-אתיחאד" מתקיים בזכות עבודתם המסורה של המוני חברי המפלגה ואוהדיה, המגייסים את המנויים, המפיצים את העתון ומגייסים תמיכה בו. העתון מופיע הודות לעבודה המסורה של חברי מערכת העתון והנהלתו, העובדים בתנאים לא קלים, תוך מאמץ והקרבה. תפקיד חשוב העומד בפני הוועד המרכזי ואירגוני המפלגה, בפני המערכת והנהלת העתון הוא להרחיב בהתמדה את רשת המנויים, להגדיל את ההפצה היומיומית והשבועית, לשפר ולייעל את מנגנון הנהלה וההפצה של העתון ולהעלות עוד יותר את רמתו.

השבועון "זו הדרך", בטאון הוועד המרכזי של המפלגה בשפה העברית,

שיפר בתקופה שבין שתי הוועידות את צורתו ואת עריכתו ומלא את ייעודו ותפקידו בהצלחה. "זו הדרך" מופץ בתנאים קשים, בהם פועלת המפלגה בקרב הציבור היהודי. עם זאת ישנם התנאים להרחבת רשת המנויים הקבועים ולהגדיל בהרבה את ההפצה הישירה על-ידי החברים. הבאת העתון למקום העבודה, לשכונה, ובמיוחד כאשר מופיעה כתבה אודות המקום ובעיותיו – הוכיחה את עצמה כדרך יעילה לרכישת קוראים חדשים לעתון. תפקיד חשוב עומד בפני העתון להמשיך ולדאוג להעלאת רמתו. השנה ציינה המפלגה 20 שנה להופעת "זו הדרך" כבטאונה השבועי של המפלגה בשפה העברית. זהו חגה של המפלגה כולה.

תפקיד מיוחד וחשוב בקרב האוכלוסייה המתקדמת הדוברת אידיש ממלא השבועון "דער וועג". הוא מביא את דבר המפלגה לחוגים אלה. ל"דער וועג" קוראים רבים קבועים גם בחוץ-לארץ.

הירחון "טובה אַ פֿטִיט" בשפה הבולגרית מביא את דבר המפלגה לקוראי שפה זו בארץ ובבולגריה.

הפירסום החודשי בשפה האנגלית "אינפורמישן ביולטין" מביא את דבר המפלגה לקוראי האנגלית בארץ ובחוץ-לארץ.

תפקיד חשוב בחיי התרבות והספרות בשפה הערבית ממלא הירחון הספרותי "אל-ג'דיד". תפוצתו הינה גדולה, אך יש לפעול להרחבה נוספת של הפצת הירחון ולהסדרת תשלומי המנויים וההפצה.

הבטאונים התיאורטיים של המפלגה, "ערכים" בעברית ו"אדארב" בערבית, תורמים רבות לחינוך הרעיוני-פוליטי של חברי המפלגה ואוהדיה. חייבים להרחיב את חוגי הקוראים של הבטאונים התיאורטיים של המפלגה בקרב חברי המפלגה ואוהדיה וגם בקרב חוגים רחוקים יותר. בטאונים אלה מהווים נשק חשוב בידי המפלגה להפצת התיאוריה המרקסיסטית-לנינית ולהדיפת ההתקפה האידיאולוגית של יריבינו ואויבינו.

הפצת העתונות הקומוניסטית היא תפקיד קבוע וחשוב. יש לדון בה בכל מסגרת מפלגתית, מהתא המפלגתי עד הוועד המרכזי. חברי המפלגה, יהודים וערבים, ובמיוחד העובדים במקומות עבודה, שיש בהם פועלים יהודים וערבים צריכים להביא ולהפיץ את עתונות המפלגה בשתי השפות. אירגוני המפלגה צריכים לקיים ביקורת קבועה על מידת השתתפות חבריהם בהפצת העתונות הקומוניסטית במקומות עבודתם, בשכונה, באו-ניברסיטאות, ולהרחיב בהתמדה את רשת הקוראים.

עלינו לחזור ולבסס בחיי המפלגה את הפסטיבל השנתי של העתונות הקומוניסטית, את התחרות המפלגתית הפנימית בין חברי המפלגה, התאים, הסניפים והמחוזות בהפצת עתונינו.

פעילות המפלגה בציבור העובדים

עם כל הקשיים הניצבים בפני פעילות המפלגה בקרב ציבור הפועלים ובמקומות העבודה, כתוצאה מהלחץ הפוליטי והכלכלי נגד חברי המפלגה – עלה בידי המפלגה לשפר את קשריה ורמת פעילותה בקרב העובדים השכירים. עם זאת עיקר המשימה בתחום זה עדיין לפנינו.

סיעות חד"ש בוועד הפועל של ההסתדרות, בנעמת, במועצות הפועלים ובאיגודים המקצועיים השונים, כמו בהסתדרות המורים, התייצבו בראש המאבק להגנת האינטרסים היומיומיים של העובדים השכירים מול המיתקפה

של חוגי השלטון ובעלי ההון. סיעת חד"ש בהסתדרות הפכה לכתובת לפועלים.

סיעת חד"ש בכנסת יזמה דיונים והעלתה נושאים המבטאים את תביעור תיהם של הפועלים והעובדים במקומות עבודה שונים ושל כלל ציבור העובדים. סיעת חד"ש בכנסת היתה היחידה שהוקיעה והתנגדה למה שנקרא תוכנית "להבראת המשק" של "ממשלת האחדות הלאומית" וחשפה את אופייה המעמדי האנטי-פועלי ואת שורשי המשבר הכלכלי והחברתי הנעור צים במדיניות הכיבוש והמלחמה.

"זו הדרך לפועל" בעברית הופיע בצורה סדירה. יש להבטיח שגם "אל-אתיחאד לפועל" בערבית יופיע באופן סדיר. שני הפירסומים תרמו להבאת דבר המפלגה וסיעת החזית בהסתדרות להמוני העמלים. הפצת פירסומי המפלגה והחזית בקרב ציבור העובדים והופעת דוברי המפלגה והחזית במקומות העבודה חיוניות להידוק הקשר עם ציבור העובדים. במקומות עבודה שונים קיימת האפשרות להקמת תאים של חברי המפלגה, העובדים במקום עבודה אחד או בריכוזי תעשייה. ניתן גם להקים חוגים של פועלים תומכי החזית, אך בדרך כלל הדבר אינו מתבצע. ועדי המחוזות, ועדי הסניפים והחברים העובדים עצמם צריכים לגלות יותר יוזמה בתחום חשוב זה. חיוני הוא לקיים תיאום בין המחוזות השונים של המפלגה באירגון הפעילות בקרב העובדים.

חיזוק עבודת המפלגה המתוכננת והשיטתית בשכונות העוני ובעיירות העוני המאוכלסות ברובן עובדים, בעיקר מבני עדות המזרח, שהם קורבן המדיניות האנטי-עממית של הממשלה, הניצול המעמדי והאפלייה העדתית בישראל – היה ונשאר תפקיד ראשון במעלה. ציבור מנוצל ומדוכא זה זקוק לעזרת המפלגה במאבקו הקשה לשיפור תנאי חייו. הופעת רשימות החזית בבחירות לוועידה ה-15 של ההסתדרות, לראשונה בעיירות ירוחם ובית שמש מוכיחה, כי גם בקרב האוכלוסייה הזו צומחת הכרה מעמדית. הנסיון העצמי, האכזבה מהחוגים השליטים בישראל החלו להביא למסקנות נכונות ולהצטרפות לחד"ש.

על הוועד המרכזי לדאוג להכשרתם של חברים לפעולה בקרב ציבור העובדים ובהסתדרות. הצלחת חד"ש בבחירות לוועידה ה-15 של ההסתדרות מוכיחה את התרחבות השפעתן של המפלגה והחזית בקרב ציבור העובדים, יהודים וערבים. בו בזמן זה מוכיח שקיימות אפשרויות נוספות להרחבת ההשפעה של המפלגה בקרב העובדים למרות התנאים האובייקטיביים הקשים.

העבודה המוניציפלית

מצוקתן של הרשויות המקומיות בישראל הלכה וגברה בצל המדיניות האנטי-עממית של ממשלת "האחדות הלאומית". לפעמים עיסוקם העיקרי של ראשי הרשויות מתמקד בחיפוש דרכים איך לשלם משכורות לעובדיהם. ברשויות מסוימות עוברים חודשים ואין ממה לשלם משכורת. שירותים מוניציפליים נפסקים לעתים קרובות. המשבר של השלטון המקומי הולך ומחמיר. מצוקתן של הרשויות המקומיות הערביות החריפה במיוחד, כי בנוסף למצוקה הכללית פועלת גם מדיניות האפלייה הלאומית.

סיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ברשויות המקומיות מגייסות

מאבק ציבורי נמרץ נגד מדיניות הממשלה האחראית למשבר השירותים המוניציפליים. פעילותה המוניציפלית של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון ברשויות המקומיות עצמן ובקרב הציבור הרחב נועדה לקדם את רמת השירותים ולחזק את מעמדן העצמאי של הרשויות המקומיות. נציגי החזית פעילים גם בוועד הארצי של השלטון המקומי הכללי-ישראלי ובוועד ראשי הרשויות המקומיות הערביות.

צורך חיוני הוא לחזק את אחדות ופעילות ועד ראשי הרשויות המקומיות הערביות במאבק נגד האפלייה הלאומית, לקידום שוויון-הזכויות ולהעלאת רמת השירותים. חשוב להרחיב את מעורבותם של נציגי הרשויות המקומיות הערביות באירגון השלטון המקומי הכללי-ישראלי. בתוקף עמידתם המלוכדת של נציגי הוועד הארצי של ראשי הרשויות המקומיות הערביות נבחר נציגם כסגן יו"ר אירגון השלטון המקומי הכללי וגדלה בו נציגותן של הרשויות המקומיות הערביות.

התחזקו שיתוף-הפעולה והתיאום בפעילות ציבורית בין הוועד להגנת האדמות לבין ועד ראשי הרשויות הערביות.

המחלקה המוניציפלית שעל-יד הוועד המרכזי, תוך תיאום עם מחוזות המפלגה, עוזרת לנציגינו ברשויות המקומיות למלא את תפקידם. עלינו לשפר את פעילות המחלקה בתחום הפירסום ואספקת חומר מסייע לנציגינו ברשויות המקומיות. צריך להיעזר יותר בעתונות המפלגה למטרה זו. החוברת "החזיתות הדמוקרטיות – הדרך להישגים של הרשויות המקומיות", שהופיעה ערב הבחירות לרשויות המקומיות, היתה סיכום של העבודה החשובה של המפלגה בתחום המוניציפלי והיתה לעזר בעבודה המוניציפלית של חברי המפלגה.

מדיניות ה"הפרד ומשול" של חוגי השלטון בישראל בקרב האוכלוסייה הערבית הביאה להרחקת הרשויות המקומיות בכפרי הדרוזים מהמאבק המשותף של כלל הרשויות המקומיות הערביות. מהאפלייה הלאומית, מהפקעת האדמות, מהאפלייה בשירותים המוניציפליים, במענקים, מהיעדר תוכניות מיתאר ותוכניות לבניה ושיכון – סובלות גם הרשויות המקומיות הדרוזיות. נציגינו ברשויות המקומיות הדרוזיות יפעלו למען אחדות המאבק ולשיתופם של נציגי הרשויות הדרוזיות בוועד הארצי של ראשי הרשויות המקומיות הערביות.

הפעילות המוניציפלית במועצות המקומיות, אם בהנהלה ואם באופוזיציה, וגם מחוץ למועצות – בשכונות ובציבור בכלל – היא חלק חשוב בפעילות המפלגה.

הנסיון של הריאקציה וחוגי השלטון לנער עצמם מאחריות ולזקוף את הקשיים והפגיעה ברמת השירותים הציבוריים על חשבון ההנהלות הדמוקרטיות – מחייבים פעילות הדוקה עם המוני-העם וגיוסם למאבק נגד המדיניות האנטי-עממית של הממשלה, שהיא האחראית למשבר השלטון המקומי. על אף המכשולים שהשלטון המרכזי מערים בפני השלטון המקומי, הוכח שהנהלה דמוקרטית יכולה לגייס את המוני התושבים למאבק נגד מדיניות הממשלה ובדרך זו לרשום הישגים. עבודה קולקטיבית ויעילה של נציגי החזית ברשויות המקומיות וגיוס התושבים מבטיחים את העניינים המוניציפליים ופעילות תקינה של הרשות. חשיבות רבה נודעת למחנות העבודה ההתנדבותית. המחנות בנצרת ובמקומות אחרים עברו בהצלחה רבה.

העבודה המוניציפלית ברשויות המקומיות היא לא עניינם של נציגינו ברשויות המקומיות, אלא גם של אירגוני המפלגה המחוזיים והמקומיים. חשוב ליצור שיתוף-פעולה נכון בין חבר המפלגה, שהוא ראש הרשות המקומית או חבר בה, לבין האירגון המפלגתי במקום, בהתאם לתקנון המפלגה. ראש הרשות המקומית או חבר המועצה הוא הנושא באחריות ציבורית בפני מועצת הרשות המקומית.

ועדי המחוזות של המפלגה צריכים לקיים ולהפעיל את הוועדות המוניציפליות המחוזיות כדי לפתח את הפעילות הציבורית, לסייע לעבודת נציגינו ברשויות המקומיות ולהבטיח שיתוף-פעולה פורה ביניהם לבין אירגוני המפלגה ומוסדותיה. חשוב ליצור מערכת-יחסים חיה בין ועדי השכונות ותאי המפלגה בשכונות לבין נציגי החזית ברשות המקומית.

פעילות המפלגה בציבור הנשים

המפלגה מייחסת חשיבות רבה לפעולה בקרב הנשים העובדות ובקרב כלל ציבור הנשים. האחריות לפעילות זו מוטלת על מוסדות ואירגוני המפלגה. חברות המפלגה קשרו בתקופה האחרונה קשרים עם אירגוני נשים ואישים מחוגים שונים במאבק נגד המלחמה בלבנון, נגד הכיבוש, נגד היוקר ובעד שוויון-זכויות האשה.

חברות המפלגה פעלו ביחד עם נשים מחוגים פוליטיים אחרים במסגרת "ועד נשים נגד המלחמה בלבנון". כן השתתפו החברות בפעולות של "הורים נגד שתיקה". יוזמה רבה מגלות חברות המפלגה במסגרת "תנועת נשים דמוקרטיות בישראל (תנד"י)". הן השתתפו יחד עם "ועד הנשים לשלום ולשוויון" במאבק נגד הדיכוי בשטחים הכבושים ובפעולות סולידריות עם הנשים הפלסטיניות הנתונות תחת הכיבוש.

נוכח המצב הכלכלי שהחמיר וההתקפה של הממשלה על רמת החיים של המשפחה העמלה, ניהלו חברות המפלגה מאבקים במסגרת תנד"י נגד היוקר, קיימו הפגנות, משמרות מחאה, החתמות ועוד. חשובה מאוד היתה גם הפעולה הפרלמנטרית של סיעת חד"ש בכנסת בתביעה מהממשלה לאשרר את האמנה הבינלאומית לביטול כל אפלייה של נשים.

בוועידת נעמת, שהתכנסה באוגוסט 1985, מילאה סיעת חד"ש תפקיד חשוב בהופעתה הלוחמת. היא תבעה מהממשלה ומהנהגת ההסתדרות להבטיח שוויון-זכויות לנשים היהודיות והערביות, לדאוג לרמת-חיים גאותה למשפחה העובדת ולפעול לקידום עניין השלום.

המפלגה מעריכה מאוד את הפעילות המסורה של החברות בקרב ציבור הנשים. עם זאת מורגשת חולשה בפעולה, בעיקר ברחוב היהודי. מלבד הסיבות האובייקטיביות הקיימות ישנן גם סיבות סובייקטיביות לכך. הסיבה העיקרית נעוצה בעומס הרב המוטל על חברות המפלגה בפעילותן המפלגתית, אי-התחשבות מספקת בעובדה שהן פעילות בשטח חשוב נוסף ובעבודה שלמעשה רובץ עליהן, בניגוד לרצוי, עיקר עול הבית וחינוך הילדים.

למרות שבוועידה ה-19 סוכם לשנות את פני הדברים, נעשה רק מעט. אי-לכך סובל שטח פעולה זה מהיעדר קאדרים חדשים וצעירים יותר, במיוחד ברחוב היהודי. אחוז החברות במפלגה לא גדל, למרות האפשרויות הקיימות, ובמיוחד בציבור הערבי.

בעיית הרחבת שורות המפלגה על-ידי קליטת חברות ובעיית הפעולה בקרב ציבור הנשים חייבות לזכות בתשומת לב גדולה יותר מצד מוסדות המפלגה מלמעלה ועד למטה.

יש לראות בחומרה, כי במחוזות אחדים אין מקדישים תשומת-לב ראוייה לחשיבות הפעילות של החברות. עדיין נמוך אחוז החברות במפלגה וברוב מוסדותיה. יש לדאוג לייצוג ראוי של החברות במסגרות ציבוריות ולהורפתן מעל במות ציבוריות.

ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי

ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי היא המשמרת הצעירה של המפלגה, נושאת בקרב ציבור הנוער היהודי והערבי בישראל את דגל המאבק לשלום, לאחוות עמים, לאינטרסים של הנוער העובד והלומד, לדמוקרטיה ולשוויון-זכויות. חברי בנק"י נוטלים חלק פעיל בפעילות המפלגה ובמאבקה הציבוריים. הם מפיצים בקרב הנוער העובד והלומד את הרעיונות הנשגבים של המארקסיזם-לניניזם.

בנק"י תורמת תרומה חשובה להרחבת שורות המפלגה. שנה-שנה מצטרפים למפלגה צעירים המחזקים את המפלגה ומגבירים את פעילותה. בפעילות במסגרות צעירי החזית, תורמים חברי בנק"י להרחבת השפעתה ולהגברת פעילותה של החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון.

בין הוועידות ה-19 וה-20 הרחיבה בנק"י את שורותיה ב-34 אחוזים. אחוז זה אינו כולל את החברים שאינם עוד חברי בנק"י לאחר שהצטרפו למפלגה. מאז 1981 נוספו 4 סניפים חדשים. בנק"י פועלת היום ב-73 סניפים ברחבי הארץ. אחוז החברות גדל מ-10.5% ב-1981 ל-16% כיום. הנוער הלומד בבנק"י מגיע ל-70%. משימה חשובה מוטלת על בנק"י להרחיב את פעילותה בקרב הנוער העובד ולצרף יותר צעירים עובדים אל שורות הנוער הקומוניסטי.

הרחבת שורות בנק"י בקרב הצעירים היהודיים בבתי-הספר ובמקומות העבודה נשארת משימה בעלת חשיבות מיוחדת העומדת בפנינו. השפעת המפלגה בקרב הצעירים האלה חייבת להתבסס בראש וראשונה על הסברה פוליטית ואידיאולוגית, על העימות עם האידיאולוגיה הציונית, עם האנטי-סובייטיזם והגזענות. חשובה מאוד גם הרחבת הפעילות התרבותית המתקדמת.

חברי בנק"י נטלו חלק פעיל במאבק הציבורי נגד המלחמה בלבנון. יחד עם צעירים אחרים שוחרו שלום ניהלו מאבק אמיץ נגד המלחמה והכיבוש בלבנון, בשטחים הפלסטיניים וברמת-הגולן הסורית. חברים רבים פעלו באומץ במסגרת תנועת "יש גבול" ולא נרתעו מפני משפטים צבאיים ומעצרים חוזרים. ברכת המפלגה שלוחה לחיילים הקומוניסטים ולשוחרו השלום האחרים שעמדו מול הלחץ והאימים של מכונת המלחמה והתוקפנות.

חברי בנק"י בקרב העדה הדרוזית משתתפים באורח פעיל בהתנגדות הצעירים הערבים הדרוזים לשירות חובה בצה"ל. התנגדות זו הלכה וגברה על רקע המלחמה בלבנון והפגיעות של הכוחות הישראליים באוכלוסייה הדרוזית בלבנון.

המאבק נגד הגזענות היווה מוקד לפעילות רחבה של בנק"י. נערכו פעולות רבות בקרב הנוער. היו יזומות רבות למפגשים ושיתוף-פעולה בין

נוער יהודי וערבי במאבק נגד הגזענות. עלינו להרחיב את הפעילות החשובה הזאת בקרב הנוער.

חברי בנק"י היו כוח מארגן ומדרבן למאבק נגד מדיניות האפלייה הלאומית. הם היו ליד חברי המפלגה כוח מגייס ולוחם ב"ימי האדמה" השנתיים, ימי המאבק נגד גזל האדמות.

חברי בנק"י הצטיינו בגיוס המנויים ל"אל-אתיחאד" היומי והפיצו בקרב התלמידים, הסטודנטים והנוער העובד את בטאוני המפלגה.

פעילות מסועפת ביצעו חברי בנק"י בהפצת "אל-ר'אד", בטאון בנק"י בשפה הערבית, שהפך הירחון הפופולרי ביותר בקרב הדור הצעיר. יש להמשיך לשפר את רמתו ולהרחיב עוד יותר את הפצתו, ובמיוחד בקרב הנוער העובד.

הבטאון בשפה העברית "לעניין" לא הוצא באופן סדיר. יש לנקוט צעדים אירגוניים כדי להתגבר על מחדל זה ולהבטיח את הוצאתו באורח סדיר. בנק"י בין שתי הוועידות פיתחה שורה של פעולות תרבות. המפלגה תמשיך לסייע לה לפתח ולהרבות במפעלי תרבות וספורט. התפתחות בנק"י בקרב הנוער, הרחבת פעילותה התרבותית-החינוכית, ימשיכו להיות במרכז דאגתם של כל אירגוני המפלגה, הוועד המרכזי, ועדי המחוזות והסניפים. על אירגוני המפלגה לדון באופן שיטתי בעבודת בנק"י בתחומם ולהגיש את מלוא הסיוע להבטחת הרחבתה וחיזוקה.

בנק"י, חברה בפדרציה העולמית של הנוער הדמוקרטי, משתתפת בכל הפעילויות הבינלאומיות למען השלום, השחרור הלאומי, הדמוקרטיה וקידום ענייני הנוער. בנק"י מילאה תפקיד מרכזי באירגון משלחת ישראל לפסטיבל העולמי של הנוער והסטודנטים, שהתקיים בקיץ 1985 במוסקבה. בנק"י מקיימת קשרים הדוקים במיוחד עם תנועות נוער מתקדם בעשרות ארצות. הדוקים במיוחד הקשרים עם תנועות הנוער בארצות הסוציאליסטיות.

בנק"י תמשיך לפתח ולהדק את הקשרים הבינלאומיים ברוח האינטרנציונליזם הפרולטרני.

פעילות המפלגה בקרב הדור הצעיר

פעילות המפלגה בקרב הדור הצעיר הוא נושא בעל חשיבות רבה. עלינו להגביר את פעילות המפלגה בקרב הדור הצעיר, תוך גילוי יוזמות חדשות וצורות חדשות.

הננו מציינים את פעילותם האמיצה של רבים מבין הדור הצעיר היהודי-ימי, חיילים, סטודנטים, פועלים, נגד המלחמה בלבנון ונגד השירות הצבאי שם. תנועת "יש גבול" היתה לכבוד לדור הצעיר.

לעומת זאת מעוררת דאגה העובדה שהמשך הכיבוש והדיכוי, המשך המעורבות בלבנון, מגבירים את הלאומנות, השוביניזם והגזענות בקרב חוגי הנוער רבים ובשכבות אחרות של האוכלוסייה היהודית.

חובה מוטלת על חברי המפלגה, על פעיליה, לצאת אל מפגשי הנוער, אל כינוסייהם, להביא את דבר המפלגה בכתב ובעל-פה, לעמוד בעימות רעיוני ופוליטי עם עמדות היריבים והמתנגדים.

יש להרחיב את פעילות המפלגה וחוגי הצעירים בסניפים השונים באמצעות פעילות תרבותית, פוליטית ורעיונית. יוזמתם של סניפי בנק"י רבים לארגן "לילות הקיץ", הכוללים תוכניות תרבות, זכו להצלחה רבה ובפעילות זאת השתתפו אלפי צעירים.

העבודה באירגונים הדמוקרטיים

הקומוניסטים פועלים באירגונים הדמוקרטיים להבטחת האחדות של מירב הכוחות למען מטרת דמוקרטיה משותפת. חברי המפלגה, חברי בנק"י והאוהדים פעילים יחד עם כוחות דמוקרטיים שוחרי שלום וקידמה חברתית אחרים, כדי לקדם את המטרות המשותפות באירגונים ובמסגרות שונות: תנועת נשים דמוקרטיות בישראל; תנועת הידידות ישראל-ברית המועצות; הוועד היוזם לשיפור היחסים עם ברה"מ; הוועד לידידות ישראל-בולגריה; הוועד לידידות ישראל-קובה; ועד השלום הישראלי; הליגה לזכויות האדם והאזרח בישראל; ארגון הלוחמים האנטי-פאשיסטיים וקורבנות הנאציזם; הוועד להגנת האדמות; ועד היוזמה הדרווי; קמפ"ו"ס; הוועד נגד הגזענות ומסגרות אחרות.

התפקיד הראשי העומד בפני הקומוניסטים בפעילותם בתוך האירגונים הדמוקרטיים הוא - לקדם את המטרות המשותפות, לפעול לצירופם של כוחות נוספים ולהרחבת מסגרותיהם של אירגונים אלה. על אירגוני המפלגה המחוזיים והמקומיים לסייע לחברי המפלגה הפעילים באירגונים הדמוקרטיים במילוי תפקידם.

פעילות המפלגה באוניברסיטאות

בתקופה שבין הוועידה ה-19 וה-20 היו הישגים חשובים לפעולת המפלגה באוניברסיטאות. הסטודנטים חברי המפלגה, יחד עם חברי החזית, תרמו רבות לאחדות שורות הסטודנטים במאבק לשלום צודק, לדמוקרטיה ולקידום האינטרסים שלהם.

הסטודנטים הקומוניסטים בארגוני קמפ"ו"ס וחזיתות הסטודנטים הערביים וכן גופים סטודנטיאליים אחרים היוו חלוץ המאבק של ציבור הסטודנטים נגד העלאת שכר-הלימוד והפיכת האוניברסיטאות למונופול של בני הע-שירים, למען החופש האקדמי וחופש הביטוי. חברי המפלגה באוניברסיטאות ניהלו יחד עם סטודנטים אחרים מאבק נגד המלצות "ועדת קצב" שהוא מסמך רשמי הנותן לגיטימציה לאפלייה של ציבור הסטודנטים הערביים. כן היו לסטודנטים הצלחות על בסיס חזית רחבה של סטודנטים יהודיים וערביים במאבק נגד הגזענות והאפלייה הלאומית. לסטודנטים הקומוניסטים וחברי חזיתות הסטודנטים הערביים היו הישגים חשובים בבחירות לוועדי התאחדות הסטודנטים הערבים. הסטודנטים הקומוניסטים ושותפיהם בארגוני קמפ"ו"ס קידמו את עניין אחדותם של כל הכוחות המתנגדים לימין ולפאשיזם. הודות לשיתוף פעולה זה נרשמו הישגים חשובים לאגודות הסטודנטים.

מאז הוועידה ה-19 הובסו הליכוד וכל הימין בבחירות הכלליות לאגודת הסטודנטים באוניברסיטאות של תל-אביב, ירושלים, באר-שבע וחיפה. חברינו זכו להישגים בבחירות הללו. היו אלה הישגים של חזית יהודית-ערבית באוניברסיטאות. יש לציין במיוחד את הנצחון של קבוצת "אלט-רנטיבה" הסטודנטיאלית באוניברסיטת תל-אביב המורכבת מסטודנטים של קמפ"ו"ס, מפלגת העבודה וצוותא (מפ"ם ור"צ) על הימין בבחירות שנערכו בשנת 1983. הקמתה של "אלטרנטיבה" על בסיס שיתוף-פעולה נגד הימין ולמען האינטרסים של ציבור הסטודנטים מוכיח את הצורך באחדות כלל-דמוקרטית, אנטי-פאשיסטית ואת הסיכוי להצלחת אחדות זו.

הסטודנטים הקומוניסטים יחד עם סטודנטים דמוקרטיים אחרים פעלו בשיטתיות לאירגון פעולות סולידריות עם התנועה הסטודנטיאלית בשטחים הכבושים, נגד הכיבוש ופעולות הדיכוי, נגד סגירת האוניברסיטאות. הוועד לסולידריות עם אוניברסיטת בירזית רשם לזכותו מאבקים ציבוריים חשובים לסולידריות עם הסטודנטים בשטחים הכבושים ונגד המלחמה בלבנון.

השביתה הארצית הלוחמת של ציבור הסטודנטים בכל האוניברסיטאות נגד ההעלאה הדרסטית של שכר הלימוד היתה אחד המאבקים החשובים ביותר בארץ בשנים האחרונות. בנסיבות שהתהוו הועלתה הדרישה הצורקת, שלפחות שכר הלימוד באוניברסיטאות יהיה מדורג.

הבטחת קיומו הסדיר והפעיל של תא מפלגתי בכל אוניברסיטה שיכלול את חברי המפלגה הלומדים בה, תוך קיום קשר הדוק עם סניף המפלגה במקום – הכרח חיוני הוא לעבודתם התקינה והפוריה של הסטודנטים, חברי המפלגה, באוניברסיטאות. אין זה עומד בסתירה לקיומה של מסגרת חזית בכל אוניברסיטה.

הסטודנטים הלומדים בחוץ-לארץ

עזרת המפלגות האחיות בארצות הסוציאליסטיות בהענקת מילגות ללימוד אקדמי בארצותיהן מסייעת להכשרת חברי מפלגה ובנק"י לרופאים, מהנדסים, כלכלנים, היסטוריונים, אמנים ואנשי מקצוע אחרים. רוב רובם של בוגרים אקדמאים אלה הם חברים מסורים של המפלגה ותורמים לחישולה ולמאבקה. הם תורמים בעבודתם לקידום האינטרסים של המוני העם. רק אחדים נפלו קורבן להשפעותיהם השליליות של אינטרסים אנוכיים זעיר-בורגניים, של חיפוש תועלת אישית בלבד.

הנסיון מלמד, כי יש לשפר את שיטת בחירת המועמדים ללימודים אקדמיים בחוץ לארץ על-ידי מוסדות המפלגה, קודם-כל מבחינת הזיקה הרעיונית-הפוליטית למפלגה ומבחינת האופי של הצעירים. כמו כן יש להרחיב את החינוך הפוליטי-רעיוני של הסטודנטים בעת שהותם בלימודים בחו"ל, כדי שיחזרו אל החברה הישראלית לא רק בעלי מקצוע אלא אקדמאים קומוניסטים.

נוכח האפשרויות המוגבלות ללימודים אקדמיים בארץ, במיוחד לנוער הערבי, מצאו מאות סטודנטים את דרכם לאוניברסיטאות גם בארצות הקפיטליסטיות. יש ביניהם חברי מפלגה, אוהדים וחברי חד"ש. על המפלגה להשקיע יותר מאמצים כדי להבטיח את הקשר הסדיר עם הסטודנטים הללו ולדאוג לאירגונם של הסטודנטים הקומוניסטיים בארצות הללו.

על מוסדות המפלגה לדאוג לקליטתם הנאותה והמתוכננת של הבוגרים החוזרים, תוך דאגה להבטחת התארגנותם ומילוי תפקידיהם.

הוועד המרכזי

הוועד המרכזי מילא בין הוועידות ה-19 וה-20 את תפקידו כמוסד העליון של המפלגה, המתווה את מדיניות המפלגה בין ועידה לוועידה בהתאם להחלטות הוועידה ה-19. הוועד המרכזי התכנס באופן סדיר וקיים 30 מושבים בין ועידה לוועידה. הוועד המרכזי קבע את עמדת המפלגה לגבי האירועים וההתפתחויות הפוליטיות והחברתיות החדשות בישראל, באיזור ובזירה הבינלאומית, וצייד את המפלגה בקו נכון לפעולה ולמאבק.

הוועד המרכזי הדריך את המפלגה בכל מערכות הבחירות הארציות שנערכו בין ועידה לוועידה. הוא הינחה את עתונות המפלגה, את חבריה בסיעות החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון בכנסת ובהסתדרות, את חב' רינו ברשויות המקומיות ובאירגונים הדמוקרטיים. הוועד המרכזי יזם פעולות ארציות רבות לקידום מאבקה של המפלגה להגנת האינטרסים של הפועלים והמוני-העם, להגנת החרויות הדמוקרטיות, לשוויון זכויות ולשלום.

הוועד המרכזי קיים בדרך כלל קשר הדוק עם אירגוני המפלגה המחוזיים. נציגיו השתתפו באופן פעיל בוועידות המחוזיות של המפלגה, שהתקיימו באורח סדיר.

הוועד המרכזי רואה בשמירתה וביצורה של האחדות האינטרנציונליסטית, היהודית-ערבית, של המפלגה תפקיד ראשון במעלה. אחדות זו על בסיס המארקסיזם-לניניזם היא יסוד כוחה של המפלגה. במדיניותו, בעבור דתו היומיומית, במערכת החינוך הפוליטי-רעיוני ובעבודתו האירגונית פועל הוועד המרכזי לביצור האחדות האינטרנציונליסטית של המפלגה.

מוסדות הוועד המרכזי – הלשכה הפוליטית והמזכירות – דנו בבעיות האירגוניות של המפלגה. הפגישות של המזכירות עם מזכירות המחוזות והפגישות הסדירות של מזכירי המחוזות עם מזכירות המפלגה, סייעו לחיזוק הקשר הדו-סטרי בין הוועד המרכזי ואירגוני המפלגה. עם זאת, ריבוי מערכות הבחירות, התפקידים הרבים שעמדו בפני המפלגה נוכח המלחמה בלבנון, מנעו מהוועד המרכזי לקיים מושבים מיוחדים לדיון בחייה האירגוניים של המפלגה. יש לתקן את הדבר ולבצע הלכה למעשה את שנקבע בסיכומי הוועידה ה-19, שיש לקיים לפחות מושב אחד של הוועד המרכזי פעם בכל שנה לדיון על העבודה האירגונית של המפלגה.

בין ועידה לוועידה התקיימו שלושה כינוסים ארציים שכל אחד מהם דן בנושא מיוחד. השיטה לרכז את הדיונים בכינוס הארצי בנושא אחד מיוחד הוכיחה את עצמה כמוצלחת. יש להקפיד על הוראת התקנון של המפלגה ולקיים כינוסים ארציים כל שנה.

הוועד המרכזי מעריך את שיתוף-הפעולה ההדוק הקיים בינו לבין ועדת הביקורת המרכזית. ועדת הביקורת המרכזית תרמה לכיבוד הנורמות הליניניות בחיי המפלגה ולהעמקת הדמוקרטיה המפלגתית הפנימית. היא טיפלה גם בנושאים ובשאלות קונקרטיות שהוועד המרכזי העביר אליה וסייעה בפתרונם.

מחלקות הוועד המרכזי

המחלקה לעבודה האיגוד-מקצועית פעלה באופן סדיר, הדריכה את חברי המפלגה בעבודתם בהסתדרות ובמוסדותיה. המחלקה סייעה למחוזות, לסניפים ולחברי המפלגה במקומות העבודה ובעבודתם האיגוד-מקצועית.

המחלקה לחינוך פוליטי-רעיוני אירגנה קורסים שנתיים, ימי עיון ארציים ועזרה למחוזות ולסניפים בהרצאות ובאירגון קורסים מקומיים לחינוך פוליטי-רעיוני, בהתאם לתוכנית לימודים שנתיים. המחלקה הבטיחה את הוצאת הבטאונים התיאורטיים של המפלגה "ערכים" בעברית ו"א-דרב" בערבית. החינוך הפוליטי-רעיוני אינו תפקיד של הוועד המרכזי ומחלקת החינוך בלבד אלא תפקידם של כל אירגוני המפלגה.

תחום חשוב זה של עבודת המפלגה עדיין לוקה בחסר. העובדה, שחברי המחלקה היו עסוקים בתפקידים רבים נוספים לא איפשרה הרחבת והעמקת פעולתה. שומה עלינו לתקן את הדבר.

המחלקה לקשרי חוץ מילאה את תפקידה בטיפול בעניינים השוטפים בתחום הקשרים עם המפלגות האחיות ובהוצאת הביולטין האינפורמטיבי בשפה האנגלית. היעדר מסגרת קולקטיבית לא איפשרה לה לפתח ולהרחיב את עבודתה.

המחלקה לפירסום והסברה. הוועד המרכזי לא הצליח להפעיל מחלקה קבועה לפירסום והסברה שתמלא את תפקידה בכל ימות השנה. מחלקה כזאת התארגנה כל פעם שהתקרבה מערכת בחירות חדשה וחדלה להתקיים עם סיום מערכת הבחירות. זה היה בעוכרי עבודתה של המפלגה. בכך נמנע מילוי סיכומי הוועידה ה-19 בדבר הצורך להבטיח פירסומן של חוברות והוצאות אחרות שיעסקו בהפצת האידיאולוגיה והמדיניות של מפלגתנו הקומוניסטית. עלינו להקים מחלקה קולקטיבית פעילה לפירסום והסברה, עם צוות מיוחד למטרה זו.

דובר המפלגה היה לעזר למפלגה בפירסום תגובות ועמדות ביחס לאירועים שוטפים. עם זאת יש לתכנן ולפתח פעילות רבה יותר במסגרת זו כדי לסייע לפרוץ את מצור האיפול שהוטל על המפלגה בכלי התקשורת. **מחלקת הסטודנטים** פעלה בשיטתיות והדריכה את עבודת הסטודנטים באוניברסיטאות. המחלקה אירגנה כינוסי סטודנטים שנתיים ותרמה להצלחות הסטודנטים בבחירות לאירגוני הסטודנטים באוניברסיטאות. עם זאת יש לפתח ולשפר את עבודת המחלקה.

המחלקה למחקר כלכלי-חברתי לא הוקמה. המחסור בקאדרים גרם לכך שהחברים המתאימים לוועדה זאת הועסקו בתפקידים חשובים אחרים. עם זאת נשאר הצורך החיוני למפלגה בהקמת מחלקה כזאת ועלינו להקימה למרות כל הקשיים.

מחלקת התרבות והמחלקה המשפטית לא פעלו למרות איושן. מוסדות הוועד המרכזי נושאים באחריות על שהשלימו עם המשך מצב זה במשך השנים שבין ועידה לוועידה. חובתם היתה לנקוט צעדים מתאימים כדי להפעיל את המחלקות האלה. החברים שנקבעו לפעול במחלקות הללו גם הם נושאים באחריות לאי-הפעלתן.

מחלקת הקאדרים הוקמה מחדש אחרי הוועידה ה-19. בין ועידה לוועידה המחלקה לא פעלה ולא באשמת חבריה. מילאו את תפקידיה חלקית מוסדות הוועד המרכזי. הרבה חברים צעירים התפתחו והוכשרו בשטחי עבודה שונים וממלאים כיום תפקידים אחראיים בעבודה המפלגתית-הפנימית, בעתונות המפלגה, בברית הנוער הקומוניסטי, באירגונים דמו-קרטיים וכו'.

הדאגה לפיתוח קאדרים חדשים חייבת להיות משימה קבועה ומתוכננת לטווח ארוך. פיתוח קאדרים חדשים מחייב דאגה לחינוכם והכשרתם במשך שנים. יש להטיל תפקידים מפלגתיים אחראיים על חברים צעירים מתאימים שהוכיחו את נאמנותם הרעיונית-פוליטית ואת כשרונם בעבודת המפלגה. בהתאם לנסיון שהצטבר, על הוועד המרכזי שייבחר בוועידה ה-20 לבדוק מחדש ולהחליט אילו מחלקות יש להקים ולהפעיל ואילו מהן לא ניתן לאייש ולהדריך.

סיכום

מפלגתנו הקומוניסטית באה לוועידתה ה-20 מחושלת יותר כמפלגה אינטרנציונליסטית ופטריוטית. הישגים רבים היו לנו, למרות כל הקשיים והמכשולים. עם זאת עלינו להתגבר על חולשותינו, שצויינו בדין-וחשבון של הוועד המרכזי.

השנים הקרובות עשויות להיות גורליות לעניין השלום באזורנו ובעולם. ארצנו נתונה במאבקים פוליטיים וחברתיים סוערים. הבה נחזק ונבצר את מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, כדי שתוכל למלא בכבוד את המשימות היומיומיות ואת ייעודה ההיסטורי.

דין-וחשבון ועדת הביקורת המרכזית לוועידה ה-20

הגיש החבר וולף ארליך

צירי הוועידה, חברים יקרים וידידים,
כאשר ועדת הביקורת המרכזית של מפלגתנו באה לסכם את עבודתה בתקופה שמאז הוועידה ה-19, היא אינה יכולה שלא לבטא את הכאב הגדול על מותם של חברים יקרים ממערכת הביקורת במפלגה, מחמוד אגבריה אל-חוסרי (אבו אל-עפוי), חבר ועדת הביקורת המרכזית, ויוסוף סבאג, יו"ר ועדת הביקורת של מחוז נצרת, אשר תרמו תרומה חשובה לעבודתנו. מפלגתנו ענייה יותר בלעדיהם ולא תשכח אותם.
חברים,

בפתח הדין-וחשבון מבקשת ועדת הביקורת המרכזית להביע את הערכתה למפלגתנו הקומוניסטית, שבתנאים פוליטיים קשים השכילה לנתח את המאורעות שהתרחשו בקצב מהיר באיזור, להסיק את המסקנות המדיניות והטקטיות הנכונות ולגייס את חברי המפלגה, את חברי בנק"י, את האוהדים וחוגים רחבים יותר לפעולה.

לאור האחריות ההיסטורית המוטלת על מפלגתנו הקומוניסטית, הכרחי לשמור על אחדותה הרעיונית-מדינית, על אחדותה היהודית-ערבית, הכרחי לבצר ולחשל את שורותיה. ועדת הביקורת המרכזית תרמה בעבר וחייבת לתרום גם בעתיד את תרומתה במימוש יעד זה, לצד הוועד המרכזי של המפלגה.

ועדת הביקורת המרכזית מאמצת את הסיכומים הרעיוניים, המדיניים והאירגוניים הכלולים בדו"ח הוועד המרכזי לוועידה ומוסיפה בדו"ח שלה הערות והסברים בתחום תפקידיה וסמכויותיה.

תקנון המפלגה מטיל על ועדת הביקורת המרכזית להדריך את ועדות הביקורת המחוזיות, לבקר את ניהול החשבונות של המפלגה, וכן לדון ולהחליט בשאלות בעלות אופי משמעותי, שנמסרות לה לבירור.

הסעיף החשוב ביותר לוועדתנו הוא זה המגדיר את סמכותה. סעיף זה שונה בוועידה ה-19. לפני הוועידה ה-19 הוגדרה סמכותה כדלקמן: "לפקח על כך שמוסדות המפלגה, אירגוניה, וחבריה יפעלו בהתאם לתקנון בכל הנוגע לדמוקרטיה הפנימית ולמשמעת המפלגתית".

בוועידה ה-19 נתקבל הנוסח הבא: "ועדת הביקורת המרכזית מפקחת על כך שמוסדות המפלגה, אירגוניה וחבריה יפעלו בהתאם לתקנון, יקפידו על כללי הדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית ועל המשמעת המפלגתית".

ההבדל בין שני הניסוחים הוא משמעותי. קודם-לכן צומצמה סמכות הוועדה לאותם חלקים בתקנון, הנוגעים לדמוקרטיה המפלגתית-פנימית ולמשמעת, ואילו הנוסח החדש מחייב את הוועדה לפקח על יישום התקנון כולו, אם כי גם עכשיו שני התחומים – הדמוקרטיה והמשמעת – מודגשים במיוחד. הרחבה זו מטילה אחריות עוד יותר גדולה על הוועדה כמוסד מרכזי של המפלגה.

נדווח בהמשך, באיזו מידה יכולנו למלא את תפקידנו.

1. הקביעות היסודיות שנכללו בדו"ח של ועדת הביקורת המרכזית

לוועידה ה-19 ושאושרו עלייה, נשאות בתוקף. דו"ח זה הסביר את הנורמות הלניניות בחיי המפלגה והדגיש, כי הן מבטיחות שהמפלגה תהיה מסוגלת למלא את תפקידיה היומיומיים וההיסטוריים. אמרנו, ואנו חוזרים על כך: במפלגה מתגלמים העקרונות של התורה המארקסיסטית-לנינית, מהותה הפרולטרית האינטרנציונליסטית; המאבק לשיפור מצבם של העור-בדים בחברה הבורגנית ולמיגור המשטר הקפיטליסטי והמרתו במשטר סוציאליסטי; במפלגה מתגלמים העקרונות האירגוניים הלניניים, המהווים חלק בלתי-נפרד מהאידיאולוגיה.

קביעה זו עומדת בעינה ויישום תוכנה מחייב מאמץ מתמיד, מערכה קשה והכרחית, אתמול, היום ומחר. גם ועידתנו ה-20 עומדת בסימן מערכה זו. מפלגתנו היא ביסודה מפלגה בריאה. הדבר הוכח מחדש בדיון הרחב והפורה של הקאדר המפלגתי על הדין-יחשבון של הוועד המרכזי. יחד עם זאת, שאלות יסודיות שהועמדו בוועידה ה-19 בפברואר 1981 טרם מצאו את פתרונן והן עדיין עומדות על סדר-יומה של המפלגה.

2. החברה הישראלית שרויה במשבר מוסרי עמוק. התפשטו בה ברוטליות ואלימות, מאפיינים אותה אנוכיות וניכור, תסכול וייאוש. אלה חודרים גם לשורות מעמד הפועלים, וכמה מתופעות אלו עלולות אף לחדור אל תוך הקאדר המפלגתי. המפלגה חייבת לשחות נגד הזרם העכור בחברה הישראלית לא רק במישורים הרעיוני והפוליטי, אלא גם במישור המוסרי. דרוש מאמץ מיוחד ומתמיד, כדי שבתוך החברה החולה תהיה מפלגתנו הכוח הבריא. זהו תפקיד קולקטיבי של כולנו, וזהו תפקיד העומד בפני כל חבר לחוד לגבי עצמו ולגבי סביבתו.

3. העקרונות הרעיוניים, המדיניים והאירגוניים של המפלגה הקומו-ניסטית מהווים אחדות דיאלקטית. כפי שכל מי שמנסה להפריד בין מרכיביו, מסלף את מהות המארקסיזם-לניניזם, כך מסלף את אופי המפלגה, כל מי שמצמצם את עקרונותיה לתחומים נבחרים.

מפלגה ישראלית אחרת יכולה להתקיים בלי אידיאולוגיה ברורה, בלי קו מדיני ברור ולהחליט בכל שאלה בהתאם לצרכי השעה. מפלגה ישראלית אחרת יכולה להתקיים בלי אירגון ולהחיות את המנגנון שלה רק במערכות הבחירות. ואילו המפלגה הקומוניסטית היא גוף חי ומורכב, אשר אין לנתק בו חלק זה או אחר מן הגוף השלם. השמירה עליה וטיפוחה דורשים הבנה כוללת, עירנות מתמדת ומסירות רבה, דורשים מוח קר ולב חם. ברוח זו אנו מבינים את דו"ח הוועד המרכזי לוועידה.

ועדת הביקורת המרכזית, בהתאם לתחום פעילותה, מרכזת את תשומת ליבה בהיבט האירגוני. הצנטרליזם הדמוקרטי הוא חוט-השידרה של עק-רונותינו האירגוניים. בלעדיו הופכת המפלגה לערבוביה אנרכית של פרטים או למנגנון שליט ויוקרתי חסר חיים. בטיפוח מתמיד של הצנטרליזם הדמוקרטי ובביצורו אנו מבטיחים שכל חברי המפלגה נוטלים חלק פעיל בעיצוב דמותה, בשמירה קפדנית על טוהרה האידיאולוגי ועל יישום האסטרטגיה שלה, תוך גמישות טקטית הנדרשת נוכח מהלכם המהיר של המאורעות. ב-זמנית, אנו מבטיחים על-ידי כך שהמפלגה מאורגנת היטב בכל דרגותיה, שיש סיכום אחיד ומוסמך בכל שאלה, שכל אירגוני המפלגה וכל חברה מתגייסים במאמץ משותף ומתואם לקידום יעדינו.

המציאות לעולם אינה יכולה להיות אידיאלית, תמיד יהיה צורך בשיפור. בתקופה שבין שתי הוועידות נאבקה ועדת הביקורת המרכזית, הן באופן

ישיר והן באמצעות ועדות הביקורת המחוזיות, לביצור הצנטרליזם הדמוקרטי במפלגה, תוך שיתוף פעולה עם מוסדות הוועד המרכזי ובעזרתם של ועדי המחוזות.

בבואנו לנתח את המצב, איננו מדברים על מקרים חריגים של יחידים שנקראו לאחריהם. השאלה המרכזית היא תפקודו של הצנטרליזם הדמוקרטי בכללותו. למרות כל המאמצים, הן של הוועד המרכזי והן של ועדת הביקורת המרכזית, המפלגה אינה יכולה להיות מרוצה מהמצב הקיים.

4. לשאלת הדמוקרטיה המפלגתית-פנימית:

עיקרה של הדמוקרטיה הוא בזה שהחבר נוטל חלק פעיל בחיי המפלגה; שהוא רואה בה את ביתו, משתמש בזכויותיו, מוסר על נסיונו, מגיב על דברי חבריו, אם הוא רואה צורך בכך. ביוזמתו ובפעילותו מקנה לעצמו החבר מקום בתהליך הדמוקרטי של המפלגה.

עם זאת, מימוש הדמוקרטיה תלוי גם באווירה השוררת באירגון המפלגתי וביחסם של חברי המוסדות אל החבר. תפקידו של מזכיר התא, של מזכיר הסניף, של מזכיר המחוז ליצור אווירה הולמת לכך. אמנם, תקנון המפלגה קובע שתהיה זו פגיעה במשמעת המפלגתית, אם חבר פוגע בעקרונות הדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית, אך מה שדרוש מכל מי שמרכז קולקטיב במפלגה, זה לא רק לא לפגוע בדמוקרטיה, אלא לעודד אותה, לטפח אותה, ליצור את התנאים לתיפקודה המקסימלי.

בדרך כלל, עקרונות הדמוקרטיה המפלגתית-הפנימית נשמרים במפלגתנו. המפלגה דבקה בעקרון של בחירת המוסדות במועדים הקבועים בתקנון המפלגה, ובצורה הנקבעת בתקנות, המבטיחות הן את שיקול הקולקטיב והן את זכויותיו של כל חבר. נשמרת זכות החבר להביע את עמדתו ואת ביקורתו בתא שלו, באסיפת הסניף שלו, במוסד שלו.

לפעמים נשמעת הטענה, שהזמן המוקצב לחבר בדיון אינו מספיק. אמנם, אי-אפשר להימנע מהקצבת זמן לדיון, זאת כדי להבטיח את הפעילות הארגונית התקינה של ארגוני המפלגה. אולם, מן הראוי כי החבר המרכז את הדיון ינהל אותו באורח גמיש. החבר המרכז את הדיון חייב להתייחס בסיכום לנקודות המיוחדות שהעלה כל חבר ולמצות אותן. בכך ישא הסיכום אופי קולקטיבי באמת ומכליל.

חשוב גם שעמדות החברים וביקורתם לא יישארו חתומות במסגרת שלהם. מרכז הקולקטיב חייב לדווח על כך למוסד גבוה יותר, ואם השאלה היא בעלת משמעות כוללת – עד למוסדות הוועד המרכזי, דיווח כזה יאפשר למוסד הגבוה יותר, יאפשר לוועד המרכזי ללמוד את הלוך המחשבה בקרב החברים, ללמוד מהנסיון שלהם ולהסיק את המסקנות הדרושות.

יש מקרים שבהם מזכיר התא או גם מרכז קולקטיב גבוה יותר אינו יכול לתת את התשובה המוסמכת על שאלה מסויימת. אין זה מוריד מכבודו אם הוא עונה, שיתעניין או יתייעץ בנידון. זאת הוא חייב לעשות ובהזדמנות קרובה לחזור לשאלה ולהשיב עליה.

בישיבות ארגוני המפלגה ומוסדותיה מתנהל בדרך-כלל פרוטוקול תקין. אולם יש עדיין מסגרות המזניחות זאת. בכל ישיבה של ארגון או מוסד, החל מהתא וממזכירותו, המרכז הוא האחראי לניהול פרוטוקול ולשמירתו. הפרוטוקול פתוח למוסדות גבוהים יותר.

זכותו של החבר לפנות בשאלה או בהצעה למוסד גבוה יותר, עד לוועד המרכזי, מעוגנת בתקנון המפלגה. התקנון קובע במפורש את זכותו לקבל

תשובה תוך חודשיים. עקרון הדמוקרטיה המפלגתית-פנימית דורש מכל המוסדות המקומיים, המחוזיים והמרכזיים, לשמור על הוראה זו. רצוי שכל מוסד יקבע לעצמו נוהל שיבטיח זאת.

לא פעם דובר במפלגה על תופעת הבוסיזם. אמנם, חבר מוסד גבוה יותר או בעל תפקיד אחראי יותר רשאי לקבל החלטה או לסכם שאלה באורח מוסמך במסגרת סמכויותיו. אך יש לחזור על הקביעה: יחסו של חבר אל החברים שעל עבודתם הוא אחראי חייב להיות יחס שנדרש בין חבר לחבר. מעמדו בשום אופן אינו מקנה לו את הזכות לדבר עם חבר בהרמת קול ובוודאי לא לפגוע בכבודו. ועדת הביקורת המרכזית מדגישה בתוקף, שיש לשרש את תופעת הבוסיזם מחיי המפלגה. במקרים לא מעטים העירו חברי ועדת הביקורת המרכזית לחברי מוסדות על התנהגות בלתי-הולמת.

עקרון ההנהגה הקולקטיבית גם הוא חלק מן הדמוקרטיה המפלגתית-פנימית. עקרון זה לא תמיד עמד במבחן היומיומי. בקולקטיב בריא, כל אחד נושא באחריות מלאה ושווה, משתתף בדיוניו תוך הקשבה לדעת הזולת, תוך מאמץ לשכנע את חבריו, אך גם תוך נכונות להשתכנע. תקנון המפלגה קובע, כי החלטותיו של הקולקטיב מחייבות את כל חבריו.

כאשר החבר המרכז או הגוף המרכזי מכינים את ישיבות הקולקטיב בקפידה, זה עשוי לתרום לקיצור הישיבות וליעילות הדיונים. קולקטיב טוב מחלק את תפקידיו בין חבריו ושומר על מילוי התפקיד. חלוקה ברורה יוצרת את הבסיס לאחריות אישית של כל חבר.

5. שאלת המשמעת היא שאלה מרכזית במפלגה. בתקנון כתוב, כי חברי המפלגה מאוגדים בה מרצונם החופשי. יש חברים המסיקים מכך, באופן מודע או בלתי מודע, מסקנה בלתי נכונה.

נכון: אדם מצטרף למפלגה מרצונו החופשי ונשאר בה מרצונו החופשי. החברות במפלגה היא מעשה וולנטרי, אולם כל זמן שאדם הוא חבר המפלגה, הוא כפוף להוראות תקנון המפלגה; היינו, השמירה על המשמעת אינה מעשה וולנטרי. החבר כפוף לצנטרליזם הדמוקרטי, לקולקטיביות בעבודה, לעקרון שהמיעוט כפוף לרוב, למשמעת המפלגתית. בלי זה המפלגה היתה הופכת למפלגה סוציאל-דמוקרטית. בתקופה שבין הוועידה ה-19 ל-20 ניהלה ועדת הביקורת המרכזית בירור לחבר שהפר את המשמעת המפלגתית: הוא עשה דבר שמוסד מוסמך אסר עליו לעשות. להסברת מעשהו אמר החבר בבירור, כי הוא נאמן בלב ונפש לאידיאלים של הקומוניסטים, אך ספקני לגבי ארגון המפלגה. ועדת הביקורת המרכזית דחתה בבירור זה את הטענה וקבעה, כי אין זה מספיק שחבר הוא נאמן לאידיאל ובו-זמנית שומר לעצמו בכל מקרה ומקרה את זכות השיפוט על טבעה ועל נכונותה של החלטת המוסד המפלגתי. בסיכום אותו בירור הוסבר:

“המפלגה הקומוניסטית הישראלית היא המפלגה המהפכנית של מעמד הפועלים הישראלי. בתור שכזו, היא עומדת בעימות מתמיד ותעמוד בתנאים מהפכניים בעימות חריף ביותר עם השלטון, עם מוסדותיו, עם מנגנון הדיכוי והתעמולה שלו. היא יכולה למלא את תפקידיה לא על בסיס אחדות רעיונית ומדינית בלבד, אלא גם תוך שמירה קפדנית על הנורמות הלניניות של אירגון המפלגה. האחדות הרעיונית-מדינית מתבטאת באחדות הארגונית ומתמשת ביישומה המלא.”

האם המשמעת המפלגתית נשמרת במעש היומיומי? על כך אין ועדת

הביקורת המרכזית יכולה לתת תשובה חיובית חד-משמעית. ידועים לה ובוודאי ידועים גם לצירי הוועידה מקרים רבים של הפרת משמעת. הפרות גסות במיוחד של המשמעת המפלגתית הגיעו לבירור פורמלי לפני ועדת הביקורת המרכזית או זו המחוזית, או לפני מוסד מפלגתי אחר. אולם רבים הם המקרים שבהם מוסדות המפלגה מתייחסים בליברליות, הזרה למפלגה. אווירה ליברלית מובילה לריבוי מיספרם של חברים פיקטיביים, דבר שאינו מחזק את הארגון אלא מחליש אותו. ואילו החבר עצמו בהיותו קומוניסט חייב להיאבק באינדיבידואליזם ובסובייקטיביזם שלו ולא להעמיד את האגו שלו מעל הכלל.

בבירור שהיה בוועדה בעירעורו של חבר על החלטת סניפו להוציא אותו מן המפלגה, נתגלה שהוא הפר את המשמעת תקופה די ארוכה, וועד הסניף היה פאסיבי לגמרי. ואז פתאום התעורר ועד הסניף, קרא את החבר לבירור והוציא אותו משורות המפלגה. זו אינה השיטה הנכונה. הפרת משמעת דורשת תגובה מיידית. המוסד המתאים חייב לקיים שיחה רצינית עם החבר, לקרוא לו לאחריות, ואם הדבר ידרש להעניש אותו בעונש מתון, כמו אזהרה או נזיפה. במקרים רבים תגובה מהירה כזאת עשויה למנוע הישנות וצורך להטיל עונש כבד יותר.

מוסדות המפלגה, החברים האחראים, חייבים לחנך את החברים ובמיוחד את החברים החדשים כך, שהמשמעת תהיה באופי החבר, תהפוך לחלק מרכיב של פעילותו. נוסף לדוגמא האישית הנדרשת, חשוב להטיל תפקיד קונקרטי מוגדר על החבר ולבדוק את ביצועו. ביצוע התפקיד ופיקוח עליו מחנכים את החבר יותר מאשר דיבורים כלליים, עם הטלת תפקיד קונקרטי וכן עם סיומו, חייב החבר האחראי לשבת עם החבר לשיחה רצינית. בעניין הטלת התפקיד קיים העקרון: להתחשב ברצונו של החבר במידה מירבית, אך ההכרעה הסופית צריכה להיות בהתאם לאינטרס המפלגה. כל חבר אחראי במפלגה חייב במסגרת תפקידו לשקול אובייקטיבית את טובת המפלגה ולא להיות מושפע מסימפטיה או מאנטיפטיה כלפי חבר זה או אחר. הוא חייב בביקורת עניינית, בהסברת חולשות בעבודת החבר ועם זאת חייב גם לציין רצון טוב, יוזמה, מסירות, הצלחה.

הדין-וחשבון של הוועד המרכזי לוועידה ה-20 מציין את התופעה הפסולה של הדלפות. גם ועדת הביקורת המרכזית שותפה לדאגה זו. בתקופה שחלפה היינו עדים לשני סוגי הדלפות: הדלפה מדיוני מוסד לחבר שאינו מוסמך לדעת את הפרטים, ועוד גרוע מזה – הדלפה מדיונים מפלגתיים פנימיים החוצה. אין במפלגה שום סודיות בשאלות רעיוניות ומדיניות ואין במפלגה הקומוניסטית, הפועלת בתנאים ליגליים, שום הבדל בין מה שנאמר בפנים למה שנאמר בחוץ בשאלות מדיניות וטקטיות. מכאן, שבשאלות אלו המושג הדלפה אינו קיים. להיפך. בשאלות רעיוניות-מדיניות חשוב ביותר להעביר מידע מלא ממוסד גבוה אל מוסד נמוך יותר ומהמפלגה אל הציבור.

אולם בשאלות ארגוניות-פנימיות נדרשת סודיות, במיוחד נוכח היחס העויין של השלטון, פעילות הש.ב. ויצר הסנסציות של אמצעי התקשורת. למען שמירת בריאות המפלגה, יש צורך חשוב בביצור המשמעת המפלגתית.

6. במפלגה מדובר הרבה על שאלת הוותיקים והצעירים.

העמדת השאלה אינה פשוטה. אמנם, הסוציולוגיה הבורגנית מבקשת

להעלות את "פער הדורות" על-מנת להסיח את הדעת מהמאבקים המעמדיים והמדיניים האחרים, אולם השאלה עצמה קיימת אובייקטיבית ואינה המצאת זמננו.

במפלגתנו אין זו הבעיה המרכזית, אך אין להתעלם ממנה, במיוחד במיגזר היהודי, אשר בו, כתוצאה מהפילוג לפני 20 שנה, גילאי הביניים דלים יחסית מבחינה מיספרית.

אין אנו עושים פולחן לוותיקים ולא פולחן לצעירים. היחס כלפי הדורות במפלגה נובע מהעקרון הדיאלקטי של אחדות הרצף ואי-הרצף (המשכיות ואי-המשכיות). המפלגה היא גוף אורגני. היא ממשיכה את דרכה על בסיס התורה המהפכנית, המארקסיזם-לניניזם. על בסיס דביקותה בעקרונותיה הרעיוניים, המדיניים והארגוניים, על בסיס נסיונה העשיר במאבק של שבעה עשורים. ועם זאת, היא מתאימה את הקו הפוליטי שלה, את הטקטיקה, לתנאים המשתנים, למאורעות המתחוללים בקצב מהיר, לשינויים הרבים בתוך החברה הישראלית והיא חייבת לעשות כן, כל הזמן, ברוח יוצרת ומחדשת.

איזכור עקרון דיאלקטי זה, אין פירושו שיש לזהות את הוותיקים עם הרצף ואת הצעירים עם אי-הרצף. גם הוותיקים יוצרים ומחדשים. גם הצעירים נאמנים לעקרונות. אך אופייני לוותיקים שהם בעלי נסיון וזה מסייע להם בייתר קלות למצוא את התשובה המדינית והטקטית הנכונה על מאורע. אופייני לצעירים שהם מעורים בחברה בין בני גילם פתוחים יותר לחידושים ומחפשים סגנון חדש, צורות חדשות בעבודה ולפעמים קל להם להתמודד באופן יעיל במצב חדש.

מכאן, שהדורות במפלגה משלימים זה את זה – הוותיקים מעשירים את הצעירים ביידע ובנסיון, בהנחלת לקחי העבר והצעירים לומדים, רוכשים הכרה ויידע, מסגלים לעצמם את עקרונות המפלגה לעומקם.

הוותיקים אינם צריכים לכפות את סגנונם על הצעירים כסגנון האפשרי היחיד. על הוותיקים לאפשר לצעירים לפתח יוזמה עצמית, לעודד אותם להתפתח ולפעול. בדרך זו יוכלו הצעירים להוכיח את עצמם, יוכלו להבין את הבעיות טוב יותר.

התקנון מאפשר ארגון צעירים בתאים מיוחדים והדבר יכול להיות מוצדק, כאשר לתא צעירים יש תפקיד קונקרטי המשמש לו אתגר. אולם זה לא צריך להוביל להפרדה בעבודת הסניף. מילוי תפקידי המפלגה המשותפים דורש פעילות משותפת. טענה שנשמעת לפעמים מצעירים, כי אין הם יכולים להשתתף בדיון מדיני יחד עם הוותיקים, או שאין הם יכולים ללמוד לימוד תיאורטי איתם, אינה נראית לנו.

הצעירים גילו, בדרך-כלל מעורבות ופעילות במאבקי המפלגה. אופייני לתקופה שבין שתי הוועידות, שצעירים ממלאים תפקידים חשובים בהנהגות המחוזיות והמקומיות של המפלגה. הדבר מעיד על נכונותם ליטול חלק באחריות ועל נכונותה של המפלגה לסלול להם את הדרך לתפקידים אחראיים. רצוי, שכאשר חבר צעיר מקבל תפקיד אחראי, יעמוד בתקופה הראשונה חבר מנוסה לצידו, שיסייע לו בזהירות במילוי התפקיד.

7. על תקנון המפלגה.

תקנון המפלגה עצמו קובע, שאחד היסודות לחברות במפלגה הוא השמירה על יישומו. התקנון הוא חוק-היסוד של המפלגה, הקובע את הכללים של חייה הפנימיים, את סדרי עבודתם של כל ארגוניה ומוסדותיה,

את חובותיהם וזכויותיהם של חברי המפלגה. כל מוסד וכל חבר חייבים לכבד את התקנון ולפעול על פיו. כמו כל חוק, תקנון המפלגה הוא קובץ של סעיפים שונים, אך הוא יותר מזה. אם הפרוגרמה של המפלגה מצביעה על הכיוון הדרוש להתפתחות עמינו ועל הצעדים שיש לעשות להאצת התפתחות זו, הרי בא התקנון ומגדיר באיזו רוח צריכה לפעול המפלגה. במובן זה, תקנון המפלגה מהווה שלימות שכל סעיף מסעיפיו הוא חלק, כאשר השמירה על הפרט היא השמירה על השלם וכל פגיעה בפרט היא פגיעה בשלם.

מהנחה זו יש להסיק כמה מסקנות.

ראשית, התקנון הוא לחם-חוקו של כל חבר אחראי לארגון או למוסד – מהתא ועד הוועידה. התקנון חייב להיות תמיד בהישג יד. התקנון אינו דוגמטי ונוקשה, הוא מאפשר חופש רב להחלטה, אך הוא גם מגביל, וכאשר הוא מוגדר הוא קובע. השאלה, האם החלטה או פרוצדורה מסויימות הן בהתאם לתקנון, חייבים לעמוד תמיד ברקע של כל החלטה.

שנית, כל חבר חדש חייב ללמוד את תקנון המפלגה. אם התקנון קובע כי מטרת המועמדות במפלגה היא להכשיר את המצטרף מבחינה רעיונית, פוליטית וארגונית לחברות, אזי הדבר מטיל אחריות כבדה על התא המפלגתי.

לדעתנו, כדי שמועמד יקבל במשך ששת חודשי המועמדות את ההכשרה הרעיונית ההולמת, הוא חייב ללמוד את הא"ב של המארכסיזם-לניניזם – "המניפסט של המפלגה הקומוניסטית"; כדי שירכוש את ההכשרה הפוליטית ויידע את יסודות הקו המפלגתי, הוא חייב לפחות לקרוא את החומר של הוועידה האחרונה, וכדי שיזכה להכשרה הארגונית, הוא חייב לקרוא את תקנון המפלגה. הקריאה של שלושת הספרים תהיה בפיקוח של התא שלו. **ושלישית**, תקנון המפלגה צריך להיות באופן מתמיד בתוכנית הלימודית הכללית של ארגוני המפלגה, לא רק של המועמדים. ידיעת העקרונות הארגוניים של המפלגה אינה מעשה חד-פעמי. היא דורשת החיאה מתמדת, רענון מתמיד.

כמו כל חוק, גם תקנון המפלגה מעורר שאלות רבות של פרשנות. התקנון עצמו מפקיד את הפירוש המוסמך – בין ועידה לוועידה – בידי שני המוסדות המרכזיים: הוועד המרכזי וועדת הביקורת המרכזית, שיחליטו על כך בישיבה משותפת. בפרקטיקה, ישיבה משותפת כזאת לא התקיימה עד כה. בכל מקרה קונקרטי נמצא פתרון. בעבודה היומיומית, חברים פונים לחברי הוועדה ומבקשים יעוץ, כיצד לפרש את התקנון ומקבלים את התשובה המוסמכת.

נוסח התקנון נקבע מחדש בוועידה ה-19, אשר אישרה פה-אחד נוסח זה, כפי שהוועדה המתמדת הציעה אותו. קונסנזוס מלא זה בין צירי הוועידה ביטא את אחדותה הארגונית של המפלגה, אחדותה סביב עקרונותיה הארגוניים.

התקנון, כפי שנוסח בוועידה ה-19 עמד מאז במבחן המציאות. ועדת הביקורת המרכזית תמכה בהחלטת הוועד המרכזי שלא להכניס שינויים בתקנון לסדר-יומה של הוועידה.

8. שאלות קונקרטיות בעבודת מוסדות ואיגוני המפלגה.

הוועד המרכזי ומוסדותיו – הלשכה הפוליטית והמזכירות – ניהלו את עבודתם בהתאם לתקנון המפלגה. ועדת הביקורת המרכזית רושמת לפניה

את התחום, שבו הוועד המרכזי עצמו מבקר את עבודתו בדין-וחשבון שהוגש לוועידה.

ברצוננו להוסיף לכך כמה הערות מצידנו.

מושבי מליאת הוועד המרכזי נקראו על-ידי הלשכה הפוליטית בתדירות שהתקנון קובע, ואף במועדים תכופים עוד יותר. עם זאת, קצב המאורעות המדיניים והכלכליים הוא כה מואץ שמן הראוי היה למצוא נוהל שיאפשר לחברי הוועד המרכזי, שאינם חברי מוסדותיו, לקבל מידע רצוף ומעודכן במידה גדולה יותר ולשוחח על בעיות המפלגה עם חברי מוסדות הוועד המרכזי.

ועדת הביקורת המרכזית היתה צריכה להסב את תשומת לבם של מוסדות הוועד המרכזי לכך, שבהתאם לתקנון, מוסדות אלה צריכים בישיבת המליאה לא רק לדווח על פעולתם, אלא גם על ביצוע ההחלטות של הישיבה הקודמת.

דין-וחשבון הוועד המרכזי מגלה שלא כל מחלקותיו עבדו באופן תקין. לאחר שהלשכה הפוליטית תקבע בפתח כהונתה את חלוקת האחריות על המחלקות השונות בינה לבין מזכירות הוועה"מ, הרי לדעת ועדת הביקורת המרכזית, כל אחד משני המוסדות צריך לפקח באופן שיטתי על עבודת כל מחלקה שהיא תחת פיקוחו, לקבל דינים-וחשבונות במועדים קבועים וליזום פגישות קבועות עם ראש המחלקה או מזכירותה. האוטונומיה של כל מחלקה היא דבר רצוי ויעיל, אם היא קשורה עם פיקוח שיטתי. קשר מתוכנן בין מוסד הוועד המרכזי לבין המחלקה, יבטיח התערבות מוסד הוועד המרכזי במקרה שמחלקה מסויימת אינה מתפקדת באופן תקין.

בעניין הכנת החומר לוועידה ה-20, ברצונה של ועדת הביקורת המרכזית להעיר, כי קביעת התקנות, שהוועד המרכזי מפרסם את החומר המוגש לדיון במפלגה לקראת הוועידה לפחות חודשיים לפני כינוס הוועידה, היא קביעת מינימום של הזמן. רצוי מאוד שהחומר יהיה בידי החברים כמה שבועות לפני מועד זה, כדי לאפשר דיון ללא חיפזון.

העבודה הארגונית במחוזות המפלגה מניחה את הדעת, ועידות המחוז התקיימו בזמן בחמשת המחוזות המסוגלים לערוך ועידה (ירושלים מצליחה לארגן אסיפה שנתית בלבד). שני המחוזות – המשולש ודרום-נגב – דחו את מועד הוועידה האחרונה בגלל נסיבות מיוחדות, זאת בהסכמת הוועד המרכזי וללא התנגדות ועדת הביקורת המרכזית.

ועדי המחוזות פעלו כסידרם. בארבעה מחוזות חלו מאז הוועידה ה-19 שינויים משמעותיים בהנהגה.

בחודשי הקיץ מתגלה בכמה מוסדות רפיון בגלל ריבוי החופשות של חברים אחראים. לדעת ועדת הביקורת המרכזית יש לתכנן את החופשות באופן שיבטיחו את ההמשכיות התקינה של עבודת המוסד.

מקור נרחב לקאדרים חדשים הוא הפוטנציאל הגדול של נשים, שעדיין אינן מאורגנות. אחד האמצעים החשובים לכך הוא העלאת מעמדה של החברה במפלגה. שאלה זו חייבת להעסיק את המפלגה. אין מדובר כאן על איזה שוויון זכויות פורמלי, שקיים בכל המקומות, אלא בפעילות מודעת ומתוכננת, המכוונת לעודד פעילות חברות בכל תחומי העבודה המפלגתית – ולא רק בתוך תנד"י, עם כל חשיבותו של ארגון זה. להעלאת חברות לתפקידי הנהגה דרוש קו ברור. שיתוף החברות צריך לעמוד לנגד העיניים כאשר מכינים רשימת מועמדים לפעילות ציבורית, מוניציפלית, או להופעה

באירוע; כאשר מדובר בהכנסת חברים למסגרות לימוד ארצי או לימוד בחו"ל, למשלחות וכדומה.

התפקיד להעלות את תודעת הנשים ואת נכונותן לעבודה מפלגתית או ציבורית, לצרף אותן לשורות המפלגה הקומוניסטית, אינו תפקיד של חברות המפלגה בלבד, אלא של כל הקאדר המפלגתי ובמיוחד של כל מוסדות המפלגה.

כל ועד מחוז חייב להקדיש תשומת לב מיוחדת לעבודת ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי, לעזור לה בכל התחומים, לפעול להרחבת השורות ולהעמיד חברים מתאימים להדרכת סניפי בנק"י במחוז. בחלק מהמחוזות בוחרים במזכיר מחוז של בנק"י לוועד המחוז וזה הוכיח את עצמו.

לא בכל המחוזות שומרים על הוראת התקנון לקרוא במועדים קבועים לאקטיב המפלגה של המחוז ושל כל סניף גדול. נסיון המחוזות המקפידים על הוראת תקנון זו מוכיח, שהאקטיבים עוזרים לוועד לחנך את הקאדר וללמוד מנסיונו.

הבחירות לוועד המחוז, לוועד הסניף, לצירי ועידת המחוזות – התנהלו בדרך-כלל בהתאם לתקנון המפלגה ולתקנות שהוציא הוועד המרכזי, בהתייעצות עם ועדת הביקורת המרכזית.

אך היו עדיין מקרים חריגים. נציגי ועדת הביקורת המרכזית הפסיקו פעם את הבחירות בוועידת מחוז, כאשר ועדת הבחירות החלה לנהל אותן בלי רשימת בעלי זכות הבחירה וללא קלפי ואיפשרו להתחיל בבחירות מחדש רק כאשר התנאים הוכנו לכך.

רוב תאי המפלגה מתכנסים באופן סדיר. התפקיד לדאוג להתכנסות סדירה מוטל על מזכיר התא ועל מזכירות התא, אך הוא מוטל גם על ועד הסניף ואף על ועד המחוז שצריכים להתערב, כאשר תא אינו מתפקד כראוי. חשוב ביותר להבטיח השתתפות קבועה של חברי התא בישיבותיו. מזכירות התא תצליח במשימה זאת, אם תשכיל לקשור ארגון טוב וטיפול אישי עם העלאת הרמה הפוליטית והעמדת שאלות בעלות עניין ורעיוניות בישיבות התא, כמו למשל, דו"ח חברי התא על פעילותם במקום העבודה, בשכונה, בתפקיד ציבורי ודיון על כך.

כמו הוועד המרכזי בדיון-חשבון שלו, כן גם ועדת הביקורת המרכזית מדגישה את חשיבות הרחבת שורות המפלגה.

במציאות קיים בשאלה זו שוני בין סניף לסניף, גם באותו המחוז ובאותם התנאים האובייקטיביים. ישנם סניפים שמיספר החברים המאורגנים בהם לא השתנה מאז הוועידה ה-19, וזאת בלי הצדקה. התפקיד לפעול לגיוס חברים חדשים מוטל על כל תא, על כל סניף במפלגה והוא צריך תמיד לעמוד לנגד עיניו.

אין המפלגה יכולה להיות מרוצה מתשלום מס החבר. הכלל הוא, שכל חבר משלם מדי חודש בחודשו מס אמת לפי הטבלה שקבע אותה הוועד המרכזי. כמובן, אין זה פסול אם חבר משלם את המס לשלושה או שישה חודשים מראש. תשלום המס באופן תקין הוא אחד היסודות לחברות במפלגה.

בארגוני המפלגה הופיעו בתקופה שמאז הוועידה ה-19 שלושה סוגי חריגה:

חריגה ראשונה – כאשר ועד מחוז מסויים קבע שלא ידרוש תשלום מס חבר לפי הטבלה שקבע הוועד המרכזי, אלא מס אחיד, שווה לכל חבר –

ועוד בסכום נמוך – בין אם החבר משתכר שכר רעב, בין אם הוא בעל הכנסה גבוהה, בין אם הוא רווק ובין אם הוא בעל משפחה גדולה. ועדת הביקורת המרכזית העירה לאותו ועד מחוז שהסדר כזה פוגע בצנטרליזם הדמוקרטי ובחלוקה צודקת על העול וכן בהכנסות המחוז.

סוג חריגה שני – שהחבר עצמו קובע את גובה המס ומודיע על כך לגזבר המחוז. הסידור הנכון הוא שהחבר מודיע לגזבר מהי הכנסת הנטו החודשית שלו ומהו מיספר התלויים בו ואז קובעים את גובה המס בהתאם לטבלה. סוג שלישי של חריגה – החבר משלם את המס באיחור רב. קיימים מקרים לא מעטים כשחבר משלם את מס החבר של כל השנה – בסוף השנה וזאת עוד בתנאי האינפלציה שאיפיינו תקופה זו. אם חבר מאחר שלושה חודשים בתשלום מס החבר, הדבר צריך להדליק אור אדום ודורש טיפול מיידי. היו אף מקרים של חברים ששילמו חוב גדול של מס החבר לפני אסיפת הסניף השנתית לבחירת ועד הסניף או לבחירת צירים לוועידת המחוז, כדי להבטיח ברגע האחרון את זכותם לבחור ולהיבחר. בסניף מסויים התקיימה אסיפת בחירות כשהגזבר קיבל בזמן האסיפה תשלום מס חבר מהחברים שפיגרו והודיע ליו"ר האסיפה שהחברים האלה בסדר. אנו מבקרים מקרים אלה שאינם הולמים ארגון קומוניסטי.

בהזדמנות זו כדאי להזכיר, כי גם חבר שלא עבר את המיפקד השנתי ואפילו לא עשה כך במשך שנים הוא חבר המפלגה, כל זמן שחברותו לא בוטלה באופן רישמי.

ועדת הביקורת המרכזית מדגישה את חשיבות הלימודים האקדמאיים בארצות הסוציאליסטיות. כדי להבטיח שהחברים החוזרים מלימודיהם יהיו גם קומוניסטים טובים, יש צורך בטיפול נכון בשלושת השלבים: שלב בחירתם והכנתם, שלב הלימודים בחו"ל ושלב התאקלמותם מחדש בארץ.

חברים,

ועדת הביקורת המרכזית שמחה לדווח לוועידה שבתקופה שבין הוועידה ה-19 לוועידה ה-20 התיאום בין הוועד המרכזי לבין הוועדה היה מלא ולא היה מקרה של חיכוך או אי-הבנה. חברי הוועדה השתתפו באופן תקין ופעיל בישיבות מליאת הוועד המרכזי, היושב-ראש שלה השתתף בישיבות הלשכה הפוליטית. נוסף לכך השתתף סגן-יושב-הראש של הוועדה בישיבות מזכירות הוועד המרכזי. סידור זה פעל באורח דו-סטרי לטובת העבודה המרכזית. מצד אחד עזר הדבר לוועדת הביקורת המרכזית לסייע בידי הוועד המרכזי במילוי תפקידו, ומצד שני ידעה הוועדה בדיוק על השאלות שהעסיקו את הוועד המרכזי ואת מוסדותיו וזה היה מקור נוסף למעורבותה בחיי המפלגה.

שיתוף הפעולה ההדוק עזר לוועדה גם בסגנון עבודתה. הוועדה מנסה להופיע לא כגורם מבקר מבחוץ, אלא כשותף המנסה לשכנע את מוסדות הוועד המרכזי בשלב מוקדם של החלטה, אם הדבר נראה לה דרוש.

הוועד המרכזי פנה במקרים רבים לוועדת הביקורת המרכזית לערוך בירור עם חבר או לטפל בעירעור חבר על החלטות מוסדות מחוזיים או מקומיים, והוועדה טיפלה בדברים בקפדנות. בכל מקרה שהוועד המרכזי או אחד ממוסדותיו פנה לוועדה לעזור בעניין מסויים, שקלה הוועדה את תועלת העניין וברוב המקרים הסכימה להיענות לבקשה.

9. מעורבות ועדת הביקורת בחיי המפלגה. ועדת הביקורת המרכזית

היתה בתקופה שמאז הוועידה מעורבת בייתר-שאת במהלך הכולל והיומימי של עבודת המפלגה ופעילותה. אנו מציינים זאת בסיפוק. צורות המעורבות היו רב-גוניות. הוועדה עשתה מאמצים לקשר קבוע עם ועדות הביקורת המחוזיות ואירגנה פגישות עם כל חברי ועדות הביקורת המחוזיות (ועדות ביקורת מחוזיות קיימות ב-6 מתוך 8 מחוזות המפלגה) ופגישות עם יושבי הראש של הוועדות. ביקרנו במידת האפשר בישיבות ועדות הביקורת המרכזיות וקיבלנו מדי פעם דיווחים מיושבי הראש. בכל הפגישות ניסינו להדריך את עבודתם, להעלות את מתח הפעילות ולעזור להם לפתור בעיות. למשל, היו בעיות בעבודת ועדת הביקורת במחוז תל-אביב-יפו, בגלל חילוקי דעות בינה לבין מזכירות המחוז. אורגנה ישיבה משותפת בין שני המוסדות בהשתתפות חבר מזכירות הוועד המרכזי וחבר ועדת הביקורת המרכזית. ישיבה זו לא פתרה את כל השאלות, אך תרמה להבנה הדדית. הקשר של ועדת הביקורת המרכזית עם מוסדות המפלגה לא הצטמצם לוועדות הביקורת. השתתפנו בכל ועידות המחוזות, בדרך-כלל במשלחת של שני חברים. ביקרנו בישיבות ועדי המחוזות ומזכירותיהם, באסיפות סניפים, בישיבות תאים – אם כי לא באופן מספיק. אם חברי ועדת הביקורת המרכזית שייבחרו בוועידה זו יוכלו להרבות בביקורים זה יהיה רצוי מאוד. יושב-הראש וסגן יושב-הראש של הוועדה, וגם חברים אחרים היו בקשר עם חברים רבים. החברים הצעירים לא היו במקום האחרון. יש חברים רבים הפונים אלינו בשאלות תקנוניות, רעיוניות, מדיניות, ארגוניות ואף אישיות – ואנו עושים כל מאמץ לעזור במידת יכולתנו. בפגישות אלו הצלחנו להסביר דברים בחיי המפלגה שלא היו ברורים לפונים ולסלק אי-הבנות בין חברים ללא בירור פורמלי. בדרך-כלל חברי ועדת הביקורת המרכזית נהנו מאמון חברי המפלגה.

אין זאת אומרת שאנו מרוצים לגמרי מעבודתנו. פעולתה והשפעתה של הוועדה צריכות להיות רחבות הרבה יותר.

אומנם, הוועידה ה-19 נענתה לבקשתה של ועדת הביקורת המרכזית היוצאת, להעלות את מיספר חבריה מחמישה לשבעה, אולם כל חברי הוועדה היו עסוקים בתחומים אחראיים שונים. אנו חוזרים ואומרים שעיסוק אחר אינו פסול – אחרת אפשר היה להניח שהוועידה לא היתה בוחרת לוועדה אלא חברים שאינם מסוגלים למלא תפקיד אחר. אנו גם חוזרים ואומרים, שרק הוועדה עצמה אחראית לפעילות נוספת של כל אחד מחבריה. אולם חוסר הקאדרים, גם הקאדרים המרכזיים במפלגה, אילץ אותנו להשלים עם המצב הקיים. ייתכן שהוועדה השלימה ייתר על המידה עם עיסוקים אחרים של חבריה, אך היא צריכה היתה להתחשב בצרכי המחוזות, במחלקות הוועד המרכזי ובפעילות הציבורית.

הוועדה היתה צריכה לתת חופשה ממושכת לאחד מחבריה בגלל מצב בריאותו. נוסף גם את העובדה, כי ועדת הביקורת המרכזית עבדה עד כה ללא מנגנון-עזר, היא הצליחה בעניין הפיקוח על החשבונות לגייס עזרה מועילה, אך מצומצמת. לדעת ועדת הביקורת המרכזית היוצאת, הכרחי לשנות את המצב בעניין מנגנון העזר לאחר הוועידה ה-20. אמנם, ועדת הביקורת המרכזית לא תוכל גם בעתיד להישען על מנגנון רחב ומנוסה, כמו במוסדות המקבילים של הרבה מפלגות אחרות בעולם, אך גם בתנאים של עבודת המפלגתנו היא זקוקה לכוחות-עזר.

הקשיים האלה מסבירים, אך אינם מצדיקים, את החולשות בעבודת ועדת

הביקורת המרכזית. אינטרס המפלגה דורש העמקה נוספת של העבודה.
10. הביקורת על ניהול החשבונות. אין ועדת הביקורת המרכזית מרוצה לגמרי מביקורת החשבונות שהיא עושה. עם זאת היא ביקרה את הנהלת החשבונות ואת הקופות של הוועד המרכזי, של מערכת "אל אתיחאד" ושל דפוס "אל-אתיחאד". לפי הביקורת שלנו, החשבונות מתנהלים כסידרם. הביקורת שלנו לא היתה תמיד בזמן.

ועדת הביקורת המרכזית ביקרה זו הפעם הראשונה את הנהלת החשבונות ואת הקופות של נציג העתונות הקומוניסטית במוסקבה ושל נציג המפלגה שלייד ביטאון "בעיות השלום והסוציאליזם" בפראג.
בהדרכת הוועדה ביקרו ועדות הביקורת המחוזיות את חשבונות המחוזות והסניפים לפי הצורך.

האחריות על רכוש המפלגה מוטלת לפי התקנון על הוועד המרכזי. ועדת הביקורת המרכזית התעניינה במקרים רבים בדבר שמירת רכוש המפלגה. אם היה איזשהו יסוד להערות למוסדות המרכזיים או המחוזיים – הדבר נעשה.

11. בתקופה מאז הוועידה ה-19 טיפלה ועדת הביקורת המרכזית בשורה לא קטנה של בירורים.

לפעמים נוצר הרושם שמוסדות המפלגה וכן חברים פונים לוועדת הביקורת המרכזית בקלות רבה מדי. בסניפים שומעים לפעמים דיבורים כמו: אני דורש זאת וזאת ואם הדבר לא ייעשה אפנה לוועדת הביקורת המרכזית. אין לראות בוועדת הביקורת המרכזית שוט.

אמנם, תקנון המפלגה מאפשר לכל מוסד, ארגון או חבר מפלגה, ואפילו לכל אוהד או אדם אחר, לפנות לוועדת הביקורת המרכזית, בתחום סמכויותיה. הוועדה עצמה מחליטה, האם ובאיזו צורה היא מטפלת בכל פנייה קונקרטי. אולם אין להשתמש בזכות הפנייה באופן סיטוני, אלא בשאלות שאין אפשרות לפותרן במסגרת הארגון או המוסד. במיוחד מתחזק כוחו של ועד מחוז כשהוא מצליח לפתור בעיות ולקבל החלטות בלי להזדקק לעזרת מוסד מרכזי.

במידה שוועדת הביקורת המרכזית החליטה על טיפול בפנייה, על בירור פורמלי, היא היתה מודרכת על-ידי עקרונות המפלגתיות והאובייקטיביות. מפלגתיות אומרת במקרה כזה – התחשבות מירבית באינטרס הכולל של המפלגה. המפלגה מעוניינת למנוע כניסת הלכירוח זרים לנורמות ולעקרונות שלה ולהבריא את המצב. אם הלכירוח כאלה אמנם חדרו, המפלגה מעוניינת ביישום חי ועמוק של הצנטרליזם הדמוקרטי. המפלגה מעוניינת שהחבר יפעל בהתאם לעקרונות וימלא את חובותיו. המפלגה מעוניינת שיישמרו זכויות החבר. כולם שווים בחובת המשמעת. ככל שתפקיד החבר אחראי יותר, ככל שהמוסד שהוא חבר בו גבוה יותר, הדרישה ליישום המשמעת ולמילוי אחריותו צריכה להיות חמורה יותר. גם היחס כלפי החבר, למשל, ידידות אישית, אסור שישפיעו על הצדדים המעורבים בבירור.

ועדת הביקורת המרכזית אינה מדווחת על מקרים קונקרטיים, מכיוון שהודעה כזאת בוועידת המפלגה היתה מהווה עונש נוסף לחבר. היו בירורים על התנהגות של חבר שלא תאמה את מעמדו במפלגה ופגיעות בחברים אחרים. אך היו גם מקרים של הפרה גלויה של המשמעת, של פגיעות באחדות המפלגה.

לפני הוועדה עמדו עירעורים של חברים על עונשים שהוטלו עליהם. היו מקרים שחבר הוצא משורות המפלגה ומידת העונש היתה חריפה מדי בעיני הוועדה. במקרים כאלה החליטה הוועדה לתת לחבר הזדמנות לתקן את דרכו בתוך שורות המפלגה.

לוועדתנו יש גישה חיובית כלפי חבר. גישה זו נובעת גם מהיסודות ההומניסטיים של הקומוניזם. ועדת הביקורת המרכזית אינה בית-משפט בורגני, המנסה במידה זו או אחרת לסייג את מעשי החבר לפי סעיפי חוק פלילי. היא רואה בבירור חלק מחינוכו של החבר. הגישה החיובית משתנה, כאשר מגיעים למסקנה שהחבר אינו כן, אינו מכיר בעקרונות המפלגה, אינו מוכן לפעול לטובתה, ולמעשה אינו חלק ממנה.

הוועדה שמרה על העקרון שלפני כל החלטה היא חייבת לשמוע את עמדותיהם ונקודת-ראותם של כל המוסדות וכל החברים הנוגעים בדבר. היה מקרה אחד שהוועדה קיבלה החלטת-ביניים חפוזה מדי, מבלי לשמוע את נציג המוסד שהיה מעורב בעניין. לכן טיפול זה היה בלתי נכון – ותוקן.

12. עבודתה של ועדת הביקורת המרכזית כמוסד היתה תקינה. הוועדה מהווה גם תא מפלגתי של חבריה, הפועל כקולקטיב חי ומאוחד. השאלות המפלגתיות של כל חבר וחבר הובאו לתא שלהם ונדונו בו באופן גלוי ובאווירה חברית.

בכל ישיבת ועד מסר כל אחד מחבריה דין-וחשבון על עבודתו בין ישיבה לישיבה, כחבר הוועדה ובעניינים שאינם קשורים בוועדה. זה תרם מאוד לכך שהחברים מכירים איש את רעהו, תרם ליחסי ידידות בין חברי הוועדה ותרם למילוי תפקידם. הישיבות מיצו את השאלות שעמדו על סדר-היום וסוכמו באופן ברור.

נשמר קשר בין חברי הוועדה מחוץ לישיבות והתקיימו כ-70 מיפגשים מאורגנים בין מוסדות שונים לבין יושב-הראש וסגן יושב-הראש. מיפגשים אלה הבטיחו עבודה קולקטיבית מתמדת של ועדת הביקורת המרכזית. יצירת תפקיד של סגן יושב-הראש הוכיחה את עצמה.

ועדת הביקורת המרכזית דורשת רמה גבוהה מכל אחד מחבריה. אם ככלל מאפיין הדבר חבר במוסד גבוה, המשפיע לטובה על סביבתו ונותן דוגמה אישית, נכון הדבר במיוחד כאשר מדובר בחבר ועדת הביקורת המרכזית. הוא חייב להוכיח את עצמו כל הזמן כחבר המפלגה, כקומוניסט, כאדם. ועדת הביקורת המרכזית משוכנעת, כי זהו אחד התנאים להצלחת עבודתה.

ובסיום, חברים,

אנו, הקומוניסטים, שואבים כוח ואופטימיות מהיותנו מארקסיסטים-לניניסטים. זה מאפשר לנו לראות את המציאות בעיניים פקוחות ותוך הבנת החוקיות של המהלך ההיסטורי המאפשר לנו ליטול בו חלק פעיל.

אנו, הקומוניסטים, שואבים כוח ואופטימיות מתפקידנו האחראי לעזור לשני עמינו להתגבר על המצב הקשה ולהגיע לשלום צודק ויציב, ולהיות חוליה יוצרת במשפחת העמים.

אנו, הקומוניסטים, כואבים את ייסורי העמים המדוכאים, את מצוקת העובדים. אנו, כקומוניסטים, מודעים לסכנות הפאשיסם והמלחמה. אולם אנו, כקומוניסטים, מודעים גם לאופי תקופתנו – תקופת מעבר האנושות

כולה מהחברה הנצלנית לחברה ללא ניצול אדם בידי אדם. בתהליך זה איננו צופים פאסיביים, אלא לוחמים פעילים. אנו, כקומוניסטים, חיים חיים מלאים. האם אפשר לחיות בתקופה עם אתגר גדול יותר מאשר זו שבה יוכרע, האם אנושות תהרוס את עצמה בשואה גרעינית או תשתחרר מניצול, מדיכוי ומאימת מלחמה?

אנו, הקומוניסטים, שואבים כוח ואופטימיות מהעובדה שאנו בני דורם של אותם העמים, הבונים בהצלחה את החברה החדשה, את החברה הסוציאליסטית, שאנו מקיימים יחסי ידידות ואמון בינינו לבין מדריכיה של המציאות החדשה – המפלגה הקומוניסטית של ברית-המועצות וייתר המפלגות הקומוניסטיות והפועליות של הארצות הסוציאליסטיות, כפי שיש לנו יחסי ידידות עם כל יתר חלקי תנועתנו הקומוניסטית הבינלאומית. אנו חיים במציאות של ארץ קפיטליסטית, מציאות של משטר רקוב, אך בתודעתנו ובמאבקינו אנו עומדים בצד הנכון של המיתרס ההיסטורי, שהוא ביסודו מיתרס מעמדי.

מהו אידיאל של קומוניסט?

להיות קומוניסט, פירושו לפעול בהכרה עמוקה ובכל הלב למען עניין המעמד, העם, האנושות.

להיות קומוניסט, פירושו להיות, ללא-סייג חלק מהמפלגה. מאותו קור לקטיב גדול, הנושא באחריות לקידום התמורות ההיסטוריות המהפכניות. להיות קומוניסט, פירושו להיות יפה-נפש וצנוע, להתייחס לזולת בכבוד וללא התנשאות.

להיות קומוניסט, פירושו להאמין בכוחו של האדם כיצור העליון של הטבע וכמעצב את גורלו-הוא ולהיאבק בכל תופעה בלתי-מוסרית בחברה. להיות קומוניסט, פירושו לאהוב את האדם העובד ולשנוא את מנצלו ומדכאו.

להיות קומוניסט, פירושו להיות מהפכן, לראות במאבקים של היום את התנועה הכוללת של מעמד הפועלים, לראות במאבקים של היום את התמורות של המחר.

להיות קומוניסט, פירושו להאמין בנצחון הסופי של מעמד הפועלים, מתוך ידיעת החוקים ההיסטוריים ותוך השתתפות פעילה במאבק. להיות קומוניסט, פירושו להיות אינטרנציונליסט, לראות את המאבק למען עניין העם שלו חלק בלתי-נפרד ממאבקם של ייתר העמים ולכאוב את סבל העם האחר כמו את סבל עמו-הוא.

להיות קומוניסט, פירושו למצוא בפעולתו כחבר המפלגה את הסיפוק העליון ואת הכבוד העליון, את תכלית החיים את המפתח לפיתוח אישיותו. וברוח זו אנו מאחלים לוועידתנו דיונים וסיכומים פוריים כדי לקדם את מאבקנו הנאצל לטובת עמינו.

נחזק רעיונית, פוליטית ואירגונית את מפלגתנו ונרחיב שורותיה

דברי סיכום

נשא החבר מאיר וילנר

כל מפלגה מגיעה לשלב התפתחות, בו היא צריכה לחשוב לא רק על סיכום השנים שבין ועידה לוועידה, ולא רק על התוויית המדיניות לקראת ארבע השנים הבאות, אלא צריכה לחשוב יפהיפה על עתידה לטווח ארוך יותר, על האידאולוגיה, על המדיניות ועל מצבה האירגוני. בתולדותינו, הוועידה ה־20 רבת־החשיבות של מפלגתנו הקומוניסטית, היא כזאת.

הדיונים שהתקיימו בוועידה ה־20 כמו הדיונים שהתקיימו לקראתה, מוכיחים כי ככלל מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית מאוחדת ואיתנה רעיונית, פוליטית ואירגונית. עם זאת, איננו מסתפקים במצב הקיים. לקראת הוועידה ובוועידה, הוועד המרכזי ציין בצורה גלויה ופומבית לא רק את ההישגים של המפלגה, לא רק את כוחה הרעיוני, הפוליטי והאירגוני, אלא גם את חולשותיה.

חבר שאל אותי באחת ההפסקות: "מה אנו רוצים מהמפלגה שלנו? הלא מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית פועלת בכל־כך הרבה שטחים, החברים עובדים יומם ולילה, פעילים במסירות למען עניין הקומוניזם. מה אנו רוצים: שנהיה במצב אידיאלי? אין מצב כזה". אמרתי לו: נכון, אמנם יש חברים שרואים רק את העצים ואינם רואים את היער. הם רואים חולשה זו או אחרת, או הידרדרות פוליטית של חבר זה או אחר, ואינם רואים את המפלגה כשלימות. יכולים אנו להיות גאים במפלגה שלנו! יחד עם זאת אסור לעצום עיניים או לאטום אוזניים, צריכים להיות עירניים, כדי שהמפלגה הקומוניסטית הישראלית תישאר תמיד כמו שהיא – מארקסיסטית־לנינית, אינטרנציונליסטית.

אנו המפלגה הדמוקרטית ביותר בארץ. אמרתי זאת בדין־וחשבון בערב פתיחת הוועידה. ראו איזו ועידה היתה לנו: 82 צירים השתתפו בדיונים במליאת הוועידה. ומי שלא הספיק להשתתף – יכול היה להעביר את דבריו בכתב ודבריו יפורסמו כמו דברי החברים שהופיעו. זהו מספר שיא של משתתפים בדיון במליאת הוועידה בתולדות המפלגה שלנו. אך לא רק זאת. הדיון היה חופשי לגמרי. השתתפו בדיון גם חברים, החולקים על המפלגה בנושאים חשובים. אנו מעוניינים שגם הדעות הלא־נכונות יישמעו בוועידה, כדי שהבעיות ילובנו, ובדרך זו נחזק אידאולוגית ופוליטית, את מפלגתנו. איננו רוצים להסתיר את הדעות הלא נכונות ולטאטא אותן מתחת השטיח. מפלגתנו קיבלה ברכה לוועידה מאת הוועד המרכזי של המפלגה הקומוניסטית הפלסטינית. כן ברכו את ועידתנו ידידינו מרמת־הגולן הכבושה. ברכות אלו נתנו ביטוי לכך, שלמפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, למפלגה הקומוניסטית הפלסטינית ולידידינו הנאבקים נגד הכיבוש ברמת־הגולן – יש עמדה אחת משותפת ומאבק משותף ומי שאומר אחרת אינו יודע מה שהוא שח.

קיבלנו גם ברכה מיושב־ראש אירגון השחרור הפלסטיני, יאסר ערפאת. קיבלנו אותה ברצון, כי גם היום אנו רואים באש״ף את הנציג הבלעדי של העם הערבי הפלסטיני, למרות שאנו חולקים על מהלכים של ההנהגה. גם האירגונים הפלסטיניים, כמו החזית הדמוקרטית, ששיגרה אף היא את ברכתה לוועידה – שאינם מסכימים עם המהלכים השלייליים של הנהגת פת״ח – גם הם רואים באש״ף את הנציג הבלעדי. רק אויבי השלום מעוניינים שלא תהיה נציגות אחת של העם הפלסטיני. הם רוצים לפוררה. אנו, המפלגה הקומוניסטית הישראלית, בשם השלום, בשם האינטרסים של שני העמים, הפלסטיני והישראלי, מעוניינים בשיקום האחדות של אש״ף על הבסיס שהיה לאירגון, על הבסיס האנטי־אימפריאליסטי, על בסיס עמדות נכונות, כפי שבאו לביטוי במועצה הלאומית ה־16 שהתכנסה באלג'יריה.

חולייה בתנועה הפוליטית הגדולה בעולם

משתתפות בוועידתנו משלחות ממפלגות קומוניסטיות־אחיות. זהו עידוד רב למפלגתנו. אנו הקומוניסטים הישראלים רואים עצמנו חולייה בתנועה הפוליטית הגדולה ביותר והחזקה ביותר בעולם. אויבינו בישראל גדולים, זמנית. אנו, יחסית קטנים, זמנית. אך העתיד שייך לנו ולא להם! הם היו רוצים שאנו נשנה בעיקר דבר אחד, ואז נהיה "כשרים". סבורים אתם, שאת יחסנו לציונות? לאו דווקא, לא זה העיקר בעיניהם. אגודת ישראל, למשל, אינה ציונית, אך היא "כשרה". מה שהם בעיקר רוצים מאיתנו הוא שנהיה נגד ברית־המועצות, לפחות קצת נגד ברית־המועצות, שנסתייג מברית־המועצות... בכך הם מודים בדבר חשוב. הם עצמם אומרים לא־פעם בגלוי, שהם רואים בברית־המועצות אויב, ולכן הם כרתו ברית אסטרטגית עם ארצות־הברית, נגד ברית־המועצות. אם ברית־המועצות היא אויב בעיני האימפריאליסטים, המשעבדים, המדכאים, הכובשים והתוקפנים – סימן הוא שברית־המועצות היא כוח החירות והשלום החשוב ביותר בעולם.

צברנו כבר נסיון בנושא הזה. לפני 20 שנה היו אנשים, ובכלל זה בהנהגת המפלגה, שאמרו: על מנת לרכוש את ההמונים היהודים, הבה נהיה "קצת" אנטי־סובייטיים... איפה הם עכשיו? בסל האשפה של ההיסטוריה. הרבה חברים שטעו או הוטעו אז – חזרו למפלגתנו וכולם חברים שווים־זכויות במפלגה.

ברצוננו להודות לכל המפלגות האחיות ששלחו משלחות לוועידתנו, מהארצות הסוציאליסטיות ומהארצות הקפיטליסטיות. רב־תודות לכם! תרמתם תרומה חשובה לוועידה שלנו ולמעמדה של מפלגתנו בארץ.

היחס לברית־המועצות

לוועידתנו ה־20 היו הדים בעתונות הישראלית, הרדיו ובטלוויזיה יותר מאשר לוועידות קודמות, גם לקראת הוועידה וגם בימים אלה של הוועידה. חלק מהעתונים וכלי־התקשורת טען, כי המדיניות שלנו, של ברית־המועצות ושל התנועה הקומוניסטית הבינלאומית לגבי הסיכסוך הישראלי "צריכה להיות יותר מאוזנת". מה זאת אומרת מדיניות "מאוזנת"? בדין־וחשבון של מפלגתנו הקומוניסטית לוועידה, בהופעות המשלחת של המ־פלגה הקומוניסטית של ברה״מ ושל כל המפלגות הקומוניסטיות האורחות

האחרות, נאמרו בנושא זה דברים ברורים ונכונים ביותר. אם מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, התנועה הקומוניסטית הבינלאומית, ברית-המועצות והארצות הסוציאליסטיות האחרות אומרות: אנו בעד קיומה הריבוני ובטחונה של מדינת ישראל, ובאותו זמן אנו תובעים את הזכות הזאת למדינה עצמאית ולבטחון לעם הערבי הפלסטיני – האם זה לא מאוזן? אנו מאוזנים, ועוד איך.

יריבנו אינם מאוזנים. העמדה שלנו ושל התנועה הקומוניסטית הבינלאומית כולה היא לטובת שני העמים, העם הישראלי והעם הפלסטיני. מה שאנו מציעים זוהי התוכנית הריאלית והצודקת היחידה לשלום-אמת. כל עוד לא תוגשם תוכנית זו – נחיה פה עוד הרבה, הרבה שנים במלחמות. יתר-על-כן, החוגים השליטים בישראל עלולים להיות הגפרור שיצית מלחמת-עולם, שתשמיד את כולנו, את כל המין האנושי.

בעתונים ובכלי התקשורת התנהל פולמוס סביב השתתפותו של נשיא המדינה, מר חיים הרצוג, בוועידתנו. גם פוליטקאים ממפלגות שונות התווכחו על הנושא. זוהי הפעם הראשונה שנשיא המדינה בא לברך את הוועידה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית. הפאשיסטים השתוללו. אומרים, שהגברת גאולה כהן כבר חולה מזה, ואיש האף.בי.אי. לשעבר – כהנא – אומר, שמעכשיו לא יכיר בנשיא הרצוג כנשיא. אני מניח שהנשיא ישן בשקט. לזכותו של הנשיא אפשר לומר, שהוא לא הכיר בכהנא ולא זימן אותו לשיחה, כאשר זימן לשיחות את הסיעות בכנסת לקבלת הצעותיו ועצותיהן בדבר הקמת הממשלה לאחר הבחירות לכנסת.

בזמן האחרון מצא ראש הממשלה, ש. פרס, לנכון להכריז כי "אין ישראל עוינת לברית-המועצות". מה הטעם להיתמם? הלא מדינת ישראל, ממ-שלתה, כרתה ברית אסטרטגית עם ארצות-הברית, שנאמר בה במלים מפורשות, שמטרתה "לבלום את ההשפעה הסובייטית". כך כתוב, שחור על גבי לבן. וכל המעשים מוכיחים, ולא במזרח-התיכון בלבד, אלא בכל חלקי תבל, כי אכן מתממשת הברית הזאת.

בנמל חיפה מבקרות בסדירות אוניות מלחמה אמריקאיות המצויידות בנשק גרעיני, נגד מי? אני מקווה שלא נגד רק"ח... אני מניח שלא נגדנו משיטים לכאן אוניות מלחמה עם ציוד גרעיני. אני גם מניח, שאוניות כאלו אינן עוגנות כאן כדי להטיל פצצות גרעיניות על סוריה. אוניות כאלו, כמו אוניית המלחמה "ניו ג'רסי", העוגנת עתה בנמל חיפה, באות לכאן כדי להשתמש בישראל כבסיס צבאי אמריקאי נגד ברית-המועצות, עם כל הסכנות הקיומיות הנובעות לכך לעם בישראל, לכל עמי האיזור. ומהי ההסתה הפרועה הבלתי-פוסקת נגד ברית-המועצות, המתנהלת כאן? מפיצים במצח-נחושה יום-יום שעה שעה, שקרים לאין-סוף, מרבים להקרין בטלו-ויזיה סרטים אנטי-סובייטיים וכו' וכו'.

ומהי השותפות עם דרום-אפריקה הגזענית, גם בתחום האטומי? ומהי השותפות עם הונדורס, יחד עם ארה"ב נגד ניקרגואה? בכל מקום כמעט, בו קיימת מעורבות אמריקאית נגד עצמאות וחירות העמים, נגד תנועות שיחרור לאומיות – מוצאים קצינים ישראליים ונשק ישראלי.

אנו הקומוניסטים, רוצים להגן על עם ישראל ומזהירים מפני התוצאות החמורות הנשקפות מהמדיניות הזאת. אנו רואים במדיניות הזאת של ממשלת ישראל וההנהגה הציונית מדיניות אנטי-לאומית.

מפלגתנו הקומוניסטית הישראלית, שהיא הכוח הפוליטי היחיד

בישראל, הנאבק בעקביות נגד הברית האסטרטגית של מדינת ישראל עם האימפריאליזם האמריקאי – היא שמגינה על עצמאותה של ישראל ועל בטחונה.

כך עומדים הדברים, וכך צריך להסבירם, ובמיוחד בקרב הציבור היהודי. אני צריכים להדגיש, במיוחד בקרב הציבור היהודי, שכאשר אנו תומכים בזכויות הלאומיות של העם הערבי הפלסטיני ונאבקים נגד הכיבוש והדיכוי – אנו עושים זאת לא רק מתוך סולידריות ועשיית צדק לעם הפלסטיני. אנו עושים זאת גם משום שזהו האינטרס של העם היהודי בארץ. הקמת מדינה פלסטינית איננה צעד נגד ישראל. הכיבוש הוא נגד ישראל. הקמת מדינה פלסטינית עצמאית בצד ישראל היא אינטרס של העם בישראל. הדבר יביא שלום, יעניק בטחון, יאפשר לעמינו סוף־סוף לחיות חיים נורמליים. הדבר יאפשר לפתור בעיות כלכליות וחברתיות.

עמדה העוזרת לממשלה

אנו פועלים בישראל. ישנם חברים ששוכחים זאת לפעמים. בישראל מכינים מלחמה נגד סוריה, פוסלים את אש"ף, פוסלים את העם הפלסטיני, רואים בו אויב ולא פארטנר לשלום. לכן בל נוסיף כאן אש נגד סוריה או נגד אש"ף. יש כאן מספיק אש. אנו פועלים בתוך ציבור מסויים, בתוך מדינה מסוימת.

בהקשר זה ברצוני להתייחס לכמה דברים שנאמרו בדיון בוועידה. הח' יוסי אלגזי ביטא את עמדתו במסגרת "במת דיון" לקראת הוועידה ב"זו הדרך" (3.12), ובהופעתו בדיון בוועידה הדגיש אותה בצורה קצת אחרת, אך עוד יותר חריפה. הוא כתב ב"במת דיון": "הנהגת אש"ף למעשה – אירגון פת"ח, המרכיב הדומיננטי באש"ף, לא גיבשה לעצמה מעולם אסטרטגיה של מאבק למימוש זכויותיו הלאומיות של העם הערבי הפלסטיני". דברים אלה פשוט אינם נכונים. אש"ף כן קבע אסטרטגיה בהחלטות המועצה הלאומית ה־16 ועוד קודם לכן. אש"ף מעלה בהחלטות הללו מה שאנו תובעים.

חמורים עוד יותר הדברים הבאים שכתב הח' יוסי אלגזי: "אי־בהירות ממשיכה לאפיין גם את מטרות המאבק של אש"ף... וקביעתו בהמשך, כי למרות שהוחלפו סיסמאות – המשיכו מנהיגי פת"ח ואחרים להביע דבקות בסיסמאות המקוריות ב'כולה שלי', בהתעלמות מזכויותיהם הלאומיות של תושבי הארץ היהודים. שינוי סיסמת 'השיחרור המלא של פלסטין' לא היה עמוק דיו;... הנהגת פת"ח לא השכילה להבין, שמימוש זכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני אינו סותר את מימוש זכות ההגדרה העצמית של העם בישראל".

חברים, מה שאומר הח' יוסי אלגזי, אלה בעצם הדברים שאומרת הממשלה. אך כלום כך עומדת השאלה? כלום אש"ף אינו מוכן להכיר בזכות קיומה של ישראל? כלום אש"ף הוא האשם שאין שלום? הלא העובדות אחרות לגמרי. עוד בדברי הסיכום בוועידתנו ה־19 אמרתי, שלו ממשלת ישראל היתה מאמצת לעצמה את תוכנית השלום שאנו מציעים, היינו יכולים להשיג את השלום תוך שבוע אחד. הבעיה טמונה במדיניות הישראלית הרשמית, שאינה מכירה כלל בזכויותיו הלאומיות של העם הפלסטיני. הלא הצרה איננה שאש"ף אינו מכיר בישראל; הצרה היא שהנהגת פת"ח מוכנה אפילו להסתפק בפחות מדרישותיה הצודקות ולוותר

על עצמאות המדינה הפלסטינית וללכת בתלם מכשיל, בו לא הלכו קודם. העניין עקרוני מאוד. לפנינו סטייה מיסוד-היסודות של מאבקנו לשלום. אין זו תעמולה, זוהי האמת: אם אין שלום במזרח-התיכון, אם אין יציבות, אם עדיין לא הוקמה המדינה הפלסטינית העצמאית בצד ישראל, אם העם הישראלי חי עד היום הזה כמו במחנה צבאי - האשמה מוטלת על האימפריאליזם האמריקאי ועל ממשלת ישראל. הם האשמים שאין שלום. אילו היו משנים את מדיניותם, כי אז לא היתה שום מניעה מצד העם הפלסטיני ונציגותו לכינון שלום צודק.

אין זה נכון איפוא, שהנהגת אש"ף (או פת"ח) "לא השכילה להבין שמימוש זכות ההגדרה העצמית של העם הפלסטיני אינו סותר את מימוש זכות ההגדרה העצמית של העם בישראל". אש"ף מוכן מזמן לשלום עם ישראל. אמנם, אין הם מוכנים להכיר בישראל באורח חד-צדדי. הם רוצים הכרה הדדית. אבל הם מוכנים זה מכבר לשלום עם ישראל. עמדתו של החבר אלגזי היא, אובייקטיבית, הגשת עזרה לממשלה. המסקנה שבדבריו, שהפלסטינים רוצים להשמיד את ישראל, משרתת את ממשלת ישראל, שפועלת בהתמדה נגד השלום ולחיסול קיומו הלאומי של העם הפלסטיני. אש"ף מוכן גם מוכן לשלום צודק. כל הזרמים המרכזיים באש"ף מוכנים לכך. הם הצהירו שוב ושוב על נכונותם לשבת עם נציגי מדינת ישראל בוועידה בינלאומית. כלום אין זו נכונות להכיר במדינת ישראל? ממשלת ישראל היא שאינה מוכנה לשבת עם אש"ף; היא זו שאינה מכירה באש"ף כפארטנר ובעם הפלסטיני כעם. אין זה פלא שיריבינו הפוליטיים עושים מטעמים מדבריו של הציר יוסי אלגזי בוועידה.

האם דבריו הם האמת? לא ולא! אף פעם לא נתנו תמיכה בלתי-מסוייגת. כאשר האמנה הפלסטינית היתה המצע הקובע, לא זו בלבד שלא תמכנו, אלא התנגדנו לה בכל תוקף. כאשר תוכניתו של אש"ף נעשתה נכונה, אנטי-אימפריאליסטית וריאליסטית, כי אז אמרנו, שזו תוכנית לטובת העם הפלסטיני ולטובת השלום. ובשלב הנוכחי, לאחר שהנהגת אש"ף חתמה על הסכם-עמאן, שוב הסתייגנו וביקרנו, שוב לא הסכמנו. מכאן שדבריו של הח' יוסי אלגזי נגד מדיניות מפלגתנו, שכאילו אומרת תמיד הן לאש"ף ולמדיניותו, פשוט אינם בנויים על עובדות וגובלים בהשמצת המפלגה. העובדות סותרות כליל את דבריו.

בדין וחשבון אנו מותחים ביקורת על תופעות מסויימות במפלגה, ובצדק. אנו אומרים: מפלגתנו איתנה, בריאה, אבל... יש אבל. החבר יוסי אלגזי לא רק הופיע בוועידה ולא רק השמיע את דעותיו בעתון שלנו. הוא הופיע בעמדתו המנוגדת לעמדת המפלגה בזירה בינלאומית, בכינוס בז'נבה לפני שנה. נוצר שם רושם בחוגים מסויימים, שכאילו ישנם במפלגתנו שני זרמים. ברצוני להודיע מעל במת הוועידה: הדיון בוועידה והדיון במפלגה לקראת הוועידה מוכיחים, כי במפלגה הקומוניסטית הישראלית אין שני זרמים. יש מפלגה קומוניסטית ישראלית ויש חבר מסויים שטועה או שאינו מבין.

אין פשרות בתחום האידיאולוגי

אותו דבר בעניין אחר. אני שמח שהופיעו כאן בוועידה שני חברים שטעו בדרכם ב-1965 והודו בטעותם מעל במת הוועידה. אך חבר אחד מתח ביקורת על השני. הרבה חברים שטעו, או הוטעו, אז, חזרו למפלגה

והמפלגה קיבלה אותם בזרועות פתוחות והם חברים שווי־זכויות. הח' אליעזר פיילר (שומרניק) אמר שאינו מסכים לנקודה מסוימת של הדין־וחשבון. זו זכותו. השאלה היא, אם הוא צודק או לא. החבר השני, משה גבזה, התווכח אתו, הסביר את הנושא ואמר חלק מהדברים שרציתי להגיד. נושא הוויכוח הוא: "הציונות הפרוגרסיבית". בדין־וחשבון נאמר, שאין ציונות פרוגרסיבית, אך ישנם ציונים שבשאלה זאת או אחרת יש להם עמדה פרוגרסיבית ואפשר לשתף איתם פעולה במאבקים שונים. הח' שומרניק אומר שהגדרתנו היא הגדרה שרירותית. קודם־כל, מה עניין שרירותיות לכאן? השאלה היא אם קביעתנו נכונה או לא. לדעתו של שומרניק משמעות ההגדרה היא, שכל הציונים הם ריאקציונרים. מבחינה אידיאולוגית – כן, אך ישנם ציונים רבים שאינם יודעים מה זה ציונות. ניקח, למשל, את הנוער הישראלי. רבים מבני־הנוער סבורים, שציונות זה לחיות בישראל, ומי שחי במדינת ישראל הוא... ציוני. זה אבסורד. בישראל חיים ציונים ואנטי־ציונים; ואנטי־ציוני יכול להיות פטריוט גדול שדואג לאינטרסים האמיתיים של ישראל, ואילו ציונים רבים ומפלגות ציוניות רבות עלולים במדיניותם להמיט אסון על ישראל. האידיאולוגיה והפרק־טיקה הציונית אינן, ולא היו מעולם, פרוגרסיביות.

למה הדבר דומה? בכל השוואה ישנם אמנם הבדלים, אך בעיקרו של דבר אפשר להשוות. ניקח לדוגמא את האימפריאליזם. ישנם אימפריאליסטים, שמוכנים להמר על השמדת העולם ובלבד שיחוסל הסוציאליזם. וישנם אימפריאליסטים, שמתוך הערכה ריאליסטית של יחס הכוחות בעולם, מבינים שבמלחמת־עולם גרעינית גם הם יושמדו, ומשום כך הם דוגלים בדטאנט ביחסים הבינלאומיים. אבל האם משום שלא־אימפריאליסט זה או אחר ישנה עמדה ריאליסטית לגבי ההכרח בדוקיום בשלום – נגיד שישנו אימפריאליזם פרוגרסיבי? אין כזה, ולא היה כזה מעולם.

ועוד דבר. יש מי שאומר: נכון, אין ציונות פרוגרסיבית, אך למה לנו לומר זאת? אם לא נאמר זאת, יתמכו בנו יותר אנשים. חברים, אם אנו נקפל את הדגל האידיאולוגי שלנו, איש לא יקבל אותנו. יש לנו נסיון מלפני 20 שנה. אנו רוצים שיתנו בנו אמון. אבל זה קורה רק כאשר אנו כנים, כאשר אנו ישרים, וכאשר לאיש לא נידמה כאילו אנו מסתירים משהו. אנו אומרים כל מה שאנו חושבים, ורוצים שישתפו פעולה אתנו כמארקסיסטים־לניניסטים, בלי שום פשרה בתחום האידיאולוגי. ב־בזמן אנו פועלים בחזית הרחבה ביותר האפשרית. אנו מוכנים לפעול יחד עם כל אחד למען כל דבר צודק, בכל דבר משותף.

הח' שומרניק הוא חבר שחזר למפלגה ונתקבל בזרועות פתוחות. משום מה הוא מצא לנכון בהופעתו בוועידה להגיד, שהוא לא יהיה מאומרי "הן". דבריו אלה פגעו בחברים. יוצא שכולם הם אומרי "הן". אין אנו צריכים במפלגה אומרי "הן" כאלה. קומוניסט הוא בעל דעה עצמית. אם הוא מסכים, הוא אומר שהוא מסכים. הוא הוא אינו מסכים, הוא אומר זאת. זו זכותו וזו גם חובתו. איש אינו צריך להעמיד עצמו מעל לכלל, ליצור מעין "אני" מיוחד, מעל לכולם. מכאן הלקח: צריך ללמוד משך כל החיים.

נקפיד על הנורמות האירגוניות

אתיחס לעוד הופעה אחת, זו של הח' סליבה כמיס. רבים מצירי הוועידה לא הבינו על מה הוא מדבר. ברצוני להגיד ברורות: חבר שמחפש צידוק

לכך, שהוא מותח ביקורת על המפלגה מחוץ למפלגה – פוגע במפלגה ובנורמות העקרוניות שלה. הדין־וחשבון מדגיש במיוחד, שלאחר הוועידה ה־20 יש לשמור מכל משמר בכל פינה של המפלגה ובכל נושא על הנורמות הלניניות של אירגון מפלגה קומוניסטית, על הצנטרליזם הדמוקרטי. אנו צריכים להבא לעקור מן השורש כל פעולה שחורגת מהנורמות של מפלגה קומוניסטית. ובאשר לביקורת, לא זו בלבד שאין אנו בולמים ביקורת, אלא להיפך. אני שמח שישנם חברים שמביעים את דעתם גם כאשר אינם מסכימים. צאו וראו את מהלך הוועידה: כל חבר התבטא באורח חופשי. וכך צריך להיות בכל מקום – בתאים, בוועדים, בסניפים, במחוזות. אבל אחרי שישנו סיכום של המפלגה בשאלה פוליטית, אירגונית או טקטית – לא יכול להיות שחבר מפלגה יפעל מחוץ למפלגה נגד עמדת המפלגה וינהל מדיניות אחרת, או טקטיקה אחרת. התנהגות כזאת מסבה נזק חמור למפלגה. חברים אחדים דיברו על כך שאנו "עובדים בשיטות ישנות". כשאתה שואל את החבר: "מה אתה מציע?" הוא עונה: "מה זאת אומרת? צריך לפעול בשיטות חדשות!" וכששואלים אותו "מה, בכל זאת, אתה רוצה, מה אתה מציע?", הוא עונה: "מה זאת אומרת? עכשיו תקופה מודרנית". ברור שאנו חיים בתקופה מודרנית: פעם דיברנו בלי רמקול, עכשיו יש מערכת רמקולים, ישנה טלוויזיה וכו'. גם המפלגה שלנו השתנתה בהרכבה מובנים. שמענו את הדין־וחשבון של ועדת המנדטים, וזה מעודד מאוד שחברים עד גיל 30 היוו 29 אחוזים מצירי הוועידה; ו־42 אחוזים מהצירים השתתפו לראשונה בוועידת המפלגה. גם רמת ההשכלה עלתה: 32% מהצירים הם בעלי השכלה גבוהה. ייתר־על־כן, כל הרמה הפוליטית של כלל חברי המפלגה עלתה מאוד, וזה לא תלוי דווקא בהשכלה. כבר לנין אמר, שלא פעם פועל מבית־חרושת מבין יותר מאשר פרופסור מן האוניברסיטה. הכל תלוי בכך, אם החבר הוא בעל גישה מעמדית וחוש בריא, פרולטרי. הרמה עלתה וגם מהנהגת המפלגה, מהוועד המרכזי, מהוועדים המחוזיים ומוועדי הסניפים נדרשת רמה גבוהה יותר של הנהגה, של אחריות ושל דוגמא אישית. אני מסכים בהחלט לדברי החברים שציינו זאת. הדוגמא האישית של חברי ההנהגה משפיעה לפעמים יותר מנאומים רבים. אני גם מסכים לחברים שדיברו נגד "בוסים". כולנו פה שווים. אין זכות לחבר, תהיה דרגתו אשר תהיה, לפגוע בחבר, או להתייחס לחבר, ויהיה זה חבר מהשורה, כאל נחות ממנו. כל חבר מפלגה שווה ואין להתייחס אליו ביהירות של "בוס". מי שמתנהג כך – רק משפיל את עצמו. מצד שני, ישנם חברים, אמנם מעטים, שאינם מתייחסים בכבוד הראוי למוסדות המפלגה הנבחרים וישנם גם מקרים של דיבורים יהירים ושחצנות. תופעות אלה הן בלתי־נסבלות ויש להילחם בהן.

ובעניין עדות המזרח. ברצוני להגיד לוועידה: המפלגה הקומוניסטית הישראלית היא הגורם הפוליטי, הנאבק יותר מכל גורם אחר בארץ למען שוויון־זכויות של עדות המזרח, למען האינטרסים של תושבי שכונות העוני ועיירות העוני. מפלגתנו מצביעה על הפתרונות הנכונים, מסורה בלב ונפש למאבק לשינוי פני הדברים בישראל. והלא רק כאשר יתחולל השינוי הזה אפשר יהיה לפתור פתרון יסודי את השאלות הללו. אנו, הקומוניסטים,

נאבקים בתחום זה יחד עם ידידינו, הפנתרים השחורים, וכן במסגרת חד"ש. כל השאר הם רמאים ולא יותר, מפני שהם תומכים במדיניות ובאידיאולוגיה שגרמו, כבר בשנים הראשונות לקיומה של מדינת ישראל ואפילו עוד לפני הקמתה, למעמד הנחות של בני עדות המזרח. המאבק צריך להתנהל בדרך נכונה. אנו בדעה שכל ספרטיזם עדתי במאבק, כמו כל ספרטיזם לאומי, רק מביא נזק. המאבק בישראל צריך להיות מלוכד: יהודי-ערבי ושל בני כל העדות.

ולשאלת החברות במפלגה: לא אדבר הפעם על הנושא הכללי. ברצוני רק לפנות לחברים במפלגה: אם ישנן פחות מדי חברות במפלגה (ישנן רבות, אך פחות מדי, אחוז נמוך מדי) ובמקומות מסויימים זה בולט במיוחד – אין לכך סיבה אובייקטיבית ואין הנשים אשמות, אלא אשמים, בדרך כלל, חברי המפלגה. היחס הנכון לשאלת החברות הוא חלק מהשקפת-העולם שלנו. ניתן להגדיל בהרבה את מספר החברות במפלגה, אם חברי המפלגה לא ימנעו בעדן מלהצטרף למפלגה.

חברות המפלגה פעילות ולוחמות לא פחות מחברי המפלגה. בהפגנות, בבחירות, בכל הפעילות המפלגתית והדמוקרטית הכללית, החברות עובדות יפה מאוד. לתנועת נשים דמוקרטיות, בה חברות המפלגה הן הכוח המרכזי, ישנה במקומות רבים השפעה המונית. פעמים רבות החברות נותנות דוגמא לכלל המפלגה. משהו לא בסדר בתחום זה במפלגה, משהו שאינני רוצה להגדירו בחריפות, כפי שעשיתי בוועידה אחרת. אומר רק כך: חברים, תנו לחברות שלכם להצטרף למפלגה!

בדיון הופיעו הרבה חברים צעירים, הם הופיעו בצורה נאותה המוסיפה כבוד למפלגתנו. הדבר מוכיח שיש לנו דור צעיר, שצריך לסייע לו להתפתח, ללמוד, להתנסות בחיים. כל הכבוד לדור הצעיר שלנו. יחד עם זאת, יש להזהיר מפני התנשאות. כל חבר, לא רק צעיר, לא צריך להתנשא. צריך לדעת, כי אחת התכונות של קומוניסט היא הצניעות. באופן טבעי, צעירים נוטים לחשוב, שהם כבר יודעים הכל. אמנם, דברים רבים הם יודעים טוב יותר מאתנו, מכיוון שהם ניגשים בגישה מסויימת, כחלק מציבור מסויים. יש להקשיב בתשומת-לב רבה לצעירים. מצד שני הצעירים צריכים להתייחס בהערכה הראויה, בכבוד הראוי – והם מתייחסים כך בדרך-כלל – לחברים הוותיקים, שבנו את המפלגה הזאת ועד היום נושאים בעול המאבק המהפכני. ולחברים הוותיקים אומר, שיתייחסו – והם מתייחסים בדרך כלל כך – בהערכה לנוער שלנו, לדור הצעיר.

ברצוני לציון במיוחד, שהחברה רות לוביץ' פירסמה לאחרונה שני ספרים: האחד מספר על ארבעים שנות ידידות בין עמי ישראל וברית-המועצות; השני שיצא לאור עכשיו, בדיוק ערב פתיחת הוועידה, הוא ספר אוטוביוגרפי בשם "בחרתי לחיות במאבק". עדיין לא כתבנו את ההיסטוריה של מפלגתנו. עם זאת, בספר החדש של החברה רות לוביץ' יוכלו החברים ללמוד הרבה על עבר המפלגה שלנו, ועל המאבקים בארץ הזאת. משוכנע

אני, שיהיה זה "בסט סלר" אצל כל החברים והאוהדים, וכן אצל חוגים אחרים.

היו בדיון גם הערות על כך שאנו לפעמים משכנעים את המשוכנעים. קביעה זו נכונה, אך לא לגמרי. מה זאת אומרת "לשכנע את המשוכנעים"? אלה שמעלים זאת, מתכוונים לומר, שאנו פועלים לשיכנוע החברים והאוהדים. אכן, זהו תפקיד חשוב מאוד, ויש לעשותו הרבה יותר והרבה יותר טוב. אנו חייבים לשכנע ולחזק, אידיאולוגית ופוליטית ובשאלות מסובכות שמתעוררות, קודם כל את הקאדר המפלגתי, שיוכל לעמוד בוויכוח בכל שאלה. אך אם נעסוק רק בכך – נעשה רק חצי מלאכה. אנו חייבים לנהל את הוויכוח הרעיוני גם עם הידידים שלנו, גם עם השותפים שלנו במאבקים, וגם עם האוייבים. הלא כולנו משוכנעים שתיוני להרחיב את שורות המפלגה, כדי שיהיו יותר קומוניסטים יהודים וערבים, בארץ הזאת.

דרכי המאבק בגזענות

נצא בקריאה מהוועידה נגד הרס הבתים של בני האוכלוסייה הערבית. הרבה בתים ניבנו ללא רשיון, אך צריך לשאול, מדוע? מכיוון שהחוגים הציוניים השליטים בישראל גזלו את רוב האדמות וגם על האדמה שנשארה אין מרשים לבנות. כבר כמעט 20 שנה אין מאשרים תוכניות מיתאר לכפרים הערביים. זוהי מדיניות מכוונת של אפלייה ודיכוי לאומי. אנחנו, הקומוניסטים, אומרים: בניית הבתים היא חוקית. האנשים צריכים לחיות, לחיות בבתים. מדיניות האפלייה והדיכוי הלאומי כלפי האוכלוסייה הערבית היא בלתי-חוקית, בלתי מוסרית ויש להיאבק נגדה. אנו הקומוניסטים נהיה בראש המאבק, כפי שהיינו תמיד.

בקשר לגזענות התנהל כאן ויכוח מסויים. צמחו בארץ גזענים שבכלל קשה היה להעלות על הדעת, שאצל יהודים, שסבלו בעצמם כל-כך מגזענות, יצמחו גזענים כאלה. אחד מהם הוא חיפאי, סגן יו"ר הכנסת, מאיר כהן-אבידוב. הוא מציע דבר שהנאצים הציעו אותו בצורה אחרת. הנאצים פעלו לעיקור הנשים היהודיות, כדי שלא יוכלו ללדת ילדים. מה מציע הגזען הישראלי הזה? הוא מציע להכריז על שנת 1986 כעל שנת ילודה. יפה, כנראה חסרים אנשים בארץ, ישנם רק 150 אלף אנשים מיותרים, מובטלים. הוא גם רוצה לתת פרסים: מי שיוולד לו בשנה זו עוד ילד – יובטח לילד מעון חינוך ובעוד... 22 שנים, לאחר שהתינוק הנולד עכשיו יסיים את שירותי הצבאי, יוכל ללמוד חינוך באוניברסיטה. לא הייתי מתייחס לדברים המצחיקים האלה, אבל כהן-אבידוב מוסיף: ההטבות יהיו רק לילדים יהודים, ליוצאי-צבא. הוא אומר זאת בגלוי: המטרה היא להגדיל את מספר היהודים ולשפר את המצב הדמוגרפי בתוך ישראל. אנו צריכים להוקיע את הגזענות המגוחכת והפרימיטיבית הזאת, של אדם שממלא תפקיד של סגן יושב-ראש הכנסת. הוא מהווה חרפה לישראל.

ישנם גזענים רבים בישראל. על מה, איפוא, היה פה הוויכוח? היו שאמרו, כי צריך להיאבק לא רק נגד הגזענות של כהנא, כי ישנה גם גזענות אחרת. חברים מסויימים בילבלו פה שני דברים: נכון שיש גזענות מסוג שמטפחים כהנא וכהן-אבידוב, גאולה כהן, דרוקמן, רפאל איתן ואירגוניהם.

יש להיאבק בכל ההחלטיות נגד הגזענות שלהם. היעד המשותף להם הוא: לגרש את כל העם הפלסטיני ממולדתו. יש מי שאומר זאת בגלוי, כמו כהנא, ויש מי שמכין את הקרקע לכך בלי להקים רעש. הגזענות של כהנא היא מסוג כזה, שבמאבק נגדה יש לנו שותפים, שאמנם גם הם נגועים בגזענות בדרך אחרת. זה לגיטימי, שאנחנו לחמנו ולוחמים נגד הגזענות הנאצית של כהנא יחד עם אנשים ממפלגת העבודה ומחוגים אחרים. כאשר כהנא עמד לבוא לכפר אום-אל-פחם, באו חברי כנסת מ-4 סיעות למנוע זאת בעדו. בפעילות המשותפת איננו נותנים להם לגיטימציה, כאילו הם נקיים מכל גזענות; אבל אנחנו צריכים להבחין, כי גישתם אינה זהה לזו של כהנא. אני נזכר במה שאמר גיאורגי דימיטרוב לפני 50 שנה, בוועידה השביעית של הקומינטרן ב-1935. הוא הביא לדוגמא את המפלגה הקומוניסטית השבדית. בשבדיה גברה אז השפעת הפאשיזם שהתפשט באירופה. הממשלה הקימה ז'נדרמריה פאשיסטית מיוחדת, כדי להכות בתנועת הפועלים. המפלגה הסוציאל-דמוקרטית הופיעה אז נגד הקמת הז'נדרמריה הזאת ודרשה לפזרה. המפלגה הקומוניסטית השבדית, במקום לתמוך בזה ולהיאבק יחד עם הסוציאל-דמוקרטים לפיזור הכנופייה הפאשיסטית שהוקמה, יצאה בעמדה כיתתית וטענה, שדרישת הסוציאל-דמוקרטים אינה מספיקה, כי צריך לפזר את המשטרה הקפיטליסטית בכלל. במקום להתייבב יחד במאבק בחזית רחבה נגד הז'נדרמריה בדרישה לפזרה, דרשו הקומוניסטים השבדים דבר שאינו יכול להתממש, אלא בשינוי המשטר.

כל משל אינו בדיוק כמו הנמשל, אבל הוא דומה. אנחנו צריכים להיאבק בחזית רחבה ביותר נגד הגזענות מסוג כהנא ושו"ת. יחד עם זאת ננהל מאבק אידיאולוגי ופוליטי נגד כל גורם אחר, שמהשקפותיו ומעשיו נודף ריח של גזענות. אנו נאבקים נגד מדיניות "ייהוד הגליל" ונגד המסע המחודש של גזל אדמות ערביות נוספות. אנחנו גם תומכים במאבקה של האוכלוסייה הערבית-הבדואית בנגב. השלטונות ריכזו בעיירה רהט 20 אלף ערבים-בדואים; לקחו מהם את כל האדמות והופכים אותם לכוח-עבודה זול בשביל האדונים השליטים. ברהט הקימו מועצה מקומית ממונה, ללא בחירות, וראש המועצה הוא יהודי, שכלל אינו מתגורר ברהט. מפלגתנו תומכת בדרישתם של הערבים-הבדואים לתת להם להיות חקלאים על אדמה שלהם, ולחיות כפי שהם רוצים.

אנחנו גם תומכים במאבקה של האוכלוסייה הערבית-הדרוזית שלא יפרידו בינה לבין העם הערבי הפלסטיני כולו. בסטטיסטיקות הרשמיות כתוב: "יהודי" ו"לא יהודי" – כאילו אמרו, אנשים ולא-אנשים. ערבים – יוק. מציינים בסטטיסטיקה: מוסלמים, נוצרים ודרוזים. והלא חיים כאן, בתוך ישראל, שני עמים, יהודים וערבים. אנחנו תומכים בדרישה לבטל את גיוס החובה של הערבים-הדרוזים במדינת ישראל, וקוראים לשחרר את "אסירי ציון" הערבים הדרוזים מהכלא.

ועידתנו קיבלה החלטה מיוחדת בה תבעה את שיחרורו מהכלא של החבר אנטול יבלונקו, ציר הוועידה, המסרב לשרת בשטחים הכבושים.

עמדנו במבחן

עתה על הקאדר היהודי והערבי בארץ. פעם הייתי בצרפת והמפלגה הקומוניסטית אירגנה מיפגש של כמה מאות פעילים בקרב האוכלוסייה היהודית והעוסקים בענייני המזרח-התיכון. שאלו אותי שאלה כזאת: איך

זה, שהיהודים אשר היו כוח שמאלי ומהפכני בארצות השונות, בישראל אינם כל־כך מהפכנים, ודווקא בקרב האוכלוסייה הערבית יש יותר מהפכנים ומהפכנות? היה קשה להסביר. הסברתי פעם, פעמיים – הם לא מבינים. עד שאמרתי להם: אתם יודעים, אולי נחשוב כך, שהערבים, שהם מיעוט לאומי בישראל, הם כמו המיעוט היהודי בארצות הקפיטליסטיות והפאשיסטיות שסבל מאפלייה לאומית. אמרו המשתתפים: עכשיו אנחנו מבינים.

אצלנו פועל גם גורם נוסף: מפלגתנו הקומוניסטית היא הלוחם העקבי למימוש זכויותיו הלאומיות של העם הערבי הפלסטיני, שהאוכלוסייה הערבית בישראל היא חלק ממנו. זוהי המציאות: אנחנו בארץ אחת, וכאילו פועלים בשני עולמות: באוכלוסייה הערבית אנחנו הזרם הדומיננטי; האוכלוסייה הערבית ככלל נאבקה לשוויון־זכויות ובעד שלום צודק; הרוב המכריע בקרבה תומך בעמדותינו ויודע שאנו הנאמנים ביותר במאבק לשוויון־זכויות ולשלום צודק. באוכלוסייה היהודית, לעומת זאת, אנחנו שוחים נגד הזרם, שהוא זרם חזק מאוד.

ב־1965, בזמן המשבר במפלגה, 40–50 אחוזים מהקאדר היהודי נשאר במפלגתנו, במפלגה היהודית־ערבית. צריך לשאת את החברים האלה על כפיים ולהתפלא, כיצד השכילו לעמוד במבחן הקשה.

ובכן, באוכלוסייה היהודית המצב אחר מזה שבאוכלוסייה הערבית. התנאים הם אחרים לגמרי. האוכלוסייה הערבית וחברינו בתוכה סובלים ממדיניות של דיכוי, אפלייה והשפלה מצד השלטונות. אבל מבחינת התנאים הפוליטיים לפעולה – התנאים טובים יותר. אנחנו גאים על כך שההמונים הערביים, הפועלים והאינטליגנציה, הפלאחים והסטודנטים תומכים במפלגה הקומוניסטית וניצבים בשורות הראשונות של המאבק הדמוקרטי בישראל. באותו הזמן, אנחנו גאים על כך, שבתנאים האיומים בקרב האוכלוסייה היהודית בישראל, יש לנו אלפים של תומכים יהודים במפלגה הקומוניסטית.

יש דברים שהביקורת לגביהם בדיון היתה צודקת בהחלט, במיוחד בכל הקשור בהיעדר הכוונה מרכזית מאורגנת בתחום התרבות. פעולה תרבותית מתקיימת, ואפילו בהיקף רחב מאוד, בהזרכת חברינו בקרב האוכלוסייה הערבית. חשובי היוצרים בקרב האוכלוסייה הערבית הם חברים ואוהדים שלנו, ואנחנו גאים על כך, שאנחנו במרכז הפעילות בתחום התרבות בקרב האוכלוסייה הערבית. בקרב האוכלוסייה היהודית גם כן מתנהלת פעילות מסויימת מצד חברים, מצד המפלגה, אך היא הרבה יותר מצומצמת. אנחנו חייבים, וזה נאמר גם בדיון־חשבון, להקים אחרי הוועידה מחלקת תרבות מרכזית, אשר מטעם המפלגה תכוון, תאחד, תתאם, תשכלל ותפתח את העבודה התרבותית, הן באוכלוסייה הערבית והן באוכלוסייה היהודית, וכן את הפעילות בקרב האינטליגנציה היוצרת. זהו תפקיד חשוב העומד בפני הוועד המרכזי החדש.

בהזדמנות זו, מעל במת הוועידה, רוצים אנו למחות נגד הדיכוי של התרבות הפלסטינית בשטחים הכבושים. הדיכוי הוא קיצוני כל כך, עד שדי שיופיעו בצירורו של צייר פלסטיני הצבעים של הדגל הפלסטיני, כדי לפוסלו. אבל מי שמשתולל ככה נגד התרבות – סימן שהוא חלש, סימן שהוא פוחד. שר התעמולה הנאצי, גבלס, אמר: "כשאני שומע את המלה 'תרבות' – אני שולף את האקדח". בישראל ישנם כאלה, שכאשר הם

שומעים את המלים "תרבות פלסטינית" או את המלה "שלום" – הם מייד שולפים את האקדח.

אנו מוחים גם נגד פסילת המחזה של יצחק לאור, "אפרים חוזר לצבא", שעמד להיות מוצג בתיאטרון העירוני חיפה. המחזה נפסל משום שכלולה בו ביקורת על הכיבוש, על הדיכוי בשטחים הכבושים ועל מה שהכיבוש מעולל לחברה הישראלית. אנחנו תובעים לבטל את הצנזורה: זוהי צנזורה פוליטית, אנטי־דמוקרטית ולאומנית.

ולבסוף, חברים, בעוד ארבע שנים, ב־1989, תהיה מפלגתנו בת 70. מפלגתנו הוקמה ב־1919, והיא אחת המפלגות הוותיקות בתנועה הקומוניסטית הבינלאומית. הוועד המרכזי היוצא החליט, שלקראת התאריך ההיסטורי הזה על המפלגה לגשת להכנת ההיסטוריה של המפלגה הקומוניסטית בארץ.

אחרי כל הדברים, יש לי רצון להגיד מכל הלב: יש לנו חברים מצויינים ובסך הכל יש לנו מפלגה שאפשר להתגאות בה. אסיים בקריאה:
תחי המפלגה הקומוניסטית הישראלית! תחי התנועה הקומוניסטית הבינלאומית! נשמור מכל משמר על אחדותה היהודית־הערבית של מפלגתנו, על האידיאולוגיה המארקסיסטית־לנינית שלה, על מהותה האינטרנציונליסטית! ניאבק בכל כוחנו להגנת האינטרסים והזכויות של העובדים, לשוויון־זכויות ולשלום צודק!

דין-וחשבון ועדת המנדטים

הובא על-ידי הח' רמזי כורי

ועדת המנדטים בדקה את כל הפרוטוקולים של הבחירות לצירי הוועידה בזכות דעה מכרעת ובזכות דעה מייעצת ומביאה אותם לאישור הוועידה. לפי הפרוטוקולים נבחרו בסניפים 464 צירים בדעה מכרעת ו-63 צירים בזכות דעה מייעצת.

44 צירים נוספים הם חברי הוועד המרכזי היוצא וועדת הביקורת המרכזית היוצאת, המשתתפים כצירים בוועידה בהתאם לתקנון המפלגה. כמו-כן אושרו על-ידי הוועידה 44 צירים, אשר הומלצו על-ידי הוועד המרכזי היוצא. בסך-הכל אושרו 615 צירים, מהם 552 בדעה מכרעת ו-63 בדעה מייעצת.

לוועדת המנדטים הגיעו 551 שאלונים של צירי הוועידה, מתוכם 507 צירים בדעה מכרעת ו-44 בדעה מייעצת. השאלונים שנתקבלו מהווים 89.6% מסך-כל צירי הוועידה.

הוועידה פסלה ציר אחד שמילא שאלון במקום ציר אחר שנבחר בסניף שלו. ההחלפה נעשתה בניגוד לתקנון.

מתוך 551 שאלוני הצירים שהוועדה בדקה נודעו הפרטים הבאים על הרכב הצירים:

● **חברות** - 17 אחוז מהצירים.

● **השכלה:** בעלי השכלה אקדמית - 32%; תיכונית - 31%; עממית - 25% (12% - לא מסרו).

● **תעסוקה:** שכירים - 68%; עצמאים - 23%; סטודנטים - 5%; עקרות בית - 4%.

● **השתתפות בוועידות המפלגה:** השתתפו לראשונה - 42%; ב-2 ועידות - 13%; ב-3 ועידות - 10%; ב-4 ועידות - 5%; ב-5 ועידות - 5%; ב-6 ועידות - 5%; ב-7 ועידות - 4%; ב-8 ועידות - 2%; ב-9 ועידות - 4%; ב-10 ועידות ומעלה - 5%.

● **התפלגות הגילים:** עד גיל 30 - 29%; 31-40 - 24%; 41-50 - 17%; 51-60 - 14%; 61 ומעלה - 11%.

● **ותק במפלגה:** עד 5 שנים - 18%; 6-10 שנים - 20%; 11-15 שנה - 17%; 16-20 שנה - 10%; 21-25 שנה - 10%; 26-30 שנה - 4%; 31-35 שנה - 8%; 36-40 שנה - 8%; 41 שנה ומעלה - 5%.

● הגיעו למפלגה מברית הנוער הקומוניסטי הישראלי - 46%.

● ממלאים תפקידים ציבוריים - 50% מהצירים.

החלטות הוועידה ה־20

1. אישור הדין־וחשבון של הוועד המרכזי

הוועידה ה־20 מאשרת את הדין־וחשבון של הוועד המרכזי שהוגש ע"י החבר מאיר וילנר.

2. אישור הדין־וחשבון של ועדת הביקורת המרכזית

הוועידה ה־20 מאשרת את הדין־וחשבון של ועדת הביקורת המרכזית שהוגש ע"י החבר וולף ארליך.

3. קול קורא: יכול להיות אחרת!

אין זו גזירת גורל שישראל תחיה לעד על החרב ותידרדר למלחמות נוספות. אין זו גזירת גורל שיורע מצבם של העובדים, שתתרחב האבטלה ויועמק הקיטוב החברתי. אין זו גזירת גורל שנחייה בצילן של הלאומנות, הגזענות וסכנת הפאשיזם.

יכול להיות אחרת!

לשם כך חייבים לשנות את הכיוון שבו צועדת ישראל, אשר בעטיו ישראל מבודדת ושנואה באזור ובעולם, תלויה בכל בארה"ב ואינה נחלצת מה־משבר הכל־צדדי המחרף.

למען שני עמי הארץ הזאת, למען שלומה ובטחונה של ישראל אנו אומרים: די במלחמות ובכיבושים, די בהתרוששות העובדים, באבטלה, בהרס השירותים הציבוריים, באפלייה הלאומית והדיכוי, די באפלייה העדתית ובאפליית האשה!

למען עתידם המאושר של בני הארץ הזאת, יהודים וערבים, ניאבק לשלום צודק עם העם הערבי הפלסטיני ועם כל העמים הערביים, תוך כיבוד הדדי של הזכויות להגדרה עצמית ולעצמאות ממלכתית. הבה נפתח דף חדש בהיסטוריה רוויית הסבל של המזרח־התיכון.

***

הוועידה ה־20 קוראת לכל העובדים והשכירים להתאחד במערכה להגנת השכר והזכויות של העובדים ולמען עבודה לכל.

הוועידה ה־20 קוראת לדור הצעיר, המשלם את המחיר היקר ביותר במלחמות, ליטול חלק פעיל במערכות נגד הכיבוש, הגזענות וסכנת הפאשיזם, ולמען השלום והדמוקרטיה.

הוועידה ה־20 קוראת לאוכלוסיה הערבית בישראל לחזק את ליכוד שורותיה, להתמיד במערכה לשוויון־זכויות לאומי ואזרחי, לשלום צודק ובר־קיימא, בברית עם הכוחות הדמוקרטיים היהודיים.

נוכח "האחדות הלאומית" המזוייפת של המערך והליכוד, שהיא מדיניות אנטי־לאומית ואנטי־עממית, הבה נקים אחדות אמיתית, יהודית־ערבית של שוחרי שלום ושוויון. בכוחה של אחדות כזאת לשנות את הכיוון ולהעלות את ישראל על דרך חדשה.

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, שקמה בשנת 1977, הוכיחה בפעילותה הציבורית ובגידולה הבלתי־פוסק, כי ניתן ללכד כוחות יהודיים וערביים בעלי השקפות אידיאולוגיות שונות במערכה למען השלום, השוויון, הדמוקרטיה וזכויות העובדים.

הבה נצעד שלובי זרוע כשהחלטתנו נחושה:
מוכרחים לשנות את הכיוון!

4. לימין העובדים הנאבקים להבטחת מקום עבודתם וזכויותיהם

הוועידה ה-20 שולחת ברכת מאבק חמה לכל העובדים שמנהלים כעת מערכה קשה להגנת זכויותיהם: לפועלי אתא, לפועלי "מספנות ישראל", למורים ולעובדי הביטוח הלאומי, לפועלי "סולל בונה" ולעובדי המדינה. המערכה הממושכת שמנהלים פועלי אתא נגד סגירת המפעל והשלכתם לרחוב הפכה סמל למאבק של ציבור העובדים בארץ נגד פיטורים ואבטלה. מדיניות "ההבראה הכלכלית" של המערך-הליכוד נתגלתה כנסיון מגמתי נוסף להעשיר את החברות הגדולות ובעלי ההון הגדול על חשבון הורדת שכרם ורמת חייהם של העובדים. מדיניות זו אינה מבריאה את המשק הישראלי, אלא מחריפה את חוליו על ידי השילוב ההרסני של אינפלציה, אבטלה המונית ושירותים ציבוריים מתמוטטים. התוצאות החמורות של שילוב זה נראות במיוחד בעיירות הפיתוח ובכפרים הערביים, שם מרוכזים כ-40 אחוזים מהמובטלים. המשבר הכלכלי הוא פועל יוצא של המשך מדיניות המלחמה, הכיבושים וההוצאות הצבאיות הגדולות.

עובדים, חברי ועדי עובדים, פעילים איגוד מקצועיים, לא די לומר שממשלה זו מנהלת נגדנו מיתקפה חסרת-תקדים. צריך להתייזב מולה בכוחות מלוכדים ולמנוע פיטורים ושחיקת שכר.

נתבע מהנהגת ההסתדרות שתפסיק את תמיכתה במדיניות הממשלה ושתתייצב בראש מאבק העובדים נגד מיתקפת המעבידים והממשלה למען:

- ★ פיצוי מיידי הולם על שחיקת השכר.
- ★ עבודה לכל דורש, ללא אפלייה.
- ★ הגדלת התקציבים לבריאות, חינוך ורווחה.
- ★ מניעת העלאת מחירים והחזרת מלוא הסובסידיות למצרכים ושירותים חיוניים.
- ★ שמירת שיטת תוספת-היוקר ותשלום תוספת-היוקר חודשית מלאה.
- ★ חקיקת חוק שיקבע שכר מינימום בגובה של 60% לפחות מהשכר הממוצע במשק.

5. לשלום ישראלי-פלסטיני! לשלום כולל, צודק ויציב במזרח-התיכון!

הוועידה ה-20 מציינת, כי ההתפתחות מאז ועידתנו ה-19 מאשרת את צידקת האזהרות שהשמענו בדבר הסכנות הכרוכות באשלייה של אפשרות השגת השלום והבטחון באמצעות "האופציה המצרית" של הליכוד ו"האופציה הירדנית" של המערך; באמצעות ההשתלבות בתוכניות האסטרטגיות של האימפריאליזם האמריקאי נגד תנועות השחרור הלאומי ונגד ברה"מ; באמצעות שלילת זכותו של העם הערבי הפלסטיני להגדרה עצמית ולהקמת מדינתו העצמאית בצידה של מדינת ישראל. "האופציה המצרית", שביטויה – עיסקת קמפ-דייוויד, הובילה למלחמה לבנון.

הנסיון להחיות את "האופציה הירדנית" זרע מבוכה בקרב כוחות השלום בישראל ופירוד בקרב העם הערבי הפלסטיני; הגביר את מדיניות "אגרוף

הברזל" בשטחים הכבושים ואת ההשתוללות הגזענית האנטי-ערבית; הפך את דרום לבנון לשטח כיבוש ישראלי והגביר את האיומים במלחמה תוקפנית חדשה נגד סוריה ונגד ארצות ערביות אחרות. מול ה"אופציות" הללו ניצבת הדרך האמיתית לשלום כולל וצודק – הוועידה הבינלאומית לשלום במזרח-התיכון. בוועידה הזאת צריכים להשתתף כל הגורמים המעורבים בסכסוך: ישראל, אש"ף – נציגותו הבלעדית והגליטימית של העם הפלסטיני, המדינות הערביות, ברה"מ, ארה"ב ומדינות מעורבות אחרות.

התמיכה של כל המדינות הערביות ושל אש"ף בוועידה זו מחזקת את ידי כל החוגים והאישים בישראל הרוצים לשים קץ, אחת ולתמיד, למעגל הדמים, ולפתוח דף חדש של שלום, בטחון, עבודה יוצרת ועתיד מאושר.

6. לא, למלחמת הכוכבים! לא, למלחמה גרעינית! כן, לפירוק נשק ולשלום בעולם!

בשנות ה-80 עברו החוגים האימפריאליסטיים האמריקאיים ממדיניות של דטאנט ביחסים הבינלאומיים למדיניות של עימות והתגררות, תוך הפרת הסכמים שנחתמו עם ברה"מ בדבר הגבלת מירון החימוש ובמיוחד בתחום הנשק האסטרטגי. הממשל האמריקאי חותר לעליונות צבאית של ברה"מ ודוחף את העולם למירון חימוש גרעיני מואץ, עד שהגיע לתוכנית המטורפת של מלחמת כוכבים. תוכנית זו מגבירה עוד יותר את הסכנה של מלחמה גרעינית הרסנית, שתסכן את עצם קיום האנושות.

היוזמות וההצעות של ממשלת ברה"מ להבטחת השלום בעולם, המבטאות את שאיפות העמים לשלום, את מאבק העמים לשלום ואת כשלון תוכניות האימפריאליזם האמריקאי להגיע לעליונות צבאית – כל אלה יצרו את התנאים לפגישת הפיסגה הסובייטית-האמריקאית, פגישת גורבצ'וב-רייגן, בז'נבה בחודש אוקטובר 1985.

אולם גם אחרי הפיסגה ממשיך הממשל האמריקאי לדבוק בפיתוח תוכנית מלחמת הכוכבים ובהתנגדותו להצעות השלום של ברה"מ. אך עמי תבל רוצים לראות בדיאלוג שהחל בז'נבה את תחילתו של דו-שיח בין ברה"מ וארה"ב ופתח תקווה למניעת מלחמה גרעינית ולהתקדמות בכיוון פירוק נשק והבטחת השלום בעולם.

חשיבות מיוחדת נודעת לקריאתן של ברה"מ וארה"ב בוועידת הפיסגה בז'נבה לכל המדינות להצטרף לאמנה הבינלאומית לאיסור הפצת הנשק הגרעיני. זוהי קריאה המופנית גם אל ממשלת ישראל, שטרם חתמה על האמנה והמפתחת "אופציה גרעינית" מסוכנת.

הוועידה ה-20 מתריעה נגד העמקת שילובה של ישראל באסטרטגיה המלחמתית הגלובלית והאזורית האמריקאית. אחד הביטויים לכך הוא הפיכת נמל חיפה, למעשה, לבסיס ימי לספינות הצי ה-6 האמריקאי, המצוידות בנשק גרעיני. דבר זה מהווה סכנה קיומית לישראל.

הוועידה ה-20 קוראת להמוני העם בישראל להגביר את מאבקם, יחד עם כל עמי העולם, כדי שייעשו צעדים ממשיים ויושגו הסכמים חדשים לפירוק הנשק.

הוועידה ה-20 קוראת לליכוד רחב ביותר של כל שוחרי השלום, ללא הבדל אידיאולוגיה, במאבק למען החיים ונגד מלחמה גרעינית הרסנית;

למען דו־קיום בשלום בין מדינות העולם, להבטחת השלום והבטחון לאנר-
שות כולה.

7. ישוחררו ממעצר אנטול יבלונקו וכל סרבני המצפון!

ציר ועידתנו מסניף תל־אביב, הפיסיקאי אנטול יבלונקו, נעצר על ידי
שלטונות הצבא משום שסירב, מטעמי מצפון, לצאת לשירות מילואים
בשטחים הכבושים.

אנו תובעים לשחרר מייד ממעצר את אנטול יבלונקו ואת כל סרבני
המצפון, ולהכיר בזכותם לסרב לשרת בשטחים הכבושים.

אנו תובעים לשחרר מבתי־הכלא את הצעירים הערביים־הדרוזים הרבים
ולבטל את חובת השירות הצבאי המוטלת על הצעירים הערביים־הדרוזים.

8. הקץ לפעולות הדיכוי של שלטונות הכיבוש נגד העם הערבי הפלסטיני!

הוועידה ה־20 מציינת, שבעוד שמתרבים הדיכורים של הממשלה, בקול
אחד עם הממשל האמריקאי והריאקציה הערבית, אודות מה שמכונה
"תהליך השלום" באזור – גוברים מעשי הדיכוי נגד העם הפלסטיני בשטחים
הכבושים. עדים אנו לגל חדש, חמור יותר, של מאסרים ומעצרים מינהליים
והריסת בתים. שוב מופעלת שיטת הגירושים מהמולדת. בין אלה שהוצא
נגדם צו גירוש – ארבעת הפטריוטים הפלסטיניים: ד"ר עזמי שועיבי, פעיל
האיגודים המקצועיים, עלי אבו הילאל, העתונאי חסן עבד אל ג'ואד וזכי
אסטיטה, והרשימה מתארכת. מוטלים עונשים קיבוציים על ערים שלמות,
כפרים ומחנות פליטים.

גל העונשים הקולקטיביים אינו אלא נסיון נוסף של ממשלת ישראל
לשבור את מאבקו הצודק של העם הערבי הפלסטיני בשטחים הכבושים
לחירותו ולהקמת מדינתו העצמאית בקווי ה־4 ביוני 1967 ולא לצו להשתלב
בקנוניות, הנרקמות על־ידי האימפריאליזם האמריקאי, ממשלת ישראל
והריאקציה הערבית.

הטרור הגובר של המתנחלים היהודיים נגד בני העם הפלסטיני והתא-
רגנותם המתרתית, תוך הצטיידות בנשק – מוסיפים משקל לטרור הממוסד
של שלטונות הכיבוש. מצב זה מאיים לא רק על שלומם של המוני העם
הפלסטיני בשטחים הכבושים, אלא מסכן את החברה הישראלית.

הוועידה ה־20 מוקיעה את פעולות הדיכוי בשטחים הכבושים ותובעת
מהממשלה להפסיק את פעולות הדיכוי נגד תושבי הגדה המערבית, רצועת
עזה, רמת הגולן ודרום לבנון.

הוועידה ה־20 מביעה את בטחונה שהחרפת הדיכוי לא תשבור את רוחו
ומאבקו הצודק של העם הערבי הפלסטיני.

הוועידה ה־20 קוראת לכל כוחות השלום והדמוקרטיה בישראל להתלכד
במאבק נגד הדיכוי ולמען כיבוד זכויות האדם בשטחים הכבושים.

9. לחזית מלוכדת נגד הגזענות וסכנות הפאשיזם!

הוועידה מביעה את דאגתה נוכח החרפת תופעות הגזענות בארץ בתקופה
האחרונה. הגזענות, שהכהניזם הוא הביטוי המעוות ביותר שלה, מתבטאת

בקריאה לגירוש התושבים הערביים מהארץ. ההסלמה המסוכנת של הגזענות צמחה על רקע הכיבוש והדיכוי של העם הפלסטיני בשטחים הכבושים, על רקע מדיניות רשמית של אפלייה לאומית שמנהלות ממשלות ישראל.

הוועידה מצביעה על הקשר בין התפשטות הגזענות לבין החרפת סכנת הפאשיזם וצמצום החירויות הדמוקרטיות.

הוועידה מברכת את כל הכוחות הדמוקרטיים המתנגדים לגזענות והנ־אבקים נגדה. אנו קוראים לחזק ולהרחיב את המאבק הציבורי להדיפת הכהניזם והגזענות בכלל. הוועידה ה־20 קוראת לחקיקת חוק אשר יאסור את האפלייה הלאומית ואת הגזענות על כל היבטיה ויוציא אותה אל מחוץ לחוק.

10. הקץ לנישול האוכלוסייה הערבית מהקרקע!

הוועידה מגנה את המיתקפה המחודשת של הממשלה על האוכלוסייה הערבית במטרה לנשלה משארית אדמותיה, וזאת במסגרת מדיניות האפלי־ייה הלאומית, שאחד מביטוייה הוא תוכנית "ייהוד הגליל". הצעדים הבולטים ביותר במיתקפה זו הם ההכרזה על סגירת "אזור 9" וגידורם של אלפי דונמים והשתלטות על אדמות נוספות בכפרים עילוט ובכפרים נוספים באזור נצרת, במאכר, בכפרי ואדי עארה ועל אדמות ערביי הנגב. מיתקפה זו מנוהלת לאחר שסופחו לתחום המועצה האזורית משגב שבגליל למעלה מ־180 אלף דונם השייכים לתחום 20 כפרים ערביים סמוכים. המיתקפה החדשה מוכיחה, כי הממשלה שוקדת להחיות את תוכניות ההפקעה, שאת מרביתן נאלצה להקפיא בעקבות "יום האדמה" ב־1976.

הוועידה ה־20 תובעת לבטל את התוכניות לנישול התושבים הערביים מאדמותיהם; לבטל את הסיירת הירוקה; לבטל את צווי הריסת הבתים; להקצות אדמות בהיקף הולם לפיתוח הערים והכפרים הערביים ולחבר את הבתים שנבנו בהם לרשתות המים והחשמל.

הוועידה קוראת לעירנות ולאחדות האוכלוסייה הערבית והכוחות הדמו־קרטיים היהודיים במערכה נגד מדיניות ההפקעה ולביטול תוכניות "הייהוד" הגזעניות.

הוועידה שולחת ברכה לוועד להגנת האדמות, לוועד הארצי של ראשי המועצות המקומיות הערביות, העומדים במאבק נגד גל ההפקעות החדש ולמען השוואת הרשויות המקומיות הערביות ולרשויות המקומיות היהודיות בתחום התקציבים ותוכניות הפיתוח.

הוועידה מברכת את תושבי אום־אל־פחם עם הכרזתה כעיר. אנו קוראים להגברת המאבק למען כיבוד זכותם של ישובים ערביים גדולים, כמו סחנין, טמרה, טייבה, טירה ובקה אל־גרבייה – להשיג מעמד של עיר.

הוועידה מברכת את ועד היוזמה הדרוזי, אשר נוטל חלק חשוב במאבק הכולל לשלום ולדמוקרטיה ובמאבק לשוויון זכויות, במיוחד לגבי הכפרים הערביים־הדרוזים. הוועידה מביעה את תמיכתה בוועד המוסלמי הכללי ובמאבק הציבורי לשחרור נכסי ההקדש המוסלמי (הוואקף), שהשלטונות השתלטו עליהם ולמען זכות העדה המוסלמית לנהל את ענייניה הדתיים.

11. הקץ לאפרטהייד!

יופסקו הקשרים הטמאים עם דרום-אפריקה!

הרוב השחור בדרום-אפריקה מנהל מאבק המוני חסר-תקדים נגד המשטר הגזעני הרצחני. מאבק השחורים זוכה לתמיכה בינלאומית מצד כל שוחרי החירות. בידודו הבינלאומי של משטר האפרטהייד גובר. ממשלת ישראל נמנית עם המדינות הבודדות שמקיימות קשרים ענפים – כלכליים, מדיניים וגם צבאיים וגרעיניים עם המשטר הגזעני של המיעוט הלבן.

הוועידה ה-20 מביעה את הסולידריות העמוקה שלה עם מאבקם ההרואי של השחורים נגד משטר האפרטהייד, למען שוויון זכויות ומשטר דמוקרטי. הוועידה ה-20 מוקיעה את שיתוף הפעולה של הממשלה עם המשטר הגזעני ותובעת להפסיק מייד את כל הקשרים עם המשטר הרצחני ולהחזיר את השגריר הישראלי מדרום-אפריקה.

12. סולידריות עם העם של ניקרגואה

הוועידה ה-20 מביעה את סולידריותה עם העם של ניקרגואה ועם ממשלתה הסנדיניסטית, המגינים על עצמאות ארצם נגד מיתקפה נפשעת של האי-מפריאליזם האמריקאי. הוועידה מגנה את התמיכה הכל-צדדית של ממשלת ישראל בפעולות הרצח וההרס של ה"קונטרס".

הוועידה ה-20 מביעה את סולידריותה עם מאבקם של העמים במרכז אמריקה נגד הדיקטטורות הפאשיסטיות-הצבאיות ומוקיעה את תמיכתם של הממשל האמריקאי וממשלת ישראל במשטרים אלה.

13. להציל את מערכת הבריאות

הוועידה ה-20 קובעת בדאגה, כי מערכת הבריאות מתמוטטת, מנהלי בתי-החולים זועקים וקוראים להצלת החולים הסובלים ממחסור בצידוד, בתרופות, במזון, בחימום. בישראל של היום, ישנם חולים שמתים עקב התנאים השוררים בבתי-החולים.

הוועידה ה-20 קוראת להצלת מערכת הבריאות בישראל מהתמוטטות גמורה. הוועידה מטילה על הממשלה את האחריות למשבר הבלתי-נסבל בבתי-החולים ותובעת להקציב מייד את התקציבים הדרושים להפעלתם התקינה, על חשבון התקציבים להתנחלויות, לכיבושים ולמלחמות.

14. מקומכם בשורות המפלגה הקומוניסטית הישראלית!

קריאה להצטרפות למפלגה הקומוניסטית הישראלית

אתם, הנאבקים נגד הכיבוש והדיכוי ולמען שלום צודק וכיבוד זכויות האדם;
אתם, הנאבקים להגנת האינטרסים והזכויות של העובדים;
אתם, הנאבקים נגד הגזענות וסכנת הפאשיזם, להגנת החירויות הדמוקרטיות;

אתם, הנאבקים נגד מדיניות האפלייה הלאומית ולמען שוויון זכויות לאומי ואזרחי;

אתם, הנאבקים לביטול האפלייה העדתית;

אתם, הנאבקים נגד אפליית האשה;
אתם, השואפים לתמורות חברתיות מתקדמות ולעתיד סוציאליסטי;
אתם, המתנגדים לשיעבוד ישראל לאימפריאליזם האמריקאי ורוצים
בישראל עצמאית באמת ושוחרת שלום;
אתם, כולכם, יהודים וערבים, מקומכם בשורות המפלגה הקומוניסטית
הישראלית.
הצטרפו אלינו ונפעל יחד, בעקביות ובהתלהבות האופייניים לקומוניס-
טים, למען המטרות הנעלות הללו, לטובת האדם העובד, לטובת שני עמינו.

הרכב המוסדות המרכזיים שנבחרו בוועידה ה-20

הוועד המרכזי

הוועידה ה-20 בחרה ועד מרכזי בהרכב של 35 חברים ו-13 מועמדים.
חברי הוועד המרכזי

(לפי סדר הא"ב):

1. עבד אל-חמיד אבו-עיטה	13. לאון זהבי	25. רות לוביץ'
2. יהושע אירגה	14. תופיק זיאד	26. פליציה לנגר
3. קלמן אלטמן	15. משה זיסר	27. איברהים מאליק
4. סלים אל-קאסם	16. אברהם זליג	28. ג'מאל מוסא
5. סמיח אל-קאסם	17. אמיל חביבי	29. נימר מורקוס
6. דוד (עוזי) בורשטיין	18. דוד (סשה) חנין	30. אברהם מלמד
7. נסים ברכה	19. ג'ורג' טובי	31. פאדל נעמנה
8. סאלם ג'ובראן	20. תופיק טובי	32. מוחמד נפאע
9. יורם גוז'נסקי	21. סמירה כורי	33. עלי עאשור
10. תמר גוז'נסקי	22. מנשה כליפה	34. גאזי שביטה
11. בנימין גונן	23. אסעד יוסף כנענה	35. שמואל שלום
12. מאיר וילנר	24. זאהי כרכבי	

המועמדים לוועד המרכזי

(לפי מספר הקולות):

1. נאיף סלים סווייד	6. סוהייל דיאב	10. סמיח גנאדרי
2. עאדל אבו אל-הייג'ה	7. יוכבד גונן	11. סליבא כמיס
3. יפה גביש	8. אפרים קצב	12. מוחמד עלי מחמיד
4. גסאן חביב	9. דורון וילנר	13. ציפורה שרוני
5. אחמד סעד		

ועדת הביקורת המרכזית

הוועידה ה-20 בחרה ועדת ביקורת מרכזית בת 7 חברים ואלה הם
(לפי סדר הא"ב):

1. מרים אלגזי	5. רמזי כורי
2. וולף ארליך	6. תופיק כנענה
3. כמאל גטאס	7. אברהם לבנבראון
4. מונעם ג'רג'ורה	

במושבה הראשון, שנערך ביום 18.12, בחרה ועדת הביקורת המרכזית בח' וולף ארליך ליושב ראש הוועדה, ובח' רמזי כורי לסגן יושב ראש הוועדה.

מוסדות הוועד המרכזי

במושבו הראשון, שנערך ב-19 בדצמבר 1985, בחר הוועד המרכזי במוסדותיו. הלשכה הפוליטית - 9 חברים ו-2 מועמדים; המזכירות - 7 חברים; המזכיר הכללי וסגנו.

חברי הלשכה הפוליטית

(לפי סדר הא"ב):

1. דוד (עוזי) בורשטיין
2. תמר גוז'נסקי
3. בנימין גונן
4. מאיר וילנר
5. תופיק זיאד
6. אמיל חביבי
7. דוד (סשה) חנין
8. תופיק טובי
9. ג'מאל מוסא

המועמדים ללשכה הפוליטית

(לפי סדר הא"ב):

1. אסעד יוסף כנענה
2. זאהי כרכבי

המזכירות

(לפי סדר הא"ב):

1. יהושע אירגה
2. סאלם ג'ובראן
3. יורם גוז'נסקי
4. מאיר וילנר
5. דוד (סשה) חנין
6. ג'ורג' טובי
7. תופיק טובי

המזכיר הכללי – הח' מאיר וילנר

סגן המזכיר הכללי – הח' תופיק טובי